

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ, ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ

**ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ**

(σελ. 349—440)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

§ 1.

Τὸ δίκαιον ἐν γένει ἐν ὄψει τοῦ βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διαφέροντος.

Ι. 1. Τὸ δίκαιον εἶναι τεταγμένον, ὅπως διὰ κανόνων ρυθμίζει τὸν βίον τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην πρὸς τὸ δίκαιον ὡς ὅλον νοούμενον ἀντιστοιχεῖ ἡ συνόλη ζωῇ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἐπομένως πᾶς θεσμὸς δικαίου δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης τὸ μὲν ὡς σύνολον ἐννοιῶν διηρθρωμένον εἰς σύστημα διὰ κανόνων, ἥτοι ἀπὸ ἀπόψεως «δογματικῆς», τὸ δ' ὡς πραγματικότης τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ἥτοι ἀπὸ ἀπόψεως «βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς» (βιοκοινωνικῆς) (1).

Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ διάκρισις τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Δικαίου εἰς :

α') τὴν Νομικὴν Ἐπιστήμην τοῦ Δικαίου, ἐξετάζουσιν τοὺς διαφόρους θεσμοὺς ὑπὸ ἐννοιολογικὸν πρῖσμα ἀπὸ δογματικῆς πλευρᾶς, ἥτοι ἀπὸ ἀπόψεως νομικοῦ διαφέροντος (Νομικὴν Ἐπιστήμην).

β') τὴν Βιολογικὴν καὶ Κοινωνικὴν (Βιοκοινωνικὴν) Ἐπιστήμην τοῦ Δικαίου, ἐξετάζουσιν τοὺς αὐτοὺς θεσμοὺς ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς πραγματικότητος (Tatsachenforschung) ἀπὸ ἀπόψεως βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διαφέροντος (Πραγματικὴν Ἐπιστήμην).

2. Κατὰ λογικὴν συνέπειαν πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἀπόψεις, ἀντικατοπτρίζουσας ἡμετέρας πρωτοτύπους σκέψεις (2), καὶ πάντες οἱ ἐπὶ μέρους κλάδοι τοῦ τε δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ

(1) Ὅρα α' Ἰωάννου Κ. Παπαζαχαρίου. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν νομικῶν ἐννοιῶν ἀπὸ ἀπόψεως βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διαφέροντος, ἰδίᾳ δ' ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν ποινικῶν ἐπιστημῶν. Ἐφημερίς Ἑλληνικῆς καὶ Ἀλλοδαπῆς Νομολογίας, ἔτος 64ον (νέας περιόδου 4ον), Ἰούλιος—Δεκέμβριος 1945, σελ. 113 - 121».

(2) Ὅρα α' Ἐφημερίδα Ἑλλήνων Νομικῶν ἔτους ΙΓ' (1946), τεῦχος Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου 1946» σελ. 320: «Τὸ ἀξιόλογον ἄρθρον (τοῦ κ. Παπαζαχαρίου) ἀνακινεῖ τολμηρῶς δυσχερῆ μεθοδολογικὰ προβλήματα. Εἰδικώτερος περὶ τούτων λόγος ἔστω εὐρύτερος τοῦ χώρου τοῦ παρόντος σημειώματος».

δικαίου ανταποκρίνονται πρὸς ἀντίστοιχα τμήματα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνικῆς ζωῆς. Ὡς ἐκ τούτου παρουσιάζουσι καὶ οὗτοι ἕδαφος πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀντιστοιχῶν θεσμῶν των παρὰ τὴν κατεύθυνσιν τοῦ νομικοῦ διαφέροντος καὶ πρὸς τὴν βιολογικὴν καὶ κοινωνικὴν κατεύθυνσιν.

Ἄρα ἀπὸ τοιαύτης προοπτικῆς πᾶς κλάδος τοῦ δικαίου δύναται ὁμοίως νὰ ὑποδιαιρεθῇ τὸ μὲν εἰς νομικὸν (ἐννοιολογικὴ δογματικὴ ἐξέτασις), τὸ δ' εἰς βιοκοινωνικὸν (ἐξέτασις τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς πραγματικότητος).

II. 1. Οὕτω πως νοουμένη ἡ Βιοκοινωνικὴ Ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου ἐμφανίζεται ὡς ἀναγκαζόντων συμπληρώμα τῆς Νομικῆς Ἐπιστήμης τοῦ Δικαίου ἐπικουροῦσα ταύτῃ :

α') πρὸς μερίζονα ἐμβαθύνειν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νομικῶν κανόνων.

β') πρὸς ἑλεγχον τοῦ θεμιμένου δικαίου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν εὐστοχίαν τῶν λύσεων τῶν νομικῶν κανόνων ἔναντι τῆς πραγματικότητος τῆς ζωῆς.

γ') πρὸς καλυτέραν διαμόρφωσιν τῶν νομικῶν κανόνων (πολιτικὴ θετέου δικαίου βάσει ἀξιολογικῶν κρίσεων).

2. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὑποστηρίζομεν ὅτι ὁ νομικὸς εἴτε ὡς νομοθέτης, εἴτε ὡς δικαστής, εἴτε ὡς εἰσαγγελεὺς, εἴτε ὡς ἀνακριτής, εἴτε ὡς δικηγόρος, εἴτε ἐν οἰαδήποτε ἐτέρᾳ θέσει τυγχάνει τεταγμένος, ὀφείλει νὰ μὴ ἦ μόνον νομικός, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ βαθείας εἰδικὰς ψυχολογικὰς καὶ κοινωνιολογικὰς γνώσεις.

3. Δυστυχῶς ἄχρι τοῦ νῦν δὲν ἐδημιουργήθησαν εἰσέτι τοιοῦτοι ἀντίστοιχοι βιοκοινωνικοὶ κλάδοι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου⁽³⁾, ἐξαιρέσει ἔνθεν μὲν τῶν ποινικῶν ἐπιστημῶν, ἔνθα σχετικῶς σαφῶς ἐνεφανίσθη τοιαύτη τάσις πρὸς βιοκοινωνικὰς ἐρεῦνας, ἔνθεν δὲ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, παρ' αἷς ἡ Σοσιαλιστικὴ Σχολὴ ἤρξατο ἐρευνῶσα διαφόρους θεσμοὺς τοῦ δικαίου ὑπὸ οἰκονομικὸν πρῖσμα.

Εὐρύτατον ἄρα ἐμφανίζεται στάδιον, ὡς πιστεύομεν, πρωτοπόρου ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιστημονικῆς ἐργασίας ἐνώπιον τῶν νέων Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, καὶ δὴ τῶν νομικῶν. Ἀληθῶς οὗτοι θὰ ἠδύναντο, ἕκαστος δ' ἀναλόγως πρὸς τὴν εἰδικότητά του, νὰ στραφῶσι πρὸς τὴν συστηματικὴν ἔρευναν τῶν θεσμῶν ἐκάστου κλάδου δικαίου ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς

(3) Ὁ «Γεώργιος Θ. Σακελλαρίου. Κοινωνιολογία. Ἔκδ. β' Λευκωσία. 1949». σελ. 15 ὁμιλεῖ περὶ «Κοινωνιολογίας τοῦ Δικαίου», ἀλλ' ὑπ' ἄλλην ἔννοιαν. Εἰδικώτερον κατ' αὐτὸν πρόκειται περὶ τοῦ κλάδου τῆς Κοινωνιολογίας, ὅστις ἐξετάζει «τὴν νομικὴν τάξιν, τὰς βάσεις καὶ τὰς ἀρχάς, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας ἡ κατάστασις τῆς νομικῆς τάξεως συγκρατεῖται ὑπὸ τῶν δικαστικῶν καὶ διευθυντικῶν λειτουργιῶν καὶ τὴν σχέσιν τῶν μελετῶν τούτων πρὸς τὴν Κοινωνιολογίαν καὶ ἐν ὀλίγοις τὴν σχέσιν τῆς Κοινωνιολογίας πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔσχεν ἐπὶ τῆς δικαιοῦς σκέψεως».

βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς πραγματικότητος χάριν διαμορφώσεως ἀναλόγων εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν βιοκοινωνικῶν κλάδων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε ἡμετέρας ἑλληνικῆς καὶ τῆς διεθνοῦς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου, ὡς καὶ τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

§ 2.

Τὸ ποινικὸν δίκαιον ἐν ᾧ τοῦ βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διαφέροντος.

I. 1. Πρωτοπόρος ἐν τῷ ὅλῳ δικαίῳ ἡ Ποινικὴ Ἐπιστήμη ἤρξατο, πιεζομένη ὑπὸ τῆς συνεχῶς αὐξανομένης κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐγκληματικότητος⁽⁴⁾, ἐρευνῶσα τὰ δύο βασικά αὐτῆς προβλήματα, ἥτοι τὴν ἐγκληματικότητα (ἐγκλήματα καὶ ἐγκληματίας) καὶ τὴν κατ' αὐτῆς πάλιν (διὰ τῶν ποινῶν ἢ ἐτέρων ἀντιεγκληματικῶν μέτρων) παρὰ τὸ ἐννοιολογικὸν δογματικὸν καὶ ὑπὸ τὸ πρῆσμα τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς πραγματικότητος⁽⁵⁾.

(4) Πρβλ. «Συλ. Πρωτονοταρίου. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου Ποινικοῦ Δικαίου τῶν Βρυξελλῶν καὶ ἡ αὐξησις τῆς ἐγκληματικότητος εἰς ὅλην τὴν γῆν. Ἀθήναι. 1927». Ὁ «Ἰάκωβος Δ. Ζαγκαρόλας. Ἡ ἐπικινδυνότης καὶ τὰ ἀσφαλιστικά μέτρα ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ (δογματικὴ καὶ συγκριτικὴ ἐρευνα). Τεύχος 1. Ἀθήναι. 1940» ἐν τῇ εἰσαγωγῇ XII ἐπὶ. ἀποδίδει τὴν τοιαύτην αὐξησιν τῆς ἐγκληματικότητος μεταξύ ἄλλων εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου, ὀφειλομένην εἰς τὴν βιομηχανοποίησιν τῆς παραγωγῆς. Αὕτη εἰδικώτερον εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν συγκέντρωσιν εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἀτόμων διαβιούντων ἐν ἀθλιότητι καὶ ἐστερημένων τῶν πάντων, τὴν χαλάρωσιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν ἐξωθοῦσαν τοὺς ἄνευ ἐπαρκoῦς προστασίας καὶ ἐπιβλέψεως ἀνηλίκους ἐν τῇ τύρβῃ τῶν μεγαλοπόλεων εἰς τὴν ὁδὸν τῆς διαφθορᾶς, τὴν ἀλματώδη αὐξησιν τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ πολλαπλασιάσασαν τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, τὴν δημιουργίαν πολυπλόκου οἰκονομικοῦ βίου, ὅστις ἤρξατο παρέχων μείζονας εὐκαιρίας πρὸς τέλεσιν ἐγκλημάτων, τὴν αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψυχοπαθῶν καὶ νευροπαθῶν κτλ. Εἰδικώτερον περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐξελιξέως τῆς ἐγκληματικότητος διαρκοῦντος τοῦ 19ου αἰῶνος δρᾷ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκας. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β', τεύχος Α'. Ἀθήναι. 1947.» σελ. 315 ἐπ.

(5) Ὁρα «Ἡλία Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948». σελ. 45: «Ὁ κόσμος τῶν γεγονότων δὲν δύναται νὰ ἀγνοηθῇ, ἡ πραγματικότης τοῦ ἐγκληματικοῦ φαινομένου δὲν δύναται νὰ παραμερισθῇ. Τὸ πολῦτιμον ὑλικόν, ὅπερ συνεκέντρωσεν ἡ ἐπιμελεημένη καὶ κοπιώδης παρατήρησις τοῦ ἐγκληματικοῦ κόσμου δέον πολλαπλῶς νὰ χρησιμοποιηθῇ, παρέχον τὴν ζωντανὴν θαλπάρην του εἰς τὴν ψυχρότητα τῶν ἀφηρημένων προβλημάτων». «Τὸ ποινικὸν δίκαιον δὲν δύναται ἀκινδύνως νὰ χάσῃ τὴν ἐπαφὴν του πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ὅπως ὀρθῶς παρετήρηθη, τοῦτο ὑπάρχει διὰ τῆς κοινωνίας καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν. Ἡ ἀποτελεσματικότης του κατὰ πολὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συμφωνίαν του πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀξίας μᾶς ὥρισμένης εποχῆς. Ἡ ὁλως μηχανικὴ τακτοποίησις τῆς κοινωνικῆς ἀμύνης, κλονίζουσα τὸ συναίσθημα τῆς ἡθικῆς εὐθύνῃς, ἀντιστοίχως αὐξάνει κατὰ τρόπον ἀφαντάστως ἐπικινδυνον τὸν ἀριθμὸν τῶν κοινωνικῶν ἐχθρῶν», σελ. 46: «Τὸ ἰσχυρὸν δίκαιον ἀναμφισβητήτως ἀποτελεῖ τὸ κύριον ὑλικὸν τῆς νομικῆς ἐπεξεργασίας, οὐδόλως ὁμως ἐξαντλεῖ καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνεργητικότητος. Ἡ ἀντίληψις, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει τίποτε πέραν τοῦ θετικοῦ νόμου, δέον ἀπολύτως νὰ ἀποκρουσθῇ, ἐφ' ὅσον μάλιστα οὗτος πολλακῶς παρουσιάζεται ἐλλειπὴς καὶ ἔχων ἀνάγκην συμπληρώσεως».

2. Τοιαῦται βιοκοινωνικαὶ ἔρευναι ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης ἤρξαντο ἤδη γενόμεναι, ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἄλλῶν, ἥδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ⁽⁶⁾:

α') ὑπὸ διαφόρων δημιουργηθεισῶν Σχολῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης.

β') ὑπὸ διαφόρων ἄλλων ἐπιστημῶν, καὶ δὴ ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἄλλῶν.

γ') ὑπὸ διαφόρων τεχνῶν.

δ') ὑπὸ κρατικῶν λειτουργῶν ἢ ἄλλων ἐρχομένων ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας των εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸν κόσμον τῶν ἐγκληματιῶν.

ε') ὑπὸ τῆς λογοτεχνίας καὶ τῶν συναφῶν καλῶν τεχνῶν.

II. 1. Εἰδικώτερον ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ἐνεφανίσθησαν ὑπὸ τὸ κῦμα τοῦ ἰδίως κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἀκμάσαντος θετικισμοῦ ⁽⁷⁾ διάφοροι νέαι σχολαὶ θετικαί, ὡς ἰδίως ἡ ἰταλικὴ ἀνθρωπολογικὴ ⁽⁸⁾, ἡ γαλλικὴ κοινωνιολογικὴ, ἡ γερμανικὴ κοινωνιολογικὴ καὶ ἡ ἐλβετικὴ, αἵτινες ἤρξαντο ἐρευνᾶσαι συστηματικῶς τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν καταπολέμησιν αὐτῆς οὐχὶ πλέον μόνον ἀπὸ δογματικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ θετικὸν πρῆσμα, δηλονότι ἀπὸ ἀπόψεως ἀνθρωπολογικῆς (βιολογικῆς) καὶ κοινωνικῆς.

2. Ἐν τῷ κύκλῳ τῶν διαφόρων ἐτέρων μὴ νομικῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες ἤρξαντο ἐρευνᾶσαι σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ θέματα σχετιζόμενα πρὸς τὴν ποινικὴν ἐπιστήμην ἀπὸ ἀπόψεως βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς, καταλέγονται ἰδίως :

⁽⁶⁾ "Ορα σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. "Ἐκδοσις γ'. Ἀθῆναι. 1948». Κεφαλ. Γ' περὶ τῆς γενέσεως τῆς ἐγκληματολογίας καὶ ἀνασκοπήσεως τῶν κυρίων αὐτῆς θεμάτων σελ. 75 ἐπὶ μ.

⁽⁷⁾ Πρβλ. «Γιωτοπούλου. Ἱστορία Ποινικοῦ Δικαίου. Τόμος Α'. Ἀθῆναι, βιβλίον 6, σελ. 237 ἐπομ.: «στοιχεῖα ἀναπτύξεως τῶν θεωριῶν τῆς θετικῆς σχολῆς», «Jannis A. Georgakis. Geistesgeschichtliche Studien zur Kriminalpolitik und Dogmatik Franz von Liszt. Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Leipziger rechtswissenschaftliche Studien, Heft 123. Leipzig. 1940», (πραγματεία ἀξία παντὸς ἐπαίνου). Ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τοῦ θετικισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ Αἰγύσιος Comte (1798 - 1857). Κατ' αὐτὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος ἰσχύει νόμος τριῶν καταστάσεων, τ. ἐ. α) τῆς θεολογικῆς, β) τῆς μεταφυσικῆς καὶ γ) τῆς θετικῆς (ἐπιστημονικῆς) (positivisme). Ἐν τῇ ἐνοίᾳ τοῦ «θετικοῦ» περιλαμβάνεται ἡ σημασία τοῦ πραγματικοῦ, ἐπωφελοῦς καὶ ἀκριβοῦς. Βασικὸν ἐξάτομον ἔργον του: «Cours de philosophie positive». Ὅρα καὶ νεώτατον ἄξιον πολλοῦ λόγου σύγγραμμα α'Ι. Α. Γεωργιάκη. Πνευματικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὀρίζοντες τοῦ συγχρόνου ποινικοῦ δικαίου. Ἀθῆναι. 1950». (Κεφ. Α'. Πνευματικὰ ρεύματα καὶ ποινικὴ ἐπιστήμη. Κεφ. Β'. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Κεφ. Γ'. Ἐπισκόπησις τοῦ συγχρόνου ποινικοῦ δικαίου. Κεφ. Δ'. Σχολαὶ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου).

⁽⁸⁾ Πρβλ. «Χαραλάμπους Ν. Τζωρτζοπούλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς βᾶσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 4: «Πατὴρ τῆς συγχρόνου ἐγκληματολογίας ὑπῆρξεν ὁ πασίγνωστος ἰταλὸς ψυχιατρὸς Lombroso, ὅστις καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐγκληματολογίαν ἀνθρωπολογικὴν κατεύθυνσιν».

α') ἡ «Σωματολογία» (Ἀνθρωπολογία) ἀσχοληθεῖσα τὸ μὲν εἰς τὰς ἀνατομικὰς καὶ φυσιολογικὰς ιδιότητες τῶν ἐγκληματιῶν («Ἐγκληματολογικὴ Ἀνθρωπολογία»), τὸ δ' εἰς ἀνθρωπολογικὰς μεθόδους πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς ταυτότητος καὶ ἀνίχνευσιν τοῦ ἐγκλήματος.

β') ἡ «Ψυχολογία» ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν ψυχολογίαν τῶν ἐγκληματιῶν, τῶν καταδίκων, τῶν δικαστῶν, τῶν ἀδίκως διωχθέντων, τῶν μαρτύρων κ.ἄ. («Ἐγκληματολογικὴ Ψυχολογία»).

γ') ἡ «Κοινωνιολογία» ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν ἐγκληματικότητα ὡς κοινωνικοπαθολογικὸν φαινόμενον («Ἐγκληματολογικὴ Κοινωνιολογία»).

Εἰδικώτερον αἱ ἄνω ἐπιστῆμαι θέτουσιν ἐπὶ τάπητος τὸ βασικὸν πρόβλημα, ἐὰν ἡ ἰδιοσυστασία ἢ τὸ περιβάλλον ἀσκήῃ πλέον ἀποφασιστικὴν ἐγκληματογόνον ἐπίδρασιν, ἢ λύσις τοῦ ὁποίου συνδέεται πρὸς τὰ θεμελιώδη καὶ βασικὰ προβλήματα τῆς Ἀντιἐγκληματικῆς Πολιτικῆς.

δ') ἡ «Ἱατρικὴ» ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου καὶ (κατ' ἐξοχὴν) τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης («Ἱατροδικαστικὴ», Médecine Légale) (9).

ε') ἡ «Ψυχιατρικὴ» (Ψυχοπαθολογία) ἀσχοληθεῖσα τὸ μὲν εἰς τὴν σπουδὴν ὑπὸ ψυχαναλυτικῶν πρῖσμα ἢ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὑποσυνειδήτου ψυχικοῦ κόσμου ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀντικοινωνικῶν ἐγκληματικῶν, νευρωτικῶν ἢ ἄλλων ἀνωμάτων χαρακτήρων,

(9) Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστήμης τῆς Ἱατροδικαστικῆς μέχρι τῆς συγχρόνου τελειότητος ὀφείλεται εἰς βαθμιαίας συνεχεῖς ἐμβριθεῖς ἐρεῖνας. Εἰδικώτερον τὰ πρῶτα σαφῆ ἔχνη τῆς διαμορφώσεως τοιαύτης ἐπιστήμης ἀνάγονται εἰς τὸ ΙΒ' αἰῶνα, ὅτε ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Montpellier ἤρξατο ἐνεργοῦσα νεκροτομίας χάριν διαγνωστικῶν σκοπῶν. Κατὰ τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ὁ Γάλλος χειρουργὸς Ἀμβρόσιος Peré ἀφιερῶι εἰδικὸν τόμον ὀνομαστοῦ ἔργου του εἰς διάφορα ἱατροδικαστικὰ ζητήματα. Ἀνάλογα ζητήματα πραγματεύονται κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ οἱ ἱταλοὶ B. Codronchi καὶ Fortunato Fedele. Κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα παρατηροῦμεν ἀνθρσιν τῶν ἱατροδικαστικῶν σπουδῶν (Orfila, Sue, Chaus-sier, Tardieu, Tourdes, Brouardel, Vibert, Lombroso, Lacassagne κ. ἄ.). Ἐν Ἑλλάδι πρῶτος ἐδίδαξεν ἱατροδικαστικὴν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀλέξανδρος Πάλλης (1873 - 1878). Διάδοχοι ὁ Ἀχιλλεὺς Γεωργαντᾶς (1881 - 1887), ὁ Γεώργιος Βάφας (1893 - 1911), ὁ Ἰωάννης Γεωργιάδης (1912 - 1948) καὶ ὁ Γρηγόριος Κάτσας (1948 καὶ ἐφεξῆς). Συγγραφαί: «Ἰωάννου Ν. Γεωργιάδου, Ἱατροδικαστικὴ. Τόμος Α' (1932), Τόμος Β' (1934). Ἀθῆναι», «Γρηγορίου Ἰ. Κάτσα. Στοιχεῖα Ἱατροδικαστικῆς. Τόμος Α' (1949), Τόμος Β' (1949). Ἀθῆναι». Κατὰ τὸν ὅρισμὸν τῶν Orfila καὶ Prunelle Ἱατροδικαστικὴ εἶναι «τὸ σύνολον τῶν ἱατρικῶν γνώσεων, τῶν καταλλήλων, ὅπως διαφωτισθῶσι διάφορα ζητήματα δικαίου καὶ καθοδηγῶσι νομοθέτας καὶ δικαστὰς εἰς τὴν κατάρτισιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νόμων. Περιστρέφεται δὲ περὶ τὴν μελέτην καὶ ἐρευναν ὄλων τῶν ἱατρικῶν ζητημάτων, ἐφ' ὧν ὁ νομοθέτης δύναται ἢ ὀφείλει νὰ νομοθετήσῃ». Ἀντιθέτως κατὰ τὸν Ἰ. Ν. Γεωργιάδην σκοπιμώτερον θὰ ἦτο ἡ ἱατροδικαστικὴ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ συγκεκριμένα ὅρια τῶν ποικίλων καὶ ποικίλων σχέσεων τῆς ἱατρικῆς μόνον πρὸς τὴν «δικαστικὴν» λειτουργίαν τῆς πολιτείας. Σχετικῶς Τόμος Α' τῆς Ἱατροδικαστικῆς τοῦ ἄνω συγγραφέως, ὡς ἄνω, σελ. 1 ἐπ.

τὸ δ' ὑπὸ ἐτέραν κατεύθυνσιν εἰς τὴν ἐγκληματικότητα τῶν ἀμβλυόνων, τῶν ὀλιγοφρενῶν, τῶν ψυχικῶς ἀνωμάτων καὶ τῶν ψυχικῶς νοσοῦντων (τὴν ἐγκληματικότητα ὡς ψυχοπαθολογικὸν φαινόμενον). Ὑπὸ τὴν ψυχοπαθολογικὴν ἀντίληψιν τοῦ ἐγκλήματος ἐρευνᾶται εἰδικώτερον τὸ σπουδαῖον πρόβλημα τῆς «ποινικῆς ἱκανότητος πρὸς καταλογισμόν» καὶ τὸ δυσχερὲς θέμα περὶ τῆς ὁρθῆς μεταχειρίσεως ἰδίως τῆς κατηγορίας τῶν ἡλαττωμένου καταλογιστοῦ ἀτόμων. («Ψυχιατροδικαστική») (10).

στ') ἡ «Ἐπιστήμη τῆς Ἀγωγῆς» ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν προστατευτικὴν, ἐπανορθωτικὴν, θεραπευτικὴν καὶ τιμωρητικὴν ἀναμόρφωσιν τῶν ἐν ἡθικῶ κινδύνῳ τελούντων, τῶν ἡθικῶς ἤδη διαφθαρέντων, τῶν νοσηρῶν ἢ κανονικῶν ἀτόμων, ἰδιαίτερος εἰς τὴν σωφρονιστικὴν ἀναμόρφωσιν τῶν καταδίκων («Σωφρονιστική»). Ἄξιον μνείας τυγχάνει ὅτι αἱ διάφοροι γενόμεναι ἐρευναι ἐπὶ τῆς ἰδιοσυστάσις τῶν καταδίκων καὶ γενικῶς αἱ ἐπ' αὐτῶν χαρακτηρηολογικαὶ παρατηρήσεις ἥσκησαν εὐρεῖαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν ποινικὴν ἐκτέλεσιν.

ζ') ἡ «Φυσικὴ» καὶ ἡ «Χημεία» ἀσχοληθεῖσαι εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἰδίως εἰς τὴν ἐπινόησιν φυσικῶν καὶ χημικῶν μεθόδων ἀνιχνεύσεως τῶν ἐγκλημάτων, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς εἰδικωτέρας ἐπιδράσεως τοῦ οἰνοπνεύματος ἢ τῶν ἄλλων τοξικῶν οὐσιῶν ἐπὶ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν κ.ἄ. («Ἐγκληματολογικὴ Φυσικὴ» καὶ «Ἐγκληματολογικὴ Χημεία», «Τοξικολογία») (11).

η') ἡ «Ἡθικὴ» καὶ ἡ «Θεολογία» ἀσχοληθεῖσαι εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἡθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ στοιχείου ἐν τῷ φαινομένῳ τῆς ἐγκληματικότητος, τῆς ἐπιδράσεως τοῦ θρησκευματος ἐπὶ τὴν ἐγκληματικότητα (μεταξὺ ἄλλων ἰδίως τοῦ δόγματος τῆς μετανοίας, τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου, τῆς θρησκευτικότητος τῶν ἐγκληματιῶν) καὶ τέλος τῆς ἡθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς ἐν τῇ σωφρονιστικῇ καὶ ἀναμορφωτικῇ ἐκτελέσει.

θ') αἱ «Οἰκονομικαὶ Ἐπιστήμαι», ἀσχοληθεῖσαι ἰδίως καὶ εἰς τὴν ἐρευναν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ οἰκονομικοῦ παράγοντος ἐπὶ τὴν ἐγκληματικότητα, τὴν ἀλητείαν, τὴν ἐπαιτείαν, τὸν ἐταιρισμόν, τὰς ἐξωγάμους γεννήσεις, τὰ διαζύγια, τὰς αὐτοκτονίας καὶ συναφεῖς ἐτέρας κοινωνικὰς ἀνορθογραφίας.

ι') ἡ «Ἀρχιτεκτονικὴ» ἀσχοληθεῖσα εἰς τὴν διὰ τῆς προσφόρου οἰκοδομι-

(10) «Μ. Γ. Στριγγάρη. Ψυχιατροδικαστική. Ἀθῆναι. 1947», «Κ. Μιταυτοῦ. Δικαστικὴ Ψυχιατρική. Ἀθῆναι. 1939». Πρβλ. καὶ «Κ. Δ. Κωνσταντινίδου. Μαθήματα Ψυχιατρικῆς. Ἀθῆναι. 1946».

(11) Πρβλ. «Ἰωάννου Ν. Γεωργιάδου. Τοξικολογία. Τόμος Α' (1937). Τόμος Β' (1938). Ἀθῆναι», «Γεωργίου Θ. Πανοπούλου. Ἐγχειρίδιον Ἐγκληματολογικῆς Χημείας. Ἀθῆναι. 1945». (βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 1945) : 1) Δηλητήρια—δηλητηριάσεις. 2) Κηλίδες διαφόρων εἰδῶν. 3) Ἴχνη. 4) Μυστικαὶ γραφαί. 5) Γνησιότης ἐγγράφων—πραγματογνωμοσύνη. 6) Παραχάραξις νομισμάτων, κίβδηλα. 7) Ἐμπρησμός. 8) Πατρότης.

κῆς διαρρυθμίσεως τῶν σχετικῶν οἰκοδομημάτων ὑποβοήθησιν τοῦ σωφρονιστικοῦ, ἀναμορφωτικοῦ ἢ ἄλλου ἔργου.

ια') ἡ μέθοδος τῆς «Στατιστικῆς» ἀσχοληθεῖσα καὶ εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν πάσης φύσεως ποινικῶν στατιστικῶν (περιγραφικὴ καὶ ἐπεξηγηματικὴ ἐργασία).

3. Ὅμοίως ἐν τῷ τεχνικῷ κύκλῳ βλέπομεν διαμορφουμένας :

α') διαφόρους τεχνικὰς μεθόδους ἀνιχνεύσεως τοῦ ἐγκλήματος, ὡς ἰδίως ἐν ταῖς τέχναις τῆς φωτογραφήσεως, τῆς γραφολογίας, τῆς κατασκευῆς ἐκμαγείων κ.ἄ.

β') διαφόρους τεχνικὰς μεθόδους προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος.

4. Ὡσαύτως ἐν τῷ κύκλῳ τῶν διαφόρων προσώπων, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐγκληματιῶν, βλέπομεν διαμορφούμενα διάφορα σχετικὰ πορίσματα τῆς καθ' ἡμέραν πείρας καὶ παρατηρήσεως. Ἐνταῦθα ἰδίως ἀνήκουσι τὰ συμπεράσματα :

α') τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ⁽¹²⁾.

β') τῶν δικαστικῶν καὶ εἰσαγγελικῶν ἀρχῶν ⁽¹³⁾.

γ') τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων.

δ') τῶν σωφρονιστικῶν ὑπηρεσιῶν ⁽¹⁴⁾.

ε') τῶν ποινικολόγων δικηγόρων ⁽¹⁵⁾.

5. Τέλος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς λογοτεχνίας καὶ τῶν συναφῶν καλῶν τεχνῶν βλέπομεν ὅτι εἴθισται νὰ περιστρέφονται τὰ ἀπεικονιζόμενα θέματα πολλαχῶς καὶ περὶ τὴν ἐγκληματικότητα ἢ τὴν κατ' αὐτῆς πάλην. Καὶ βεβαίως τὰ πλεῖστα μὲν ἐξ αὐτῶν χαρακτηριστεὰ ὡς προϊόντα ἀχαλινώτου φαντασίας, ἅτινα παρέχουσι πλημμελῆ ἀντίληψιν τῆς πραγματικῆς ψυχολογίας τῶν ἐγκληματούντων κτλ., πλὴν ὅμως ἔνια ἐξ αὐτῶν περιγράφουσι πραγματικὴν ψυχολογίαν ⁽¹⁶⁾.

III. 1. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος δημιουργεῖται

⁽¹²⁾ Φερ' εἰπεῖν παρ' ἡμῖν «Ν. Ἀρχιμανδρίτου. Κατάσκοποι καὶ προδότες. Ἀθῆναι. 1939», «Α. Μπατρα. Ἀστυνομικὰ ἀπομνημονεύματα. Ἀθῆναι. 1905», «Νικολάου Γ. Κατραμπασᾶ. Ἀστυνομία Πόλεων. Ἀθῆναι. 1949», «Σπυρ. Παξινού. Ἐγκλημα, κοινωνία, ἀστυνομία. Ἀθῆναι. 1940», «Ἡλία Χαϊδεμένου. Μετὰ τὸ ἐγκλημα. Ἀθῆναι. 1946».

⁽¹³⁾ Φερ' εἰπεῖν «Απ. Γ. Ἀργυροπούλου. Δικαστικὴ Ψυχολογία. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1932», ὡς καὶ πληθῶραν συγγραφῶν τοῦ τέως ἐφέτου κ. Χρ. Γιώτη, νῦν ἐγκρίτου ποινικολόγου δικηγόρου (Γραμματέως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Ποινικοῦ Δικαίου).

⁽¹⁴⁾ Φερ' εἰπεῖν «Ἀντωνίου Ν. Πεταλᾶ. Μελέτη περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν φυλακῶν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ περὶ τοῦ ἀρμόζοντος σωφρονιστικοῦ συστήματος ἐν Ἑλλάδι. Ἀθῆναι. 1906».

⁽¹⁵⁾ Φερ' εἰπεῖν «Βασ. Σ. Κουμπούρα. Συνταρακτικὰς δίκας. Ἀθῆναι. 1949».

⁽¹⁶⁾ Φερ' εἰπεῖν ἀναφερόμεθα εἰς τὸν Dostojewski περιγράφαντα εὐστόχως τὸν τύπον τοῦ ἐπιληπτικοῦ ἐγκληματίου ἐξ αὐτοπαρατηρήσεως, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπιληψία προσβάλλει τὰς μνημονικὰς λειτουργίας.

πρόσφορον ἔδαφος πρὸς διάπλασιν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ἰδίου βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κλάδου, ἥτοι τοῦ τῆς Γενικῆς Ἑγκληματολογίας, ἐρευνώσης συστηματικῶς τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν κατ' αὐτῆς πάλιν οὐχὶ ὑπὸ νομικόν, ἀλλ' ὑπὸ βιοκοινωνικόν πρῶσμα.

Εἰδικώτερον τὴν μὲν συγκέντρῳσιν τῆς σχετικῆς ὕλης, τὴν διάρθρωσιν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῆς δίδουσιν ἀφ' ἑνὸς ὁ ἐν Κολωνίᾳ καθηγητῆς τῆς Ψυχιατρικῆς Gustav Aschaffenburg ἐν τῷ κλασσικῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ πάλιν» (17), ἀφ' ἑτέρου δ' ὁ ἐν Graz τῆς Αὐστρίας καθηγητῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου Hans Gross ἐν τοῖς συγγράμμασι τῆς Ἀνακριτικῆς καὶ τῆς Ἑγκληματολογικῆς Ψυχολογίας, ὅστις καὶ πρῶτος εἰσήγαγε τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐπιστήμης τῆς Ἑγκληματολογίας καὶ τῆς Ἀνακριτικῆς ἐν Πανεπιστημίῳ (18), τὴν δ' ὀνομασίαν τῆς νέας ἐπιστήμης ὁ ἱταλὸς δικαστὴς καὶ γερουσιαστὴς βαρῶνος Raffaele Garofalo, ἐφ' ὅσον ἐν ὁμωνύμῳ συγγράμματί του πρῶτος μετεχειρίσθη τὸν ὄρον «Ἑγκληματολογία» (Criminologia).

2. Γενικῶς πάντως δεόν νὰ παρατηρήσωμεν, ἀπὸ συμφώνου μετὰ τῶν Exner, Mezger (19) κ.ἄ., ὅτι ἐν πάσῃ τῇ τοιαύτῃ ἐξελίξει τῆς ἐρεύνης τῶν διαφόρων ἐγκληματολογικῶν προβλημάτων κατὰ κύριον λόγον συνέπραξαν ὀλιγώτερον οἱ νομικοί, περισσότερον δ' ἐπιστήμονες ἄλλων εἰδικότητων, ἰδίως δ' ἱατροί. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἐγκληματολογικὴ ἀνθρωπολογικὴ κατεύθυνσις ἐν τῇ ἐρύνῃ τοῦ ἐγκλήματος ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Cesare Lombroso, ἡ ψυχοπαθολογικὴ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἰδιοσυστασίας σπουδῇ τοῦ ἐγκλήματος ὀφείλονται εἰς τὸν ἱατρὸν Gustav Aschaffenburg, ἡ στατιστικὴ ἐρευνα τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ποινῶν κατὰ κύριον λόγον ἤρξατο γενομένη ὑπὸ τοῦ μαθηματικοῦ καὶ ἀστρονόμου Adolphe Quetelet, ἡ κοινωνιολογικὴ ἐρευνα τοῦ ἐγκλήματος ὑπὸ τοῦ ἱατροδικαστοῦ Ἀλεξάνδρου Lacassagne, ἡ ὑπὸ τὸ πρῶσμα τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους ἐρευνα τοῦ ἐγκληματικοῦ χαρακτῆρος ὀφείλεται εἰς τοὺς ψυχιατροὺς Sigmund Freud (Ψυχανάλυσις) καὶ Alfred Adler (Ἀτομικὴ Ψυχολογία) κ.ο.κ.

Παρὰ ταῦτα ἡ ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις ἐξέλιξις τῆς Ἑγκληματολογίας διήνοιξεν ἀκριβῶς τὴν θύραν πρὸς ἐρευναν τῶν ἐγκληματολογικῶν προβλημάτων ἐκ μέρους τῶν κατ' ἐξοχὴν ἀρμοδίων ἐρευνητῶν, ἥτοι τῶν νομικῶν. Διότι

(17) «Das Verbrechen und seine Bekämpfung», α' ἔκδ. 1903.

(18) «Handbuch für Untersuchungsrichter» (1893), «Kriminalpsychologie» (1897). Ὅρα: «Handbuch der Kriminalistik. 8. Aufl. (Neu bearbeitet und ergänzt von Prof. Dr. Ernst Seelig). I. Band. Berlin und München. 1942», σελ. 11 ἐπ. (Heinbildung des Untersuchungsführers).

(19) Ὁ Exner ἐν Begleitwort τῶν Kriminalistische Abhandlungen (Leipzig, 1926 ἐπ.), ὁ Mezger ἐν τῇ Einleitung σελ. 7 ἐπ. τοῦ ἔργου του Kriminalpolitik (2α ἔκδ. Stuttgart. 1942).

ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ζητημάτων, ὧν ἡ ἔγκυρος καὶ ἐξαντλητικὴ ἐπίλυσις συνδέεται κατ' ἐξοχὴν πρὸς τοὺς ἐκάστοτε ἰσχύοντας νομικοὺς κανόνες.

3. Τοιοῦτοτρόπως χάρις εἰς τὴν ἐγκληματολογίαν διεσπάσθη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐν προηγουμέναις ἐποχαῖς ἀντίληψις τοῦ ἐγκλήματος μονοπωλιακῶς ἀπὸ φιλοσοφικῶν ἀπόψεων καὶ ὑπὸ ἠθικὴν καὶ νομικὴν ἀξιολόγησιν, διανοιγείσης τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ μονοπώλιον τῶν ποινῶν ὡς μοναδικῶν κυρώσεων, προστεθέντων τὸ μὲν σειρᾶς μέτρων ἀσφαλείας, τὸ δὲ προληπτικῶν μέτρων κοινωνικῆς ὑγιεινῆς. Τούτων οὕτως ἔχοντων τελικῶς ἐδημιουργήθησαν νέοι ὀρίζοντες ἐν τῷ κύκλῳ τῶν Ποινικῶν Ἐπιστημῶν.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας γιγαντώδους ἐξελίξεως θὰ ἀναγκασθῶσι τελικῶς οἱ νῦν ἀδιαφοροῦντες ἐν τῇ ποινικῇ δικαιοσύνῃ νομικοὶ νὰ συμμετάσχωσι καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδίας πείρας ἐνεργῶς τῆς ἐγκληματολογικῆς κινήσεως καὶ ἐρεύνης καὶ τῆς ὑπὸ ἀνάλογον πνεῦμα ⁽²⁰⁾ ἀντιμετωπίσεως τῶν καθ' ἡμέραν περιπτώσεων ἐγκλημάτων καὶ ἐγκληματιῶν.

§ 3.

Ἀντικείμενον καὶ ἔργον τῆς γενικῆς ἐγκληματολογίας.

I. 1. Ἡ «Γενικὴ Ποινικὴ Ἐπιστήμη» ἀποτελεῖ τὸ σύμπλεγμα τῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες σπουδάζουσι γενικῶς περὶ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῶν ἀντιεγκληματικῶν μέτρων ⁽²¹⁾. Αὕτη διακρίνεται τὸ μὲν εἰς τὴν «Νομικὴν», τὸ δ' εἰς τὴν «Βιοκοινωνικὴν Ποινικὴν Ἐπιστήμην», ἥτοι εἰς τὴν «Γενικὴν Ἐγκληματολογίαν» (Kriminologie). Ἡ πρώτη ἐρευνᾷ τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν κατ' αὐτῆς πάλιν ὡς «νομικῶς», ἡ δὲ δευτέρα ὡς «βιολογικῶς καὶ κοινωνικῶς διαφέρουσιν δρᾶσιν» ⁽²²⁾.

⁽²⁰⁾ Οὕτως τότε, ἀφορμώμενοι ἀπὸ τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἐγκλήματος, οἱ ἐρμηνευταὶ τῆς ἰσχυοῦσης ἢ τῆς μελλούσης νὰ ἰσχύσῃ ποινικῆς νομοθεσίας θὰ ἀνευρίσκωσιν ἐρμηνευτικὰς λύσεις ἀνταποκρινομένας πρὸς τὴν βιολογικὴν καὶ κοινωνικὴν πραγματικότητα.

⁽²¹⁾ Λίαν στενῶς, καθ' ἡμᾶς, ἀντιλαμβάνεται τὴν ἐννοίαν τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ὁ «Χρ. Κ. Κωνσταντάρης. Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Ἀθῆναι. 1931», σελ. 7 ἐπ. Κατ' αὐτὸν (σελ. 8 ὑπ. 2) τὰ μέτρα ἀσφαλείας, ἅτινα ἐπιβάλλονται, πλὴν τῶν ποινῶν, ὑπὸ τῆς πολιτείας ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὸ διοικητικὸν δίκαιον, ἀναφέρονται δ' ἀπλῶς ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ ἕνεκεν τῆς στενῆς αὐτῶν σχέσεως πρὸς τὰς ποινάς. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ αὐτὸς ἐν σελ. 10 λέγει ὅτι «πάντως ἡ ποινὴ δὲν εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τοιαῦτα». Ὁ αὐτὸς ἐν σελ. 12 ἐπ., 17 ἐπ. χαρακτηρίζει τὴν ἐγκληματολογίαν ὡς βοηθητικὴν ἐπιστήμην. Ἡ συγγραφὴ «Ἰω. Μιχ. Κουράκου. Ἐπίτομος Ἑρμηνεία τοῦ ἰσχύοντος Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947» ἀγνοεῖ παντελῶς τὴν ὑπὸ βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν πρῆσμα ἐρευνᾶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

⁽²²⁾ Κατὰ τὸν «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», Einleitung, ἡ μὲν ἐγκληματολογία ὑπὸ τὴν στενὴν τῆς

2. Κατὰ ταῦτα ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἡμετέρας γνώμης ἀποκρούομεν τὰς ἀντιθέτους γνώμας, ἥτοι :

α') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ Ἐγκληματολογία εἶναι μόνον ἡ αἰτιολογία τῆς ἐγκληματικότητος, μὴ περιλαμβάνουσα φερ' εἰπεῖν θέματα πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος (Franz v. Liszt, Mezger, X. Τζωρτζόπουλος ⁽²³⁾, Ν. Χωραφᾶς ⁽²⁴⁾, Η. Γάφος ⁽²⁵⁾, Δ. Καστόρχης ⁽²⁶⁾).

β') τὴν παρεμφερῆ γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματολογία εἶναι μόνον ἡ βιοκοινωνικὴ σπουδὴ τῆς ἐγκληματικότητος, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν κατ' αὐτῆς μέτρων, ἥτις εἶναι ἀντικείμενον τῆς «Ποινολογίας» (ἢ τῆς «Ἀμυνολογίας» ἢ τῆς «Σωφρονιστικῆς»).

γ') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματολογία συνιστᾷ ἀπλὴν βοηθητικὴν ἐπιστήμην τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης (X. Τζωρτζόπουλος ⁽²⁷⁾, Χρ. Κωνσταντάρας).

δ') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματολογία ἀποτελεῖ κλάδον τῆς Ἰατροδικαστικῆς.

ε') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματολογία ἐξαντλεῖται εἰς τὴν περιγραφὴν (φερ' εἰπεῖν κατὰ Χωραφᾶν ⁽²⁸⁾) ἡ βιοκοινωνικὴ ποινικὴ ἐπιστήμη ἀποκαλεῖται «περιγραφικὴ»), μὴ ἀναφερομένη καὶ εἰς τὴν ἐπεξηγηματικὴν ἐργασίαν ἢ εἰς τὴν πολιτικὴν κατὰ τοῦ ἐγκλήματος ⁽²⁹⁾.

λέξεως ἔννοιαν περιλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν περὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων καὶ ἐμφανίσεων τῆς ἐγκληματικότητος (die Lehre von den tatsächlichen Vorgängen und Erscheinungen der Kriminalität), ἢ δ' Ἀντιεγκληματικὴ Πολιτικὴ ἀποτελεῖ ἴδιον κλάδον τῆς Ποινικῆς Ἐπιστήμης.

⁽²³⁾ «Χαρ. Ν. Τζωρτζόπουλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς βᾶσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀθῆναι. 1946», σελ. 4: «Ἡ ἐγκληματολογία ἐγενήθη ὡς ἐπιστημονικὴ βᾶσις διὰ τὴν πολιτικὴν κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ὅπως εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην ἡ διαγνωστικὴ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς θεραπευτικῆς, οὕτω καὶ διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τῆς νόσου τοῦ ἐγκλήματος ἐθεωρήθη ὡς ἀναγκαία ἡ διαγνωστικὴ τῶν αἰτίων τῆς ἐγκληματικότητος».

⁽²⁴⁾ «Ν. Χωραφᾶς. Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α' (Γενικὸν Μέρος). Ἀθῆναι. 1943», § 3 περὶ τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης σελ. 7/8.

⁽²⁵⁾ «Ἡλία Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948», σελ. 5 ἐπ.

⁽²⁶⁾ «La scienza penitenziaria nella sfera delle scienze criminali ἐν Rivista di diritto penitenziario, 1936 XIII», ἐνθα ἀναφέρεται ὁ «Κωνσταντῖνος Γ. Γαρδίκας. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἔκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948», σελ. 96 ὑπ. 2.

⁽²⁷⁾ «Χαρ. Ν. Τζωρτζόπουλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς βᾶσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀθῆναι. 1946», σελ. 14. Πρβλ. καὶ «Ernst Beling. Grundzüge des Strafrechts. Tübingen. 1925», σελ. 9/10: «Nicht juristische Kriminalwissenschaften».

⁽²⁸⁾ «Ν. Χωραφᾶς. Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α' (Γενικὸν Μέρος). Ἀθῆναι. 1943» § 3 περὶ τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης σελ. 7/8.

⁽²⁹⁾ Ὑπὸ τοῦ «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», Einleitung, ρητῶς τονίζεται ὅτι ἡ ἐγκληματολογία δὲν εἶναι μόνον περιγραφὴ (Beschreibung), ἀλλὰ καὶ αἰτιολογικὴ ἐξήγησις τοῦ ἐγκληματικοῦ γεγονότος (kausale Erklärung des kriminellen Geschehens).

στ') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως ὡς αὐτοτελὴς ἐπιστήμη, ἀπορροφουμένη ὑπὸ τῆς «Ἑγκληματολογικῆς Κοινωνιολογίας», ἥτις εἶναι κλάδος τῆς «Κοινωνιολογίας» καὶ ἥς εἰδικὰ κεφάλαια ἀποτελοῦσιν ἀφ' ἑνὸς ἡ «Ἑγκληματολογικὴ Ἀνθρωπολογία» καὶ ἡ «Ἑγκληματολογικὴ Στατιστικὴ» καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ «Ποινικὸν Δίκαιον» (E. Ferri) ⁽³⁰⁾.

ζ') τὴν γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματολογία ἀποτελοῦσα ἀπλὴν ἐπιστήμην γεγονότων δὲν διδάσκει οὔτε πῶς ὁ δικαστὴς δεόν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἐγκλημα, ὡς ἡ ἐπιστήμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου, οὔτε πῶς ὁ νομοθέτης δεόν νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης, ὡς ἡ ἀντιεγκληματικὴ πολιτικὴ (Exner) ⁽³¹⁾.

II. Τὸ ἔργον τῆς Γενικῆς Ἑγκληματολογίας στρέφεται πρὸς τὰς ἀκολουθούς ἀντιστοιχίας πρὸς τὰς τῆς νομικῆς ποινικῆς ἐπιστήμης κατευθύνσεις :

α') εἰς τὴν ὑπὸ βιοκοινωνικὸν πρῆσμα ἔρευναν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης (ἀντίστοιχος ἡ de lege lata ἔρευνα τῆς τεθειμένης ἐλληνικῆς ποινικῆς νομοθεσίας).

β') εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης τῶν διαφόρων χωρῶν ἀπὸ βιοκοινωνικῆς πλευρᾶς (ἀντίστοιχος ἡ συγκριτικὴ ἔρευνα τῶν ποινικῶν νομοθεσιῶν τῶν διαφόρων χωρῶν).

γ') εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης ἀπὸ βιοκοινωνικῆς πλευρᾶς (ἀντίστοιχος ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς ποινικῆς νομοθεσίας).

δ') εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀντιεγκληματικῆς πολιτικῆς (Kriminalpolitik, Politique criminelle) (ἀντίστοιχος ἡ de lege ferenda, δεοντολογικὴ, διαμόρφωσις τῆς ποινικῆς νομοθεσίας) ⁽³²⁾.

III. 1. Κατὰ τῆς Ἑγκληματολογίας ὡς ἐπιστήμης αὐτοτελοῦς ἀντετάχθησαν διάφοροι συγγραφεῖς διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων, καὶ δὴ τῶν ἐπομένων :

α') Ἐφ' ὅσον τὰ ἐγκλήματα ἀποτελοῦσι γεγονότα, ὧν ὁ κύκλος καθορί-

⁽³⁰⁾ Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης τοῦ E. Ferri (Principii, 1928, σελ. 79) ἐστράφη μετὰ δριμύτητος ὁ «Τιμ. Ε. Ἡλιόπουλος. Σύστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου. Τόμος Α'. Ἐκδ. δ'. Ἀθῆναι. 1927», σελ. 10 ἐπ.

⁽³¹⁾ Ἐν τῇ κατὰ τὸ 1939 ἐκδοθείσῃ «Kriminalbiologie» αὐτοῦ. Πρβλ. «Ἡλίας Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948», σελ. 6.

⁽³²⁾ Κατὰ τὸν «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. Stuttgart. 1942», Einleitung, ἡ ἀντιεγκληματικὴ πολιτικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ σύνολον πάντων τῶν πρὸς πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν τῶν ἐγκλημάτων τεινόντων πολιτικῶν μέτρων. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην αὕτη περιλαμβάνει ἐκτεταμένα πεδία τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς (Sozialpolitik). Ὁ «Τιμ. Ε. Ἡλιόπουλος. Σύστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ ποινικοῦ δικαίου. Τόμος Α'. Ἐκδ. δ'. Ἀθῆναι. 1927», σελ. 1 ἐπ. μεταφράζει τὸν σχετικὸν ὅρον διὰ τῆς «ἐγκληματικῆς πολιτικῆς» πάντως ἀντὶ τοῦ ὅρου τούτου προτιμᾷ τὸν ὅρον «ποινικὴ πολιτικὴ».

ζεται ἐκ τῶν χρονικῶς καὶ τοπικῶς μεταβαλλομένων πολιτειακῶν νόμων καὶ κανόνων, ἀναγκαιῶς ἐπεταὶ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρευνῆς τῆς ἐγκληματολογίας δὲν ἀφορᾷ εἰς αἰτιολογικῶς διαχωριζομένην ὁμάδα ἐκ φύσεως συναποτελούντων ἐνόττητα γεγονότων, ἀλλ' εἰς περιεχόμενον διαφέρον κατὰ πολιτείαν καὶ λαόν, κατὰ τόπον καὶ χρόνον, κατὰ νόμον καὶ συνήθειαν, περιλαμβάνον, ἐκ λόγων καθαρῶς πρακτικῶν, ἀντικοινωνικᾶς καὶ ὡς τοιαύτας ἀπαγορευτέας πράξεις. (Lenz⁽³³⁾, Hellmuth Mayer)⁽³⁴⁾.

β') Ἐφ' ὅσον ἡ «ἐγκληματολογικὴ ἀνθρωπολογία» ἀποτελεῖ κατὰ φύσιν κλάδον τῆς ἐν γένει «ἀνθρωπολογίας», ἡ δ' «ἐγκληματολογικὴ κοινωνιολογία» τῆς ἐν γένει «κοινωνιολογίας», ἡ ἀποχώρισις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ, εἰς ὃν ἐκάστη ἀνήκει φυσικῶς, καὶ ἡ συνένωσις αὐτῶν εἰς μίαν ἐνιαίαν ἐπιστήμην θὰ ἀποτελῇ συνένωσιν μηχανικὴν καὶ οὐχὶ ἐσωτερικὴν (Ἡλιόπουλος)⁽³⁵⁾.

2. Ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἄνω ἐπιχειρήματα δέον νὰ τόνισωμεν :

α') Βεβαίως ὁ ἐπὶ μέρους ἐγκληματίας ἐρευνᾶται ὡς αἱ ἄλλαι ἀνθρώπιναι προσωπικότητες καὶ τὸ ἐπὶ μέρους ἐγκλημα ἐξηγεῖται αἰτιολογικῶς ὡς αἱ ἄλλαι ἀνθρώπιναι πράξεις. Οὐχ' ἤττον ὅμως ἀκριβῶς ἡ τοιαύτη ἐφαρμογὴ τῆς βιολογίας καὶ τῆς κοινωνιολογίας ἐπὶ τοῦ ἐγκληματοπραγοῦντος ἀνθρώπου καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του ὄγει εἰς τὴν δημιουργίαν ἐιδικῶν προβλημάτων καὶ γνώσεων, αἵτινες ἐν συνόλῳ τῶν ὡς περιεχόμενον ἀπαρτίζουσι τὸν ἐνιαῖον κύκλον τῆς ἐπιστήμης τῆς ἐγκληματολογίας⁽³⁶⁾.

β') Ἀσχετῶς πρὸς τὴν παραδοχὴν ἥ μὴ τῆς θεωρίας περὶ τοῦ «πραγματικοῦ» ἢ «φυσικοῦ ἐγκλήματος» (natürliches Verbrechen, Delitto naturale), ἡ ἔννοια τοῦ νομικοῦ ἐγκλήματος καθορίζεται ὑπὸ τοῦ νομοθέτου οὐχὶ αὐθαίρετως, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν κριτηρίων (οὐσια-

(33) Πρβλ. «Lenz. Grundriss der Kriminalbiologie. 1927», περὶ οὗ «Edmund Mezger. Kriminalpolitik. 2. Aufl. Stuttgart. 1942» σελ. 3 - 13 : Kriminologie als Wissenschaft.

(34) Κατὰ τὸν Hellmuth Mayer: «Τῇ ἀληθείᾳ ἐλλείπει ἀπὸ τῆς ἐγκληματολογίας τὸ ἐνιαῖον ἀντικείμενον, διότι ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος εἶναι νομικῆς φύσεως. Ἐὰν ἀφαιρεθῇ ὁ συμπεριλαμβάνων νομικῶς τίτλος, θὰ παραμείνῃ ἀπλῶς ὑπόλοιπον πράξεων κατ' ἐξοχὴν διαφέροντος εἶδους, αἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ ἀπαρτίσωσι μίαν βιολογικὴν, ψυχολογικὴν ἢ κοινωνικὴν ἐνότητα. Οὕτως οὗτος τελικῶς καταλήγει νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἐγκληματολογίαν ὡς τὴν «ἐφηρμοσμένην ποινικὴν ἐπιστήμην». Πρβλ. «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», σελ. 6/7. Κατὰ τὸν παλαιὸν ὀργανισμὸν τοῦ πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑφίστατο ἔδρα «Ἐφηρμοσμένης Ποινικῆς Ἐπιστήμης», κατεχομένη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Δημητρίου Καστόρχη.

(35) «Τιμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Σύστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου. Τόμος Α'. Ἔκδ. δ'. Ἀθῆναι. 1927» σελ. 13: «Ἀλλὰ πρόδηλον εἶναι ὅτι οὐδεμία δύναται νὰ προκύψῃ ὠφέλεια ἐκ τοῦ τοιοῦτου συμφυρμοῦ πρὸς ἀλλήλας ἐπιστημῶν διαφόρου ἐντελῶς φύσεως καὶ διαφόρου προορισμοῦ».

(36) «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart, 1942», σελ. 3/4.

στικόν περιεχόμενον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος). Ἐπομένως καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης δημιουργεῖται ἡ ἀπαιτουμένη βιοκοινωνικὴ ἐνότης τοῦ περιεχομένου τῆς ἐγκληματολογίας. Ἀσχέτως τούτου προσθετέον ὅτι καὶ πλῆθος διαφόρων κατηγοριῶν ἐγκλημάτων ἀφ' ἑαυτῶν ἀπαρτίζουν σαφῶς κεκλεισμένας βιοκοινωνικὰς ἐνότητες, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ὁ κύκλος τῶν γενετησίων ἐγκλημάτων. Ἡ ἀντίθετος ἐκδοχὴ θὰ ἀπετέλει ὑπερτίμησιν τοῦ χαρακτηῖρος τῆς νομικῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ⁽³⁷⁾.

γ') Ἀσχέτως πρὸς τὴν παραδοχὴν ἢ μὴ τῆς θεωρίας περὶ ἐνιαίου ἐγκληματολογικοῦ χαρακτηῖρος (ὡς αἴφνης ἐν ὅψει τῆς ἰταλικῆς θετικῆς ἀνθρωπολογικῆς σχολῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου περὶ τῶν ἐγκληματιῶν ὡς συνιστώντων ἰδιαιτέρον *spezies generis humani*), οὐχ' ἤττον δέον νὰ δεχθῶμεν σημεῖον χαρακτηρολογικὸν βιοκοινωνικῆς ἐνότητος τὸ μὲν ἐν τῇ ἀντιβιολογικῇ καὶ ἀντικοινωνικῇ στάσει τῶν ἐγκληματοπραγούντων, ὡς ἰδίως τοῦτο ἀποσαφηνίζεται διὰ τῶν διδασκαλιῶν τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας, τὸ δ' ἐν τῇ διαπιστώσει ὅτι ἐν πάσῃ ἐννόμῳ τάξει μέγα μέρος τῶν ἐγκληματιῶν παρουσιάζουσι σωματικὰς καὶ ψυχολογικὰς μειονεξίας.

3. Ἐνίσχυσιν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω ἰσχυρισμῶν ἀνευρίσκομεν ἐν τοῖς ἐπομένοις :

α') ἐν τῷ γεγονότι τῆς ὑπάρξεως πολλῶν κοινῶν κατὰ τὰς γενικὰς γραμμὰς κεκλεισμένων βιοκοινωνικῶν «φυσικῶν» τύπων ἐγκλημάτων καὶ ἐγκληματιῶν παρὰ ταῖς ποινικαῖς νομοθεσίας τῶν πεπολιτισμένων πολιτειῶν, οἵτινες ἀπετέλεσαν ἐπανελημμένως κοινὰ θέματα τῶν συζητήσεων τῶν διεθνῶν ποινικῶν συνεδρίων καὶ τῆς διεθνοῦς ποινικῆς βιβλιογραφίας ⁽³⁸⁾.

β') ἐν τοῖς πορίσμασι τῆς νεωτέρας ἐγκληματολογικῆς ἐρεῦνης, ἅτινα διαπιστοῦσι πολλαχῶς βιοκοινωνικὴν ἐνότητα ἐν τῇ ἐγκληματικότητι. Ἐνταῦθα καταλέγονται ἡ «ἀνθρωπολογικὴ» ἀντίληψις τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τὴν ἰταλικὴν θετικὴν σχολὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου ⁽³⁹⁾, ἡ «ψυχοπαθολογικὴ»

⁽³⁷⁾ Κατὰ τὸν «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», σελ. 4: «Es würde eine Ueberspannung des Hinweises auf den positivrechtlichen Charakter des Verbrechens bedeuten, wenn man das Suchen nach solchen biologischen Gemeinsamkeiten als einen eigenartigen Forschungsgegenstand von vornherein ablehnen wollte».

⁽³⁸⁾ Ὁ «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», σελ. 4 ὁμιλεῖ περὶ «natürliche Gruppen typisch wiederkehrender Verbrecher und in sich geschlossener Verbrechensformen».

⁽³⁹⁾ Δὲν συμφωνοῦμεν μετὰ τῶν μετὰ προκαταλήψεως κρινόντων τὸ ἔργον τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, λ. χ. οὐχὶ μετὰ τοῦ ἀειμνήστου ἡμετέρου διδασκάλου Τιμοθέου Ε. Ἡλιοπούλου. Οὗτος ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῇ ἐργασίᾳ του «αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ νέου ποινικοῦ κώδικος. Ἀθῆναι. 1932» ρητῶς ἐν σελ. 109/110 ἀρνεῖται πᾶσαν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ Cesare Lombroso, ἰδρυτοῦ τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, καταλέγων ταῦτα εἰς τὴν τάξιν τῶν «τερπνῶν» ἀναγνωσμάτων.

ἀντίληψις (διαπίστωσης τῆς σχέσεως τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς τὴν ἀμβλύ-
νοιαν, τὴν ὀλιγοφρενείαν, τὴν ψυχικὴν ἀνωμαλίαν καὶ τὴν ψυχικὴν νόσον) ⁽⁴⁰⁾,
ἡ ἔρευνα τῆς «ιδιοσυστασίας» τῶν ἐγκληματούντων διὰ τυπικοποιήσεως τῶν
ἐπὶ μέρους ἀποκεχωρισμένων ψυχοφυσικῶν ἀνθρωπίνων τύπων ἐπὶ τῇ βάσει
τῆς συνόλης ψυχικῆς καὶ σωματικῆς εἰκόνης ἐμφανίσεως καὶ ἐνεργείας των (δια-
κρίσεις εἰς κατηγορίας ἀναλόγως τῆς ἀντιδράσεως αὐτῶν εἰς ἐπιδράσεις καὶ
ἐντυπώσεις) ⁽⁴¹⁾, ἡ «κοινωνικὴ» καὶ «κοινωνικοπαθολογικὴ» ἀντίληψις τῆς ἐν-
νοίας τοῦ ἐγκλήματος δι' ἐξετάσεως τοῦ ἐγκλήματος ὡς κοινωνικοπαθολο-
γικοῦ φαινομένου καὶ τῶν ἐγκληματούντων ὡς «κοινωνικῶς νοσοῦντων»
ἀνθρώπων ⁽⁴²⁾, ἡ ἔρευνα τοῦ ἐγκλήματος ὡς ἀτομικῆς ἐκδηλώσεως τῆς ζωῆς

⁽⁴⁰⁾ «psychopathologische Verbrechensbetrachtung». Κατὰ τὴν παλαιὰν «σω-
ματολογικὴν» ψυχιατρικὴν ἐπιστήμην ἐγένετο παραδεκτὸν ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχώσεις ὀφείλονται
εἰς σωματικὰς βλάβας, ἰδίᾳ τοῦ ἐγκεφάλου. «Οἷα γενικῶς καὶ «Χρ. Κ. Κωνσταντάρ.
Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Β'. Ἀθῆναι. 1946» σελ. 91, «Φ. Σκούρα, Χατζηδη-
μητρίου, Α. Καλούτση, Γ. Παπαδημητρίου. Ἡ ψυχοπαθολογία τοῦ φόβου καὶ τοῦ ἄγχους.
Ἀθῆναι. 1947». (σπουδὴ ἐκ τῆς ἐν Ἑλλάδι περιόδου κατοχῆς), «Κ. Δ. Κωνσταντινίδου.
Μαθήματα ψυχιατρικῆς. Ἀθῆναι. 1946», «Χαραλ. Τζωρτζοπούλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς
βάσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 5 ἐπ. περὶ τῶν πορισμάτων
τῆς ψυχιατρικῆς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐγκληματοῦντας (ψυχοπαθεῖς καὶ ψυχωτικούς), «Δ.
Γ. Μωραΐτου. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας. Ἀθῆναι. 1940». σελ. 302 ἐπ. «εἶναι
ὁ ἐγκληματίας ψυχοπαθής»

⁽⁴¹⁾ Ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς Konstitutionspsychologie ἡ ἔρευνα ἤχθη εἰς τὴν ἐξέτασιν
τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ροπῆς τῶν κατηγοριῶν τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων τύπων πρὸς τὴν
ἐγκληματικότητα. Γίνεται δεκτὸν ὅτι ὕφίστανται διαφορῶν εἰδῶν ἀντιδράσεις, ὡς πρωτό-
γονοι, ἀσθενεῖαι κ. ἄ. Εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς βιολογικῆς ἰδιοσυστασίας τῶν καταδικῶν (Psy-
chognostik) ἀποδίδεται σημασία ὑπὸ τῆς σωφρονιστικῆς (Psychotechnik). Πρβλ.
«Χαραλ. Ν. Τζωρτζοπούλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς βάσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλή-
ματος. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 11. «Ο. Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf krimino-
logischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942». σελ. 5 παρατηρεῖ ὅτι ἡ διαπίστωσις,
καθ' ἣν ἡ ἐγκληματικότης εἶναι νοητέα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἱστορικῶς καθοριζομένης ἐν-
νόμου τάξεως, οὐδαμῶς δύναται νὰ ἄρῃ τὴν δυνατότητα τῆς βιοκοινωνικῆς τοποθετήσεως
τοιούτων ζητημάτων, φερ' εἰπεῖν ἐν ὄψει τῆς σχέσεως πρὸς τὴν ἰδιοσυστασίαν, «denn in
den einzelnen Rechtsordnungen ergeben sich hierfür so zahlreiche Uebereinstimmun-
gen, dass ein umfangreiches Gebiet solcher Forschung gesichert ist». Πρβλ. καὶ
«Walter C. Reckless. The etiology of Delinquent and Criminal Behavior. New-
York. 1943», ἐνθα ἐξετάζονται καὶ προβλήματα ἰδιοσυστασίας.

⁽⁴²⁾ Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐξελικτικῆς σχολῆς (Πρβλ. Rudolf von Jhering, Der
Zweck im Recht) τὸ δλον δίκαιον ἀποτελεῖ κοινωνικὴν ἐκδηλωσιν. Κατὰ τοιοῦτον τρόπον
ὁ νομοθέτης, ὁ ἐρμηνευτὴς καὶ ὁ ἐφαρμοστὴς τῶν κανόνων τοῦ δικαίου ὀφείλουσιν αἰετοτε
νὰ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τὸ κοινῇ συμφέρον καὶ τὴν κοινωνικὴν σκοπιμότητα. Κατὰ τὸν Durk-
heim, γάλλον κοινωνιολόγον, εἰδικῶς τὸ ἐγκλημα ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κοινωνικὴν
συνείδησιν, τὸν Garofalo, ἱταλὸν ἐγκληματολόγον, τὸ ἐγκλημα ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ
κοινὰ τοῖς πᾶσι ἠθικὰ συναισθήματα τῆς ἀγαθότητος καὶ δικαιοσύνης (pietà-probità),
τὸν Ferri, ἱταλὸν ποινικολόγον, τὸ ἐγκλημα συνιστᾷ πρᾶξιν ἀπορρέουσαν ἐξ ἀντικοινωνικῶν

καὶ ὡς ἀτομικοῦ βιώματος» δι' ἐξετάσεως τῶν ἐφ' ἑκάστου ἀτομικῶς ὥρισμέ-
νου ἐγκληματίου ἐπενεργησάντων ἐνδογενῶν καὶ ἐξωγενῶν παραγόντων τοῦ
ἐγκλήματος, ἡ «δυναμικὴ» ἀντίληψις τοῦ ἐγκλήματος, ἀποκρούουσα τὴν «στα-
τικὴν» ἔρευναν τοῦ ἐγκλήματος, δηλονότι ἔρευναν βασιζομένην ἐπὶ ἀκάμπτων
σταθερῶν συντελεστῶν, καὶ ἄγουσα εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐν ἑκάστῃ συγκεκρι-
μένη περιπτώσει ἐγκλήματος ἐπιδρασασῶν ἀντιρρόπων δυνάμεων, ἥτοι τὸ μὲν
τῆς ἀτομικῆς φύσεως, τὸ δὲ τοῦ περιβάλλοντος (τοῦ ἀνθρώπου ἀναγνωριζο-
μένου ὡς αὐτοτελοῦς δυναμικοῦ συντελεστοῦ τοῦ ἐγκλήματος) ⁽⁴³⁾, ἡ «οὐσια-
στικὴ» ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐξ ἀντικοινωνικοῦ φρονή-
ματος ἐκπηγάζουσαν ἀντικοινωνικὴν δρᾶσιν ⁽⁴⁴⁾.

4. Ἀσχέτως πρὸς τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις ἀφορώσας εἰς τὴν σφαῖραν τῆς Ἑγκληματολογίας ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ θέμα τῆς σχετικότητος τοῦ περιεχομένου τῆς βιοκοινωνικῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀφορᾷ κατὰ παρομοίαν ἀναλογίαν σκέψεως καὶ εἰς τὸ ὑπόβαθρον τοῦ δογματικοῦ (νομικοῦ) ποινικοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ νομικὴ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος ἡρτῆται ἐκ τοῦ μεταβλητοῦ κατὰ τόπον καὶ χρόνον νόμου, τοῦ ὀρίζοντος τὸ ἀξιόποιον, ἀκόμη δ' ἀφορᾷ γενικώτερον καὶ εἰς τὸ ὑπόβαθρον τοῦ ὅλου δογματικοῦ (νομικοῦ) ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου δικαίου, δεδομένου ὅτι καὶ οἱ κανόνες τοῦ ὅλου δικαίου ἡρτῆται ἐκ τῶν μεταβαλλομένων κατὰ τόπον καὶ χρόνον νόμων ⁽⁴⁵⁾.

ἐλατηρίων, τὸν Lanza, ἱταλὸν ἰδρυτὴν τῆς ἀνθρωπιστικῆς σχολῆς, τὸ ἐργλῆμα ταυτίζειται πρὸς τὴν ἀνήθικον πράξιν κ.ο.κ. Πρβλ. καὶ «Γεωργίου Ι. Τράμπου. Νομικοὶ καὶ κοινωνιολογικοὶ στοχασμοί. Ἀθήναι. 1931», ἰδίως σελ. 17 (τὸ ἐργλῆμα θεωρεῖται ὡς κατάστασις παθολογικῆ νοσοῦντος ὀργανισμοῦ ἐκδηλουμένη ἐν τῇ κοινωνίᾳ), «Γεωργίου Ι. Τράμπου. Ἡ φυσικοχημικὴ σύνθεσις τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης καὶ ἡ ποινικὴ εὐθύνῃ. Ἀθήναι. 1943» (πρόλογος Σπυρ. Α. Δοντᾶ). Γενικῶς εἶναι τὰ μᾶλα διαφέρουσα ἡ τάσις τῆς συγχρόνου ποινικῆς ἐπιστήμης, ὅπως ἐρμηνεύῃ τὰς διαφορὰς διατάξεις τοῦ ποινικοῦ δικαίου ὑπὸ κοινοῦ ἀπὸ πρῆσβα. Πρβλ. «Τιμολέοντος Ε. Ἡλιοπούλου. Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ νέου (ἐλληνικοῦ σχεδίου) ποινικοῦ κώδικος. Ἀθήναι. 1932», ἰδίως ἐν σελ. 19, «Χαραλ. Ν. Τζωρτζοπούλου. Ἡ ἐργλῆματολογία ὡς βάσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐργλῆματος. Ἀθήναι. 1936» σελ. 9 ἐπ. περὶ τῆς κοινωνιολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐργλῆματος.

(43) Χαράλ. Ν. Τζωρτζοπούλου. Ἡ ἐγκληματολογία ὡς βάσις τῆς πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀθήναι. 1936» σελ. 11 ἐπ. : «Ἡ νεωτέρα αὕτη ἔρευνα τοῦ ἐγκλήματος ἔρχεται ὡς ἀνακούφισις τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν ἐπαχθὴ καὶ ἀποπνικτικὴν ἀτμόσφαιραν, ἣν ἔδημιούργησεν ἡ στατικὴ μέθοδος», «ὁ ἄνθρωπος δὲν κινεῖται ὡς ἄθρομα τῆς ἐκείνου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τῶν περιστάσεων, ἀλλὰ κατευθύνει τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὴν ἰδιάν του πρωτοβουλίαν», «Ἡ προσωπικότης ἀποτελεῖ ἀφετηρίαν νέας αἰτιότητος», «Ἡ προσωπικότης εἶναι μονὰς καταπρίζουσα τὸ σύμπαν ὡς οὐδεμία ἄλλη μονάς», «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι προσωπικότης ἐλευθέρη».

(44) Κατὰ τὸν Exner «materieller Verbrechensbegriff».

(¹⁵) 'Ο «Μιχαήλ Δ. Στριγγάρης. Ψυχιατροδικαστική. Ἀθήναι. 1947» σελ. 1. ἐπ., διαπιστών ὅτι δὲν ὑφίσταται ὁρισμός τοῦ ἐγκλήματος ἔχον γενικὴν ἰσχύν, διδάσκει ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἐξεταστέα ἀπὸ διαφορῶν ἀπόψεων, ἦτοι: α) τὸ ἐγκλημα ὡς ἀφηρημένη νομικὴ ἔννοια (καθὲς πράξη, ποὺ ἀντιβαίνει στὸν ποινικὸ νόμο,

IV. Τέλος ὀφείλομεν νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι, ἂν καὶ ἡ ἐγκληματολογία συνεχῶς καὶ γοργῶς ἀναπτύσσεται, ἐν τοσούτῳ δυστυχῶς ἡ ἀξία σφοδρᾶς κατακρίσεως πρακτικῇ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων οὐ μόνον τῶν ἡμεδαπῶν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ τῶν ἄλλοδαπῶν, ἀνεπαρκῶς χρησιμοποιοῖ τὰ διδάγματα αὐτῆς, ἰδίως δὲ τὰ τῆς Ἑγκληματολογικῆς Ψυχολογίας καὶ Ψυχοπαθολογίας ⁽⁴⁶⁾.

§ 4.

Διαίρεσις τῆς γενικῆς ἐγκληματολογίας.

I. Ἐπὶ τῇ βάσει βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν κριτηρίων ἡ Γενικὴ Ἑγκληματολογία ἢ κατ' ἄλλην ἔκφρασιν ἡ Βιολογικὴ καὶ Κοινωνικὴ Ποινικὴ Ἐπιστήμη (Sociobiology of Crime) ὑποδιαιρεῖται ⁽⁴⁷⁾ :

α') εἰς τὴν «Βιολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Βιολογίαν» (Kriminalbiologie) καὶ

κάθε προσβολὴ τῶν διατάξεων τοῦ χαρακτηρίζεται ἐγκλήμα). β) τὸ ἐγκλήμα ὡς κοινωνικὸν φαινόμενον («Ἐνα γεγονός πέρνει τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ ἐγκλήματος σύμφωνα μὲ ὁρισμένες κοινωνικὲς προϋποθέσεις — πολιτικὲς, ἠθικὲς ἀρχὲς καὶ κατεϋθύνσεις, οικονομικὲς κ. ἄ.—καὶ κάθε τέτοιο γεγονός συμβαίνει πάντα μέσα σὲ κοινωνικὸ πλαίσιο». «Μὲ τὴν κοινωνικὴ ἀποψη ἀποκτᾷ τὸ ἐγκλήμα πῶς οὐσιαστικὴ ὑπόστασις. Τὸ ἐξακριβώνομε σὲ ὁρισμένη ἐποχὴ καὶ περιοχῇ, ὅπου ἀναπτύσσεται ὁρισμένον ἠθικὸ αἶσθημα καὶ γενικότερες σὲ ἰσχὴ κοινωνικὲς ἀντιλήψεις καὶ ἔννοιες μὲ συγκεκριμένη κατεύθυνση στὸ διακανονισμὸ τῶν μεσοανθρώπων σχέσεων. Ὅταν ὁρισμένες ἐνέργειες, πράξεις ἢ τρόποι συμπεριφορᾶς εἶνε ἀντίθετοι στὶς ἀντιλήψεις καὶ τὰ συμφέροντα, ποὺ ἐπικρατοῦν, τότε ἀπαγορεύονται καὶ ἡ διάπραξίς τους συνεπάγεται γιὰ τὸ ἄτομο ὁρισμένα δεινὰ, ποὺ καὶ αὐτὰ βγαίνουν ἀπὸ τὶς διάχυτες ἠθικὲς ἀντιλήψεις καὶ κάποτε πραγματοποιοῦνται ἀπὸ αὐτὲς (λιθοβολισμός, λιντσάρισμα)», γ) τὸ ἐγκλήμα ὡς φυσικὸν φαινόμενον («Ἀσχετα ἀπὸ τὴν ἠθικοκοινωνικὴ ἐκτίμηση καὶ τὸν ποινικολογικὸν χαρακτηρισμὸ ἡ ἐγκληματικὴ πράξις μένει τελικὰ μιὰ ἀνθρώπινη ἐκδήλωση. Εἶναι πράξις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις του», «Οἱ ἴδιοι κανόνες καὶ νόμοι, ποὺ ρυθμίζουν ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ἐκδηλώσεις, γίνονται φανεροὶ καὶ στὸν μηχανισμὸ παραγωγῆς τοῦ ἐγκλήματος σὰν φυσικοῦ φαινομένου. Γιὰ νὰ διακρίνομε τὸ ἐγκλήμα ἀπὸ αὐτὲς προϋποθέτομε τὸν ἄνθρωπο στὸ κοινωνικὸ πλαίσιο, σὲ στενὴ καὶ ἐνδόμυχη συνάρτηση μὲ αὐτὸ καὶ συγχρόνως τὴν ἠθικοκοινωνικὴ ἐκτίμηση τῶν πράξεων του», «Γιὰ τὴ σύγχρονη νοοτροπία δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ ἐγκλήμα ἄσχετα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Μόνον σὲ παλαιότερες ἐποχὰς τιμωροῦσαν καὶ ζῶα καὶ τὰ ψυχὰ ἀκόμα γιὰ «ἐγκλήματα»).

⁽⁴⁶⁾ Ὀδτως ἰδίως ὁ Hegler. Πρβλ. καὶ «Ἡλία Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948» ἐν προλόγῳ: «Εἶναι γνωστὸς ὁ ἐλαττωματικὸς τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον κινεῖται ἡ δικαστικὴ πρακτικὴ κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς βαρείας ἀποστολῆς τῆς πρὸς ἀπονομὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης», «Δημ. I. Καρανίκας. Ἡ πρακτικὴ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ἀθῆναι. 1947».

⁽⁴⁷⁾ Ὅρα σχετικῶς «Τιμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Σύστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου. Τόμος Α. Ἐκδ. δ'. Ἀθῆναι. 1927» σελ. 8 ἐπ. Πρβλ. «I. Κ. Παπαζαχαρίου. Φροντιστηριακαὶ μελέται ἐπὶ θεμάτων τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς ποινικῆς ἐπιστήμης. Τεύχος 1. Ἀθῆναι. 1947».

β') εἰς τὴν «Κοινωνικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Κοινωνιολογίαν» (Kriminalsoziologie).

Ἐκ τούτων ἡ πρώτη ἐρευνᾷ τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν κατ' αὐτῆς⁽⁴⁸⁾ πάλιν ὡς «βιολογικῶς» ἢ δὲ δευτέρα ὡς «κοινωνικῶς διαφέρουσιν δρᾶσιν».

II. Ἡ Βιολογικὴ Ἑγκληματολογία⁽⁴⁹⁾, κατ' ἄλλους ἢ «Ἑγκληματολογικὴ Ἀνθρωπολογία» ἢ «Ἀνθρωπολογικὴ Ἑγκληματολογία» (Kriminalanthropologie)⁽⁵⁰⁾ ὑποδιαιρεῖται :

α') εἰς τὴν «Σωματολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Σωματολογίαν» (Kriminal-somatologie), κατ' ἄλλους «Ἀνθρωπολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Ἀνθρωπολογίαν» (Kriminalanthropologie).

β') εἰς τὴν «Ψυχολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Ψυχολογίαν» (Kriminalpsychologie)⁽⁵¹⁾.

(48) Πρβλ. «Χρ. Κ. Κωνσταντάρ. Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Ἀθῆναι. 1939» σελ. 10/11, καθ' ὃν τὸ ἐγκλημα καὶ ἡ ποινὴ δὲν εἶνε μόνον νομικὰ φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ πραγματικότης καὶ γεγονότα τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς, κοινωνικὰ φαινόμενα, καὶ δέον νὰ ἐρευνῶνται καὶ ἀπὸ τῶν ἀπόψεων τούτων.

(49) Κατὰ τὸν «Edmund Mezger. Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage. 2. Aufl. Stuttgart. 1942», Einleitung, ἡ ἐγκληματολογικὴ βιολογία περιλαμβάνει τοὺς κλάδους τῆς ἐγκληματολογικῆς σωματολογίας, τῆς ἐγκληματολογικῆς ἀνθρωπολογίας (;) καὶ τῆς ἐγκληματολογικῆς ψυχολογίας.

(50) Ὁδῶς α' Ἠλία Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948» σελ. 6: «Ἡ ἐγκληματικὴ (μᾶλλον «ἐγκληματολογικὴ») ἀνθρωπολογία ἐξετάζει τὴν σωματικὴν ἀφ' ἑνὸς (καὶ τὴν σωματοπαθολογικὴν καθ' ἡμᾶς) καὶ τὴν ψυχολογικὴν καὶ ψυχοπαθολογικὴν κατασκευὴν τοῦ ἐγκληματίου ἀφ' ἑτέρου».

(51) Ἄλλοτε τὰ προβλήματα τῆς ἐγκληματολογίας ἐξητᾶζοντο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἐγκληματολογικῆς ψυχολογίας, τῶν ἐρευνητῶν ἀφορμωμένων ἀπὸ τῆς σκέψεως ὅτι ὁ κύριος καὶ τελικὸς σκοπὸς ἐρέυνης δέον νὰ ᾖ ἡ θεμελίωσις τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ ἐγκληματίου καὶ γενικώτερον τοῦ ἐνεργοῦντος ἀνθρώπου. Ἐν τοσοῦτῳ αἱ νεώτεραι ἐρευναι τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχικοῦ βίου διδάσκουσι τὴν καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων διαπιστωθεῖσαν ἀμοιβαίαν ἐξάρτησιν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν γεγονότων. Διαφέρουσαι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶναι καὶ αἱ ἐρευναι τοῦ Kretschmer περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς λειτουργίας τῶν ἔσω ἐκκρίσεων (ἐνδοκρινῶν ἀδένων), (περὶ ὧν μετὰ ἄλλων ὄρα «Γεωργίου Θ. Σακελλαρίου. Γενικὴ Ψυχολογία. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 117 ἐπ. περὶ τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν διὰ τὸν ὁργανισμόν, σελ. 490 περὶ τῆς συμβολῆς τῶν ἐν λόγῳ ἀδένων ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς προσωπικότητος) καὶ περὶ ἀντιστοιχίας ἀνθρωπίνων σωματικῶν καὶ ψυχικῶν τύπων: α) κυκλοθυμικῶν μετὰ πικνικῆς σωματικῆς ἰδιοσυστάσεως, β) σχιζοθυμικῶν μετὰ λεπτοσώμου ἢ ἀθλητικῆς ἰδιοσυστάσεως καὶ γ) μιγαδικῶν). Ὅρα σχετικῶς εὐρέως καὶ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκ. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 163 περὶ τῆς σχέσεως τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ψυχικῆς προσωπικότητος. Ἀπὸ ἀπόψεως τέλος τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας ἐξετάζεται ἡ στάσις, ἣν ἔλαβε τὸ ἐγώ, τὸ ὑποκείμενον, ἐναντι τοῦ ἰδίου σωματικοῦ ὁργανισμοῦ, συντείνουσα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀτομικοῦ χαρακτῆρος.

Ειδικώτεροι κλάδοι τὸ μὲν ἡ «Σωματοπαθολογικὴ Ἑγκληματολογία» ἢ «Ἑγκληματολογικὴ Σωματοπαθολογία», τὸ δ' ἡ «Ψυχοπαθολογικὴ Ἑγκληματολογία» ἢ «Ἑγκληματολογικὴ Ψυχοπαθολογία» ἢ «Ἑγκληματολογικὴ Ψυχιατρικὴ» (⁵²).

2. Ἡ Σωματολογικὴ Ἑγκληματολογία ὑποδιαιρεῖται :

α') εἰς τὴν «Ἀνατομικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Ἀνατομίαν» ἢ «Μορφολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Μορφολογίαν» (μορφὴν ὀργανισμοῦ).

β') εἰς τὴν «Φυσιολογικὴν Ἑγκληματολογίαν» ἢ «Ἑγκληματολογικὴν Φυσιολογίαν» (λειτουργίαν ὀργανισμοῦ).

3. Συνήθως διδάσκεται (⁵³) ὅτι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ψυχολογικὰς καὶ ψυχοπαθολογικὰς ἐρεῦνας, αἵτινες κατέληξαν εἰς ἐπαρκῶς σαφεῖς πορίσματα, χρησιμοποιηθέντα ἤδη ὑπὸ τῶν νεωτέρων ποινικῶν κωδίκων καὶ σχεδίων, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν σωματικὴν κατασκευὴν τοῦ ἐγκληματίου μελέται δὲν ἀπέδωσαν ἄχρι τοῦδε θετικὰ ἀποτελέσματα, δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ. Ἀντιθέτως, καθ' ἡμᾶς κριτάς, τὸ πόρισμα τῆς ἐγκληματολογικῆς ἀνθρωπολογίας, καθ' ὃ αἱ σωματικαὶ μειονεξίαι ἀπαντῶνται ἐν μείζονι ποσοστῷ μεταξὺ τῶν ἐγκληματούντων, ἄγει εἰς πρακτικῶς χρήσιμα συμπεράσματα. Εἰδικῶς ἡ διαπίστωσις, καθ' ἣν ἡ ὑπαρξὶς σωματικῶν μειονεξιῶν δυσχεραίνει τὸ ἄτομον εἰς τὴν τραχείαν διὰ τὴν διαβίωσιν ἀλήν, ἄγει εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως μέτρων εὐγονίας, ψυχικῆς θεραπείας καὶ ἐξευρέσεως ἐργασίας ὑπὲρ τῶν μειονεκτούντων. Ἀπὸ τῆς ἄλλης ἀπόψεως ἡ διαπίστωσις τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας, καθ' ἣς αἱ μειονεξίαι τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ, δημιουργοῦσαι ψυχικὰ τραύματα καὶ συναισθήματα μειονεξίας (κατωτερότητος), γίνονται πηγαὶ διαμορφώσεως λανθάνοντος μίσους κατὰ τῶν συνανθρώπων καὶ σχηματισμοῦ ἀντιβιολογικῆς καὶ ἀντικοινωνικῆς κοσμοθεωρίας καὶ χαρὰς κτῆρος, ἄγουσιν εἰς ριζικὴν ἀναθεώρησιν τῆς στάσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν σωφρονιστῶν ἐναντι τῶν καταδίκων, εἰδικῶς δι' ἀντικαταστάσεως τῆς

(⁵²) Ἄλλῃ, καθ' ἡμᾶς, ἡ ἐννοια τῆς «Δικαστικῆς Ψυχιατρικῆς» ἢ «Ψυχιατροδικαστικῆς», νοητέας ἀντιστοίχως πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς «Ἱατροδικαστικῆς», περὶ ἧς βρα ἀνωτέρω (§ 2 ὑπ. 9), ἦτοι ὡς ἀναφερομένης εἰς τὰ συγκεκριμένα ὅρια τῶν πολλαπλῶν καὶ ποικίλων σχέσεων τῆς ψυχιατρικῆς πρὸς τὴν καθ' ὅλου δικαστικὴν λειτουργίαν τῆς πολιτείας.

(⁵³) Πρβλ. «Ἡλία Γάφου. Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948» σελ. 6, «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἀθῆναι 1947», ἐν κεφ. ΚΕ' περὶ σωματικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐγκληματιῶν, § 4 περὶ τῆς σχέσεως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς καὶ ψυχικῆς προσωπικότητος, ἐν σελ. 166: «Ἐπισκοπῶν τις τὰς ἐν τῷ κύκλῳ τῆς μορφολογίας ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας συνάγει ὅτι ἡ ἐγκληματολογία οὐδὲν χρήσιμον στοιχεῖον δύναται εἰσέτι νὰ ἀποκομίσῃ ἐξ αὐτῶν. Πᾶσαι αἱ ἐρευναι αὐταὶ πειρώμεναι νὰ ἐξηγήσωσι τὸν ἐγκληματικὸν βίον διὰ τῶν σωματικῶν σχέσεων χρησιμοποιοῦσι μέθοδον ἐπισφαλῆ, εἶναι ἀβασάνιστοι καὶ οἰκτρῶς ἀπέτυχον (Grühle)».

ἀρχῆς «τῆς σχέσεως αὐθεντίας καὶ ἀποστάσεως» (Autoritætsverhæltis) διὰ τῆς ἀρχῆς «τῆς σχέσεως φιλίας» (Freundschaftsverhæltis) πρὸς κατάρριψιν τοῦ διαχωρίζοντος ἐχθρικοῦ τείχους ἐναντι τῆς κοινωνίας⁽⁵⁴⁾. Διότι διὰ τῆς τοιαύτης σχέσεως ἀγάπης πρὸς πλανώμενους ἐν τῇ κοσμοθεωρίᾳ⁽⁵⁵⁾ συνανθρώπους θὰ χαραχθῶσιν ἀντὶ τῶν ἀντιβιολογικῶν ὁδῶν τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν σωματικῶν μειονεξιῶν νέαι βιολογικαὶ καὶ κοινωνικῶς ἐπωφελεῖς ὁδοί.

III. Ἡ Κοινωνικὴ Ἑγκληματολογία ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένην συμπεριφορὰν ὠρισμένων ὁμάδων τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, περιστρεφομένην περὶ τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν κατ' αὐτῆς πάλιν.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν βιολογικὴν ἐγκληματολογίαν, ἥτις ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐνδογενεῖς παράγοντας τῆς ἐγκληματικότητος (προσωπικότητα), ἡ κοινωνικὴ ἐγκληματολογία ἀποβλέπει εἰς τοὺς ἐξωγενεῖς παράγοντας (ἐξωτερικὸν περιβάλλον)⁽⁵⁶⁾.

§ 5.

Διάρθρωσις τῆς γενικῆς ἐγκληματολογίας.

I. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἄχρι τοῦδε κρατοῦσαν διάρθρωσιν τῆς Γενικῆς Ἑγκληματολογίας⁽⁵⁷⁾ αὕτη δύναται νὰ διακριθῇ

(⁵⁴) Αἱ σωματικαὶ μειονεξίαι παρακωλύουσι συνήθως (οὐχὶ κατ' ἀνάγκην) τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολυτίμου διὰ τὴν κοινωνικὴν συμβίωσιν «κοινωνικοῦ συναισθήματος». Πρβλ. «Alfred Adler. Θεωρία καὶ Πρακτικὴ τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Μετάφρ. Γεωργίας Δεληγιάννη. Ἀθῆναι» ἰδίως σελ. 23, περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀναπληρώσεως σελ. 32/33, «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947». σελ. 12 περὶ παραγόντων τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτήρος, μεταξύ ὧν τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ. «Alfred Adler. Ἀνθρωπογνωσία. Ἐκδ. β'. Μεταφρ. Γεωργίου Ν. Παλαιολόγου. Ἀθῆναι. 1948» ἰδίως σελ. 32 ἐπ., «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας. Ἀθῆναι. 1940» ἰδίως σελ. 296 ἐπ. μετὰ περιπτώσεων ἐκ τῆς πράξεως διαμορφώσεως ἐγκληματικῶν χαρακτήρων σελ. 307 ἐπ.

(⁵⁵) Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 190 ἀναφορικῶς πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ἀτόμου περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

(⁵⁶) Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ περιβάλλοντος νοητέον οὐ μόνον τὸ «κοινωνικόν», ἀλλὰ καὶ τὸ φυσικόν περιβάλλον.

(⁵⁷) Πρβλ. σύγγραμμα «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α' (Εἰσαγωγή καὶ γενικὰ αἷτια τῶν ἐγκλημάτων), Τόμος Β', Τεῦχος Α' (Τὰ ἀτομικὰ τῶν ἐγκλημάτων αἷτια καὶ ἡ ποινικὴ εὐθὴνη), Τόμος Β', Τεῦχος Β' (Ἡ ὀργάνωσις καὶ λειτουργία τῆς ἀστυνομίας). Ἀθῆναι». Ὁμοίως «Hans von Hentig. The Criminal and His Victim. New Haven. Yale University Press. 1948» (Part I: Constitutional Factors and Crime. Part II: The Sociobiological Elements of Crime. Part III: Geophysics and Crime. Part IV: The Victim). «Donald R. Tagt. Criminology. New York. 1949». (Part I: Introductory. Part II: The Explanation of crime. Part III: The Treatment of the Adult Criminal. Part IV: The Treatment of the Juvenile Delinquent and crime prevention. Part V: Wider Implications of Criminology).

κατὰ τρόπον πλέον συστηματικὸν κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῆς νομικῆς ποινικῆς ἐπιστήμης :

α') εἰς τὴν οὐσιαστικὴν ἐγκληματολογίαν ἢ ἐγκληματολογίαν τοῦ οὐσιαστικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἢ ἐγκληματολογίαν ὑπὸ τὴν στενὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν ἢ καὶ ἀπλῶς «ἐ γ κ λ η μ α τ ο λ ο γ ί α ν» (ἀντίστοιχον τὸ οὐσιαστικὸν ποινικὸν δίκαιον).

β') εἰς τὴν δικονομικὴν ἐγκληματολογίαν ἢ ἐγκληματολογίαν τοῦ δικονομικοῦ ἢ τυπικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἢ ἐγκληματολογίαν τῆς ποινικῆς δικονομίας ἢ «ἀ ν α κ ρ ι τ ι κ ῆ ν» ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν τῆς λέξεως ἔννοιαν (ἀντίστοιχος ἡ ποινικὴ δικονομία).

γ') εἰς τὴν ἐγκληματολογίαν τοῦ ἐκτελεστικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἢ ἐγκληματολογίαν τοῦ σωφρονιστικοῦ δικαίου ἢ «σωφρονιστικὴν» (ἀντίστοιχον τὸ (νομικὸν) σωφρονιστικὸν δίκαιον ἢ ἐκτελεστικὸν ποινικὸν δίκαιον) ⁽⁵⁸⁾.

II. Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθ' ἡμᾶς, ἡ μὲν αἰτιολογία τῆς ἐγκληματικότητος καὶ ἡ ψυχολογία τῶν ἐγκληματιῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν οὐσιαστικὴν ἐγκληματολογίαν, ἡ δὲ δικαστικὴ ψυχολογία, ἡ ψυχολογία τῆς μαρτυρίας, ἡ ἀνακριτικὴ ὑπὸ τὴν στενὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν, ἡ ἐγκληματολογικὴ τεχνικὴ ⁽⁵⁹⁾, ἡ ἐπιστημονικὴ ἀστυνομία ⁽⁶⁰⁾, ἡ δακτυλοσκοπικὴ κ.ἄ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν δικονομικὴν ἐγκληματολογίαν ⁽⁶¹⁾.

§ 6.

Ἡ μελέτη τῆς γενικῆς ἐγκληματολογίας κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλαχοῦ κρατοῦντα ⁽⁶²⁾.

I. 1. Ἡ σπουδὴ οὐ μόνον τῶν καθαρῶς νομικῶν ποινικῶν προβλημάτων,

⁽⁵⁸⁾ Πρβλ. διαφέρουσιν διάρθρωσιν τῆς σωφρονιστικῆς ἐπιστήμης παρὰ «Δημητρίου Ι. Καρανίκου. Σωφρονιστικὴ. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη. 1948», κεφ. Ι σελ. 1 - 11 περὶ ὁρισμοῦ, περιεχομένου καὶ διαρθρώσεως τῆς σωφρονιστικῆς ἐπιστήμης.

⁽⁵⁹⁾ Kriminalistik καὶ technische Kriminologie. Ἀναφέρεται εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς τεχνικῆς ἐν τῇ διώξει τῶν ἐγκλημάτων.

⁽⁶⁰⁾ Police scientifique. Ἡ ἔννοια τῆς «ἀστυνομίας» διακρίνεται ἀπὸ πολλὰπλῶν ἀπόψεων, ὡς: α) δημοσίαι καὶ ἰδιωτικὴ, β) ἀνδρική καὶ γυναικεία, γ) τακτικὴ καὶ ἐξαιρετικὴ, δ) γενικὴ καὶ εἰδική, ε) τάξεως καὶ ἀσφαλείας, στ) κοινὴ καὶ στρατιωτικὴ, ζ) δικαστικὴ καὶ διοικητικὴ.

⁽⁶¹⁾ Ὁ «Νικόλαος Χωραφᾶς. Ἑλληνικὸν ποινικὸν δίκαιον. Τόμος Α' (Γενικὸν μέρος). Ἀθήναι. 1943». § 3 περὶ ποινικῆς ἐπιστήμης σελ. 7/8 καταλέγει μεταξὺ τῶν βοηθητικῶν ἐπιστημῶν τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν δικαστικὴν ψυχολογίαν καὶ τὴν ἐγκληματολογικὴν τεχνικὴν. "Ορα καὶ" Ἀλ. Λιτζεροπούλου, Ἀλ. Τσιριντάνη, Γ. Ράμμου, Ν. Χωραφᾶ. Εἰσαγωγή εἰς τὸ δικαστικὸν δίκαιον. Τεύχος Δ': Ποινικοῦ δικαίου (οὐσιαστικοῦ καὶ δικονομικοῦ) ὑπὸ Ν. Χωραφᾶ. Ἀθήναι. 1950». § 3: Ἡ ποινικὴ ἐπιστήμη σελ. 14/15.

⁽⁶²⁾ Ὁ Κωνσταντῖνος Γ. Γαρθία. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. "Ἐκδ. γ' Ἀθήναι. 1948», σελ. 97 - 101 περὶ διδασκαλίας τῆς ἐγκληματολογίας. Οὗτος παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐγκληματολογικῇ ἐπιστήμῃ μόρφωσις τῶν νομικῶν εἶναι ἐνδεὴς ἐν πᾶσι τοῖς πανεπι-

ἀλλὰ καὶ τῶν ἐγκληματολογικῶν προσέλαβε τὴν σήμερον διεθνήν χαρακτῆρα, ἐκδηλούμενον :

α') διὰ τῆς συγκροτήσεως διεθνῶν ἐγκληματολογικῶν ἐνώσεων (διεθνοῦς ἐγκληματολογικῆς ἐταιρίας, διεθνοῦς σωφρονιστικῆς ἐταιρίας).

β') διὰ τῆς συγκροτήσεως διεθνῶν συνεδρίων (ἐγκληματολογία, ἀστυνομία, σωφρονιστικῆς).

γ') διὰ τῆς ἐκδόσεως διεθνῶν ἐγκληματολογικῶν περιοδικῶν (φερ' εἰπεῖν τῶν τευχῶν τῆς διεθνοῦς ἀστυνομικῆς ἐπιτροπῆς).

δ') διὰ τῆς συγκροτήσεως διεθνῶν ἐγκληματολογικῶν γραφείων συνεργασίας (φερ' εἰπεῖν τῆς ἄλλοτε ἐν Βιέννῃ καὶ νῦν ἐν Παρισίοις ἐδρευούσης διεθνοῦς ἀστυνομικῆς ἐπιτροπῆς) ⁽⁶³⁾.

2. Ἡ τάσις αὕτη ἐνισχύεται :

α') διὰ τῆς τάσεως πρὸς δημιουργίαν «διεθνῶν ἐγκλημάτων» ⁽⁶⁴⁾.

β') διὰ τῆς τάσεως πρὸς δημιουργίαν «διεθνῶν ποινικῶν δικαστηρίων» ⁽⁶⁵⁾.

στημίους τῆς Εὐρώπης. Εἰς τινὰ πανεπιστήμια, ἰδίᾳ τὰ γερμανικά, γίνονται μεμονωμένα μαθήματα ἐγκληματολογικῆς ψυχολογίας, ἱατροδικαστικῆς καὶ δικαστικῆς ψυχιατρικῆς (προσθέτομεν φυλακολογίας, γενετησίου παθολογίας, ψυχολογίας καὶ ἀγωγῆς τῶν ἀνηλίκων ἐγκληματιῶν) διὰ νομικοῦς.

Ὡς γνωρίζομεν προσωπικῶς ἐπὶ ὑπουργίας ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Ἀγίδος Ταμπάκο-πούλου, προϊσταμένου τῆς διευθύνσεως μελετῶν τοῦ νῦν καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Πέτρου Βάλληδα, εἶχε γίνει, καὶ τῇ προσωπικῇ συμμετοχῇ ἡμῶν ὡς προϊσταμένου τοῦ ποινικοῦ τμήματος μελετῶν, ἡ ἀναγκαία προεργασία πρὸς καθιέρωσιν τῆς ἐγκληματολογίας (ὁμοίως καὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀνηλίκων) ὡς ἐξεταστέου μαθήματος ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν παρέδρων καὶ τῶν εἰσαγγελέων. Ὁ ἐπακολουθήσας πόλεμος καὶ ἡ ἀστοχος κατὰ τὴν κατοχὴν λόγῳ ἀνοήτου ἐμπαθείας κατάρτησις τῆς διευθύνσεως μελετῶν παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ἀνέκοψε τὴν ὥραίαν πρωτοβουλίαν.

⁽⁶³⁾ Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος [Β'. Τεῦχος Β'. Ἀθῆναι. 1949», κεφ. ΑΖ' περὶ τῆς μετ' ἀλλήλων συνεργασίας τῶν ἀστυνομιῶν τῶν διαφόρων χωρῶν σελ. 250 - 254.

⁽⁶⁴⁾ Φερ' εἰπεῖν τὴν «πρόκλησιν πολέμου», δημιουργηθέντος εἰδικοῦ «πρωληπτικοῦ τοῦ πολέμου δικαίου» (*droit préventif de la guerre*), τῶν «παράβάσεων τῶν κανόνων τοῦ δικαίου» (διωξίς δι' ἀμφοτέρω τὰ ἐγκλήματα τῶν ἡγετῶν τῶν ἀξονικῶν κρατῶν), τῆς «διεθνοῦς σωματεμπορίας», τῆς «διεθνοῦς κιβδηλείας νομισμάτων», τῆς «ἐξοντώσεως φυλῶν» φυλοκτονίας (καὶ τοῦ «παυδομαζώματος») τῶν «τρομοκρατικῶν ἐγκλημάτων» κ. ἄ. Ὅρα καὶ Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 457 ἐπ., μνημονεύοντα καὶ τὴν πρότασιν τοῦ V. Pella περὶ ἱδρύσεως «διεθνοῦς ποινικοῦ κώδικος» ρυθμιζόντος τὰ ἐγκλήματα τῶν κρατῶν κατ' ἀλλήλων (προπαρασκευὴν καὶ διενέργειαν ἐπιθετικοῦ πολέμου). Σχετικὸν τὸ «παγκόσμιον σύστημα» ἐν τῇ διώξει τῶν ἐγκλημάτων τῆς Ποινικῆς Δικονομίας (*System der Weltrechtspflege*). Ὅρα «Reinhard Frank. Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich. 18. Aufl. Tübingen. 1931» σελ. 34.

⁽⁶⁵⁾ Τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1926 διεθνὲς συνέδριον τῆς International Law Association ἐν Βιέννῃ ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἱδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν «διεθνοῦς ποινικοῦ δικαστηρίου». Ὡς διεθνὲς ποινικὸν δικαστήριον χαρακτηριζέον τὸ ἐν Νυρεμβέργῃ. Καὶ τὸ διεθνὲς συνέδριον ποινικοῦ δικαίου τῶν Βρυξελλῶν ἔτους 1926 ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως χορηγηθῇ εἰς τὸ διαρκὲς διεθνὲς διαιτητικὸν δικαστήριον ἀρμοδιότης ποινικῆς φύσεως.

γ') διὰ τῆς τάσεως πρὸς ἐνοποίησιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου ⁽⁶⁶⁾.

II. 'Αφ' ἐτέρου ἢ ἐν ταῖς καθ' ἑκάστον χώραις σπουδῇ τῆς ἐγκληματολογίας προάγεται τὴν σήμερον :

α') διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν σχετικῶν κλάδων ἐν ταῖς νομικαῖς, ἀστυνομικαῖς ἢ ἄλλαις σχολαῖς ἢ ἐνδεχομένως ἐν εἰδικοῖς φροντιστηρίοις ⁽⁶⁷⁾.

β') δι' ἐγκληματολογικῶν, ἀστυνομικῶν καὶ ἱατροδικαστικῶν ἰνστιτούτων (κύρια ἐν Graz τῆς Αὐστρίας, Βιέννῃ, Lyon, Βερολίνῳ, Λωζάνῃ, Βρυξέλλαις κ.ἄ.) ⁽⁶⁸⁾.

γ') δι' ἐγκληματολογικῶν, ἀστυνομικῶν καὶ ἱατροδικαστικῶν συλλογῶν (μουσείων) ⁽⁶⁹⁾.

δ') διὰ ψυχοβιολογικῶν ἐργαστηρίων ἐξετάσεως ἐγκληματιῶν ⁽⁷⁰⁾.

ε') διὰ τῆς συγκροτήσεως τοπικῶν ἐγκληματολογικῶν ἐνώσεων.

στ') διὰ τῆς συγκροτήσεως τοπικῶν ἐγκληματολογικῶν συνεδρίων.

ζ') διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐγκληματολογικῶν καὶ ἄλλων συναφῶν στατιστικῶν.

η') διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐγκληματολογικῶν περιοδικῶν.

θ') διὰ τῆς ἐκδόσεως εἰδικῆς βιβλιογραφίας.

III. 1. 'Εν 'Ελλάδι ἡ ἐγκληματολογία διδάσκεται ἐν ταῖς νομικαῖς σχολαῖς τῶν πανεπιστημίων 'Αθηνῶν (Κωνσταντῖνος Γ. Γαρδίκας, πατὴρ τῆς ἐν 'Ελλάδι ἐγκληματολογίας, ἄξιος εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας) καὶ Θεσσαλονίκης (Δημήτριος 'Ι. Καρανίκας), ἐν τῇ Παντείῳ ἀνωτάτῃ σχολῇ πολιτικῶν ἐπιστημῶν ('Ιωάννης Κ. Παπαζαχαρίου), ὡς καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς 'Αξιωματικῶν Χωροφυλακῆς καὶ 'Αστυνομίας πόλεων (Κ. Γαρδίκας καὶ 'Ι.

⁽⁶⁶⁾ Διασκέψεις πρὸς ἐνοποίησιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου συνέρχονται τακτικῶς (ἡ πρώτη ἐν Βαρσοβίᾳ ἔτους 1927).

⁽⁶⁷⁾ 'Εν Πρωσίᾳ κατὰ διαφόρους χρονικὰς περιόδους διοργανοῦνται φροντιστήρια ἐγκληματολογικῶν καὶ ἀνακριτικῶν διαλέξεων παρὰ ταῖς κεντρικαῖς ἐγκληματολογικαῖς ὑπηρεσίαις χάριν δικαστῶν καὶ εισαγγελέων.

⁽⁶⁸⁾ 'Ὡς πρότυπον θεωρεῖται τὸ ἐν Βερολίνῳ 'Ινστιτούτον τῆς ἀστυνομίας. Εἰς τὰ ἔργα τῶν ἰνστιτούτων ἀνήκει ἡ σπουδῇ τῶν στατιστικῶν, ἡ σπουδῇ τῶν ἀτελειῶν τῆς πράξεως, ἡ συλλογῇ τῆς εἰδικῆς βιβλιογραφίας, ἡ ἐκδοσις συγγραφῶν, πινάκων, ἐγκυκλίων κ. ἄ., ἡ πρότασις νομοθετικῶν μεταρρυθμίσεων, ἡ παρακολούθησις δικογραφῶν, ὁ ἐλεγχος νέων μεθόδων ἀνιχνεύσεως ἐγκλημάτων ἢ ἡ αὐτοτελὴς ἐπινόησις νέων τοιούτων μεθόδων, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν πρᾶξιν δι' ἐμπειρογνωμοσύνης. Τὸ πρῶτον τοιοῦτον ἰνστιτούτον ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Hans Gross ἐν Graz τῆς Αὐστρίας λήγοντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Πρβλ. «Hans Gross. Handbuch der Kriminalistik. 8 Aufl. neu bearbeitet und ergänzt von Ernst Seelig. I. Band. Berlin und München. 1942». Allgemeiner Teil. I. Abschnitt, § 2 σελ. 11 ἑπ.

⁽⁶⁹⁾ 'Εν τῇ διοργανώσει τοιούτων συλλογῶν δεόν νὰ καταβάλληται προσοχὴ πρὸς συστηματικὴν κατάταξιν κατὰ κατηγορίας τῶν διαφόρων ἐκθεμάτων, πρὸς ἀποφυγὴν δημοσιότητος, πρὸς συλλογὴν τῶν σχετικῶν ἐκθεμάτων ἐκ τῆς ἀστυνομικῆς καὶ δικαστικῆς πράξεως.

⁽⁷⁰⁾ Προεξάρχει τὸ Βέλγιον. 'Ομοίως καὶ αἱ 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Β. 'Αμερικῆς.

Παπαζαχαρίου). Άλλοτε παρά τῷ πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης εἶχεν ἰδρυθῇ ἡ σχετικὴ ἔδρα τῆς ἐφηρμοσμένης ποινικῆς ἐπιστήμης (Δ. Καστόρχης). (Παρά τοὺς ἀνωτέρω Ἕλληνας ἐγκληματολόγους προσθετός ὁ ὑφηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Μενέλαος Μπακατσούλας).

Ἡ ἐγκληματολογία εἶχε διδαχθῇ καὶ ἐν τῷ ἐπὶ ὑπουργίας ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Σ. Ταλιαδούρου ἐν ἔτει 1933 ἰδρυθέντι «φροντιστηρίῳ ἀνωτέρων ποινικῶν σπουδῶν», ἐν ᾧ ἐδίδαξε μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ πατὴρ τῆς ἐγκληματολογίας G. Aschaffenburg.

2. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 ἔχει συσταθῇ «ἐλληνικὴ ἐγκληματολογικὴ ἐταιρεία» (πρόεδρος Κ. Γαρδίκας).

Αὕτη ἤρξατο ἐκδίδουσα σειρὰν ἐγκληματολογικῶν συγγραφῶν ⁽⁷¹⁾.

3. Ὡς ἐλληνικὸν ἐγκληματολογικὸν ἰνστιτούτον θεωρητέα ἡ ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐπὶ τῆς δημοσίας τάξεως «διευθύνσις ἐγκληματολογικῶν ὑπηρεσιῶν» (Δ.Ε.Υ.) (διευθυντὴς Κ. Γαρδίκας).

Παρά ταύτην μνημονευτέα τὰ ἱατροδικαστικὰ ἐργαστήρια Ἀθηνῶν (καθηγῆται Ἰ. Γεωργιάδης καὶ Γρ. Κάτσας, ἱατροδικασταὶ Β. Κωνσταντέλλος ⁽⁷²⁾ κ.ἄ.). Πειραιῶς (καθ. Ι. Μελισσηνός), Θεσσαλονίκης (καθηγητὴς Κ. Ἡλιάδης).

4. Ἀστυνομικὴ συλλογὴ (μουσεῖον) ἐλειτουργεῖ ἐν τῇ ὑποδιοικήσει γενικῆς ἀσφαλείας Ἀθηνῶν (δυστυχῶς καταστραφεῖσα) ⁽⁷³⁾. Νῦν ὑφίσταται μόνον τὸ ἱατροδικαστικὸν μουσεῖον τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

§ 7.

Εἶδη ἐγκληματολογίας.

Κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὰ ἐν τῇ νομικῇ ποινικῇ ἐπιστήμῃ ἰσχύοντα διακρίνεται καὶ ἡ ἐγκληματολογία τὸ μὲν εἰς κοινὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν

⁽⁷¹⁾ Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐγκληματολογικαὶ Μελέται» τῆς Ἑλληνικῆς Ἐγκληματολογικῆς Ἐταιρείας, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν Κ. Γαρδίκας, Δ. Καρανίκας καὶ Μ. Στριγγάρη. (ὁ τελευταῖος εἶναι ὑφηγητὴς τῆς ψυχιατρικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν). Τὸ α' τεῦχος: «Δημητρίου Ι. Καρανίκας. Οἱ ἀπατεῶνες. Ἀθῆναι. 1939».

⁽⁷²⁾ Ὁ ἱατροδικαστὴς κ. Β. Κωνσταντέλλος ἀπὸ ἀρκετῶν ἐτῶν διδάσκει τακτικῶς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μαθημάτων τῆς ἐγκληματολογίας ἐν τῇ Παντείῳ ἀνωτάτῃ σχολῇ πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἱατροδικαστικὴν πρὸς τοὺς φοιτητάς τοῦ τελευταίου ἔτους, εἶναι δ' ἄξιος συγχαρητηρίων καὶ εὐχαριστηρίων διὰ τὴν πρόθυμον, λαμπρὰν καὶ ἐπαγωγὴν διδασκαλίαν του.

⁽⁷³⁾ Σχετικὴν πρωτοβουλίαν τῆς διοργανώσεως τοῦ τοιοῦτου μουσείου ἔσχεν ὁ ἄλλοτε διιοικητὴς τῆς ὑποδιοικήσεως γενικῆς ἀσφαλείας Ἀθηνῶν Ἀριστοτέλης Κουτσουμάρης. Τὸ μουσεῖον κατεστράφη κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Δεκεμβρίου 1945.

βιοκοινωνικήν εξέτασιν τῶν προβλημάτων τοῦ κοινῆς οὐσιαστικοῦ, δικονομικοῦ καὶ σωφρονιστικοῦ ποινικοῦ δικαίου, τὸ δ' εἰς ἰδῖαι τέραν ἀναφερομένην εἰς τὴν βιοκοινωνικήν εξέτασιν τῶν προβλημάτων τῶν ἰδιαιτέρων ποινικῶν δικαίων, λ.χ. στρατιωτικοῦ, ἀνηλίκων ⁽⁷⁴⁾ κτλ.

⁽⁷⁴⁾ Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ εὐχή τῆς Section Juridique τοῦ διεθνoῦς συνεδρίου τῆς SEPEG ἐν Ἑλβετίᾳ κατὰ Σεπτέμβριον 1945 (Semaines Internationales d'Études pour l'enfance victime de la Guerre) περὶ ἰδρύσεως παρὰ ταῖς νομικαῖς σχολαῖς εἰδικῆς ἑδρας «ἐγκληματολογίας καὶ ποινικοῦ δικαίου ἀνηλίκων» (La section juridique émet le voeu d'une introduction, dans les facultés de droit d'une discipline de criminologie et de droit pénal juvénile). Ἔτεροι εὐχαι ἀναφέρονται εἰς τὴν ἑκδοσιν εἰδικοῦ κώδικος ἀνηλίκων (d'un code spécialisé pour la protection des enfants comprenant le droit pénal et civil, la procédure et les mesures d'exécution), εἰς τὴν δημιουργίαν εἰδικοῦ σώματος δικαστῶν ἀνηλίκων (de la désignation dans tous les pays de juges spécialisés pour juger les affaires de mineurs. La section juridique propose que cette spécialisation soit complète et exclusive de toute autre compétence. Elle propose—en vue d'assurer une spécialisation complète—que le juge des enfants reçoive compétence pour toutes matières, aussi bien pénales que civiles (déchéance de la puissance paternelle, correction paternelle, etc.) qui concernent l'enfance), εἰς τὴν δημιουργίαν εἰδικῆς ἀστυνομίας ἀνηλίκων (des sections de police spécialisées pour les mineurs) κ. ἄ. Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ συνέδριον συμμετέσχομεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος μετ' ἄλλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

§ 8.

Γενικῶς περὶ τῶν μεθόδων.

I. Μέθοδοι τῆς νομικῆς ποινικῆς ἐπιστήμης⁽¹⁾. Ἡ νομικὴ ποινικὴ ἐπιστήμη ἐπιζητεῖ τὴν γνῶσιν τῆς νομικῆς διαφερούσης δράσεως τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης διὰ θεωρητικῶν καὶ δογματικῶν μεθόδων, εἰδικώτερον δὲ τὸ μὲν διὰ τῆς ἐρμηνευτικῆς καὶ συστηματικῆς⁽²⁾ μεθόδου, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ τακτοποίησις τῆς γνῶσεως ἐν συστήματι, τὸ δὲ διὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ συγκριτικῆς ἐρεῦνης τῶν⁽³⁾ κατὰ τόπους καὶ χρόνους ἰσχυουσῶν ποινικῶν κανόνων, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ διαφώτισις τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ δικαίου ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς βαθμιαίας ἐξελιξέως καὶ ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν ποικίλων συστημάτων, τῶν ἰσχυόντων εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Κατ' αὐτοὺς τοὺς τρόπους χάρις εἰς τὴν ἐντεῦθεν κτωμένην μείζονα προοπτικὴν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπὶ τοῦ συνόλου κυριαρχία τοῦ μελετητοῦ.

II. Μέθοδοι τῆς γενικῆς ἐγκληματολογίας. 1. Ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἀνωτέρω μεθόδους ἡ ἐγκληματολογία, καθ' ἃ βιολογικὴ καὶ

(1) Πρβλ. «Edmund Mezger. Strafrecht. München und Leipzig. 1931», σελ. 79 (die Auslegung des Strafgesetzes) (Textkritik, grammatische, historische, systematische, teleologische Auslegung), «Jannis A. Georgakis. Geistesgeschichtliche Studien zur Kriminalpolitik und Dogmatik Franz von Liszt. Leipzig. 1940», «Τιμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Σύστημα τοῦ ἑλληνικοῦ ποινικοῦ δικαίου. Τόμος Α'. Ἀθήναι. 1927». § 1 ἔργον καὶ μέθοδος τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης σελ. 1 ἐπ., «Χρ. Κ. Κωνσταντάρα. Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος Α'. Ἀθήναι. 1939», σελ. 14 ἐπ. περὶ μεθόδων.

(2) «Τιμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Σύστημα τοῦ ἑλληνικοῦ ποινικοῦ δικαίου. Τόμος Α'. Ἀθήναι. 1927», σελ. 1 ὑπ. 1: «Τῇ ἐπιστήμῃ ἀνήκει ν' ἀνεύρῃ καὶ ἀποδώσῃ τὴν προσήκουσαν ἐκάστη ἐννοίᾳ ἐν τῷ ὅλῳ δικαίῳ θέσιν. Καὶ οὕτως ἀναπαριστᾷ αὕτη τὸ δίκαιον ὡς ἐν συστηματικῶν καὶ ἐναρμόνιον σύνολον ἀρχῶν, τοῦ ὁποῦ πάντα τὰ μέρη εὐρίσκονται ἐν συναφείᾳ πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον. Ἄνευ τοιαύτης συστηματικῆς ταξινομήσεως τῶν ἐννοιῶν τὸ δίκαιον κεῖται ὡς ἄμορφος σωρὸς ὅλης, ἄνευ ἀρχῆς καὶ συνεχείας καὶ τέλους. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ὁ ἀρχιτέκτων ὁ ἐκ τῆς ἀμόρφου ταύτης ὅλης συνθέτων καὶ δημιουργῶν τὸ οἰκοδόμημα τοῦ δικαίου».

(3) Περὶ τῆς συγκριτικῆς μεθόδου ὄρα ἐν προλόγῳ «Ἰωάννου Κ. Παπαζαχαρίου. Οἱ ἀνῆλικοι ἐγκληματῖαι κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλοῦ κρατοῦντα. Τεύχος Α'. Ἀθήναι. 1932».

κοινωνική ἐπιστήμη, ἐν τῇ ἐρέυνῃ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης δὲν στηρίζεται ἐπὶ θεωρητικῶν καὶ δογματικῶν, ἀλλ' ἐπὶ θετικῶν⁽⁴⁾ μεθόδων, εἰδικώτερον δὲ τῶν ἐπομένων :

α') τῆς παρατηρήσεως (ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς).

β') τοῦ πειράματος.

γ') τῶν παθολογικῶν μεθόδων.

2. Αἱ τοιαῦται ἐμπειρικαὶ μέθοδοι κέκτηνται ἀξίαν τὸ μὲν διαγνώσκειν, ἐφ' ὅσον σκοπεῖται δι' αὐτῶν ἡ ἐξακριβωσις τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐξετάσεως πραγματικῆς καταστάσεως τοῦ ὑπὸ ἔρευναν φαινομένου, τὸ δὲ προγνώσκειν, ἐφ' ὅσον παρέχεται ἐν ταύτῃ καὶ εἰκὼν τῶν ὑφισταμένων ἱκανοτήτων καὶ τῶν ἀναμενομένων δυνατοτήτων ἐξελίξεως.

ΤΙΤΛΟΣ Α'

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΣ

§ 9.

Περὶ τῆς παρατηρήσεως ἐν γένει.

I. 1. Ἡ παρατήρησις ὡς «συστηματικὴ» μέθοδος ἐρέυνας διαφέρει τῆς «τυχαίας» ἀντιλήψεως, καθ' ἃ διενεργουμένη βάσει σχεδίου καὶ ἐν ὄψει τῆς ἐπιτεύξεως ὀρισμένου σκοποῦ, ἥτοι τῆς γνώσεως τῶν πραγματικῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐμφανίζεται ἡ ἐγκληματικότης καὶ ἡ κατ' αὐτῆς πάλη.

2. Εἰδικώτεροι μορφαὶ εἶνε :

α') ἡ ἄμεσος παρατήρησις, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν «ἀπ' εὐθείας» παρατήρησιν τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς κατ' αὐτῆς πάλης.

β') ἡ ἔμμεσος παρατήρησις, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν δι' ἐμμέσων ὁδῶν ἐξαγωγὴν σχετικῶν συμπερασμάτων. Φερ' εἰπεῖν ἐρευνᾶται ἡ ψυχολογία τῶν ἐγκληματιῶν διὰ τῆς μελέτης τοῦ χυδαίου γλωσσικοῦ ιδιώματος, τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ἀπεικονίζεται ἐν ταῖς σωματικαῖς στίξεσι, τῶν ἰχνογραφημάτων, τῶν λογοτεχνημάτων αὐτῶν κ.ο.κ.

(4) «Friedrich von Rohden. Einführung in die kriminalbiologische Methodenlehre. Berlin und Wien. 1933». Πρβλ. «Τμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ ποινὴ κατὰ τὴν ἀνθρωπολογικὴν σχολήν. Ἀθῆναι. 1890». Οὗτος, καίπερ πολέμιος τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, ἀναφερόμενος εἰς τὰς θετικὰς μεθόδους τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, ἐν σελ. 11 λέγει: «Ἀληθεὶς ἐργάται τῆς ἐπιστήμης δὲν ἐκλείσθησαν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτῶν, ἵνα διὰ τῶν περὶ τῶν τῆς σκέψεως ἀναζητήσωσι τὴν λύσιν τοῦ τιθεμένου προβλήματος, ἀλλ' εἰσελθόντες εἰς τὰ θλίβερά τῶν φυλακῶν ἐνδαιτήματα, ἀνεμίχθησαν μετὰ τοῦ κόσμου τῶν κακούργων, συναναστράφησαν αὐτοὺς καὶ εἰς ποικίλας καὶ λεπτομερεστάτας ὑπέβαλον παρατηρήσεις».

γ') ἡ αὐτοπαρατήρησις (ὑποκειμενική, ἐσωτερική παρατήρησις). Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ παρατηροῦντος σπουδὴν τῶν φαινομένων τῆς ἰδίας προσωπικότητός του (αὐτοψυχολόγησις ἐγκληματίου) ⁽⁵⁾.

3. Ἡ ἄμεσος παρατήρησις δύναται νὰ ᾖ :

α') μερικὴ. Ἐπὶ παραδείγματι σπουδὴ μόνον τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων ἢ μόνον τῆς νοητικῆς ἱκανότητος τοῦ ἐγκληματίου.

β') γενικὴ ἐπὶ σπουδῆς τῆς συνόλης προσωπικότητος τοῦ ἐγκληματίου. Ἐκ τούτων ἡ μερικὴ εἶναι εὐχερεστέρα, πλὴν ἐνέχει τὸν κίνδυνον τῆς μονομερείας. Ἡ γενικὴ ὑπερέχει ἀπὸ ἀπόψεως μεΐζονος προοπτικῆς (ἐποπτείας).

4. Ἡ παρατήρησις δύναται νὰ ᾖ :

α') ἀτομικὴ ἐπὶ σπουδῆς μεμονωμένων περιπτώσεων, φερ' εἰπεῖν ἡ σπουδὴ συγκεκριμένων δικογραφιῶν ἢ συγκεκριμένων περιπτώσεων ἐγκλημάτων κ.ο.κ. ⁽⁶⁾.

Εἶδος ἀτομικῆς παρατηρήσεως ἀποτελεῖ ἡ καλουμένη «ἀτομικὴ ψυχοβιολογικὴ ἐξέτασις».

β') ὁμαδικὴ ἐπὶ σπουδῆς ὁμάδων περιπτώσεων, φερ' εἰπεῖν ἡ σπουδὴ τοῦ συνόλου τῶν καταδίκων μιᾶς φυλακῆς κ.ο.κ.

Εἶδος ὁμαδικῆς παρατηρήσεως ἀποτελεῖ ἡ καλουμένη «στατιστικὴ παρατήρησις».

§ 10.

Α'. Παρατήρησις διὰ τῆς ἀτομικῆς ψυχοβιολογικῆς ἐξετάσεως ⁽⁷⁾.

Ι. 1. Ἡ διὰ τῆς ἀτομικῆς ψυχοβιολογικῆς ἐξετάσεως παρατήρησις ἀποσκοπεῖ εἰδικώτερον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς προσωπικότητος ὠρισμένου ἀτόμου,

⁽⁵⁾ Πρβλ. «Κωνσταντίνου Π. Πανοπούλου. Ἡ ἐξομολόγησις τοῦ ληστήρχου Κ. Πανοπούλου πρὸς τὴν κοινωνίαν. Πάτραι. 1947». Ὁ ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἡμέτερος διδάσκαλος τότε ὑφηγητὴς τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας καὶ τῆς κοινωνικῆς παιδαγωγικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀμβούργου, εἶτα δὲ τακτικὸς καθηγητὴς ἐν ἄλλῳ γερμανικῷ πανεπιστημίῳ Curt Bondy κατόπιν μυστικῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης εἰσῆχθη εἰς φυλακὴν, ἐν γνῶσει μόνον τοῦ διευθυντοῦ τῆς φυλακῆς, ὡς δῆθεν κατάδικος πρὸς ἑτεροπαρατηρήσιαν καὶ αὐτοπαρατηρήσιαν τῆς ψυχολογίας τοῦ καταδίκου. Ἐν τούτοις ἡ αὐτοπαρατηρήσις ἐν προκειμένῳ ἐρεῖδεται ἐπὶ ἄλλων ψυχολογικῶν προϋποθέσεων.

⁽⁶⁾ Περὶ τῆς βαθυτέρας ἐρεύνης μεμονωμένων ἐγκλημάτων δρᾷ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948», σελ. 134/5. Πρβλ. «Gayot de Pitaval, Causes célèbres, Paris. 1735 - 1743», «A. Feuerbach. Actenmässige Darstellung merkwürdigen Verbrechen, I, II. Giessen. 1928». Παρ' ἡμῖν: «Βασ. Σ. Κουμπούρα. Συνταρακτικὰ δίκαια. Ἀθῆναι. 1949».

⁽⁷⁾ Σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948», σελ. 101 - 107, «Μιχαὴλ Γ. Στριγγάρη. Ψυχιατροδικαστική. Ἀθῆναι. 1947», σελ. 97 ἐπ., «Friedrich v. Rohden. Einführung in die kriminalbiologische Methodenlehre. Berlin und Wien. 1933», ἰδίως 7 Abschnitt περὶ μεθόδων τῆς ἐφαρμοσμένης ἐγκληματολογικῆς βιολογίας, σελ. 179 ἐπ.

ἐγκληματίου, πόρνης, ἀνηλίκου, ἐπαίτου, ἀλήτου ἢ μάρτυρος, ἐνδεχομένως καὶ ἄλλων.

2. Ἡ ψυχοβιολογικὴ ἐξέτασις ἀφορμωμένη ἀπὸ τῆς διαπιστώσεως, καθ' ἣν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζεται αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν κεχωρισμένη, ἀλλ' ὡς ἐκδήλωσις τῆς προσωπικότητος, συνίσταται εἰς τὴν ἔρευναν :

α') τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐρέυνας σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ἀτόμου.

β') τῆς ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀτόμου.

γ') τῶν ὄρων τῆς κληρονομικότητος.

δ') τῶν ὄρων τῶν συγγενῶν τῇ κληρονομικότητι καταστάσεων (συνθηκῶν συλλήψεως, ἐμβρυϊκῆς ζωῆς, τοκετοῦ καὶ νηπιακῆς ἡλικίας).

Ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐγκληματήσαντος ἐρευνῶνται ἐπιπροσθέτως οἱ ὅροι τῆς τελεσθείσης πράξεως (ἤτοι τῶν συνθηκῶν τελέσεως, τῆς ἀφορμῆς τελέσεως καὶ τέλος τῆς (βαθυτέρας) αἰτίας τελέσεως).

3. Ἡ σπουδὴ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ψυχολογικὴν πλευρὰν τῆς προσωπικότητος, ἀλλ' ἐπεκτείνεται τὸ μὲν εἰς τὴν βιολογικὴν (σωματικὴν) πλευρὰν τῆς προσωπικότητος, ἐφ' ὅσον ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου καθορίζεται ἐκ τῆς ἐνιαίας ψυχοσωματικῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος^(*), τὸ δ' εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ὄρων τοῦ περιβάλλοντος, ἐφ' ὅσον ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ συμπεριφορὰ αὐτοῦ καθορίζεται καὶ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐξωγενῶν ὄρων^(*).

4. Εὐνόητον ὅτι διὰ τὴν ψυχοβιολογικὴν σπουδὴν, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν συλλογὴν καὶ ἐξακριβώσιν ποικίλων στοιχείων, ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις πλείονων προσώπων, ὡς ἱατρῶν διαφόρων εἰδικότητων, ψυχολόγων, ἐπιμελητῶν καὶ ἄλλων.

II. 1. Πρακτικῶς τὰ περὶ ὧν πρόκειται «ψυχοβιογραφήματα» γίνονται

(*) Ἡ ἐπιστήμη τῆς ψυχολογίας ὑπέστη κατὰ τὴν τελευταίαν ἐποχὴν ὀγκώδη μεταβατικὴν ἐξέλιξιν. Εἰδικῶς ἀντιθέτως πρὸς τὰς παλαιότερας θεωρίας, αἰτίνας ἐπεζητούν νὰ ἐρμηνεύσωσι τὸν ψυχικὸν κόσμον ἀφορμώμεναι ἀπὸ φυσιολογικῶν λειτουργιῶν καὶ ἐρεϊσμάτων, αἱ νεώτεραι διδασκαλαὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ προσώπου, ἀπαρτιζόντος ἐνότητα τῆς προσωπικῆς ζωῆς ἀδιάσπαστον καὶ ἀδιαχώριστον (Personalismus, ἰδρυτῆς τῆς θεωρίας ταύτης ὁ ἀείμνηστος ἡμέτερος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀμβούργου, εἴτα τοῦ Λονδίνου William Stern).

(*) Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδία. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἀθήναι. 1947» σελ. 3 περὶ περιβάλλοντος (milieu, Umwelt): «Τὸ περιβάλλον ἀσχετῶν σπουδαίων ἐπιδράσιν ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου καὶ τὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ὡς ἐγκληματίου» «ἡ κληρονομικὴ οὐσία καὶ τὸ περιβάλλον τῆς διαβιώσεως τοῦ ἀτόμου τελοῦσιν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἐξαρτήσει, ἀληθὴς δὲ διαχωρισμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι ἐφικτός· ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐν ὀρισμένῳ περιβάλλοντι διαβίωσις ἐπιδρᾷ ἐμμέσως καὶ ἐπὶ τὴν σωματικὴν, νοητικὴν καὶ ψυχικὴν ἰδιοσυστάσιαν τῶν ἀτόμων».

διά συμπληρώσεως «άτομικῶν ψυχοβιολογικῶν δελτίων», περιεχόντων έρωτηματολόγια. 'Οπωσοῦν ἡ ἐν τῇ πράξει συμπλήρωσίς των δέν πρέπει νά λάβῃ γραφειοκρατικήν καί τυπικήν, ἀλλ' οὐσιαστικήν μορφήν ⁽¹⁰⁾.

Περί τὸ θέμα τοῦ τυπικοῦ τῶν τοιούτων δελτίων διεξάγονται πολλάι συζητήσεις καί κρατεῖ έρις.

2. Συστηματικᾶς ψυχοβιολογικᾶς ἐξετάσεις ἐνεργοῦσιν εἰδικά «ψυχοβιολογικά κέντρα», ἐν οἷς ὑπηρετεῖ ἐπιτελεῖον συνεργατῶν, ἰδίως ψυχολόγων, ψυχιατρῶν, ἱατρῶν καί ἐπιμελητῶν κοινωνικῆς ἐρεῦνης ⁽¹¹⁾.

(10) Τύποι δελτίων κατὰ Vervaeck, Kretschmer, Lenz, Viernstein, Fetscher, Στριγγάρη κ. ἄ.—'Ενδιαφέρουσαι αἱ παρατηρήσεις τοῦ «Μιχαήλ Γ. Στριγγάρη. Ψυχιατροδικαστική (ψυχολογική καί ψυχοπαθολογική Ἑγκληματολογία). Ἀθήναι. 1947» σελ. 101, καθ' ὅν: «Ἡ μεθοδολογία στήν κατεύθυνση αὐτῇ δέν εἶναι ἀκόμη ὁμοιόμορφη καί σταθερή. Γιά μεγαλύτερη εὐκολία στήν ἐφαρμογή τῆς ἐγκληματολογικῆς ἐξέτασης χρησιμοποιοῦν σέ μερικά ἐξεταστικά κέντρα ὁρισμένα σχηματικά ὑποδείγματα. Σέ μιὰ σειρά ἀπό ἐντυπες ἐρωτήσεις ὑπάρχει δίπλα ἐλεύθερος χώρος, ὅπου γράφει ὁ ἐξετάζων τίς ἀπαντήσεις. Τὸ σύστημα αὐτὸ εἶναι φυσικά πραγματικῶς «τυφλοσύρτης» γιά τοὺς ἀρχαρίους καί γιά τοὺς ἀδαεῖς. Ἀλλά οὔτε τὴν ἀτομικὴ πείρα πλουτίζει, οὔτε δίνει σωστὴ εἰκόνα τῆς προσωπικότητος, οὔτε μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ἢ νά συμπληρωθεῖ σύμφωνα μέ τὴν κάθε περίπτωση. Γιά νά ἐφαρμοσθεῖ σωστά ἡ ψυχοβιολογικὴ μέθοδος, πρέπει ἡ ἐξέταση νά προχωρεῖ ἐλεύθερα καί ἀπερίσπαστα ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο στοιχεῖο τῆς προσωπικότητος, ἔτσι πού παρουσιάζεται αὐτὴ ζωντανά. Ὅποιος ὅμως κάνει τὴν ἐφαρμογή, πρέπει νά ἔχει πλατιά γνώση καί ἐπισκόπηση τῶν κατευθύνσεων καί τῶν πλευρῶν, πού εἶναι ἐνδεχόμενο νά ἐρευνήσει μέ τίς κατάλληλες στήν κάθε στιγμή ἐρωτήσεις. Γι' αὐτὸ ὅσο πῶς μεγάλη ἡ ἀτομικὴ πείρα, τόσο πῶς ἀποδοτικὴ ἡ μέθοδος. Βοηθητικῶς ἀποβαίνουν οἱ προσανατολιστικῶς ὁδηγίαι, πού παρουσιάζουν ταξινομημένες ἐποπτικᾶ τίς ἐνδεχόμενες ἀπόψεις καί τοὺς διαφόρους σταθμούς τῆς ἐξέτασης. Ἐπειτα γιά τὴν τυποποίηση τῶν πορισμάτων στὶς διάφορες περιπτώσεις εἶναι ἀπαραίτητα ὁμοιόμορφα φύλλα, πού συμπληρῶνονται γιά τὸ κάθε ἄτομο, ἀλλά ἐλεύθερα γιά τὴν κάθε περίπτωση, χωρὶς σχηματικῶς ἐρωταποκρίσεις.

(11) Ὅρα «Μιχ. Γ. Στριγγάρη. Ψυχιατροδικαστική (ψυχοβιολογική καί ψυχοπαθολογική ἐγκληματολογία. Ἀθήναι. 1947)» σελ. 97 ἐπ. περί τοῦ ἐγκληματοβιολογικοῦ κέντρου. («Στὴν κατεύθυνση τῶν ἐγκληματοβιολογικῶν ἐφαρμογῶν δέν ἔγινε ἀκόμη στὸν τόπο μας τίποτα». «Ἡ δοκιμαστικὴ ὀργάνωση «ἐγκληματοβιολογικοῦ κέντρου» στήν Ἑλλάδα θά εἶχε τὸ σκοπὸ νά δημιουργηθεῖ ἡ ἀπαραίτητη πείρα γιά τὴν ἐφαρμογὴ τῶν βιολογικῶν μεθόδων σέ ἑλληνικῶς συνθήκες, γιά τὴ συγκέντρωση τοῦ πρώτου ὕλικου ἀναφορικά μέ τὴ χρησιμότητα καί τίς ἐπιβαλλόμενες προσαρμογές τους καί γιά τὴν ἐκπαίδευση εἰδικῶν ἐπιστημόνων, πού θά μπορούσαν νά ἀσχοληθοῦν ἀποκλειστικά στήν κατεύθυνση αὐτῇ), σελ. 99 ἐπ. περί τῶν κατευθύνσεων ἐν τῇ ἐγκληματοβιολογικῇ ἐρευνῇ («Μέ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ψυχοβιολογικῶν μεθόδων πλαταίνει ἀμέσως ἡ κατανόηση τοῦ ἐγκληματία στὶς πρακτικῶς ποινολογικῶς καί σωφρονιστικῶς ἀνάγκες καί ἡ βιολογικὴ νοοτροπία βοηθεῖ στήν ψυχρὴ ἀντιμετώπιση πολλῶν οὐσιαστικῶν προβλημάτων. Ἡ συμβολὴ αὐτὴ εἶναι σημαντικὴ καί δέν μπορεῖ νά λείπει πιά ἀπὸ τὴ μεταχείριση τῶν ἐγκληματιῶν. Ἐπειτα μόνο μέ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν μεθόδων μπορούμε νά ἐλέγξουμε τὴν χρησιμότητά τους, νά τίς ἀναπροσαρμόσουμε καί νά τίς τελειοποιούμε συστηματικά μέ τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης γιά νά ἀποδόσουν περισσότερα θετικὰ ἀποτελέσματα»), σελ. 101 - 109 περί ψυχοβιολογικῶν δελτίων.

3. 'Εν Εὐρώπῃ τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη συστηματικῶς ἡ ψυχοβιολογικὴ μέθοδος ἐν Βελγίῳ ὑπὸ τῆς ἐν ἔτει 1920 ἰδρυθείσης «ἀνθρωπολογικῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν» (Service anthropologique des prisons) ὑπὸ τοῦ Vervaeck ἐπὶ ὑπουργίας Vandervelde. Αὕτη ἐνήργει ψυχοβιολογικάς ἐξετάσεις τῶν καταδίκων δι' εἰδικῶν σωφρονιστικῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐργαστηρίων» ἐν ταῖς φυλακαῖς (laboratoires d'anthropologie pénitentiaire).

Αὐτοτελῶς ἀνάλογος μέθοδος ἐφηρμόσθη καὶ ἐν ταῖς Ἑνωμέναις Πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ «ψυχοπαθολογικοῦ παιδολογικοῦ ἰνστιτούτου» (Juvenile psychopathic institute) ὑπὸ τὸν ψυχιατρὸν William Healy συνεργαζόμενον μετὰ τῆς ψυχολόγου Bronner. Τὸ ἰνστιτούτον τοῦτο ἐξήτασε πολλὰς χιλιάδας νεαρῶν ἐγκληματιῶν χάριν ὑποβοηθήσεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ τὸ πρῶτον ἰδρυθέντων εἰδικῶν «δικαστηρίων ἀνηλίκων».

Ψυχοβιολογικὴ ἐξέτασις ἐπὶ τῶν μαρτύρων καὶ μηνυτῶν διενεργεῖται μόνον ἐν Αὐστρίᾳ ἀπὸ πολλοῦ, ἐν Ἀμβούργῳ ἀπὸ τοῦ 1928 καὶ ἐν Κιέλῳ ἀπὸ τοῦ 1929 χάριν ἀσφαλεστέρας ἐκτιμήσεως τῆς καταθέσεως, ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς προσωπικότητος τοῦ μάρτυρος ⁽¹²⁾. Ἀντιθέτως ψυχοβιολογικαὶ ἐξετάσεις ἐγκληματιῶν, ἐταιριζομένων καὶ ἀνηλίκων διενεργοῦνται ἐν πάσαις ταῖς πεπολιτισμέναις πολιτείαις, ἰδίως δ' ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων περιπτώσεων.

4. 'Εν Ἑλλάδι ἐνεργεῖται ψυχοβιολογικὴ ἐξέτασις τῶν ἐγκληματιῶν ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων περιπτώσεων ἐν τῇ Διευθύνσει τῶν Ἐγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν (τῇ συνεργασίᾳ Γαρδίκια καὶ Στριγγάρη).

Ὁμοίως ψυχοβιολογικαὶ ἐξετάσεις, ἰδίως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἔρευναν τῶν οἰκογενειακῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν, διενεργοῦνται ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1940 παρὰ τῷ δικαστηρίῳ ἀνηλίκων Ἀθηνῶν ὑπὸ τῆς ἐταιρίας προστασίας ἀνηλίκων τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ἐπὶ παντὸς παιδὸς ἢ ἐφήβου ἐρχομένου εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δικαστηρίου τούτου (ὑπὸ τὴν ἐπίμονον καὶ ἀξιόλογον καθοδήγησιν τῆς κυρίας Γκινοπούλου, προέδρου).

5. Ἡ σπουδὴ τῆς προσωπικότητος ἀπετέλεσεν ἐν τῶν κυρίων θεμάτων τοῦ Α' Διεθνoῦς Συνεδρίου τῆς Ἐγκληματολογίας τῆς Ρώμης ἔτους 1938 ⁽¹³⁾, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει συζητεῖται τακτικῶς εἰς τὰ διάφορα ποινικὰ συνέδρια πάσης φύσεως.

§ 11.

Β'. Παρατήρησις διὰ τῶν ποινικῶν στατιστικῶν γενικῶς ⁽¹⁴⁾.

I. 1. Ἡ στατιστικὴ παρατήρησις ἀποτελεῖ ὁμαδικὴν παρατήρησιν.

⁽¹²⁾ Ὅρα σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκια. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Β'. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1949» σελ. 280/1 περὶ τῆς δράσεως τοῦ ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ τῆς Βιέννης «σταθμοῦ τῆς ἐγκληματολογικῆς βιολογίας».

⁽¹³⁾ Rivista di diritto penitenziario 1938 ἀρ. 5 (σελ. 943 ἐπ.) καὶ 6 (σελ. 1129 ἐπ.)

⁽¹⁴⁾ Πλουσία ἡ ἀμερικανικὴ βιβλιογραφία. Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων «Frederick E.

2. Αὕτη συνίσταται τὸ μὲν εἰς τὴν συλλογὴν πλειόνων περιπτώσεων τῶν ἐρευνητέων φαινομένων (πρακτικῶς διὰ συγκεντρώσεως «ἀτομικῶν στατιστικῶν δελτίων»), τὸ δ' εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς συλλεγείσης ὕλης πρὸς συναγωγὴν συμπερασμάτων.

Ἡ πρώτη κατεύθυνσις συνιστᾷ τὸ «περιγραφικόν» μέρος, ἡ δὲ δευτέρα τὸ «ἐπεξηγηματικόν».

3. Ἐνδείκνυται τὸ μὲν ἢ κατὰ σύστημα ἐπιστημονικόν, τὸ δὲ ἢ κατὰ τὸ δυνατόν λεπτοτέρα διάρθρωσις τῆς στατιστικῆς χάριν συναγωγῆς λεπτοτέρων πορισμάτων.

Ἡ πρώτη κατεύθυνσις συνιστᾷ τὸν «νόμον τῆς συστηματικῆς διαρθρώσεως», ἡ δὲ δευτέρα τὸν «νόμον τῆς λεπτῆς διαρθρώσεως».

Ὁμοίως ἐνδείκνυται ἡ ἀποφυγὴ διηνεκοῦς μεταβολῆς τοῦ συστήματος διαρθρώσεως κατὰ τὰ διάφορα ἔτη, διότι ἄλλως δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ σύγκρισις καὶ ἐπομένως ἡ χρησιμοποίησις τῆς στατιστικῆς πρὸς συναγωγὴν πορισμάτων (νόμος τῆς ὁμοιομόρφου διαρθρώσεως).

II. Ἡ ἐπεξηγηματικὴ ἐργασία εἶναι ἐπικίνδυνος τὸ μὲν ἐπὶ ὀλίγου καὶ βραχέος στατιστικοῦ ὕλικου, ὅποτε ὑφίσταται ὁ κίνδυνος ἐσφαλμένης γενικεύσεως τυχαίων συμπτώσεων, τὸ δὲ διότι εἶναι δυνατόν φαινομενικὰ αἷτια νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς πραγματικά.

Οἱ κίνδυνοι οὗτοι μειοῦνται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ συγκεντρώσεως ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρου στατιστικοῦ ὕλικου, ὅποτε τὸ ποσοστὸν τῶν τυχόν ἐξαιρετικῶν συμπτώσεων δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐπηρεάσῃ τὰς γενικὰς διακυμάνσεις («νόμος τῶν μεγάλων στατιστικῶν ἀριθμῶν» «Gesetz der grossen Zahl»), ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς βαθυτέρας διεισδύσεως πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν τυχόν ὑποκρυπτομένων πραγματικῶν αἰτίων («νόμος τῆς ἐμβαθύνσεως»).

III. 1. Οἱ ὑπὸ τῆς στατιστικῆς παρεχόμενοι ἀριθμοὶ δύνανται νὰ ὦσι :

α') ἀπλοῖ (ἀπόλυτοι).

β') ἀριθμοὶ κατ' ἀναλογίαν (ποσοστά).

γ') ἀριθμοὶ κατὰ μέσον ὅρον (μέση στάθμη πλειόνων στατιστικῶν, μεγεθῶν μιᾶς στατιστικῆς σειρᾶς). Διὰ τῶν μέσων ὁρων ἐπιτυγχάνεται ἀπλοποίησις, διότι κατορθοῦται ἡ ἀντικατάστασις πλειόνων μεγεθῶν δι' ἑνὸς μόνον μεγέθους.

2. Χάριν καλυτέρας κατανοήσεως τῆς συνεχείας τῶν στατιστικῶν δεδο-

Croxton and Dudley J. Cowden. *Applied General Statistics*. New York. 1946», «Paul R. Rider. *An Introduction to Modern Statistical Methods*. New York. 1939», «James G. Smith and Acheson J. Duncan. *Elementary Statistics and Applications*. First Edition. New York and London. 1944», «Margaret Jarman Hagood. *Statistics for Sociologists*. New York. 1941», «J. P. Guilford. *Fundamental Statistics in Psychology and Education*. First Edition. New York and London. 1942». Πρβλ. καὶ «H. Laurent. *Statistique Mathématique* Paris. 1908».

μένων γίνεται χρήσις γραφικῶν ἀπεικονίσεων ὑπὸ τὴν μορφήν «στατιστικῶν σχηματικῶν παραστάσεων», «στατιστικῶν χαρτογραμμάτων» ἢ «στατιστικῶν διαγραμμάτων».

Πρὸς ἐπίτευξιν ταχύτητος καὶ ἀκριβείας χρησιμοποιοῦνται καὶ ποικίλης φύσεως εἰδικαὶ μηχαναί, φερ' εἰπεῖν ἀθροιστικά, πολλαπλασιαστικά, διατρήσεως καὶ διαλογῆς.

IV. 1. Ἡ μέθοδος τῆς στατιστικῆς, συγκρινομένη πρὸς τὴν μέθοδον τῆς ἀτομικῆς ψυχοβιολογικῆς ἐξετάσεως, ὕστερεῖ καθ' ὅσον παρέχει γενικώτερα τὰ αἰτία, ἐν ᾧ ἐκείνη, ὡς διεισδύουσα βαθύτερον εἰς τὴν ἔρευναν τῆς προσωπικότητος, ὑπείσρχεται εἰς λεπτότερα αἰτία. Ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς διὰ τοῦ κύρους καὶ τῆς παραστατικότητος τῶν μεγάλων ἀριθμῶν αὕτη παρέχει μείζονα προοπτικὴν (ἐποπτεῖαν) καὶ ἀποτελεῖ ἀσφαλῆ καὶ πολύτιμον ὁδηγὸν ἐνεργείας.

2. Ἡ Στατιστικὴ διδάσκεται ὡς ἰδιαίτερον μάθημα ἐν τῇ Παντείῳ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

V. Ἑλληνικὴ στατιστική. 1. Ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς καθ' ὅλου στατιστικῆς ἐν Ἑλλάδι⁽¹⁵⁾, παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη ἀνάγεται εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. Οὕτως ἤδη ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας συνέστησεν αὐτοτελὲς «γραφεῖον στατιστικῆς» παρὰ τῇ «Γραμματείᾳ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν». Ἀργότερον διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 3 Ἀπριλίου 1833, ἀναφερομένου εἰς τὸν Ὁργανισμὸν τῶν γραμματειῶν, ἐτάχθη ὡς εἰς τῶν σπουδαιωτέρων σκοπῶν τῆς διοικήσεως ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος ἡ εἰδικὴ διὰ τὴν στατιστικὴν μέριμνα. Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας Ὁθωνος διὰ διατάγματος τῆς 26 Ἰουλίου 1861 «περὶ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραφείου δημοσίας οἰκονομίας» συνεστήθη ἴδιον «τμήμα στατιστικῆς», ὅπερ ἀνέλαβε τὰ τῆς ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων, τὰς στατιστικὰς τῆς γεωργίας, τῶν τεχνῶν, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας κ.ἄ. Ἀργότερον ὁ Τρικούπης, χωρὶς νὰ θίξῃ τὸ ἄνω τμήμα, ἔδρυσεν διὰ νόμου τοῦ 1882 ἴδιον στατιστικὸν ὄργανισμὸν παρὰ τῷ ὑπουργείῳ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, ὅστις ὁμῶς κατηργήθη τῷ 1885 διὰ κομματικοὺς λόγους παρ' ἀντιτρικουπικῆς κυβερνήσεως. Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἐπηκολούθησεν ἀπονέκρωσις τῶν στατιστικῶν ἐργασιῶν μέχρι τοῦ 1910⁽¹⁶⁾. Μετὰ τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ 1910 διὰ τοῦ νόμου ΔΡΟ' ἰδρύθη παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας «Διεύθυνσις Στατιστικῆς»⁽¹⁷⁾. Παρὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ὁμῶς ὑφίσταντο καὶ διάφορα εἰδικώτερα

(15) Ὅρα «Σ. Γ. Κλαδᾶ. Ἡ στατιστικὴ ἐν Ἑλλάδι (Πρόλογος Ἀλεξάνδρου Παπαναστασίου). Ἀθήναι. 1932». Ὅρα καὶ «Κωνσταντίνου Α. Ἀθανασιάδου. Στατιστικὴ. Ἀθήναι. 1931».

(16) Ἐξαιρετικῶς κατὰ τὸ 1907 διενεργήθη γενικὴ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

(17) Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν μέχρι τοῦ 1919 τοῦ μετέπειτα καθηγητοῦ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Κυριάκου Βαρβαρέσσου.

στατιστικά γραφεῖα παρ' ἄλλοις ὑπουργείοις. Ἀπὸ τοῦ 1925 ἤρξατο νέα περίοδος, διότι ἀντὶ τῶν κατεσπαρμένων στατιστικῶν γραφείων τῶν διαφόρων ὑπουργείων (ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος) ἐδημιουργήθη παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας ἡ «Γενικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος» (Statistique générale de la Grèce), περὶ ἣν συνεκεντρώθησαν ἅπασαι αἱ ὑπηρεσίαι κρατικῶν στατιστικῶν (συγκεντρωτικὸν σύστημα) ⁽¹⁸⁾. Νέα ὥθησις ἐδόθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950 ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς Σχεδίου Μάρσαλ.

2. Ἡ ἐλληνικὴ στατιστικὴ ὑπηρεσία ἐκδίδει τεύχη ἐτησίων στατιστικῶν τευχῶν, συνήθως εἰς γαλλικὴν καὶ ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Τὰ στατιστικὰ ἔτη συμπίπτουσι πρὸς τὰ ἡμερολογιακά.

VI. 1. Συνήθως οἱ οἰκονομολόγοι πρεσβεύουσιν ὅτι ἡ στατιστικὴ ἀποτελεῖ μονοπωλειακὴν μέθοδον τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν. Τοῦτο ἀποτελεῖ βασικὸν σφάλμα. Μεταξὺ ἄλλων τὴν μέθοδον τῆς στατιστικῆς χρησιμοποιεῖ καὶ ἡ νομικὴ ἐπιστήμη. Εἰδικώτερον καὶ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει παρὰ τῇ γενικῇ στατιστικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ εἰδικὸν «τμήμα στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης» (Section de la statistique judiciaire) ⁽¹⁹⁾, πολιτικῆς καὶ ποινικῆς.

2. Εἶδη ποινικῶν στατιστικῶν (ἢ κατ' ἄλλην ὀρολογίαν «Ἑγκληματολογικῆς Στατιστικῆς ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν») εἶναι : α') ἡ ἐγκληματολογικὴ (οὐσιαστικὴ) (ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν) (Kriminalstatistik, materielle Kriminalstatistik), β') ἡ ποινικὴ δικονομικὴ ἢ τῆς δικαστικῆς ὁργανώσεως τῆς δικαιοσύνης ἢ τῆς διοικήσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης (τυπικὴ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ) (Statistik der Gerichtsorganisation, Geschäftstatistik in Strafsachen, Strafrechtspflegestatistik, Kriminalprozessstatistik, formelle Kriminalstatistik). γ') ἡ στατιστικὴ τῶν ἐκδόσεων (Auslieferungsstatistik), δ') ἡ στατιστικὴ τοῦ ποινικοῦ μητρώου ἢ τῆς ὑποτροπῆς (Strafregisterstatistik, Rückfallstatistik, Vorbestraftenstatistik) ε') ἡ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων εἰς ἐγκληματίας (Begnadigungsstatistik), στ') ἡ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ (Strafvollzugsstatistik, Gefängnisstatistik), ζ') ἡ ἱατροδικαστικὴ στατιστικὴ καὶ η') ἡ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ (Polizeistatistik).

3. Ἱστορικῶς στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς δικαιοσύνης ἀπαντῶμεν ἐν πρώτοις ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἔτους 1834. Εἶτα ἐν τῇ αὐτῇ Ἐφημερίδι ἔτους 1859 ἀπαντῶμεν ἐκθεσιν τοῦ ὑπουργοῦ δικαιοσύνης μετὰ στατιστικῶν πινάκων ἀπὸ τοῦ 1852 καὶ ἐφεξῆς, ἔτους 1860 στατιστικὴν διαχειρίσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1858, ἔτους 1861 στατιστικὴν ἐργασίας συμβολαιογράφων καὶ ἀνακριτῶν. Τῷ 1872 ἐξεδόθη παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης διάταγμα «περὶ τῶν ἐργασιῶν πρὸς καταρτισμὸν

⁽¹⁸⁾ Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καὶ νῦν Γεν. Διευθυντοῦ Ἰ. Μιχαλοπούλου.

⁽¹⁹⁾ Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Θ. Ρηγοπούλου.

στατιστικῆς τῆς πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐξελέξεως τῆς ἐργασίας τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν συμπραττόντων δικαστικῶν λειτουργιῶν». Καίτοι ὅμως τὰ διὰ τοῦ διατάγματος τούτου αἰτούμενα στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπέμποντο τακτικῶς ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἐγένετο συστηματικὴ αὐτῶν ταξινόμησις καὶ δημοσίευσις. (Πίνακες τῶν ἐργασιῶν τῶν δικαστηρίων ἐτῶν 1878, 1887, 1889, 1890, 1891, 1894—1898). (Στατιστικαὶ κινήσεως τῶν φυλακῶν ἐτῶν 1889, 1901, 1908, 1911) ⁽²⁰⁾. Ἀργότερον διὰ τοῦ νόμου ΓΥΟΣΤ' ἔτους 1919 συνεστήθη «γραφεῖον στατιστικῆς» παρὰ τῷ ὑπουργείῳ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, μεθ' ὃν νόμον ἐπηκολούθησε σχετικὸν διάταγμα τῆς 15 Νοεμβρίου 1910 περὶ ἐπετηρίδος, τὸ Γ' μέρος τῆς ὁποίας μετὰ τοῦ παραρτήματος ἀνεφέρετο εἰς σχετικῶς πλουσίαν στατιστικὴν τῆς δικαιοσύνης. Τὸ τμήμα ἐτέλεσεν ὑπὸ τὴν ἀρίστην διεύθυνσιν τοῦ πρὸ τινων ἐτῶν ἀποβιώσαντος Σ. Τριαντάκη. Μετὰ τὸ 1925 συνεκεντρώθησαν καὶ αἱ στατιστικαὶ ὑπηρεσίαι τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

§ 12.

Παρατήρησις διὰ τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς ⁽²¹⁾.

Ι. Ἐννοία: 1. Ἡ «ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ» (Kriminalstatistik) ἢ ἄλλως καλουμένη «οὐσιαστικὴ ποινικὴ στατιστικὴ» δευκνύει δι' ἀριθμῶν τὴν διακύμανσιν τῆς ἐγκληματικότητος, ἥτοι ἀφ' ἑνὸς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐγκληματιῶν.

Περὶ τῶν ἐγκλημάτων παρέχονται διάφοροι πληροφορίες, ὡς ἐπὶ παραδείγματι περὶ τῆς τοπικῆς κατανομῆς τῶν ἐγκλημάτων (ἐγκληματολογικὴ γεωγραφία καὶ τοπογραφία), περὶ τῆς χρονικῆς κατανομῆς αὐτῶν (κατανομὴ κατὰ ἔτη, ἐποχάς, μῆνας, ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου κ.ο.κ.)

Περὶ τῶν ἐγκληματιῶν ὁμοίως παρέχονται διάφοροι πληροφορίες, ὡς πρὸς τὰ κύρια προσωπικὰ καὶ κοινωνικὰ γνωρίσματα αὐτῶν, ἐπὶ παραδείγματι περὶ τοῦ φύλου (ἀνδρικὴ καὶ γυναικεῖα ἐγκληματικότης), τῆς ἡλικίας (ἐγκληματικότης τῶν ἀνηλίκων, τῶν ὠρίμου ἡλικίας καὶ τῶν γερόντων), τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως (ἐγγάμων καὶ ἀγάμων, χήρων ἢ διεζευγμένων, ἐντέκνων

⁽²⁰⁾ Ἀπαντᾶται καὶ ἑκδοσις «στατιστικῆς διαχειρίσεως ποινικῆς δικαιοσύνης ἔτους 1869» ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

⁽²¹⁾ Σχετικῶς ἰδίως «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκα. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθήναι. 1947», κεφ. Δ' περὶ ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς σελ. 119 ἐπ. καὶ «Ernst Roesner. Kriminalstatistik. Handwoerterbuch der Kriminologie von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 27-54, «v. Scheel und A. Hesse. Kriminalstatistik. VI. Band von Ludwig Elster, Adolf Weber und Friedrich Wieser. Vierte Auflage. Jena. 1925» σελ. 1-7, ὡς καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων μνημονευομένην σχετικὴν πλουσίαν βιβλιογραφίαν.

ἢ ἀτέκνων, γνησίας ἢ νόθου γεννήσεως), τῆς παιδείας (ἀναλφαβήτων, στοιχειώδους, μέσης καὶ ἀνωτάτης παιδείας, γενικῆς ἢ ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως), τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ἐθνικότητος, τῆς ἰθαγενείας, τοῦ τόπου γεννήσεως, τοῦ θρησκευματος κ.ο.κ.

2. Ἐκ τῶν στατιστικῶν τῶν διαφόρων χωρῶν ἄλλαι μὲν στατιστικαὶ περιέχουσι πολλὰς πληροφορίες, λ.χ. τῆς Φιλανδίας, Λεττονίας, Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας, ἄλλαι δ' ὀλίγας, λ.χ. τῆς Αἰγύπτου, τοῦ Σιάμ ⁽²³⁾.

Ὅμοίως ἄλλαι μὲν στατιστικαὶ ἀπέχουσι πάσης ἐπεξηγηματικῆς ἐργασίας ὡς πρὸς τὴν διακύμανσιν τῆς ἐγκληματικότητος, λ.χ. τῆς Ἑλλάδος, ἄλλαι δὲ τοῦναντίον προβαίνουν εἰς ἐπεξηγηματικὰς ἐργασίας, λ.χ. ἰδίως καὶ τῆς Γερμανίας.

3. Ἡ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ ὑπάγεται εἰς τρεῖς γενικωτέρας φύσεως στατιστικάς, ἥτοι ὡς ἀναφερομένη εἰς δικαστικὰ θέματα εἰς τὴν «στατιστικὴν τῆς δικαιοσύνης», ὡς ἀναφερομένη εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνήθικον φρόνημα ἐγκληματίας εἰς τὴν «στατιστικὴν τῆς ἠθικῆς», ὡς ἀποτελοῦσα δὲ κοινωνικὸν φαινόμενον εἰς τὴν «κοινωνιολογικὴν στατιστικὴν» ⁽²³⁾.

II. Ἱστορία. 1. Ὡς γενέτειρα χώρα τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς θεωρεῖται ἡ Γαλλία. Γενικῶς αἱ ἀρχαὶ μιᾶς στατιστικῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀνάγονται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅποτε τὸ πρῶτον, βασιλεύοντος τοῦ Λουδοβίκου 16ου, ἐγένοντο αἱ πρῶται σχετικαὶ ἀπόπειραι συγκεντρώσεως διαφόρων νομικῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν. Πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκλημάτων διασώζονται καὶ ἐκ τῆς προεπαναστατικῆς ἐποχῆς τῆς Γαλλίας περὶ τὸ 1770. Ὡς ἔτος γενέσεως πάντως τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς ἐν τῷ κόσμῳ θεωρεῖται τὸ ἔτος 1826, ὅποτε ἤρξατο αὕτη συστηματικῶς ἐκδιδομένη ἐν Γαλλίᾳ ⁽²⁴⁾.

Ὡς πατὴρ τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς θεωρεῖται ὁ βέλγος ἀστρονόμος καὶ μαθηματικὸς Adolphe Quetelet ⁽²⁵⁾, ὅστις ἐν ἔτει 1835, θεωρουμένῳ ὡς τοῦ ἔτους γενέσεως τῆς «ἐπιστημονικῆς» ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς (Geburtsjahr der wissenschaftlichen Kriminalstatistik), ἐξέδωκε τὸ πολύκροτον ἔργον του «Sur l'homme et le développement de ses facultés» (Essai de physique sociale) ⁽²⁶⁾.

⁽²³⁾ Ὅρα σχετικὸν παραστατικὸν πῖνακα παρ' Ernst Roesner αὐτόθι σελ. 48/49.

⁽²³⁾ Justizstatistik, Moralstatistik, Sozialstatistik.

⁽²⁴⁾ Ὑπὸ τὸν τίτλον «Compte général de l'administration de la justice criminelle en France» ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

⁽²⁵⁾ Ὁ Adolphe Quetelet (1796 - 1874) ὑπῆρξε καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν ἀρχῇ ἐν Γάνδῃ καὶ εἶτα ἐν Βρυξέλλαις, ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1828 καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ καθοδήγησιν αὐτοῦ ἰδρυθέντος ἀστεροσκοπεῖου. Διετέλεσε καὶ πρόεδρος τῆς «κεντρικῆς στατιστικῆς ἐπιτροπῆς» τοῦ Βελγίου.

⁽²⁶⁾ «Περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἱκανότητων του» (πραγματεία κοινωνικῆς φυσικῆς). Ἐν τῷ ἐν λόγῳ ἔργῳ τοῦ ὁ Adolphe Quetelet ἠρεῖνθη, βάσει ἐκ-

2. Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας ἠκολούθησαν αἱ ὑπόλοιποι χῶραι κατ' ἀρχάς τῆς Εὐρώπης (καὶ δὴ ἐκ τῶν πρώτων ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Αὐστρία), εἴτα δὲ καὶ χῶραι τῶν ἄλλων ἡπείρων (ὡς τοῦ Καναδᾶ, 1876, καὶ τῆς Ἰαπωνίας, 1812). Ἐν Γερμανίᾳ συναντᾷ τις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος συλλογὰς στατιστικῶν ἐγκληματολογικῶν στοιχείων ἐν ταῖς διαφόροις χώραις, ἡ ἐνιαία ὁμῶς γερμανικὴ στατιστικὴ ἄρχεται λειτουργοῦσα κατὰ ἄξιον λόγου καὶ ἐπαί- νου πολλοῦ σύστημα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1882 ⁽²⁷⁾.

III. Διεθνὴς ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ. 1. Αἱ πρῶται ἀπόπειραι πρὸς διεθνῇ παρατήρησιν τῶν στατιστικῶν δεδομένων ἐπὶ

τεταμένου στατιστικοῦ ὕλικου, γενικῶς τὸ πρόβλημα, κατὰ πόσον αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώ- που ὡς ἠθικοῦ καὶ νοῦντος ὄντος ὑπόκεινται εἰς τὴν κανονικότητα νόμων. Ἡ θεμελιώδης σκέψις τοῦ προκειμένου συγγράμματος εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις συ- νιστᾷ μίαν «cause accidentelle» μὴ δυναμένη νὰ ἀσκήσῃ οἰανδήποτε ἐπ' ἑρροὴν ἐπὶ τῆς ἐπι- δράσεως τῶν σταθερῶν αἰτιῶν, ὑφ' ὧν κυριαρχεῖται ὁ ἀνθρώπινος πνευματικὸς κόσμος σὺν τῇ συμπάσῃ φύσει. Ἀφορμώμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης θεωρίας ὁ Quetelet ἐπεχείρησε ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν βασικῶν κατευθύνσεων τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς νὰ ὑπα- γάγῃ τὴν κατεύθυνσιν τῆς κοινωνικῆς φυσικῆς εἰς τὴν μεταφυσικὴν βασικὴν ὁμάδα. Ἐν τοῖς καθ' ἑκαστον οὗτος ἐν ταῖς τοιαύταις ἐρευναῖς χαρακτηρίζει πρῶτος τὸ ἐγκλημα ὡς κοι- νωνικοπαθολογικὴν ἐμφάνισιν. Ὁ αὐτὸς πρῶτος δεικνύει ἐπὶ ἐπιστημονικῆς στατιστικῆς βάσεως ὅτι οὐ μόνον αἱ ἀξιοποιοὶ πράξεις, μᾶ. αἱ ἀνθρωποκτοναί, ἐπαναλαμβάνονται μετὰ μεγάλῃς κανονικότητος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα τελέσεως χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ σταθερᾷ ἀναλογίᾳ. Ὁ Quetelet ἐπεξεργάσθη κυρίως τὴν γαλλικὴν ἐγκληματο- λογικὴν στατιστικὴν τῶν ἐτῶν 1826 - 1831. Εἰδικώτερον οὗτος ἐσπούδασε καὶ τὴν ἐπίδρασιν διαφόρων παραγόντων (ἡλικίας, φύλου, ἐποχῶν τοῦ ἔτους, παιδείας, ἐπαγγέλματος, κλί- ματος, φυλῆς, πενίας καὶ οἰνοπνεύματος) ἐπὶ τῆς «ἐγκληματικῆς ῥοπῆς» (penchant au crime), ἀναφερομένης εἰς τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα πιθανότητα ἐγκληματοπραγίας.

Περὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τῆς ἐπιστημονικῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς δρᾷ «Wasserman. Die Entwicklungsphasen der kriminalstatistischen Forschung. Heft V τῶν Kriminalistische Abhandlungen τοῦ Exner. Leipzig. 1927».

⁽²⁷⁾ Αἱ ἀρχαιότεραι στατιστικαὶ πληροφορίαι ἀνάγονται εἰς τὴν Βαυαρίαν («Anzeige der Kriminalprozesse bei den churfürstlichen Gerichtshöfen in Bayern für das Jahr 1802»). Κατὰ τὸ 1809 τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς Βάδης προβαίνει εἰς τὴν ἐκ- δοσὶν ἐγκληματολογικῶν πινάκων (Kriminaltabellen). Ἐν Πρωσίᾳ αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ ἀρχοῦνται ἐν ἔτει 1820 δημοσιεύουσαι στατιστικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν βαρέων ἐγκλημάτων· εἴτα ἐπιλαμβάνεται τὸ πρῶσικὸν ὑπουργεῖον ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ἀπὸ τοῦ 1830, ἀπὸ δὲ τοῦ 1854 ἄρχεται ἐκδίδον στατιστικὴν τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων (Statistik der preus- sischen Schwurgerichte und der von denselben erkannten Strafen und Freispre- chungen). Ἐν Württemberg ἀπὸ τοῦ ἔτους 1832, ἐν Oldenburg ἀπὸ τοῦ 1864, ἐν Thü- ringen ἀπὸ τοῦ 1863, ἐν Ἀμβούργῳ ἀπὸ τοῦ 1869, ἐν Bremen ἀπὸ τοῦ 1867 κ. ἄ.

Ἡ ἐνιαία στατιστικὴ τῆς Γερμανικῆς Ἐπικρατείας (Reichskriminalstatistik) ἐκδίδεται ἀνελλιπῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1882, περιέχουσα παρὰ τοὺς στατιστικὸς πίνακας ἐπεξηγηματικὰ σχόλια καὶ ἐπεξηγηματικοὺς πίνακας. Ἐκτὸς τούτων ἐκδίδει ἡ Γερμανικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία ἀνὰ καιροὺς καὶ εἰδικὰ ἐπεξηγηματικὰ τεύχη, φερ' εἰπεῖν τὸ ἐν ἔτει 1927 ἐκδοθὲν τεύχος περὶ τῆς «Entwicklung der Kriminalitaet im deutschen Reich seit 1882».

τῆς ἐγκληματικότητος ἀνάγονται εἰς τὸ ἔτος 1838, ὅποτε ὁ γνωστὸς γάλλος στατιστικὸς Moreau de Jonnès ἐπεχείρησεν ἀντιπαράθεσιν στατιστικῶν δεδομένων διαφόρων βαρυτέρας μορφῆς ὁμοιομόρφων ἐγκλημάτων ὠρισμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἐκτοτε πάμπολλοι ἐρευνῆται ἡσχολήθησαν εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν μεθόδολογίαν διεθνoῦς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς, σχηματισθείσης οὕτως ἀξιολόγου σχετικῆς στατιστικῆς βιβλιογραφίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1853 διεφέρθη ὑπὲρ τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς συγκρίσεως μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν τὸ «Διεθνὲς Στατιστικὸν Συνέδριον»⁽²⁸⁾ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ σύγκλησιν ἐν Βρυξέλλαις κατόπιν ὑποκινήσεως ἐκ μέρους τοῦ A. Quetelet. Τὸ θέμα τοῦτο ἀπασχόλησε τόσον τὰ ἐπόμενα συνέδρια, ὅσον καὶ τὸ «Διεθνὲς Στατιστικὸν Ἰνστιτούτον»⁽²⁹⁾. Ἐπίσης τοῦτο ἀπασχόλησε τὴν «Διεθνῇ Ἐγκληματολογικὴν Ἐνωσιν»⁽³⁰⁾, τὴν «Διεθνῇ Ποινικὴν καὶ Σωφρονιστικὴν Ἐπιτροπὴν», ὡς καὶ διάφορα διεθνῇ ποινικὰ καὶ σωφρονιστικὰ συνέδρια.

2. Ἐκ τῶν γενομένων στατιστικῶν συγκρίσεων μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν ἀναφέρομεν ἐν πρώτοις τὴν τοῦ Ἑλλήνου N. E. Μακρῆ⁽³¹⁾ ἔτους 1886, καθ' ἃν κατὰ μυριάδα κατοίκων ἀναλογοῦσι κλοπαὶ ἐν Ἰσπανίᾳ 5,5, ἐν Αὐστρίᾳ 6, ἐν Γαλλίᾳ 11, ἐν Βελγίῳ 13, ἐν Ἀγγλίᾳ 15,5 καὶ ἐν Γερμανίᾳ 22.

Ὁμοίως ἀναφέρομεν τὴν τοῦ Wulffen⁽³²⁾ ἔτους 1913, καθ' ἃν ἡ Ἰταλία εἶναι πρώτη εἰς τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ζωῆς, ἡ Γαλλία εἰς τὰ τῆς γενετηρίου ὁρμῆς καὶ ἡ Γερμανία εἰς τὰς κλοπὰς.

Τέλος ἀναφέρομεν τὴν τοῦ γνωστοῦ Οὐγγρου Hacker⁽³³⁾ ἔτους 1931, καθ' ἃν μεταξύ 16 χωρῶν ἐπὶ 100.000 κσταδικασθέντων τὸ ποσοὺν διακυμάνσεων ἀνῆρχετο ἐν τῷ φόνῳ μεταξύ 15,30 (Βουλγαρίας) καὶ 0,9 (Σκωτίας), ἐν ταῖς ἐκ προμελέτης σωματικαῖς βλάβαις μεταξύ 383,06 (Αὐστρίας) καὶ 1,34 (Γαλλίας), ἐν τῷ βιασμῷ κ.ἀ. μεταξύ 26,69 (Αὐστρίας) καὶ 0,12 (Σκωτίας), ἐν ταῖς κλοπαῖς μεταξύ 580,47 (Γερμανίας) καὶ 1,87 (Γαλλίας), ἐν ταῖς ληστείαις μεταξύ 5,70 (Ἰταλίας) καὶ 0,17 (Σουηδίας).

3. Πάντως πρὸς σύνταξιν διεθνῶν ἐγκληματολογικῶν στατιστικῶν ἡ

(28) Internationales Statistisches Kongress.

(29) Internationales Statistisches Institut.

(30) Internationale Kriminalistische Vereinigung (IKV). Αὕτη ἀπασχολήθη κατὰ τὰ ἔτη 1905 - 1908.

(31) Ἐν ἐργασίᾳ τοῦ περὶ τοῦ σωφρονισμοῦ ἐν τῇ ποινῇ (Ἀθῆναι, 1886, σελ. 363) μνημονευμένη ὑπὸ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 172.

(32) Ὁρα «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 172.

(33) Ὁρα Ernst Roesner αὐτόθι σελ. 54. Ὁ Hacker ἀποδίδει τὰς διαφορὰς εἰς τοὺς παράγοντας τοῦ φυλετικοῦ χαρακτῆρος, τῆς ἐπὶ τοῦ θυμικοῦ διαφοροῦ ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος, τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν, τοῦ βαθμοῦ πολιτισμοῦ.

τουλάχιστον πρὸς σύγκρισιν τῶν στατιστικῶν διαφορῶν χωρῶν χάριν συναγωγῆς σχετικῶν πορισμάτων ὑφίστανται σχεδὸν ἀνυπέρβλητοι δυσχέρειαι, ὡς ἰδίως διότι ὑφίσταται :

α') διαφορὰ τοῦ συστήματος διαρθρώσεως τῶν ἐγκληματολογικῶν στατιστικῶν τῶν διαφορῶν χωρῶν (λ.χ. διάφοροι περίοδοι ἡλικίας καταδικαζομένων).

β') διαφορὰ τῆς στατιστικῆς βάσεως κατὰ χώρας (λ.χ. στατιστικά τινες εἰσλαμβάνονται ἐπὶ τῆς μηνύσεως, ἕτεροι ἐπὶ τῆς κατὰ πρῶτον βαθμὸν καταδίκης καὶ ἕτεροι ἐπὶ τῆς τελεσιδικίου καταδίκης).

γ') διαφορὰ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας κατὰ χώρας (λ.χ. διαφορὰ τῆς συστατικῆς ἐννοίας⁽³⁴⁾ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας τὸ μὲν κατὰ τὸ ἑλληνικὸν καὶ γερμανικόν, τὸ δὲ κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον⁽³⁵⁾).

δ') διαφορὰ τῆς δικονομικῆς νομοθεσίας κατὰ χώρας (λ.χ. ἐν τῇ διώξει τῶν ἐγκλημάτων ἐν ἄλλαις μὲν χώραις ἰσχύει ἡ ἀρχὴ τῆς νομιμότητος καὶ ἐν ἄλλαις τῆς σκοπιμότητος)⁽³⁶⁾.

ε') διαφορὰ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἀστυνομίας κατὰ χώρας (ἐν ὅψει τῆς καλῆς ἢ κακῆς λειτουργίας).

στ') διαφορὰ τῆς ἀποδόσεως τῶν ποινικῶν δικαστηρίων κατὰ χώρας (λ.χ. ἐν ὅψει τῆς ἐπιεικείας ἢ αὐστηρότητος τῶν ποινικῶν δικαστῶν τῶν διαφορῶν χωρῶν) (διότι ἡ καλὴ ἢ ἡ κακὴ ἀπόδοσις τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν δικαστηρίων ἀσχετὴ ἀντίκτυπον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀνακαλυπτομένων, ἀποδεικνυμένων, καταδικαζομένων καὶ ἐν τῇ στατιστικῇ μνημονευομένων ἐγκλημάτων)⁽³⁷⁾.

⁽³⁴⁾ Διὰ τοῦ ὁρου «συστατικὴ ἐννοία τῆς πράξεως» ἀποδίδομεν τὸν γερμανικὸν ὅρον «Tatbestand».

⁽³⁵⁾ Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἰσχύον ποινικὸν δίκαιον καὶ τὰ παλαιότερα σχέδια ποινικῶν κωδίκων τὸ ἑλληνικὸν σχέδιον ποινικοῦ κώδικος ἔτους 1948 ἀκολουθεῖ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ὀρίζον ἐν ἀρθρῷ 303 τὴν παιδοκτονίαν ὡς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν μήτηρ ἀποκτείνει κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ μετὰ τὸν τοκετὸν μὲν, ἐφ' ὅσον ὁμως ἐξακολουθεῖ ἡ ἐκ τούτου προκληθεῖσα διατάραξις τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτῆς (οὐχὶ δηλ. μόνον ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ), τὸ τέκνον αὐτῆς (οὐ μόνον τὸ νόθον, ἀλλὰ καὶ τὸ νόμιμον τέκνον).

⁽³⁶⁾ Πρβλ. διαφέρον ἀρθρον 30 τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχεδίου Ποινικῆς Δικονομίας ἔτους 1948, καθ' ὃ ὁ ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραγγέλλῃ τὴν ποινικὴν διώξιν πάσης ἀξιοποιήτου πράξεως· οὐχ' ἦρτον ἔχει ὡσαύτως τὸ δικαίωμα, μετὰ προηγουμένην σύμφωνον ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐναρξιν ἢ νὰ ἀναστελῇ τὴν ἀρξαμένην ποινικὴν διώξιν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ὡς καὶ ἐκείνων, ἐξ ὧν δύνανται νὰ διαταραχθῶσιν αἱ διεθνεῖς σχέσεις τοῦ κράτους. Ἡ ἀναστολὴ δύναται νὰ γίνῃ τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπ' ἀφροατηρίῳ συζητήσεως.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς σκοπιμότητος ἐν τῇ διώξει τῶν ἐγκλημάτων θὰ εἶδει γενικῶς νὰ εἰσαχθῇ παρ' ἡμῖν, συνδυαζομένη «μετὰ διώξεως ὑπὸ ὅρον» παρεχομένου ὀρισμένου χρόνου δοκιμασίας.

⁽³⁷⁾ Σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 172 (ἀναφέρονται διάφοροι λόγοι).

IV. Στατιστικά βάσεις. Τοιαῦται δύνανται νὰ ὦσιν αἱ ἀκόλουθοι:

α') ποσὸν ἐγκλημάτων καὶ ποσὸν ἐγκληματιῶν (ἤτοι ποσὸν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ποσὸν καταδικαζομένων ἀτόμων).

Δὲν συμπίπτει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκληματιῶν (συμμετοχή, συρροή). Προτιμητέα ἡ γνώσις τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἐγκληματιῶν, διότι οὕτω πληροφοροῦμεθα περὶ τῶν πηγῶν τῆς ἐγκληματικῆς ροπῆς· οὐχ' ἤττον ἀποβαίνει ὠφέλιμος καὶ ἡ γνώσις τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἐγκλημάτων, διότι οὕτω πληροφοροῦμεθα περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐγκλημάτων προερχομένης κοινωνικῆς βλάβης εἰς ἔνομα ἀγαθὰ.

β') μῆνυσις καὶ καταδίκη (εἰς πρῶτον βαθμὸν καὶ τελεσίδικος). Δὲν συμπίπτει ὁ ἀριθμὸς τῶν διώξεων καὶ τῶν καταδικῶν, διότι πᾶσα δίωξις εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος, εἴτε κατόπιν μηνύσεως δὲν προδικάζει ἐνοχλήν, πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν προδικάζει καταδίκην. Ὡς ἐκ τούτου ἐνδείκνυται κατὰ κύριον μὲν λόγον ἡ στατιστικὴ βάση τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἐνδεχομένως καὶ ἡ παράλληλος χρησιμοποίησις καὶ τῆς στατιστικῆς βάσεως τῆς μηνύσεως, ἰδίως προκειμένου περὶ τῶν κατ' ἐγκλησιν διωκομένων ἐγκλημάτων (ἅτινα ἐξικονῶνται συνήθως μόνον μέχρι τοῦ σταδίου τῆς ἐγκλήσεως, κατόπιν ἐν τῇ πράξει ἐπερχομένου συμβιβασμοῦ), τῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἐγκληματικότητος τῶν γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων (ἀθροισμένων εὐχερέστερον ἐν τῇ πράξει) καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ποσοῦ τῶν βεβαιωθέντων μὲν ἐγκλημάτων, ὧν ὅμως δὲν ἀνεκαλύφθη τελικῶς ὁ δράστης (λ. χ. σύγκρισις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκλήσεων ἐπὶ κλοπῇ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν καταδικῶν ἐπὶ κλοπῇ).

V. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. 1. Ἡ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ παρέχουσα στατιστικούς ἀριθμοὺς δυνατόν νὰ περιέχῃ:

α') ἀπλοῦς ἢ ἀπολύτους ἀριθμοὺς⁽³⁸⁾.

β') ἀριθμοὺς κατ' ἀναλογίαν, ἤτοι ποσοστὰ ἀναλογίας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκλημάτων (πρόκειται περὶ τῶν καλουμένων «ἐγκληματολογικῶν ἀριθμῶν»)⁽³⁹⁾ εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ⁽⁴⁰⁾, εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν μόνον τῶν ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ ποινικῶς ἐνηλίκων⁽⁴¹⁾, εἴτε πρὸς τὸν

(38) Π. χ. ἐν ἔτει 1926 ἄδικοι ἐπιθέσεις ἐν Ἑλλάδι 4.420, ἐν ἔτει 1927 7.689, ἐν ἔτει 1928 7.398, ἐν ἔτει 1929 9.503, ἐν ἔτει 1930 12.944, ἐν ἔτει 1931 15.583, ἐν ἔτει 1932 15.621, ἐν ἔτει 1933 18.372, ἐν ἔτει 1934 17.272, ἐν ἔτει 1935 13.670.

(39) Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 133.

(40) Π. χ. ἐν ἔτει 1932 ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιουσίας ἐπὶ 10.000 κατοίκων ἐν Ἑλλάδι 36, ἐν ἔτει 1933 38, ἐν ἔτει 1934 37.

(41) Π. χ. ἐν Φιλανδίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1927 καὶ 1928 φόνοι ἐπὶ 100.000 ποινικῶς ἐνηλίκων κατοίκων (ἄνω τῶν 15 ἐτῶν) 4, 87, ἐκ προμελέτης σωματικαὶ βλάβαι 18, 97, βιασμοὶ κ. ἀ. 1,00, κλοπαὶ 77, 62, ληστεῖαι 3,00 κτλ.

ἀριθμὸν μόνον τῶν ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν⁽⁴³⁾, εἴτε τέλος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ συνόλου τῶν καταδικασθέντων⁽⁴³⁾.

γ') ἀριθμοὺς κατὰ μέσον ὄρον⁽⁴⁴⁾.

2. Οἱ ἀριθμοί, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἀναλογία τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ (συνήθως ἐπὶ 1000, 10.000 ἢ 100.000), εἶναι ἀναγκαῖοι, διότι μόνον διὰ τῶν ἀπλῶν (ἀπολύτων) ἀριθμῶν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγκληματικότητος δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διαγνώσωμεν τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τῶν διακυμάνσεων τῆς ἐγκληματικότητος, δεδομένου ὅτι δὲν παραμένει ἐν παντὶ χρόνῳ σταθερὸν τὸ ποσοὺν τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλ' ὑφίσταται κατὰ καιροὺς αὐξομειώσεις.

Ἐτι ἀσφαλέστεροι ἀποβαίνουνσιν οἱ ἐγκληματολογικοὶ ἀριθμοί, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἀναλογία τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς τὸν ἀριθμὸν οὐχὶ ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ μόνον τοῦ ποινικῶς ἐνηλίκου πληθυσμοῦ (συνήθως ἐπὶ 1000, 10.000 ἢ 100.000). Διότι ἀληθῶς μόνον διὰ τῶν ἀριθμῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀναλογία τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διαγνώσωμεν τὴν ἀπολύτως πραγματικὴν εἰκόνα τῶν διακυμάνσεων τῆς ἐγκληματικότητος, δεδομένου ὅτι δὲν παραμένει ἐν παντὶ χρόνῳ σταθερὰ ἡ ἀναλογία μεταξὺ τοῦ ποσοῦ τοῦ ποινικῶς ἐνηλίκου πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ (ἄθροαι γεννήσεις, εἰσροὴ προφυγοπαίδων ἢ ἀντιθέτως θάνατοι ἀθρόοι ἐξ ἐπιδημιῶν παιδικῶν νόσων, «παιδομάζωμα» κτλ.).

VI. Ποσότῃτες ἐγκληματικότητος⁽⁴⁵⁾. 1. «Πραγματικὴ

(43) Π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1894 καταδικάζονται ἄτομα ἄγοντα ἡλικίαν κάτω τῶν 12 ἐτῶν ἐπὶ 100.000 ἀγγλοπαίδων τῆς αὐτῆς ἡλικίας 26, ἀπὸ 12 - 16 ἐτῶν ἐπὶ ἄγγλων ἐφήβων τῆς αὐτῆς ἡλικίας 261, ἀπὸ 16 - 21 ἐτῶν ἐπὶ ἄγγλων τῆς αὐτῆς ἡλικίας 330, ἀπὸ 21 - 30 ἐτῶν 238, ἀπὸ 30 - 40 ἐτῶν 200, ἀπὸ 40 - 50 ἐτῶν 139, ἀπὸ 50 - 60 ἐτῶν 86, ἀπὸ 60 ἐτῶν καὶ ἄνω 55.

(43) Π. χ. ἐν Ἰταλίᾳ ἐπὶ 100 ἀτόμων καταδικασθέντων κατὰ τὴν περίοδον 1891—1895 δι' ἅπαντα συλλήβδην τὰ ἐγκλήματα ἦσαν γυναῖκες 17,1, ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν περίοδον 1886 - 1896 ἦσαν γυναῖκες 18,3

(44) Α. χ. ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ 100 καταδικαζομένων κατὰ τὸ ἔτος 1926 γυναῖκες εἶναι 4,9, τῷ 1927 6,4, τῷ 1928 5,9, τῷ 1929 6,2, τῷ 1930 6,6, τῷ 1931 8,4, τῷ 1932 12 τῷ 1933 12,6, τῷ 1934 11,3.

Τὰ διάφορα ταῦτα ἀριθμητικὰ μεγέθη τῆς ἀνωτέρω στατιστικῆς σειρᾶς δύνανται νὰ ὑποκατασταθῶσι δι' ἐνὸς μόνον δεδομένου, ἥτοι ὡς ἐξῆς: Ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἑνεατηρίδα 1926 - 1934 ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ 100 καταδικαζομένων 8,2 εἶναι γυναῖκες.

(45) Σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948», σελ. 126, «Ernst Roesner. Kriminalstatistik ἐν Handwoerterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften τῶν Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 32, «G. Vidal καὶ J. Magnol. Μαθήματα ποινικοῦ δικαίου καὶ σωφρονιστικῆς ἐπιστήμης. Τεύχος Α'. Μεταφρ. Π. Γ. Κωνσταντινίδου. Ἀθῆναι. 1929» σελ. 4/5.

ἐγκληματικότητος» (*criminalità reale, criminalité réelle*) εἶναι τὸ σύνολον τῶν πράγματι τελεσθέντων ἐγκλημάτων εἴτε ἦλθον ταῦτα εἰς φῶς, εἴτε δὲν ἦλθον.

Κατὰ ταῦτα ἡ πραγματικὴ ἐγκληματικότης ἀποτελεῖται ἀφ' ἑνὸς ἐκ τῆς «λανθανούσης ἐγκληματικότητος» (τὸ σύνολον τῶν τελεσθέντων μὲν, πλὴν μὴ ἐλθόντων εἰς φῶς ἐγκλημάτων) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς «δήλης» ἢ «φαινομένης ἐγκληματικότητος» (*criminalità apparente, criminalité apparente*) (τὸ σύνολον τῶν ἐλθόντων εἰς φῶς ἐγκλημάτων).

Ἡ δὴλη ἐγκληματικότης ἀποτελεῖται ἀφ' ἑνὸς ἐκ τῆς «νομίμου» ἢ «ἐνδίκου ἐγκληματικότητος» (*criminalità legale, criminalité legale*) (τὸ τμήμα τῆς δὴλης ἐγκληματικότητος, ὅπερ ἔφθασε μέχρι καταδίκης τῶν δραστῶν) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς «διαφυγούσης δὴλης ἐγκληματικότητος» (τὸ τμήμα τῆς δὴλης ἐγκληματικότητος, ὅπερ δὲν κατέληξε μέχρις ἀνακαλύψεως καὶ καταδίκης τῶν δραστῶν).

2. Ὡς εἰκός, ἡ ἐνδικὸς ἐγκληματικότης εἶναι ἐλάσσων τῆς δὴλης καὶ πολλῶ ἐλάσσων τῆς πραγματικῆς. Ἐντεῦθεν συμπεραίνεται ὅτι ἡ ἀτιμωρησία εἶναι ἐξησφαλισμένη πραγματικῶς εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐγκλημάτων ⁽⁴⁶⁾, ἀποτελοῦσα ἐνθάρρυνσιν εἰς τὸ ἐγκλημα ⁽⁴⁷⁾.

Αἱ ἐγκληματολογικαὶ στατιστικαὶ περιλαμβάνουσι, φυσικῶ τῷ λόγῳ, μόνον τὴν ἐνδικὸν ἐγκληματικότητα, ἀγνοοῦσαι καὶ τὴν διαφυγοῦσαν δὴλην, πολλῶ μᾶλλον καὶ τὴν λανθάνουσαν ἐγκληματικότητα, ἥτοι ἀγνοοῦσι τὴν πραγματικὴν ἐγκληματικότητα. Ἐνδεχομένως θὰ ἦτο δυνατόν, καὶ μάλιστα καθ' ἡμᾶς ἐνδεδεμένον, ὅπως γίνωνται καὶ συστηματικαὶ στατιστικαὶ τῆς διαφυγούσης δὴλης ἐγκληματικότητος παραλλήλως πρὸς τὰς ἤδη γενομένας ἐγκληματολογικὰς στατιστικάς, τὰς περιλαμβανούσας τὴν ἐνδικὸν δὴλην ἐγκληματικότητα. Τοιαῦται συγκριτικαὶ στατιστικαὶ ἔρευναι ἐγένοντο τὸ μὲν ἐν Γερμανίᾳ (Βαυαρία καὶ Πρωσία), τὸ δ' ἐν Ἰαπωνίᾳ ⁽⁴⁸⁾.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ παρατήρησις, καθ' ἣν ἐκ τῶν βαρυτέρων ἐγκλημάτων, τῶν τελουμένων ὑπὸ τῶν καθ' ἑξίν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκλημάτων, ἐλάχιστον ποσοστὸν ἐξικνεῖται μέχρι καταδίκης ⁽⁴⁹⁾. Ὁρισμένα ἐγκλήματα παρουσιάζουσι μέγιστον ποσοστὸν λανθανούσης ἐγκληματικότητος, φερ' εἰπεῖν ἡ ἀμβλωσις, ἡ ἐκθεσις, ἡ μοιχεία. Ἀντιθέτως ἕτερα ἐγκλήματα παρουσιάζουσιν ἐλάχιστον ποσοστὸν λανθανούσης ἐγκληματικότητος· φερ' εἰπεῖν ἡ ἀντίστασις κατὰ τῆς ἀρχῆς ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς δὲν παρουσιάζει καὶ λανθάνου-

⁽⁴⁶⁾ Enrico Ferri (*Justice pénale*, σ. 25 *Sociol. crim.* ἀρ. 34, σελ. 313 ἐπ.).

⁽⁴⁷⁾ A. Tarde, *Les transformations de l'impunité ἐν Réforme sociale* ἔτους 1898 σελ. 709 ἐπ.

⁽⁴⁸⁾ Σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδβία. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι, 1948», σελ. 131 ἐπ.

⁽⁴⁹⁾ «Heindl. Berufsverbrecher. 1927», σελ. 220, σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδβία. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι, 1948», σελ. 127 ὑπ. 1.

σαν έγκληματικότητα, άλλ' ή πραγματική έγκληματικότης συμπίπτει μετά τής ένδίκου έγκληματικότητος.

VII. Αιτιάσεις κατά τής χρησιμοποίησεως τής μεθόδου τής έγκληματολογικής στατιστικής. 1. Κατά τής έγκληματολογικής στατιστικής διετυπώθη έν πρώτοις ή γενικώς κατά πάσης στατιστικής διατυπωμένη μομφή, καθ' ήν ή στατιστική, συγκεντρούσα σύνολον τυχαίων συμπτώσεων, δέν δύναται νά αποτελέση άσφαλή μέθοδον έρεύνης.

‘Η μομφή αύτη έλέγχεται άνακριβής, έφ' όσον κατά τόν άνόμον τών μεγάλων στατιστικών άριθμών» δείκνυται ότι τò ποσοστόν τών τυχόν έξαιρετικών συμπτώσεων δέν είναι ικανόν νά επηρεάση τās γενικάς διακυμάνσεις ⁽⁵⁰⁾.

2. Κατά τής έγκληματολογικής στατιστικής διετυπώθη ώσαύτως ή αίτί-ασις, καθ' ήν αύτη ώς μέθοδος είναι άπορριπτέα, έφ' όσον παρουσιάζει μόνον τήν ένδικον έγκληματικότητα και άγνοεί τήν πραγματικήν.

Και ή αίτίασις αύτη τυγχάνει άποκρουστέα, καθ' δ άγνοούσα τόν καλούμενον άνόμον τών σταθερών σχέσεων» (Gesetz der konstanten Verhältnisse), διατυπωθέντα υπό του Wadler ⁽⁵¹⁾. Τήν αύτην άντίληψιν ύποστηρίζει και ό Aschrott ⁽⁵²⁾. Κατά τόν νόμον τούτον, συντρεχόντων όμαλών όρων κατά τά διάφορα στατιστικά έτη, παραμένει ή αύτη άναλογία ποσοστών μεταξύ του ποσού τής ένδίκου έγκληματικότητος και του ποσού τής διαφυγούσης δήλης έγκληματικότητος, ένδεχομένως τής λανθανούσης έγκληματικότητος, ένδεχο-μένως τής πραγματικής έγκληματικότητος. ‘Ο νόμος ούτος άπεδείχθη όρθός εκ τών σχετικών συγκριτικών στατιστικών παρατηρήσεων τής Γερμανίας και ‘Ιαπωνίας ⁽⁵³⁾. ‘Επί παραδείγματι ύπελογίσθη ότι ή άναλογία μεταξύ τών καταδικασθέντων φόνων και άναιρέσεων άφ' ένός και τών πραγματικώς τελεσθέντων (έπί τη βάσει βεβαιώσεων έξ ιατροδικαστικών πραγματογνωμοσυνών) άνήρ-χετο έν Γερμανία είς 20 %, επί δέ τών κλοπών (σύγκρισις πρός τās μηνύσεις

⁽⁵⁰⁾ ‘Ορα σχετικώς άνωτέρω § 11 II.

⁽⁵¹⁾ Περί αύτου «Ernst Roesner. Kriminalstatistik έν Handwoerterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften τών Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Berlin und Leipzig. 1936», σελ. 32 και «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκα. Έγκληματολογία. Τόμος Α'. Έκδ. γ'. Αθήναι. 1948» σελ. 126.

⁽⁵²⁾ Κατά τόν Aschrott, ή δλη έγκληματολογική στατιστική άφορμάται από τής σκέψεως ότι έν δεδομένη χρονική περίοδω, καθ' ήν δέν έλαβον χώραν ούσιώδεις μεταβολαί έν τη όργανώσει τής άστυνομίας, έν τη άρμοδιότητι τών ποινικών δικαστηρίων, έν τη ποι-νική δικονομική διαδικασία κ. ά., ή σχέσις τών περιπτώσεων, καθ' ός δέν έγέγοντο μηνύσεις κατά τών δραστών άξιοποιώνων πράξεων ή δέν άνεκαλύφθησαν παντάπασιν οι δράσται ή δέν ήλθον παντάπασιν είς φώς άξιόποιοι πράξεις, παραμένει κατά τò μάλλον ή ήττον έπαρκώς σταθερά έν σχέσει πρός τόν άριθμόν τών περιπτώσεων, καθ' ός έλαβον πράγματι χώραν καταδίκαι κατά τοιούτον τρόπον, ώστε ώς εκ τούτου οι άριθμοί τής έγκληματολογικής στα-τιστικής νά έχωσι άπλήν συμπτωματικήν σημασίαν διά τήν έγκληματικότητα του λαού.

⁽⁵³⁾ ‘Ορα σχετικώς άνωτέρω § 12 V 2.

ἐπὶ κλοπῇ) εἰς 12 %. Ἐν Ἰαπωνίᾳ τὸ ποσοστὸν τῶν καταδικαζομένων κλοπῶν ἀνῆρχετο μόνον εἰς 5,6 % (⁵⁴).

3. Τέλος κατὰ τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς διευτυπώθη ἡ αἰτίασις, καθ' ἣν δὲν εἶναι ἱκανή, λόγῳ τῆς γενικότητος τῶν παρεχομένων στοιχείων, νὰ παράσχη ἀσφαλῆ στοιχεῖα.

Ἡ αἰτίασις ὁμῶς αὕτη δεικνύει ἀπλῶς ὅτι ἡ στατιστικὴ εἶναι ἐπισφαλῆς μέθοδος εἰς τὰς χεῖρας μὴ εἰδήμονος καὶ ἐπιπολαίου ἐρευνητοῦ. Ἀντιθέτως αὕτη, χρησιμοποιοιμένη συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις «τοῦ νόμου τῆς ἐμβαθύνσεως» (⁵⁵) φέρει εἰς φῶς τὰ πραγματικὰ βαθύτερα αἷτια τῆς ἐγκληματικότητος (ἡ στατιστικὴ περιέχει «κεκρυμμένους θησαυρούς»).

VIII. Ἑλληνικὴ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ. 1. Ἑλληνικὴ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν περίοδον 1911—1913 ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης (Τριαντάκης) (α' περίοδος). Αὕτη εἶχεν ἐπιτυχῇ ἐπιστημονικὴν διάρθρωσιν. Ἐν τοσοῦτ' ὁμῶς δὲν παρέχει βάσεις πρὸς ἐξαγωγὴν ἀσφαλῶν συμπερασμάτων, ἐπεὶδὴ ἀναφέρεται εἰς βραχεῖαν περίοδον.

Μετὰ δωδεκαετίαν, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1926, ἤρξατο ἐκ νέου ἐκδιδομένη (β' περίοδος) ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον ἐπηνέχθησαν πλεῖσται ὅσαι μεταρρυθμίσεις, ἐξ ὧν ἄλλαι μὲν ἐπιτυχεῖς, ἄλλαι δ' ἀνεπιτυχεῖς (⁵⁶).

2. Αὕτη παρέχει τὴν κίνησιν τῆς ἐγκληματικότητος κατ' ἔτος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διὰ τελεσιδίκων ἀποφάσεων τῶν ποινικῶν δικαστηρίων κατὰ τὸ δεδομένον ἔτος καταδικασθέντων. Ἐντεῦθεν νοεῖται ὅτι κυρίως εἰπεῖν δὲν περιλαμβάνει αὕτη τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τελεσθέντα, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καταδικασθέντα, ἔστω καὶ ἂν πολλὰ ἐξ αὐτῶν τυχὸν ἐτελέσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν προηγουμένων ἐτῶν.

Ἀτομόν τι, καταδικασθὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους πλεόν ἢ ἅπαξ, δὲν ὑπολογίζεται ἅπαξ, ἀλλὰ τοσάκις, ὅσαι καὶ αἱ καταδίκαί. Ἀντιθέτως ἐπὶ συρροῆς ἐγκλημάτων ἀναγράφεται μόνον ἡ καταδίκη ἐπὶ τῇ παραβάσει, ἥτις ἐπέσυρε τὴν βαρυτέραν ποινὴν. Αἱ ἀπόπειραι συγκαταριθμοῦνται μετὰ τῶν τετελεσμένων πράξεων.

(⁵⁴) Ὅρα σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 127 ὑπ. 1.

(⁵⁵) Ὅρα σχετικῶς ἀνωτέρω § 11 II.

(⁵⁶) «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 122 ὑπ. 2: «Ἡ ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ἐφεξῆς δημοσιευομένη στατιστικὴ ὁπέστη πολλὰς μεταρρυθμίσεις, αἵτινες ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τῶν ἐτῶν 1911 - 1913 ἐγένοντο ἐνίοτε ἐπὶ τὰ χεῖρω· διότι αἱ ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ἐξῆς στατιστικαὶ παραχέουσι μὲν στοιχεῖα πλείονα, ἀλλὰ κατὰ τρόπον, ὅστις ἐνίοτε καθιστᾷ ταῦτα ἄχρηστα πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν».

Ἐν τῇ στατιστικῇ μνημονεύονται μόνον αἱ καταδίκαι εἰς βαθμὸν κακουργήματος καὶ πλημμελήματος, ἐκ δὲ τῶν εἰς βαθμὸν πταίσματος μόνον αἱ καταδίκαι ἐπὶ ἀπάτῃ, κλοπῇ καὶ ὑπεξαίρεσει.

Οἱ στατιστικοὶ πίνακες καταρτίζονται ἐπὶ τῇ βάσει ἀτομικῶν δελτίων, ἅτινα συμπληροῦνται ὑπὸ τῶν καταδικαζόντων ποινικῶν δικαστηρίων.

3. Ἡ ἑλληνικὴ στατιστικὴ εἶναι σχετικῶς πλουσία εἰς παρεχόμενα στοιχεῖα τόσον ὡς πρὸς τὰ ἐγκλήματα, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐγκληματίας.

Αὕτη δὲν περιέχει στοιχεῖα περὶ τῆς φυλῆς, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ καταδικαζόμενον ἄτομον ⁽⁵⁷⁾, τῆς κατοικίας ⁽⁵⁸⁾, τοῦ τόπου τῆς καταδίκης ⁽⁵⁹⁾, τῆς περιουσιακῆς καταστάσεως ⁽⁶⁰⁾, τῆς χρήσεως οἰνοπνεύματος ⁽⁶¹⁾ καὶ τέλους περὶ τῶν ἐλατηρίων τῆς πράξεως ⁽⁶²⁾.

Ἀντιθέτως ἡ ἑλληνικὴ στατιστικὴ περιέχει πληροφορίας περὶ τῆς κατὰ νομοὺς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν ἐγκλημάτων, περὶ τῆς κατὰ συνουκισμοὺς γεωγραφικῆς κατανομῆς αὐτῶν (μεγαλοπόλεις, μέσαι πόλεις, κωμοπόλεις, χωρία), περὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ εἴδους τῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν (ἀστυνομικῶν ποινῶν, χρηματικῶν ποινῶν, φυλακίσεως μέχρις ἑνὸς ἔτους, φυλακίσεως ἀπὸ ἑνὸς μέχρι πέντε ἐτῶν, εἰρκτῆς, προσκαίρων δεσμῶν, ἰσοβίων δεσμῶν, θανάτου), περὶ τῆς ἡλικίας (κατὰ περιόδους), περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως (κατὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα), περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως (ἀναλφαβήτων, στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, τυχόντων εὐρυτέρας ἐκπαιδεύσεως), περὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως (ἐγγάμων, ἀγάμων, ἐν χρεΐᾳ ἢ ἐν διαζεύξει, μετὰ τέκνων, ἄνευ τέκνων), περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος (καθ' ὁμάδας ἐπαγγελημάτων), περὶ τῆς ἐθνικότητος (ἐλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν), περὶ τοῦ θρησκείματος καὶ περὶ τῆς χρονικῆς κατανομῆς τῶν ἐγκλημάτων (κατὰ ἐποχάς).

Αἱ ἀνωτέρω ἀναφερόμεναι ἀτομικαὶ ιδιότητες τῶν καταδικαζομένων συσχετίζονται πρὸς ἀλλήλας ἐν τῇ ἑλληνικῇ στατιστικῇ κατὰ τὸ καλούμενον «σὺστημα τῆς διασταυρώσεως».

⁽⁵⁷⁾ Περὶ τῆς φυλῆς παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τῆς Ἰνδοκίνας, Κούβας, Ὀλλανδικῶν Ἰνδιῶν, Τσεχοσλοβακίας.

⁽⁵⁸⁾ Περὶ τῆς κατοικίας παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τοῦ Καναδᾶ, Κοσταρίκας, Ἑσθονίας, Φινλανδίας, Γαλλίας, Γιουγκοσλαβίας, Αὐστρίας, Τσεχοσλοβακίας.

⁽⁵⁹⁾ Περὶ τοῦ τόπου τῆς καταδίκης παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τῆς Γερμανίας, Αἰγύπτου, Ἀγγλίας, Καναδᾶ, Βουλγαρίας, Δανίας, Φινλανδίας, Γαλλίας, Ἀλγερίου, Ἰνδοκίνας, Κούβας, Λεττονίας, Λιθουανίας, Αὐστρίας, Πολωνίας, Ρουμανίας, Σουηδίας, Ἑλβετίας, Σιάμ, Ἰσπανίας, Τσεχοσλοβακίας, Οὐραγγουάης, Πορτογαλλίας.

⁽⁶⁰⁾ Περὶ τῆς περιουσιακῆς καταστάσεως παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τῆς Φινλανδίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Οὐγγαρίας.

⁽⁶¹⁾ Περὶ τῆς χρήσεως οἰνοπνεύματος παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τῆς Ἀγγλίας, Καναδᾶ, Ἑσθονίας, Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας.

⁽⁶²⁾ Περὶ τῶν ἐλατηρίων τῆς πράξεως παρέχουσι πληροφορίας αἱ στατιστικαὶ τῆς Λεττονίας καὶ Οὐγγαρίας.

4. Ἡ κατάταξις τῶν καταδικῶν ⁽⁶³⁾ γίνεται κατὰ κατηγορίας ἐγκλημάτων. Αἱ κατηγορίαι αὗται κατὰ τὰ ἔτη 1926—1942 ἀνήρχοντο εἰς 41, ἐξ ὧν 34 ἀνεφέροντο εἰς παραβάσεις τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ 7 τοῦ στρατιωτικοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933 καὶ ἐφεξῆς ἡξήθησαν εἰς 70, ἐξ ὧν μόνον ἡ τελευταία περιλαμβάνει τὰ στρατιωτικὰ ἐγκλήματα. Ἐνίοτε ὠρισμένοι κατηγορίαι περιλαμβάνουσι ψυχολογικῶς ἑτερογενῆ (ἑτεροειδῆ) ἐγκλήματα ⁽⁶⁴⁾.

Ἡ ἐλληνικὴ ἐγκληματολογικὴ στατιστικὴ ἀπὸ τοῦ 1926 ἤρκειτο εἰς τοὺς ἀπλοῦς (ἀπολύτους) ἀριθμοὺς τῶν ἐγκλημάτων, ἐν τισι σημείοις εἰς τὴν ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ τούτων ἐπὶ 100 καταδικῶν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως 1929 ἤρξατο ἐν τισι σημείοις μνημονεύουσα καὶ τὴν ἀναλογίαν ἐπὶ 10.000 κατοίκων (οὐχὶ μόνον τῶν ποινικῶς ἐνηλίκων).

5. Γενικῶς εἰπεῖν ἡ ἐλληνικὴ στατιστικὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶναι ἀξία ἐπαίνου, κυρίως καὶ διότι καταβάλλει ὅλον ἐν φιλοτίμους προσπάθειας πρὸς διηνεκεῖς βελτιώσεις καὶ διότι προσπαθεῖ, ὅπως περιλάβῃ κατὰ τὸ δυνατόν περισσότερα στοιχεῖα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐνέχει καὶ ἀρκετὰ μειονεκτήματα ἐν τισιν, ἐνίοτε σπουδαίοις, σημείοις. Ἰδίως αὕτη, καθ' ἡμᾶς, γενικῶς ἀστοχεῖ ὡς πρὸς τὸ σημῆον, καθ' ὃ ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπλὴν μνείαν στοιχείων περὶ τῆς κινήσεως τῆς ἐγκληματικότητος χωρὶς νὰ ὑποβοηθῇ θετικῶς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν στοιχείων τούτων πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων. Ὑπὸ τοιαύτην ἐννοίαν τὰ παρεχόμενα στοιχεῖα καθίστανται ἄχρηστα ἢ σχεδὸν ἄχρηστα. Ἰσως θὰ ἔδει ἡ ἐλληνικὴ στατιστικὴ νὰ μνημονεύῃ τὰ καθ' ἑκαστον στατιστικὸν ἔτος ἐπισυμβαίνοντα γεγονότα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο τυχὸν νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν κίνησιν τῆς ἐγκληματικότητος ⁽⁶⁵⁾.

(63) Ἐξαιρέσει τῶν περιπτώσεων τῆς περιγραφῆς κατὰ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τελέσεως τῆς πράξεως καὶ κατὰ τὰς ἐπιβληθείσας ποινάς.

(64) Λ. χ. κατὰ τὴν περίοδον 1926 - 1932 ἐν τῇ αὐτῇ τρίτῃ κατηγορίᾳ περιλαμβάνοντο μεταξύ ἄλλων ἡ στάσις, ἡ φυγοδικία, αἱ παραβάσεις περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, αἱ παραβάσεις τοῦ νόμου περὶ καταπολεμήσεως τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων, τοῦ νόμου περὶ ταμείου ἐλαίας κτλ. Ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ ὀγδόῃ κατηγορίᾳ περιλαμβάνοντο ἡ παράνομος ὁπλοφορία, αἱ παραβάσεις περὶ κυριακῆς ἀργίας, αἱ παραβάσεις τοῦ νόμου περὶ μονοπωλίου ναρκωτικῶν φαρμάκων, τοῦ νόμου περὶ κινηματογράφου κτλ. Μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ 1933 ἐπηνέχθησαν μὲν βελτιώσεις, οὐχ' ἦττον ἐξηκολούθησαν εἰσέτι ὑφιστάμεναι κατηγορίαι ψυχολογικῶς ἑτερογενῶν ἐγκλημάτων, λ. χ. εἰς τὴν αὐτὴν 5ην κατηγορίαν ὑπῆχθησαν μεταξύ ἄλλων ἡ δημοσίευσις ψευδῶν εἰδήσεων, ἡ ὑπόθαψις φυγοδικῶν ἢ ληστῶν καὶ ἡ μονομαχία, εἰς τὴν αὐτὴν 12ην κατηγορίαν μεταξύ ἄλλων αἱ παραβάσεις τοῦ νόμου περὶ καταπολεμήσεως ἀφροδισίων νοσημάτων, αἱ παραβάσεις τοῦ νόμου περὶ ὑδραυλικῶν ἔργων καὶ ἡ ἀλιεῖα διὰ δυναμίτιδος.

(65) Λ. χ. μεταβολὴν τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, ἀναδιοργάνωσιν τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἀστυνομίας, κινήματα, οἰκονομικὰς κρίσεις, πολέμους κ.τ.λ. Ἐν ταῖς κρίσεσιν ἡμῶν περὶ τῆς ἐλληνικῆς στατιστικῆς οὐδαμῶς λησμονοῦμεν ὅτι ἡ κριτικὴ εἶναι εὐχερεστέρα τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου.

6. Συστηματικὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς ἐπεχείρησε κατὰ κύριον λόγον ὁ Κ. Γαρδίκας.

§ 13.

Παρατήρησις διὰ τῆς στατιστικῆς τοῦ ποινικοῦ μητρώου.

Ι. Ἐννοία. 1. Ἡ «στατιστικὴ τοῦ ποινικοῦ μητρώου» ἢ ἄλλως καλουμένη «στατιστικὴ τῆς ὑποτροπῆς» ἢ «στατιστικὴ τῶν προτιμωρηθέντων» (Strafregisterstatistik, Rückfallstatistik, Vorbestraftenstatistik, Statistique des récidivistes) δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὴν διακύμανσιν τῆς καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότητος, ἥτοι ἀφ' ἑνὸς τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκλημάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν.

Περὶ τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκλημάτων παρέχονται διάφοροι πληροφορίες, ὡς ἐπὶ παραδείγματι περὶ τῆς τοπικῆς καὶ χρονικῆς κατανομῆς τῶν ἐγκλημάτων.

Περὶ τῶν ὑποτρόπων ἐγκληματιῶν ὁμοίως παρέχονται διάφοροι πληροφορίες ὡς πρὸς τὰ κύρια προσωπικὰ καὶ κοινωνικὰ γνωρίσματα αὐτῶν, ἐπὶ παραδείγματι περὶ τοῦ φύλου (ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑπότροποι), τῆς ἡλικίας (ἐναρξίς τοῦ ἐγκληματικοῦ σταδίου καὶ λήξις αὐτοῦ), τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως (ἐπίδρασις τοῦ γάμου, τῆς χηρείας, τῆς διαζεύξεως, τοῦ ἐντέκνου ἢ ἀτέκνου, τῆς ἐξωγάμου γεννήσεως), τῆς παιδείας, τοῦ ἐπαγγέλματος ⁽⁶⁶⁾, τῆς ἐθνικότητος, τῆς ἰθαγενείας, τοῦ τόπου γεννήσεως, τοῦ θρησκεύματος κ.ο.κ.

Ὡσαύτως παρέχονται αἱ ἀκόλουθοι εἰδικαὶ πληροφορίες :

α') ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προηγουμένων γενικῶς καταδικῶν («ἐντασις» τῆς ὑποτροπῆς, ἅπαξ, δῖς, τρίς, τετράκις, πεντάκις κ.ο.κ., πολλάκις ὑπότροποι) ⁽⁶⁷⁾.

β') ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν προηγουμένων καταδικῶν («ὁμοειδῆς» καὶ «ἐτεροειδῆς» ὑποτροπὴ ⁽⁶⁸⁾, «κατηγορίαι» ὑποτροπῆς, φερ' εἰπεῖν ὑπότροποι κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους, προαγωγείας εἰς πορνείαν, αὐτοδικίας καὶ ἀδίκου ἐπιθέσεως, γενετηρίων προσβολῶν, κλοπῶν κ.ο.κ.).

γ') ὡς πρὸς τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς πρώτης καταδίκης μέχρι τῆς χρονολογίας τῆς τελέσεως τοῦ τελευταίου ἐγκλήματος («ἡλικία» τῆς ὑποτροπῆς).

δ') ὡς πρὸς τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐκτίσεως τῆς προτελευταίας ποινῆς μέχρι τῆς χρονολογίας τῆς τελέσεως τοῦ τελευταίου ἐγκλήματος.

ε') ὡς πρὸς τὰς ποινὰς ἢ μέτρα ἀσφαλείας ἢ εὐεργετήματα, ἅτινα ἐπέσυρον προηγουμένως οἱ κατὰδικοι (ἔλεγχος τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς ἀκολου-

⁽⁶⁶⁾ Τμήμα τῶν ὑποτρόπων ἐγκληματιῶν συνιστᾷ τὸν κύκλον τῶν «κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματιῶν», ἥτοι ἐκείνων, οἵτινες ἀνήγαγον τὸ ἐγκλημα εἰς βιοποριστικὸν μέσον.

⁽⁶⁷⁾ 1mal, 2mal, 3mal, 4mal, 5mal und mehr (Mehrfach Rückfällige).

⁽⁶⁸⁾ «Gleichartiger» καὶ «ungleichartiger Rückfall».

θηθείσης ποινικῆς καὶ σωφρονιστικῆς μεταχειρίσεως, ὑπότροποι καταδικασθέντες εἰς ἀστυνομικὴν ποινὴν, εἰς χρηματικὴν ποινὴν κ.τ.λ.)

2. Ἡ στατιστικὴ τοῦ ποινικοῦ μητρώου δεικνύει τὸ σπουδαιότερον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἐγκληματικότητος, ἥτοι τὴν ὑποτροπήν. Μία ἐπὶ καλῶν βάσεων διηρθρωμένη τοιαύτη στατιστικὴ ἐνέχει ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα τὸ μὲν διὰ τὴν νομοθεσίαν, τὴν ἀντιεγκληματικὴν πολιτικὴν καὶ τὴν σωφρονιστικὴν διοίκησιν, τὸ δὲ διὰ κοινωνιολογικὰς ἐρεῦνας ⁽⁶⁹⁾).

3. Ἀρκεταὶ χῶραι παρέχουσι στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ὑποτροπῆς, περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ⁽⁷⁰⁾. Ὡς τελειότεραι ὅμως στατιστικαὶ τῶν προτιμωρηθέντων θεωρεῖται, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν πλοῦτον, τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν εἰδίκευσιν τῶν πληροφοριῶν, αἱ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Δανίας.

II. Ἱστορία. 1. Καθ' ἣν στιγμὴν αἱ πλεῖσται τῶν πεπολιτισμένων πολιτειῶν παρέχουσιν ἀπὸ ἀρκετῶν δεκαετηρίδων ἐν ταῖς ἐγκληματολογικαῖς καὶ σωφρονιστικαῖς στατιστικαῖς πληροφορίας στατιστικὰς καὶ περὶ τῶν ὑποτρόπων, ἤδη πρώτη ἡ Γαλλία ἀπὸ ἑκατὸν πενήνχοντα ἐτῶν περίπου δημοσιεύει τοιαύτας στατιστικὰς τῶν προτιμωρηθέντων. Οὐχ' ἦρτον ρητῶς γίνεται δεκτὸν ὅτι παρὰ ταῦτα ἐν οὐδεμιᾷ χῶρᾳ ἐπετεύχθη εἰσέτι ἡ ἔκδοσις στατιστικῆς τῆς ὑποτροπῆς ὑπὸ «ἐπιστημονικὴν ἔννοιαν».

2. Σχετικῶς διεφέρθη καὶ ἡ τετάρτη συνέλευσις τῆς Διεθνοῦς Ἐγκληματολογικῆς Ἐνώσεως (IKV) τοῦ Ἰουνίου 1893. Ὡς εἰς τῶν πατέρων τῆς στατιστικῆς τῆς ὑποτροπῆς θεωρητέος ὁ Ο. Koebner, ὅστις ὑπέβαλεν εἰς τὴν ρηθεῖσαν ἔνωσιν καὶ εἰδικήν, διεξοδικήν καὶ ἀξίαν παντὸς ἐπαίνου πραγματείαν ⁽⁷¹⁾. Παρὰ τοῦτον μνημονευτοὶ ὁ Ἰταλὸς G. Matteotti καὶ ὁ γάλλος E. Yvernès.

III. Διεθνὴς στατιστικὴ. 1. Περὶ τῆς ὁργανώσεως διεθνοῦς ὁμοιομόρφου μεθόδου συντάξεως στατιστικῆς τῆς ὑποτροπῆς διεφέρθη ὁ ρηθεὶς Koebner ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως τῆς μνημονευθείσης Ἐγκληματολογικῆς Ἐνώσεως. Πάντως ἡ ἐφαρμογὴ ἐνιαίας μεθόδου δὲν σημαίνει ἄνευ ἐτέρου καὶ δυνατότητα οὐσιαστικῆς συγκρίσεως ⁽⁷²⁾.

2. Σύγκρισιν διεθνῇ τῶν στατιστικῶν τῆς ὑποτροπῆς ἐπεχείρησεν ὁ διάσημος διὰ τὰς στατιστικὰς συγκριτικὰς τοῦ ἐρεῦνας οὐγγρος καθηγητῆς τοῦ

(69) Ὁρα «Ernst Roesner. Vorbestraftenstatistik. Handwoerterbuch der Kriminologie von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 1001 - 1026.

(70) Πληροφορίας περὶ τῆς στατιστικῆς διαρθρώσεως κατὰ χώρας παρέχει ἡ «Vergleichende Darstellung des Systems der Kriminalstatistiken von 33 Laendern» τῆς «Statistik des Deutschen Reichs», Bd. 370, 69 ἐπ.

(71) Ὑπὸ τὸν τίτλον «Die Methode einer wissenschaftlichen Rückfallstatistik als Grundlage einer Reform der Kriminalstatistik».

(72) Ὁρα καὶ ἀνωτέρω § 12 III 3.

ποινικοῦ δικαίου E. H a c k e r ⁽⁷³⁾, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐρευνήσῃ κατὰ πόσον ἡ ἐγκληματικότης τῶν ἐπικινδυνωδεστάτων καθ' ἑξῆς καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκλημάτων ἠϋξήθη εἰς τὰς διαφόρους χώρας κατὰ τὴν μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον μεταπολεμικὴν περίοδον. Οὗτος διεπίστωσε τοιαύτην αὐξήσιν ἐν Οὐγγαρίᾳ (†153), ἐν Danzig (†92), ἐν Γερμανίᾳ (†60), ἐν Βουλγαρίᾳ (†42) ἐν Καναδᾷ (†34), ἐν Λεττονίᾳ (†32), ἐν Β. Ἀμερικῇ (†31), ἐν Ἑλλάδι (†21), ἐν Ἰταλίᾳ (†11), ἐν Φινλανδίᾳ (†11), ἐν Δανίᾳ (†5), ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ (†5) καὶ ἐλάττωσιν ἐν τῇ νοτίῳ Ἀφρικανικῇ Ἑνώσει (—19), ἐν Σουηδίᾳ (—16) καὶ ἐν Σκωτίᾳ (—4).

IV. Στατιστικοὶ ἀριθμοὶ. 1. Ἐνταῦθα οἱ κατ' ἀναλογίαν ἀριθμοὶ ἐξάγονται εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν μόνον τῶν ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ ποινικῶς ἐνηλίκων, εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν μόνον τῶν ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἴτε κυρίως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ συνόλου τῶν καταδικασθέντων. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει γίνεται λόγος περὶ «δείκτου τῆς ὑποτροπῆς» (Rückfallziffer) ἀντιπαραβαλλομένου πρὸς τὸν «δείκτην τῶν τὸ πρῶτον τιμωρηθέντων» (Erstfallziffer). Ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν ὑποτρόπων γίνεται συνήθως εἰδικωτέρα διάκρισις μετὰξὺ τῶν ὑποστάντων ὑπὲρ ἢ κάτω τῶν τριῶν καταδικῶν.

2. Ἡ ἐπιστημονικῶς ὀρθὴ στατιστικὴ τῆς ὑποτροπῆς θεμελιωῖται ἐπὶ τῶν δελτίων ποινικοῦ μητρώου.

V. Στατιστικαὶ ἐρευναι. 1. Αἱ στατιστικαὶ συγκρίσεις τῆς ὑποτροπῆς γίνονται :

α') στατικῶς ⁽⁷⁴⁾. Ἐνταῦθα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον ἐν ἐποχαῖς γενικῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ, ἐρευνᾶται ἡ στατιστικὴ κατάστασις τῶν ὑποτρόπων.

β') ἐξελικτικῶς ⁽⁷⁵⁾. Ἐνταῦθα ἡ στατιστικὴ κατάστασις τῶν ὑποτρόπων ἐρευνᾶται ἐξελικτικῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος.

2. Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως λαμβανομένης ὡς βάσεως τῆς στατιστικῆς τῶν ὑποτρόπων ἔτους τινὸς εἴτε γίνεται σύγκρισις πρὸς στοιχεῖα ἐπομένων ἐτῶν

(73) "Ορα καὶ ἀνωτέρω §12 III 2. «E. Hacker. Beitrage zum Problem der rückfälligen und unverbesserlichen Verbrechen. Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform. Heidelberg. 1935», 26 ἔτος, σελ. 247 ἐπ., «Ernst Roesner, αὐτόθι», σελ. 1024. Ὁ Hacker ἀποδίδει τὰ αἷτια τῆς μεταπολεμικῆς αὐξήσεως τοῦ δείκτου ὑποτροπῆς εἰς τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν τοῦ παγκοσμίου πολέμου καὶ τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, ἰδιαίτερώς ἐν ταῖς ἐκ τούτου τραυθεύσαις χώραις.

(74) Standeserhebung.

(75) Bewegungserhebung.

(«μεταδρομική» στατιστική έρευνα) ⁽⁷⁶⁾, είτε γίνεται σύγκρισις ἀμοιβαία τῶν στατιστικῶν στοιχείων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους («σύγχρονος» στατιστική έρευνα) ⁽⁷⁷⁾, είτε πρὸς στοιχεῖα προηγούμενων ἐτῶν («ἀναδρομική» στατιστική έρευνα) ⁽⁷⁸⁾.

3. Διὰ τοιούτων συγκρίσεων τῶν ἀξιῶν καθορίζεται ὁ «βαθμὸς πιθανότητος ὑποτροπῆς» ⁽⁷⁹⁾.

4. Ἡ στατιστικὴ σπουδὴ τῆς ὑποτροπῆς κατ' ἐπιστήμην δέον πάντοτε νὰ ἐνεργῇται ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὴν γενικὴν ἐγκληματολογικὴν στατιστικὴν.

5. Ὁμοίως δέον νὰ γίνηται σύγκρισις τῶν καθ' ἕξιν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματιῶν πρὸς τὰς καλουμένας «ἡμιεγκληματικὰς σχέσεις» ⁽⁸⁰⁾, φερ' εἰπεῖν τὴν ἐπαιτείαν, τὴν ἀλητείαν, τὴν ἐταιρίασιν κ.ἄ. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἀποκτῶμεν εὐστοχὸν εἰκόνα τῆς καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότητος ὡς κοινωνικοπαθολογικῆς ἐμφανίσεως.

VI. Ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῆς ὑποτροπῆς. 1. Ἐν Ἑλλάδι δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ στατιστικῆς τῆς ὑποτροπῆς εἰ μὴ μόνον ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐποχῇ, ἐφ' ὅσον ὁ θεσμὸς τοῦ ποινικοῦ μητρώου εἰσῆχθη τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν τῷ 1908. Τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ στατιστικὴ τῆς ὑποτροπῆς συνεκδίδεται μετὰ τῶν ἐτησίων στατιστικῶν τευχῶν τῆς γενικῆς ἐγκληματολογικῆς (ἐν ἑλληνικῇ καὶ γαλλικῇ γλώσσῃ), ἀποτελοῦσα τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς.

2. Ἡ ὑποτροπὴ λαμβάνεται κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τὴν εὐρείαν ἔννοιαν (γενικὴ ὑποτροπὴ), κατ' ἐξάίρεσιν δὲ παρέχονται πληροφορίες καὶ ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν (ὁμοειδῆς ὑποτροπὴ).

3. Περὶ τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκλημάτων παρέχονται πληροφορίες κατὰ κατηγορίας ἐγκλημάτων, ἀναλόγους πρὸς τὰς τῆς γενικῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς ⁽⁸¹⁾.

Περὶ τῶν ποινῶν κατὰ τῶν ὑποτρόπων παρέχονται πληροφορίες κεχωρισμένως δι' ἑπτὰ εἶδη ποινῶν, ἥτοι ἀστυνομικῆς ποινῆς, χρηματικῆς, φυλακίσεως, εἰρκτῆς, προσκαίρων δεσμῶν, ἰσοβίων δεσμῶν καὶ θανάτου ⁽⁸²⁾.

Περὶ τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν παρέχονται πληροφορίες ὡς πρὸς

⁽⁷⁶⁾ Vorblickende Statistik.

⁽⁷⁷⁾ Rückfall innerhalb desselben Kalenderjahres.

⁽⁷⁸⁾ Rückblickende Statistik.

⁽⁷⁹⁾ Die «Wahrscheinlichkeit».

⁽⁸⁰⁾ Halbkriminelle Verhältnisse.

⁽⁸¹⁾ Ὅρα ἀνωτέρω § 12 VII 4.

⁽⁸²⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι εἰς θάνατον 0, εἰς ἰσόβια δεσμὰ 15, εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ 68, εἰς εἰρκτὴν 144, εἰς φυλάκισιν 1 - 5 ἐτῶν 489, εἰς φυλάκισιν μέχρις ἐνὸς ἔτους 16572, εἰς χρηματικὴν ποινὴν 1985 κλπ.

τὸ φύλον ⁽⁸³⁾, τὴν ἡλικίαν ⁽⁸⁴⁾, ἐκπαίδευσιν ⁽⁸⁵⁾, οἰκογενειακὴν κατάστασιν ⁽⁸⁶⁾, τὸ ἐπάγγελμα ⁽⁸⁷⁾ καὶ τὴν κατοικίαν ⁽⁸⁸⁾.

4. Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως παρέχονται πληροφορίες :

α') περὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἐκτάσεως τῆς ὑποτροπῆς», ἦτοι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προηγουμένων καταδικῶν (ἅπαξ, δὶς, τρίς, τετράκις, πεντάκις, ἑξάκις, ἐπτάκις καὶ ἄνω) ⁽⁸⁹⁾.

β') περὶ τῆς «συνολικῆς χρονικῆς ἐκτάσεως τῆς ὑποτροπῆς», ἦτοι περὶ τοῦ διαρρευσαντος χρόνου ἀπὸ τῆς πρώτης καταδίκης μέχρι τῆς τελευταίας πράξεως (ἀριθμὸς ὑποτρόπων ἐχόντων καταδικασθῆ εἰς διάστημα ἐνὸς ἔτους, δύο ἐτῶν, τριῶν ἐτῶν, τεσσάρων ἐτῶν, πέντε ἐτῶν καὶ ἄνω) ⁽⁹⁰⁾.

⁽⁸³⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι εἰς θάνατον ἄνδρες 0 καὶ γυναῖκες 0, εἰς ισόβια δεσμὰ ἄνδρες 15 καὶ γυναῖκες 0, εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ ἄνδρες 68 καὶ γυναῖκες 0, εἰς εἰρκτὴν ἄνδρες 144 καὶ γυναῖκες 0, εἰς φυλάκισιν 1 - 5 ἐτῶν ἄνδρες 485 καὶ γυναῖκες 4, εἰς φυλάκισιν μέχρις 1 ἔτους ἄνδρες 16063 καὶ γυναῖκες 509, εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἄνδρες 1941 καὶ γυναῖκες 44 κτλ.

⁽⁸⁴⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι ἐτῶν 10 - 19 ἐν ὧν 1040, ἐτῶν 20 - 29 7160, ἐτῶν 30 - 39 5041, ἐτῶν 40 καὶ πλέον 6486, ἀγνώστου ἡλικίας 222.

⁽⁸⁵⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι ἀναλφάβητοι 4529, τυχόντες στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως 14368, τυχόντες εὐρυτέρας ἐκπαιδεύσεως 777, ἐπιστήμονες 40, ἀγνώστου βαθμοῦ παιδείας 235.

⁽⁸⁶⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι ἄγαμοι 6882, ἐγγαμοὶ μετὰ τέκνων 10466, ἐγγαμοὶ ἄνευ τέκνων 1989, χῆροι ἢ διεζευγμένοι μετὰ τέκνων 309, χῆροι ἢ διεζευγμένοι ἄνευ τέκνων 88, ἀγνώστου οἰκογενειακῆς καταστάσεως 215.

⁽⁸⁷⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι γεωργοὶ 8450, κτηνοτρόφοι 1632, βιομήχανοι καὶ βιοτέχνη 1754, ἐπαγγέλματος περὶ τὴν μεταφορὰν καὶ συγκοινωνίαν 2321, ἔμποροι 2215 κ.ο.κ.

⁽⁸⁸⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 κατεδικάσθησαν ὑπότροποι κάτοικοι ἐν Στερεῇ Ἑλλάδι Ἀθηνῶν 1027, Πειραιῶς 632, ἄλλων πόλεων Στερεᾶς Ἑλλάδος 631, ὑπαίθρου 2034, ἐν Πελοποννήσῳ κάτοικοι πόλεων 1870, ὑπαίθρου 4806, ἐν Κυκλάδασι νήσοις κάτοικοι πόλεων 142, ὑπαίθρου 118 κ.ο.κ.

⁽⁸⁹⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 ἐκ τῶν καταδικασθέντων ὑποτρόπων κατοίκων Ἀθηνῶν 1027 εἶχον καταδικασθῆ προηγουμένως ἐπὶ πράξεσιν, ἐξ ὧν ἀνήκον εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς ἣν καὶ ἡ νέα πρᾶξις ἅπαξ (μία 66, οὐδεμία 280), δὶς (μία 143, πᾶσαι 50, οὐδεμία 116), τρίς (μία 9, δύο 18, πᾶσαι 27, οὐδεμία 47), τετράκις (μία 9, δύο 6, τρεῖς 9, πᾶσαι 12, οὐδεμία 37), πεντάκις (μία 8, δύο 8, τρεῖς 6, τέσσαρες 2, πᾶσαι 8, οὐδεμία 21), ἑξάκις (μία 6, δύο 3, τρεῖς 4, τέσσαρες 2, πέντε 3, πᾶσαι 0, οὐδεμία 22), ἐπτάκις καὶ πλέον (μία 9, δύο 9, τρεῖς 10, τέσσαρες 12, πέντε 8, ἕξ 8, πᾶσαι ἢ πλέον τῶν 7 15, οὐδεμία 34).

⁽⁹⁰⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 ἐπὶ συνόλου ὑποτρόπων 19949 ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόπων ἐχόντων καταδικασθῆ εἰς διάστημα ἐνὸς ἔτους ἀνήρχετο ἅπαξ 1876, δὶς 276, τρίς 99, τετράκις 34, πεντάκις καὶ πλέον 22, δύο ἐτῶν ἅπαξ 1089 διὰ 323, τρίς 124, τετράκις 76, πεντάκις καὶ πλέον 67, τριῶν ἐτῶν ἅπαξ 822, δὶς 320, τρίς 183, τετράκις 85, πεντάκις καὶ πλέον 107, τεσσάρων ἐτῶν ἅπαξ 714, δὶς 343, τρίς 182, τετράκις 121, πεντάκις καὶ πλέον 172, πέντε ἐτῶν καὶ ἄνω ἅπαξ 3523, δὶς 3146, τρίς 1715, τετράκις 1265, πεντάκις καὶ πλέον 3265.

γ') περί τῆς «τελευταίας χρονικῆς ἐκτάσεως τῆς ὑποτροπῆς», ἤτοι περί τοῦ διαρρεύσαντος χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκτίσεως τῆς προτελευταίας ποινῆς μέχρι τελέσεως τῆς νέας πράξεως (μέχρις ἐνὸς ἔτους, ἀπὸ ἐνὸς μέχρι δύο ἐτῶν, ἀπὸ τριῶν μέχρι τεσσάρων ἐτῶν, ἀπὸ τεσσάρων μέχρι πέντε ἐτῶν, πλέον τῶν πέντε ἐτῶν) (αἱ πληροφορίες παρέχονται κεχωρισμένως τὸ μὲν διὰ τοὺς καταδικασθέντας εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διὰ πράξεις τῆς αὐτῆς κατηγορίας, τὸ δὲ διὰ τοὺς καταδικασθέντας εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διὰ πράξεις διαφόρων κατηγοριῶν) ⁽⁹¹⁾.

δ') περί τῆς σχέσεως ἀπὸ ἀπόψεως βαρύτητος ἔνθεν μὲν κατὰ ποσόν, ἔνθεν δὲ κατ' εἶδος τῆς προτελευταίας ποινῆς πρὸς τὴν τελευταίαν (ἡ αὐτὴ ποινὴ, ἐλαφρότερα ποινὴ κατὰ ποσόν, ἐλαφρότερα ποινὴ κατ' εἶδος, βαρυτέρα ποινὴ κατὰ ποσόν, βαρυτέρα ποινὴ κατ' εἶδος) ⁽⁹²⁾.

ε') περί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποτρόπων, τῶν τυχόντων προηγουμένως διαφόρων εὐεργετημάτων (εἰδικώτερον μετατροπῆς ποινῆς, ἀναστολῆς ποινῆς, ἀπολύσεως ὑπὸ ὄρον, χάριτος, ἀμνηστίας) ⁽⁹³⁾.

5. Ἡ ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῆς ὑποτροπῆς εἶναι ἐπαινετὴ ἀπὸ ἀρκετῶν ἀπόψεων. Πάντως νομίζομεν ὅτι ἀστοχεῖ, διότι δὲν περιέχει ἀριθμούς κατ' ἀναλογίαν, διότι δὲν συσχετίζει πλήρως τὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τοὺς ὑποτρόπους ἐν σχέσει πρὸς τὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τοὺς ἐν γένει καταδικαζομένους καὶ τέλος διότι δὲν ὑποβοηθεῖ θετικῶς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῆς ὑποτροπῆς πρὸς ἐξαγωγήν συμπερασμάτων.

6. Τὸ θέμα τῶν καθ' ἑξὶν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματιῶν ἐπὶ τῇ βάσει

⁽⁹¹⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 ὁ διαρρεύσας χρόνος ἀπὸ τῆς ἐκτίσεως τῆς προτελευταίας ποινῆς μέχρι τῆς τελέσεως τῆς νέας πράξεως: α) ἐπὶ καταδικασθέντων εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διὰ πράξεις τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἀνήρχετο μέχρις ἐνὸς ἔτους εἰς 1471, ἀπὸ ἐνὸς μέχρι δύο ἐτῶν εἰς 379, ἀπὸ δύο μέχρι τριῶν ἐτῶν εἰς 255, ἀπὸ τριῶν μέχρι τεσσάρων ἐτῶν εἰς 186, ἀπὸ τεσσάρων μέχρι πέντε ἐτῶν εἰς 73, πλέον τῶν πέντε ἐτῶν εἰς 449, β) ἐπὶ καταδικασθέντων εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διὰ πράξεις διαφόρων κατηγοριῶν ἀνήρχετο μέχρις ἐνὸς ἔτους εἰς 4993, ἀπὸ ἐνὸς μέχρι δύο ἐτῶν εἰς 3053, ἀπὸ δύο μέχρι τριῶν ἐτῶν εἰς 2006, ἀπὸ τριῶν μέχρι τεσσάρων ἐτῶν εἰς 1541, ἀπὸ τεσσάρων μέχρι πέντε ἐτῶν εἰς 617, πλέον τῶν πέντε ἐτῶν εἰς 4926.

⁽⁹²⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ προτελευταία ποινὴ ὑπῆρξεν ἐν σχέσει πρὸς τὴν τελευταίαν ἐπιβληθεῖσαν ποινὴν ἡ αὐτὴ 1574, ἐλαφρότερα κατὰ ποσόν 9038, ἐλαφρότερα κατ' εἶδος 1763, βαρυτέρα κατὰ ποσόν 6662, βαρυτέρα κατ' εἶδος 912.

⁽⁹³⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1935 ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόπων κατοίκων Ἀθηνῶν, τῶν τυχόντων προηγουμένως τοῦ εὐεργετήματος τῆς μετατροπῆς ποινῆς, ἀνήρχετο εἰς 45, τῆς ἀναστολῆς ποινῆς 70, ἀπολύσεως ὑπὸ ὄρον 21, χάριτος 0, ἀμνηστίας 0, τῶν κατοίκων Πειραιῶς τῶν τυχόντων τοῦ εὐεργετήματος τῆς μετατροπῆς ποινῆς ἀνήρχετο εἰς 41, τῆς ἀναστολῆς ποινῆς 22, ἀπολύσεως ὑπὸ ὄρον 0, χάριτος 0, ἀμνηστίας 3.

τῶν στατιστικῶν περὶ ὑποτροπῆς ἐπεξεργάσθησαν ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν κυρίως οἱ Κ. Γαρδίκας ⁽⁹⁴⁾ καὶ Μ. Μπακατσούλας ⁽⁹⁵⁾.

§ 14.

Παρατήρησις διὰ τῆς (δικονομικῆς) στατιστικῆς (διοικήσεως) τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ⁽⁹⁶⁾.

Ι. Ἑννοιαι. 1. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐγκληματολογικὴν στατιστικὴν, ἥτις χαρακτηρίζεται ὡς οὐσιαστικὴ, ἡ στατιστικὴ τῆς διοικήσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἢ ἀπλῶς ἡ «στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης» χαρακτηρίζεται ὡς τυπικὴ καὶ δικονομικὴ (formelle Kriminalstatistik, Kriminalprozessstatistik). Αὕτη ὀνομάζεται καὶ «στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαστικῆς ὁργανώσεως» (Statistik der Gerichtsorganisation) ἢ «στατιστικὴ τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων» (Geschäftsstatistik in Strafsachen) ἢ «στατιστικὴ ἀπονομῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης» (Strafrechtspflegestatistik).

Ἡ τοιαύτη στατιστικὴ δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὸ μὲν τὴν σύνθεσιν καὶ διάρθρωσιν τῶν ὁργάνων, ἅτινα εἶναι τεταγμένα πρὸς ἀπονομὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης (στατιστικὴ τοῦ ποινικοῦ δικονομικοῦ ὁργανισμοῦ), τὸ δὲ τὴν δρᾶσιν τῶν τοιούτων ὁργάνων ἐν τῇ διεκπεραίῳσει τῶν διαφόρων ποινικῶν ὑποθέσεων (στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικονομικῆς διαδικασίας).

2. Περὶ τοῦ ποινικοῦ δικονομικοῦ ὁργανισμοῦ παρέχονται διάφοροι πληροφορίαι ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν καὶ ὁργάνωσιν :

α') τῶν πάσης φύσεως ποινικῶν δικαστηρίων, ἥτοι οὐ μόνον τῶν κοινῶν,

⁽⁹⁴⁾ Ἐν τῷ γενικῷ αὐτοῦ ἔργῳ τῆς Ἑγκληματολογίας του. Εἰδικώτερον δὲ «Κ. Γ. Γαρδίκας. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948», σελ. 62, 130, 228. 233, 241, «Κ. Γ. Γαρδίκας. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἐκδ. α'. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 5, 8, 11, 15, 18 ἐπ., 55, 57, 70, 100, 126, 146, 149, 182, 185, 187, 194, 196, 212, 220, 267, 269 ἐπ., 323, 332 ἐπ., 337 ἐπ., «Κ. Γ. Γαρδίκας. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Β'. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1949», σελ. 18, 46, 118, 165, 202, 216, 222, 230 ἐπ., 236, 239 ἐπ., 245, 271, 281, 282, 298, 302, 334, 340. Τελευταίως «Κ. Γ. Γαρδίκας. Οἱ καθ' ἕξιν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματῖαι, ἐν τῇ Σωφρονιστικῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Χ. Τριανταφυλλίδη καὶ Γ. Κατωπόδη. Τεύχη 5 - 6 Σεπτεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 1949, ἔτους Β'. Ἀθῆναι», σελ. 3 - 31.

⁽⁹⁵⁾ «Μενελάου Ν. Μπακατσούλα. Οἱ καθ' ἕξιν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματῖαι. Ἀθῆναι. 1949». (Κεφ. Α'. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς μεταχειρίσεως τῶν ὑποτρόπων καὶ τῶν καθ' ἕξιν ἐγκληματιῶν. Κεφ. Β'. Τὰ αἷτια τῆς καθ' ἕξιν ἐγκληματικότητος. Κεφ. Γ'. Τὰ σύγχρονα μέσα καταστολῆς. Κεφ. Δ'. Αἱ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀσφαλιστικῆς κρατήσεως προϋποθέσεις. Κεφ. Ε'. Διαδικασία. Κεφ. ΣΤ'. Ἐκτέλεισις. Κεφ. Ζ'. Ἡ περὶ τοῦ θέματος ἑλληνικὴ νομοθεσία). (Μελέτη ἀξία ἐπαίνου).

⁽⁹⁶⁾ «E. Roesner. Rechtspflegestatistik. Handwörterbuch der Rechtswissenschaft. VII. Band. Berlin. 1931» σελ. 438 ἐπ., «A. Hesse. Justizstatistik. V. Band von Ludwig Elster, Adolf Weber und Friedrich Wieser. Vierte Auflage. Jena. 1923», σελ. 537 - 542.

ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων, φερ' εἰπεῖν στρατοδικείων, ναυτοδικείων, ἀεροδικείων, ἀγορανομικῶν, ἀγροδικείων, δικαστηρίων ἀνηλίκων κ.ἄ.

β') τῶν παντὸς βαθμοῦ ποινικῶν δικαστηρίων.

γ') τῶν πάσης φύσεως κρατικῶν ἀρχῶν, αἵτινες συμμετέχουσιν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀπονομῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἥτοι οὐ μόνον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰσαγγελιῶν, τῶν δημοσίων κατηγορῶν, τῶν δικηγόρων κ.ἄ.

δ') τῶν ἐν πάσῃ φάσει τῆς ποινικῆς διαδικασίας συμμετεχόντων ὀργάνων, λ. χ. προανακριτικῶν ὀργάνων, τακτικῶν ἀνακριτῶν, δικαστικῶν συμβουλίων, δικαστηρίων ἐπ' ἀκροατηρίῳ κ.ο.κ.

ε') τῶν ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ ποινικῶν δικαστικῶν ἀρχῶν κατὰ περιφέρειας.

3. Περὶ τῆς ποινικῆς διαδικασίας παρέχονται πληροφορίες ὡς πρὸς πᾶσαν φάσιν τὸ μὲν τῆς προδικασίας (ἐναρξίς ταύτης διὰ κινήσεως τῆς «προδικαστικῆς ἀγωγῆς»⁽⁹⁷⁾, αὐτεπαγγέλτως ἢ κατόπιν μηνύσεως, πορεία προεισαγωγικῶν ἀνακρίσεων, τακτικῶν ἀνακρίσεων, λήξις τῆς προδικασίας δι' ἐκδόσεως σχετικοῦ «δικαστικοῦ βουλεύματος»), τὸ δὲ τῆς κυρίας διαδικασίας (ἐναρξίς ταύτης διὰ κινήσεως τῆς «ποινικῆς ἀγωγῆς», πορεία δικαστικῶν ἐργασιῶν, λήξις τῆς κυρίας διαδικασίας δι' ἐκδόσεως σχετικῆς «δικαστικῆς ἀποφάσεως»⁽⁹⁸⁾).

4. Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως παρέχονται πληροφορίες περὶ τῶν ἐρήμην ποινικῶν δικῶν, περὶ τῶν κατ' ἔφεσιν ἢ κατ' ἀναίρεσιν ποινικῶν δικῶν, περὶ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰσαγομένων δικῶν, περὶ τῆς διαρκείας τῶν διαφόρων φάσεων τῆς προδικασίας ἢ τῆς κυρίας διαδικασίας, περὶ τῆς προφυλακίσεως, περὶ τῶν δικαστικῶν δαπανῶν, κ.ο.κ.

II. Ἰ σ τ ο ρ ί α. 1. Ὡς γενέτειρα χώρα καὶ τῆς στατιστικῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης θεωρητέα ἡ Γαλλία.

2. Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας ἠκολούθησαν αἱ ὑπόλοιποι πεπολιτισμέναι χῶραι.

III. Δ ι ε θ ν ῆ ς σ τ α τ ι σ τ ι κ ῆ. 1. Ἡ συγκρότησις διεθνoῦς στατιστικῆς προσκρούει κυρίως εἰς τὴν διαφορὰν τῆς ποινικῆς δικονομίας παρὰ ταῖς διαφοροὺς χώραις⁽⁹⁹⁾.

2. Συγκριτικαὶ στατιστικαὶ ἐρευναι δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν γενικαῖς

(97) Ἡμετέρα ὁρολογία. Τὴν ἔνοιον τῆς «προδικαστικῆς ἀγωγῆς» δὲν ταυτίζομεν πρὸς τὴν ἔνοιον τῆς «ποινικῆς ἀγωγῆς». Καθ' ἡμᾶς ἡ μὲν προδικασία ἀρχεται διὰ κινήσεως τῆς προδικαστικῆς ἀγωγῆς, ἡ δὲ κυρία διαδικασία δι' ἐνάρξεως τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς.

(98) Νομίζομεν ὅτι ἐν τε τῇ ποινικῇ δικονομικῇ θεωρίᾳ, πρᾶξι καὶ νομοθεσίᾳ επικρατεῖ ποιά τις σύγχυσις, ταυτιζομένης ἐν πολλοῖς τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς πρὸς τὴν προδικαστικὴν ἀγωγήν. Ἄλλαι αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν κίνησιν τῆς προδικαστικῆς ἀγωγῆς καὶ ἄλλαι αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν κίνησιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς.

(99) Ὅρα ἀνωτ. § 12 III.

γραμμαῖς ἰδίως μεταξύ κρατῶν ἐχόντων παραπλήσιον ποινικὸν δικονομικὸν σύστημα.

IV. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. Ἡ στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης δυνατόν νὰ περιέχῃ :

α') ἀπλοῦς ἢ ἀπολύτους ἀριθμούς (¹⁰⁰).

β') ἀριθμούς κατ' ἀναλογίαν, ἥτοι ποσοστὰ ἀναλογίας πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ (¹⁰¹), πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκλημάτων, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποφάσεων κ.ο.κ. (¹⁰²).

γ') ἀριθμούς κατὰ μέσον ὄρον.

V. Ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. 1. Συστηματικῶς ἤρξατο ἐκδιδομένη «στατιστικὴ διαχειρίσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης» ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ τμήματος δικαιοσύνης τῆς γενικῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ στατιστικὴ τῆς δικαιοσύνης δημοσιεύει ἀφ' ἑνὸς ἐτήσια στατιστικὰ δελτία ποινικῆς δικαιοσύνης (¹⁰³), ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927 τριμηνιαῖα παραρτήματα τῆς διαχειρίσεως τῆς δικαιοσύνης.

2. Ἡ στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀναφέρεται :

α') ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ εἰς τὴν δίωξιν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων (πταισμάτων (¹⁰⁴), πλημμελημάτων καὶ κακούργημάτων (¹⁰⁵)).

(¹⁰⁰) Λ.χ. ἐν ἔτει 1930 ἐν Ἑλλάδι ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις πταισματοδικείων 507.152, μονομελῶν πλημμελειοδικείων 10.636, τριμελῶν πλημμελειοδικείων 115.149, κακούργιο-δικείων 4024.

(¹⁰¹) Λ.χ. ἐν ἔτει 1930 ἐν Ἑλλάδι ἀναλογία ἐπιδοθεισῶν μηνύσεων ἐπὶ 10.000 κα- τοίκων ἐπὶ πταίσματι 653, ἐπὶ πλημμελήματι καὶ κακούργηματι 292.

(¹⁰²) Λ.χ. ἐν ἔτει 1930 ἐν Ἑλλάδι ἀναλογία ἐπὶ τοῖς % ἐκδοθέντων βουλευμάτων ὑπὸ τῶν συμβουλίων τῶν πλημμελειοδικῶν διατασσόντων ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ κατηγο- ρία 69,5, προσωρινὴν παῦσιν διώξεως 0,8, παραπομπὴν 20,7, περαιτέρω ἀνέκρισιν 1,2, ἄλλως 7,8.

(¹⁰³) Ἡ στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀποτελεῖ τὸ δεῦτερον τεῦχος τῶν ἐτη- σίων δημοσιευμάτων τῆς ἐν Ἑλλάδι στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς δικαιοσύνης.

(¹⁰⁴) Λ.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν ἀριθμὸς μηνύ- σεων καὶ ἐγκλήσεων ἐπὶ πταίσματι ἐν ὅλῳ 57.398 (ἐξ ὧν ἐοικρεμῆς ἐκ τοῦ προηγουμένου ἔτους 9859 καὶ εἰσαχθεῖσαι τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 47.539). Ἐξ αὐτῶν ἐτέθησαν εἰς τὸ ἀρχεῖον ἢ ἐστάλησαν εἰς ἄλλας ἀρχὰς 2793, εἰσλήχθησαν εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς ἐκδίκασιν 52.841 καὶ ἔμειναν ἐοικρεμῆς 1764.

(¹⁰⁵) Λ.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν ἀριθμὸς μηνύ- σεων καὶ ἐγκλήσεων ἐπὶ πλημμελήματι καὶ κακούργηματι ἐν ὅλῳ 46 (ἐξ ὧν ἐοικρεμῆς ἐκ τοῦ προηγουμένου ἔτους 0, ἐπιδοθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐφ' ὧν ἡ καταδίωξις ἐγένετο ἐξ ἐπαγγέλματος 38, ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τῶν παθόντων 8), (ἐπιδοθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μηνύσεις ἐπὶ πλημμελήματι 44, ἐπὶ κακούργηματι 2).

β') ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰς τὴν πορείαν τῆς προδικασίας (προεισαγωγικὴν ἀνάκρισιν ⁽¹⁰⁶⁾, τακτικὴν ἀνάκρισιν ⁽¹⁰⁷⁾, δικαστικὰ συμβούλια ⁽¹⁰⁸⁾).

γ') ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ εἰς τὴν διαδικασίαν ἐπ' ἀκροατηρίῳ (πταισματοδικείων ⁽¹⁰⁹⁾, ἀγρονομείων ⁽¹¹⁰⁾, πλημμελειοδικείων ⁽¹¹¹⁾, κακουργιοδικείων ⁽¹¹²⁾, πενταμελῶν ἐφετείων ⁽¹¹³⁾, στρατοδικείων ⁽¹¹⁴⁾ καὶ ἀναθεωρητικοῦ δικαστηρίου ⁽¹¹⁵⁾, Ἀρείου Πάγου ⁽¹¹⁶⁾).

⁽¹⁰⁶⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν σύνολον ἀριθμοῦ ὑποθέσεων προεισαγωγικῆς ἀνακρίσεως 21.493 (ἐξ αὐτῶν πρωτοεῖσακτοι ἐκκρεμεῖς 4853, πρωτοεῖσακτοι εἰσαχθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 11.629, μὴ πρωτοεῖσακτοι 5011). Ἐκ τῶν ὑποθέσεων τούτων ἀπεστάλησαν τῷ εἰσαγγελεῖ περατωμέναι ἐν ὅλῳ 17.713 καὶ παρέμειναν ἐκκρεμεῖς 3780.

⁽¹⁰⁷⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν σύνολον ἀριθμοῦ ὑποθέσεων τακτικῆς ἀνακρίσεως 4793 (ἐξ αὐτῶν πρωτοεῖσακτοι ἐκκρεμεῖς 1370, μὴ πρωτοεῖσακτοι ἐκκρεμεῖς 265, πρωτοεῖσακτοι εἰσαχθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 599). Ἐκ τῶν ὑποθέσεων τούτων ἀπεστάλησαν τῷ εἰσαγγελεῖ περατωμέναι 3.950 καὶ παρέμειναν ἐκκρεμεῖς 843.

⁽¹⁰⁸⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν σύνολον ἀριθμοῦ προτάσεων ὑποβληθεισῶν εἰς τὸ συμβούλιον πλημμελειοδικῶν 9.109 (ἐξ αὐτῶν ἐκκρεμεῖς 943, εἰσαχθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετὰ τακτικὴν ἀνάκρισιν 3.292, εἰσαχθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετὰ προεισαγωγικὴν ἀνάκρισιν 4.874). Ἀριθμὸς ἐκδοθέντων βου-
παύων τῆς καταδιώξεως 40, ἀποβέσιν ἀξιοποίνου πράξεως λόγῳ παραιτήσεως ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεως 61, λόγῳ παραγραφῆς 196 καὶ λόγῳ θανάτου ἢ ἄλλων λόγων 16.

⁽¹⁰⁹⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πταισματοδικείου Ἀθηνῶν σύνολον εἰσαχθεῖσῶν ὑποθέσεων 59.928 (ἐξ αὐτῶν τακτικῆς διαδικασίας τὸ πρῶτον 22.298, μετ' ἀναβολὴν 1636, μετ' ἀνακοπὴν 1708, ἐπ' αὐτοφώρῳ 21516, βε-
βαιωθεῖσαι δ' ἐκθέσεως 12.770). Ἀφώρων ἀριθμὸν κατηγορουμένων 67.320.

⁽¹¹⁰⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν τῷ ἀγρονομίῳ Κρήτης σύνολον εἰσαχθεῖσῶν ὑποθέσεων 498.383 (ἐξ ὧν τακτικῆς διαδικασίας 439.032, ἐπ' αὐτοφώρῳ 41.892, βεβαιωθεῖσαι δ' ἐκθέσεως 17.459). Ἀφώρων ἀριθμὸν κατηγορουμένων 693.019.

⁽¹¹¹⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ μονομελὲς πλημμελειοδικεῖον Ἀθηνῶν ἐν ὅλῳ ὑποθέσεις 34.325, κατηγορούμενα ἄτομα τῶν εἰσαχθεῖσῶν ὑποθέσεων 42.498. Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις 35.808 (ἐξ ὧν κηρύττουσαι ἄκυρον τὸ κατηγορητήριον 22, ἀναρμοδιότη-
τητα 119, ἀναβολὴν 5.262, ἀπαλλακτικαὶ ἔνεκα διαφόρων λόγων 1513, ἀθωωτικαὶ 14.337, καταδικαστικαὶ 14.555).

⁽¹¹²⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον Ἀθηνῶν ἐν ὅλῳ ὑποθέσεις 221, κατηγορούμενα ἄτομα τῶν εἰσαχθεῖσῶν ὑποθέσεων 304. Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις 221 (ἐξ αὐτῶν κηρύττουσαι ἀναρμοδιότητα 2, ἀναβολὴν 30, ἀπαλλακτικαὶ ἔνεκα δια-
φόρων λόγων 17, ἀθωωτικαὶ 55, καταδικαστικαὶ 117).

⁽¹¹³⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ πενταμελὲς ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἐν ὅλῳ ὑποθέσεις 108, κατηγορούμενα ἄτομα 254. Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις 120 (ἐξ αὐτῶν κηρύτ-
τουσαι ἀναρμοδιότητα 2, ἀναβολὴν 45, ἀπαλλαγὴν ἔνεκα διαφόρων λόγων 7, ἀθωωτικαὶ 23, καταδικαστικαὶ 43).

⁽¹¹⁴⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ στρατοδικεῖον Ἀθηνῶν ἐν ὅλῳ ὑποθέσεις 1468, κατηγορούμενα ἄτομα 1662. Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις 1510 (ἐξ αὐτῶν κηρύττουσαι ἀναρμοδιότητα 4, ἀναβολὴν 92, ἀπαλλαγὴν ἔνεκα διαφόρων λόγων 25, ἀθώωσιν 337, κατα-
δικην 1052).

⁽¹¹⁵⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ ἀναθεωρητικὸν δικαστήριον ἐν ὅλῳ ὑποθέσεις 4, ἀριθμὸς αἰτήσαντων τὴν ἀναθεώρησιν ἀτόμων 4. Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις 4 (ἐξ ὧν ἀπορρίπτουσαι τὴν αἴτησιν ἀναθεωρήσεως ὡς ἀβάσιμον 3, μεταρρυθμίζουσαι τὴν ἀπόφασιν ἀθωομένου τοῦ κατηγορουμένου 1).

⁽¹¹⁶⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἀριθμὸς αἰτήσεων ἀναίρεσεων ἐνώπιον Ἀρείου Πάγου 410 (ὑπὸ τῶν διαδικῶν 389, ὑπὲρ τοῦ νόμου 21). Ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις ἀναιρετικαὶ 47, ἀπορ-
ρίψασαι τὴν ἀναίρεσιν 363.

δ') ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ εἰς διάφορα ἐπὶ μέρους δικονομικά θέματα, λ. χ. προφυλάκισιν (¹¹⁷), προσφυγὰς (¹¹⁸) κ.τ.λ.

3. Ἐν τῷ τριμηνιαίῳ παραρτήματι τῆς διαχειρίσεως δικαιοσύνης δημοσιεύεται ἀφ' ἑνὸς ἢ συνοπτικὴ κίνησις τῶν δικαστηρίων καὶ ἄλλων δικαστικῶν γραφείων τοῦ κράτους, ἀφ' ἑτέρου δ' αἱ σπουδαιότεραι ἐργασίαι τῶν κυριωτέρων λειτουργῶν τῆς δικαιοσύνης κατ' ἄτομον.

§ 15.

Παρατήρησις διὰ τῆς στατιστικῆς τῶν ἐκδόσεων (¹¹⁹).

Ι. Ἑννοια. 1. Ἡ στατιστικὴ τῶν ἐκδόσεων (Auslieferungsstatistik) δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὴν διακύμανσιν τῶν ἐκδόσεων τῶν διωκομένων, ἤτοι ἀφ' ἑνὸς τῶν ἐκ μέρους τῆς ἡμεδαπῆς ἐκδιδομένων εἰς ξένας χώρας, ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐκ μέρους τῶν ξένων χωρῶν ἐκδιδομένων εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν.

Ἵπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν ἢ στατιστικὴ τῶν ἐκδόσεων δύναται νὰ νοηθῇ περιλαμβάνουσα τὴν ἀπεικόνισιν δι' ἀριθμῶν πάσης ἀμοιβαίας ἀρωγῆς τῶν διαφόρων κρατῶν ἐν τῇ διώξει τῶν ἐγκλημάτων.

2. Ἡ σημασία τῆς στατιστικῆς ταύτης ἀποκτᾷ ἰδιαίτεραν σημασίαν σὺν τῇ ἀναπτύξει τῶν διεθνῶς δρῶντων καὶ διεθνῶς κινουμένων ἐγκληματιῶν καὶ σὺν τῇ παραλλήλῳ ἀναπτύξει τῆς διεθνοῦς συνεργασίας ἐν τῇ τοιαύτῃ πάλῃ τῆς διεθνοῦς κοινωνίας κατὰ τῆς διεθνῶς δρώσης ἐγκληματικότητος.

3. Τὸ ζήτημα σχετίζεται πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ διαρκῶς ἐξελισσομένου «διεθνοῦς ποινικοῦ δικαίου» (Internationales Strafrecht, Internationales Strafprozessrecht).

4. Περὶ τῶν σχετικῶν ζητημάτων τῆς στατιστικῆς ταύτης δύνανται νὰ

(¹¹⁷) Λ. χ. ἐν ἔτει 1937 παρὰ τῷ εἰσαγγελεῖ Ἀθηνῶν ἀριθμὸς προφυλακισμένων ἀτόμων 1217 (δι' ἐντάλματος τοῦ ἀνακριτοῦ 1016, διὰ βουλευματος 201). Ἐξ αὐτῶν ἡ προφυλάκις ἐληξεν ἐντὸς τοῦ ἔτους διὰ βουλευματος τοῦ συμβουλίου πλημμελειοδικῶν διὰ διαφόρους λόγους 333, διὰ βουλευματος τοῦ συμβουλίου ἐφετῶν διὰ διαφόρους λόγους 51, δι' ἀποφάσεως ποινικῶν δικαστηρίων ἀθροωτικῆς 109, καταδικαστικῆς 477, διατασσούσης προσωρινὴν ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσιν 3, δι' ἄλλους νομίμους λόγους 3, λόγῳ θανάτου, ἀποδράσεως κλπ. 3. Ἀριθμὸς ἀτόμων, ὧν ἡ τύχη δὲν εἶχε κριθῇ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1937 ἐν ὅλῳ 238.

(¹¹⁸) Λ. χ. ἐν ἔτει 1937 ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως πλημμελειοδικῶν Ἀθηνῶν ἡσκήθησαν προσφυγαὶ κατὰ διατάξεων περὶ ἀμέσου εἰσαγωγῆς εἰς τὸ δευροακτῆριον ἐν ὅλῳ 378, ἐξ ὧν ἐγένοντο δεκταὶ 191, ἀπερρίφθησαν ὡς ἐκπρόθεσμοι 0 καὶ ἀπερρίφθησαν ὡς ἀβάσιμοι 187.

(¹¹⁹) Ὅρα «Ernst Roesner. Kriminalstatistik. Handwörterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 27 περὶ Auslieferungsstatistik.

διαφερθῶσι τελεσφόρως οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοί, ὡς ὁ τοῦ Ὄργανισμοῦ 'Ηνωμένων Ἐθνῶν.

5. Βάσιν τῆς ἐκδόσεως ἐγκληματιῶν ἀποτελοῦσι σχετικαὶ εἰδικαὶ διεθνεῖς συμβάσεις περὶ ἐκδόσεων.

II. Ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῶν ἐκδόσεων. 1. Πληροφορίας περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματιῶν μόνον ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς ξένας χώρας βάσει συμβάσεων περὶ ἐκδόσεως (οὐχὶ καὶ ἀντιστρόφως) παρέχονται ἐν πίνακι περιλαμβανομένων ἐν τῷ τελευταίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ τῆς στατιστικῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ⁽¹²⁰⁾.

2. Ὡς εὐθὺς ἀμέσως ἀντιλαμβάνεται καὶ ὁ μὴ εἰδήμων ἐρευνητής, ἡ ἐλληνικὴ στατιστικὴ περὶ ἐκδόσεων εἶναι ἀτελεστάτη.

§ 16.

Παρατήρησις διὰ τῆς στατιστικῆς τῶν εὐεργετημάτων εἰς ἐγκληματίας.

I. Ἐννοία. 1. Ἡ «ποινικὴ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων» (Begnadigungsstatistik) ⁽¹²¹⁾ ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν περιλαμβάνει τὴν ἀπεικόνισιν τῶν πάσης φύσεως εὐεργετημάτων, ἅτινα παρέχονται εἰς τοὺς ἐγκληματίας τόσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς δικονομικῆς, ὅσον καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς σωφρονιστικῆς διαδικασίας, φερ' εἰπεῖν τῶν εὐεργετημάτων τῆς ἀναστολῆς τῆς διώξεως (τῆς ἐγέρσεως τῆς «προδικαστικῆς ἀγωγῆς») ⁽¹²²⁾ ὑπὸ ὄρον ⁽¹²³⁾, τῆς ἀναστολῆς τῆς ποινῆς ὑπὸ ὄρον, τῆς ἀπολύσεως ὑπὸ ὄρον, τῆς συντηρήσεως τοῦ χρόνου καταδίκης ὑπὸ ὄρον ⁽¹²⁴⁾, τῆς χάριτος, τῆς ἀμνηστίας, τῆς παραγραφῆς ἐκ τοῦ ποινικοῦ μητρώου, τῆς ἀποκαταστάσεως κ.ἄ.)

Ἐπὶ τὴν στενὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν ἡ ποινικὴ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν δι' ἀριθμῶν ἀπεικόνισιν τῶν χαρίτων καὶ τῶν ἀμνηστειῶν.

2. Αἱ πληροφορίες περὶ εὐεργετημάτων παρέχονται κατὰ τὸ σύστημα τῆς

⁽¹²⁰⁾ Λ.χ. κατὰ τὸ ἔτος 1937 ὑπεβλήθησαν αἰτήσεις ἐκδόσεως ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν 10.

⁽¹²¹⁾ Ὁρα «Ernst Roesner. Kriminalstatistik. Handwörterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 28 περὶ Begnadigungsstatistik.

⁽¹²²⁾ Ὁρα σχετικῶς § 14 I 3.

⁽¹²³⁾ Θεσμὸς γνωστὸς εἰς τὸ ἀγγλικὸν ποινικὸν δικονομικὸν δίκαιον.

⁽¹²⁴⁾ Λ.χ. ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐν ἀγροτικαῖς φυλακαῖς ἐργασία τῶν καταδικαιωμένων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σύντηγσιν τοῦ χρόνου τῆς καταδίκης. Νομίζομεν ὅτι τοῦ εὐεργετήματος τούτου γίνεται πλημμελὴς καὶ ἀτελής ἐφαρμογὴ ἐν Ἑλλάδι. Καὶ ὅμως, καθ' ἡμᾶς κριτὰς, πρόκειται περὶ θεσμοῦ, ὅστις ἐνέχει πυρῆνα ὠφελίμου σωφρονιστικῆς προσπάθειας. Οὗτος ἀναπτυσσόμενος καὶ ὀρθῶς διαρρυθμιζόμενος δύναται νὰ ἀποφέρῃ πλουσίους καρπούς.

διασταυρώσεως ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἄλλας πληροφορίες, ἰδίως πρὸς τὰς ἐπὶ μέρους ἀξιοποίνους πράξεις, πρὸς τὰ δημογραφικὰ γνωρίσματα τῶν δραστῶν, τὴν προσωπικὴν κατάστασιν τῶν δραστῶν κ.ἄ.

3. Ἡ ποινικὴ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων ἀπὸ ὠρισμένων ἀπόψεων καὶ ἐν ὠρισμένῃ ἐκτάσει δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ «στατιστικὴ τῆς μετανοίας» ⁽¹²⁵⁾.

II. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. Ἐνταῦθα οἱ κατ' ἀναλογίαν ἀριθμοὶ πρὸς τὸ σύνολον τῶν καταδικαζομένων ἢ πρὸς τὸ σύνολον τῶν κατὰ κατηγορίας ἐγκλημάτων καταδικαζομένων εἶναι λίαν χρήσιμοι.

III. Ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων.

1. Ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐκδίδεται αὐτοτελὴς στατιστικὴ περὶ τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς ἐγκληματίας διαφορῶν εὐεργετημάτων, ἀλλ' ὠρισμένοι πληροφορίαι σχετικαὶ παρέχονται ὑπὸ τῶν λοιπῶν στατιστικῶν, καὶ δὴ τῆς στατιστικῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης.

Εἰδικώτερον ἡ στατιστικὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης εἰς εἰδικοὺς πίνακας τοῦ τελευταίου κεφαλαίου παρέχει πληροφορίες περὶ καταδικῶν ὑπὸ ὄρον ⁽¹²⁶⁾, περὶ ὑπὸ ὄρον ἀπολύσεων ⁽¹²⁷⁾ καὶ περὶ χαρίτων ⁽¹²⁸⁾.

2. Προφανῶς ἡ ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῶν εὐεργετημάτων εἶναι ἀτελής καὶ θὰ ἡδύνατο τελεσφόρως νὰ τελειοποιηθῇ πρὸς ποικίλας κατευθύνσεις.

3. Τὸ ζήτημα ὠρισμένων εὐεργετημάτων ἐν Ἑλλάδι παρεχομένων εἰς

⁽¹²⁵⁾ Τὸ θέμα σχετίζεται πρὸς τὸ δόγμα τῆς μετανοίας καὶ γενικώτερον πρὸς τὴν σχέσιν τῆς θρησκείας πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα. Σχετικῶς ὅρα «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἔκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 183 - 193 κεφ. περὶ θρησκείας, ἰδίως σελ. 189 ἐπ. περὶ μετανοίας.

⁽¹²⁶⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδικασθέντων εἰς κράτησιν, ὧν ἡ ποινὴ ἀνεστάλῃ ἐπὶ ἐν ἔτος ἀνήρχετο εἰς 0, ἐπὶ δύο ἔτη εἰς 0, ἐπὶ τρία ἔτη εἰς 124, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς 5, ἐπὶ πέντε ἔτη εἰς 19. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καταδικασθέντων εἰς φυλάκισιν, ὧν ἡ ποινὴ ἀνεστάλῃ ἐπὶ ἐν ἔτος ἀνήρχετο εἰς 30, ἐπὶ δύο ἔτη εἰς 14, ἐπὶ τρία ἔτη εἰς 4303, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς 565, ἐπὶ πέντε ἔτη εἰς 874.

⁽¹²⁷⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ ὄρον ἀπολυθέντων ἀνήρχετο εἰς 635 (ἐξ αὐτῶν μετ' ἔκτισιν τοῦ 1/2 τῆς ποινῆς 22, μετ' ἔκτισιν τῶν 2/3 τῆς ποινῆς 597, μετ' ἔκτισιν ποινῆς ἐξαμήνου 16). Ἀδυσήματα, ἐφ' οἷς ἡ καταδίκη, κατὰ τῆς ζωῆς 321, κατὰ τῆς περιουσίας 145, κατὰ τῆς τιμῆς 117, ἄλλης φύσεως 52. Ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιβεβλημένων ποινῶν ἰσόβια δεσμὰ 0, πρόσκαιρα δεσμὰ 84, εἰρκτὴ 106, ἐπανορθωτικαὶ ποιναὶ 445.

⁽¹²⁸⁾ Α.χ. ἐν ἔτει 1937 ἐν Ἑλλάδι ἐγένοντο δεκταὶ αἰτήσεις χάριτος ἐπὶ ποινῆς θανάτου μετατραπείσης τῆς ποινῆς 15, ποινῆς ἰσοβίων δεσμῶν μετατραπείσης τῆς ποινῆς 2, ποινῆς προσκαίρων δεσμῶν ἐλαττωθείσης τῆς ποινῆς 2 καὶ χαρισθέντος τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς 2, ποινῆς εἰρκτῆς ἐλαττωθείσης τῆς ποινῆς 7 καὶ χαρισθέντος τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς 2, ποινῆς φυλάκισεως ἐλαττωθείσης τῆς ποινῆς 5 καὶ χαρισθέντος τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς 19, τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως καὶ τοῦ ἐκτοπισμοῦ ἐλαττωθείσης τῆς διαρκείας 2, χαρισθέντος τοῦ ὑπολοίπου χρόνου 42. Ἀπερρίφθησαν ἐν συνόλῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἰτήσεις χάριτος 1126 καὶ ἔμειναν ἔκκρεμεῖς εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 192.

τούς καταδίκους, ιδίως τῶν χαρίτων καὶ τῶν ἀναστολῶν, κατ' ἐξοχὴν καὶ τῶν ἀμνηστειῶν, συνδέεται πρὸς διαφερούσας καμπὰς τῆς ἐλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς, ὡς καὶ πρὸς τὴν τακτικὴν τῆς ἀπολύτως ἀποκρουστέας πολιτικῆς τῆς κομματικῆς ἐπεμβάσεως ⁽¹²⁹⁾.

§ 17.

Παρατήρησις διὰ τῆς ιατροδικαστικῆς στατιστικῆς.

Ι. Ἐννοία. 1. Ἡ ιατροδικαστικὴ στατιστικὴ δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὸ μὲν τὴν σύνθεσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν ιατροδικαστικῶν ὑπηρεσιῶν, τὸ δὲ τὴν δρᾶσιν τούτων ἐν τῇ διεκπεραιώσει τῶν διαφόρων δικαστικῶν ὑποθέσεων, κατ' ἐξοχὴν τῶν ποινικῶν ⁽¹³⁰⁾.

2. Εἰδικώτερον παρέχονται πληροφορίαι περὶ τῶν ἀκολούθων περιπτώσεων:

- α) τραυματολογικῶν θεμάτων ⁽¹³¹⁾.
- β) θανατολογικῶν θεμάτων ⁽¹³²⁾.
- γ) γενετηρίων θεμάτων ⁽¹³³⁾.
- δ) τοξικολογικῶν θεμάτων ⁽¹³⁴⁾.
- ε) τεχνικῶν ιατρικῶν θεμάτων ⁽¹³⁵⁾.

⁽¹²⁹⁾ Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑργληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἐκδ. α'. Ἀθήναι. 1947» σελ. 315 - 352 ἐπίμετρον κεφάλαιον ΛΓ' «ἐπισκόπησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐργληματοτικότητος» (περὶ ἀποχαλινώσεως τῶν κομματικῶν παθῶν, ἀχρεΐτητος τῶν πολιτικῶν ἀγώνων καὶ εὐρύτερον ἀνόμου πολιτείας, καταχρήσεως χαρίτων κ. ἄ. σελ. 317 ἐπ. Ἐνεκα τῆς ἀφειδοῦς ἀπονομῆς βασιλικῶν χαρίτων αἱ ποινὰι ἐμειοῦντο μέχρις ἀτιμωρησίας σελ. 321 κ.ο.κ.).

⁽¹³⁰⁾ Προφανῶς ἡ ιατροδικαστικὴ ὑπηρεσία δὲν ἀσχολεῖται μόνον εἰς θέματα τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ ἄλλων κλάδων τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, φερ' εἰπεῖν τοῦ ἀστικοῦ δικαίου (λ. χ. θέμα ἀναγνωρίσεως τῆς πατρότητος, ἱκανότητος πρὸς δικαιοπραξίαν, ἀπαγορεύσεως καὶ ἀντιλήψεως, γάμου καὶ διαζυγίου κ. ἄ.). Ὅρα καὶ ἀνωτέρω § 2 II 2 δ' καὶ ε'.

⁽¹³¹⁾ Λ. χ. περὶ τραυμάτων ἐκ νυσσόντων ὀργάνων, ἐκ τεμνόντων ὀργάνων, ἐκ νυσσόντων ἄμα καὶ τεμνόντων ὀργάνων, ἐκ νυσσόντων καὶ ἄμα θλώντων, ἐκ τεμνόντων ἄμα καὶ θλώντων ὀργάνων. Ὅμοιως περὶ τραυμάτων ἐκ πυροβόλων ὄπλων κ.ο.κ.

⁽¹³²⁾ Λ. χ. περὶ σημείων τοῦ θανάτου (πρωίμων καὶ ὑστεροφανῶν), περὶ νεκροφανείας, περὶ σήψεως τῶν πτωμάτων, περὶ σαπνοποιήσεως καὶ μουμιοποιήσεως, περὶ ἀποτεφρώσεως πτωμάτων, περὶ προσδιορισμοῦ τοῦ χρονικοῦ σημείου τοῦ θανάτου, περὶ ἐξαιριβώσεως τῆς αἰτίας τοῦ θανάτου κ.ο.κ. Ὅμοιως περὶ αἰφνιδίων θανάτων, περὶ βιαίων θανάτων (ἀπαγχονισμοῦ, στραγγαλισμοῦ, πνιγμοῦ, πνιγμονῆς κ.ο.κ.), περὶ ἀστίας κλπ.

⁽¹³³⁾ Λ. χ. περὶ διακορεύσεως, βιασμοῦ, διαστροφῶν γενετηρίου λειτουργίας, προσβολῆς τῆς αἰδοῦς, ἀφροδισίων νόσων, ἀνικανότητος, ἀμβλώσεως, παιδοκτονιῶν κλπ.

⁽¹³⁴⁾ Λ. χ. δηλητηρίων κλπ.

⁽¹³⁵⁾ Λ. χ. περὶ ταυτότητος, περὶ ἰχνῶν κηλίδων αἵματος, σπέρματος, ἐκρίματος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐκρίματος τῆς ρινός, γάλακτος - πύατος. πτυέλων - πύου - λοχρίων, κοπράνων, μηχανίου, ἰστών τοῦ σώματος, τριχῶν κελ.

στ) ψυχιατρικῶν θεμάτων⁽¹³⁶⁾.

II. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. Ἡ ἱατροδικαστικὴ στατιστικὴ παρέχει:

α) ἀπλοῦς ἢ ἀπολύτους ἀριθμούς⁽¹³⁷⁾.

β) ἀριθμούς κατ' ἀναλογίαν.

γ) ἀριθμούς κατὰ μέσον ὄρον.

III. Ἑλληνικὴ ἱατροδικαστικὴ στατιστικὴ.

1. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἱατροδικαστικῆς καὶ τοξικολογίας τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐνεργοῦνται ἀφ' ἐνὸς μὲν αἱ τὴν δικαιοσύνην διαφέρουσαι ἐξετάσεις πτωμάτων τῶν ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν ἢ τῶν περιχώρων θανόντων ἀτόμων, ἀφ' ἑτέρου δ' αἱ ἐργαστηριακαὶ καὶ τοξικολογικαὶ ἐξετάσεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος.

2. Τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τύπον στατιστικῶν πινάκων μετ' ἐπεξηγήσεων ἐδημοσιεύθησαν ἀνελλιπῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1926—1935 εἰς διάφορα ἱατρικὰ περιοδικά, τὰ δὲ τῆς τριετίας 1936—1938 ἐν εἰδικῷ τεύχει⁽¹³⁸⁾.

Ὡς διαμορφωταὶ καὶ ἐρευνηταὶ τῆς ἑλληνικῆς ἱατροδικαστικῆς στατιστικῆς θεωρητέοι κατ' ἐξοχὴν ὁ καθηγητὴς τῆς ἱατροδικαστικῆς καὶ τοξικολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Γρηγόριος Γ. Κάτσας, ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ καθηγητὴς Κ. Ἡλιάκης καὶ ὁ ἱατροδικαστὴς Ἀθηνῶν Β. Κωνσταντέλλος.

⁽¹³⁶⁾ Ψυχολογία καὶ ψυχοπαθολογία τῆς μαρτυρίας (ψυχικαὶ λειτουργίαι καὶ μαρτυρία, αἱ λειτουργικαὶ ἀτέλειαι καὶ ἡ μαρτυρία, ἡ ἡλικία τῶν μαρτύρων, ψυχοπαθεῖς καὶ ψυχωτικοὶ μάρτυρες), ὑπόκρισις ψυχικοῦ νοσήματος, ἀπόκρυψις ψυχικοῦ νοσήματος, ἱκανότης πρὸς καταλογισμόν (αἱ ψυχικαὶ καταστάσεις ἀπὸ ἀπόψεως τοῦ καταλογισμοῦ, ἡ ἐπίδρασις ἐξωτερικῶν παραγόντων εἰς τὸν ἱκανότητα τοῦ καταλογισμοῦ, ἡ ἐπίδρασις τοξικῶν οὐσιῶν εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ καταλογισμοῦ, ἡ ἱκανότης τοῦ καταλογισμοῦ τῶν παθολογικῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν, ἡ ἱκανότης τοῦ καταλογισμοῦ ἐπὶ ἀνωμάτων καὶ νοσηρῶν μορφῶν, ὁ καταλογισμὸς ἐπὶ ἀνηλίκων, ὁ καταλογισμὸς ἐπὶ κωφολάλων), διαπίστωσις ἐπικινδύνου ἐγκληματικῶν (μεγάλῃς πρακτικῆς σημασίας ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νέου σχεδίου ποινικοῦ κώδικος 1948) κ.ο.κ.

⁽¹³⁷⁾ Λ. χ. Στατιστικὴ ἱατροδικαστικοῦ ἐργαστηρίου πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔτους 1936 περὶ αἰτίων θανάτου ἐμβρύων καὶ νεογνῶν: ἐξ ἀμβλώσεων 11, ἐξ ἀσφυξίας ἐκ δυστοκίας 4, ἐξ ἀσφυξίας ἐκ πνιγμονῆς 3, ἐξ ἀσφυξίας ἀγνώστου αἰτιολογίας 2, ἐξ ἀτελοῦς ἀναπτύξεως 2, ἐκ κακώσεων ἐκ θλόντων 2, ἐκ στραγγαλισμοῦ 2, ἐξ ἐλλείψεως φροντίδων 5, ἐκ διαμαρτιῶν διαπλάσεως 1, ἀγνώστου αἰτιολογίας (λόγῳ σήψεως) 2. Σύνολον 34, ἐξ ὧν 19 θήλεα, 14 ἄρρενα καὶ 1 ἀκαθορίστου φύλου.

⁽¹³⁸⁾ Ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Γ. Κάτσα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Κ. Ἡλιάκη καὶ Β. Κωνσταντέλλου ἐδημοσιεύθησαν στατιστικοὶ πίνακες μετ' ἐπεξηγήσεων τῶν ἐτῶν 1926 καὶ 1927 ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἱατρικὴ», τῶν ἐτῶν 1928 - 1933 ἐν τῇ «Ἱατρικῇ Προόδῳ» τῶν ἐτῶν 1934 - 1935 ἐν τῇ «Ἀκαδηματικῇ Ἱατρικῇ», τῶν ἐτῶν 1936 - 1938 ἐν τεύχει περὶ πεπραγμένων (Ἀθήναι. 1939).

§ 18.

Παρατήρησις διὰ τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς ⁽¹³⁹⁾.

Ι. Ἐννοία. 1. Ἡ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὸ μὲν τὴν σύνθεσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν τε τακτικῶν καὶ ἐξαιρετικῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν ⁽¹⁴⁰⁾, τὸ δὲ τὴν δρᾶσιν τούτων ἐν τῇ διεκπεραιώσει τῶν διαφόρων ἀστυνομικῶν ὑποθέσεων, τόσον ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἄσκησιν καθηκόντων γενικῆς ἀστυνομίας, ὅσον καὶ διαφόρων εἰδικῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων ⁽¹⁴¹⁾.

2. Θεωρητικῶς ἡ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ ὑποδιαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, ἥτοι:

α) εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς γενικῆς ὀργανώσεως καὶ τεχνικῆς τῆς ἀστυνομίας (Statistik der Organisation und Technik des Polizeidienstes).

β) εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς ἀστυνομίας διώξεως ⁽¹⁴²⁾ (Statistik der gerichtlichen Polizei im engeren Sinne).

γ) εἰς τὴν στατιστικὴν τῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων ⁽¹⁴³⁾ (Statistik der polizeilichen Strafverfügungen).

δ) εἰς τὴν στατιστικὴν τῶν πάσης φύσεως ἀστυνομικῶν μέτρων (Statistik der polizeilichen Massregeln).

ε) εἰς τὰς εἰδικὰς στατιστικὰς τῶν ἐπὶ μέρους εἰδικῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν ⁽¹⁴⁴⁾.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει παρέχονται πληροφορίες περὶ τῆς σχηματικῆς ὀργάνωσεως τῶν ἀστυνομικῶν τακτικῶν σωμάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐξαιρετικῶν ἀστυνομικῶν ἀφ' ἑτέρου (ἐξεικόνισις τῆς διαρθρώσεως καὶ κατανομῆς τοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰς διαφόρους ἀστυνομικὰς ὑπηρεσίας). Οὕτως ἐπισκοπεῖται.

⁽¹³⁹⁾ Ὅρα σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Β'. Ἔκδ. β'. Ἀθήναι. 1949» σελ. 91-93 περὶ ἀστυνομικῆς στατιστικῆς, «Ernst Roessler. Polizeistatistik. Handwörterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936» σελ. 348-380.

⁽¹⁴⁰⁾ Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ τακτικὰ ἀστυνομικὰ σώματα τῆς ἀστυνομίας πόλεων καὶ τῆς ἀστυνομίας ὑπαίθρου (παρ' ἡμῖν τῆς χωροφυλακῆς) διεμορφώθησαν ἐξαιρετικαὶ ἀστυνομίαι πυροσβεστικῆς, ὑγειονομικῆς κ. ἄ.

⁽¹⁴¹⁾ Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ καθηκόντα τῆς γενικῆς ἀστυνομίας διεμορφώθησαν καὶ εἰδικαὶ ἀστυνομικαὶ ὑπηρεσίαι, φερ' εἰπεῖν δημοσίων θεαμάτων, ἐπαγγελλμάτων, ἀγορανομίας, ἀλλοδαπῶν κ. ἄ.

⁽¹⁴²⁾ Ἡ ἀστυνομία διώξεως ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀστυνομικὴν πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν τῶν κινδύνων, οἵτινες εἶναι συνφασμένοι πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα. Ἀδτὴ ἀποτελεῖ τμήμα τῆς «ἀστυνομίας ἀσφαλείας», ἥτις ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῶν πάσης φύσεως κινδύνων, δηλαδὴ οὐ μόνον τῶν ἐκ τῆς ἐγκληματικότητος.

⁽¹⁴³⁾ Τὸ πρόβλημα συνδέεται πρὸς τὸ πολύχροτον ζήτημα τῆς δημιουργίας εἰδικοῦ «διοικητικοῦ ἀστυνομικοῦ ποινικοῦ δικαίου».

⁽¹⁴⁴⁾ Α. χ. τῆς ἀστυνομίας, ἀγορανομίας, τῆς ἀστυνομίας ἀλλοδαπῶν κ. ἄ.

ή ὅλη λειτουργία τοῦ πολυσυνθέτου ὀργανισμοῦ τῆς ἀστυνομίας ἐκ μέρους τῶν ἰθύνόντων, οἵτινες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύνανται εὐχερέστερον νὰ ἐνεργήσωσι τὴν λυσιτελεστέραν χρησιμοποίησιν τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε ἀναγκῶν χάριν ἐπιτεύξεως τῶν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας θηρευομένων σκοπῶν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ δημοσίας ἀσφαλείας ⁽¹⁴⁵⁾.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει παρέχονται πληροφορίες περὶ τῶν πιστοποιουμένων ἐγκλημάτων βάσει μηνύσεων ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος (δῆλης ἐγκληματικότητος), περὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων δραστῶν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἀφ' ἑνὸς καὶ περὶ τῶν παραμεινάντων ἀγνώστων δραστῶν ἀφ' ἑτέρου, περὶ τῶν πιστοποιηθέντων τυχαίων δυστυχημάτων, περὶ τῶν αὐτοκτονιῶν, περὶ τῶν θυμάτων ἐγκλημάτων. Ἡ στατιστικὴ τῆς ἀστυνομίας «διώξεως» ἀπεκλήθη καὶ «στατιστικὴ τῆς βαρείας ἐγκληματικότητος». Λίαν διαφέρων καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ βάσει τῶν εἰς τὰ καθ' ἕκαστα ἀστυνομικὰ τμήματα λειτουργούντων «παραρτημάτων τῆς ἀστυνομίας διώξεως» καθορισμὸς τῆς ἐγκληματολογικῆς τοπογραφίας τῶν πόλεων ⁽¹⁴⁶⁾.

Ἐν τῷ τρίτῳ μέρει παρέχονται πληροφορίες περὶ τῶν πταισμάτων (ἀστυνομικῶν παραβάσεων) ⁽¹⁴⁷⁾. Ἡ σπουδαιότης τῆς στατιστικῆς ταύτης εἶναι μεγάλης σημασίας, δεδομένου τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν καθ' ἡμέραν τελουμένων ἀστυνομικῶν παραβάσεων. Ἡ στατιστικὴ τῶν ἀστυνομικῶν παραβάσεων ἀπεκλήθη καὶ «στατιστικὴ τῆς ἐλαφροῦς ἢ τῆς μικρᾶς ἐγκληματικότητος» ⁽¹⁴⁸⁾.

⁽¹⁴⁵⁾ Κατὰ Κ. Γαρδίκαν αὐτόθι σελ. 91 διὰ τῆς τοιαύτης στατιστικῆς «ἐπισκοπεῖται εὐχερέστερον ἡ λειτουργία τοῦ πολυπλόκου ἀστυνομικοῦ ὀργανισμοῦ, ὕπερ σπουδαίως βοηθεῖ τοὺς ἰθύνοντας, ἵνα κρίνωσιν ὀρθῶς τὴν δρᾶσιν τῶν καθ' ἕκαστον ὑπηρεσιῶν, τὰς εἰς προσωπικὸν ἀνάγκας αὐτῶν, τὴν λυσιτελῆ χρησιμοποίησιν τοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀπαιτήσεις τῆς ὑπηρεσίας».

⁽¹⁴⁶⁾ Κατὰ Κ. Γαρδίκαν αὐτόθι σελ. 92 διὰ τῆς τοιαύτης στατιστικῆς «γνωρίζομεν κάλλιον τὴν πραγματικὴν ἐγκληματικότητα, τὴν ἔντασιν τῆς καταδιώξεως τῶν ἐγκλημάτων, τὴν πρὸς κατάδοσιν ἔφεσιν τοῦ κοινοῦ, τὴν τε ἐξ ἀνωτέρου συναισθήματος δικαιοσύνης προερχομένην καὶ τὴν εἰς φιλοδικίαν ὀφειλομένην. Ὁμοίως σπουδάζεται ἡ διαφυγὴ τῆς τιμωρίας, διάφορος οὖσα ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, φύλου, ἐθνικότητος, μορφώσεως κλπ., π. χ. οἱ ἀνήλικοι εὐχερέστερον καταλήγουσιν εἰς ὁμολογίαν καὶ δυσχερέστερον διαφεύγουσι τὴν τιμωρίαν. Δυσχερὲς, ἀλλ' ὠφέλιμος εἶναι ὁ καθορισμὸς τῶν ἐκ τῶν ἐγκλημάτων ἀφαιρεθεισῶν ἢ καταστροφαισῶν οἰκονομικῶν ἀξιών καὶ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν καὶ διασωθεισῶν διὰ τῆς ἀστυνομικῆς ἐνεργείας. Ἡ ἀνέυρεσις τῆς κλαπίσεως ἢ ἀπολεσθείσης περιουσίας εἶναι σπουδαιότατον ἔργον τῆς ἀστυνομίας».

⁽¹⁴⁷⁾ Πρόκειται περὶ «διοικητικῶν ἐγκλημάτων» κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ ἐν Βερολίῳ καθηγητοῦ J. Goldschmidt. Ἰβλ. «Trops. Begriff und Wert eines Verwaltungsstrafrechts. Ἐν Strafrechtl. Abhandl. v. Lilienthal. Breslau. 1926».

⁽¹⁴⁸⁾ Κατὰ Κ. Γαρδίκαν αὐτόθι σελ. 92 διὰ τῆς στατιστικῆς ταύτης «μυανθάνομεν περὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ εἶδους τῆς μικρᾶς ἐγκληματικότητος, ἥς σήμερον δὲν ἔχομεν γνῶσιν. Ἀνάγκη δὲ νὰ ἐξεικονίζηται ἡ κατανομή αὐτῆς κατὰ τὰς τοπικὰς περιφέρειας, κατὰ κατηγορίας πταισμάτων ἢ καθ' ἕκαστον ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων πταισμάτων, ὥς εἶναι ἡ ἐπαι-

Ἐν τῷ τετάρτῳ μέρει παρέχονται πληροφορίες ἀφ' ἑνὸς περὶ τῶν πάσης φύσεως προληπτικῶν ἀστυνομικῶν μέτρων καὶ ἀφ' ἑτέρου περὶ τῶν πάσης φύσεως κατασταλτικῶν ἀστυνομικῶν μέτρων εἴτε κατὰ τῆς ἐγκληματικότητος, εἴτε κατ' ἄλλων κοινωνικῶν νοσημάτων ⁽¹⁴⁹⁾.

Τέλος ἐν τῷ πέμπτῳ μέρει παρέχονται πληροφορίες περὶ τῆς δράσεως τῶν σπουδαιότερων τοῦλάχιστον ἐπὶ μέτρους ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν, φερ' εἰπεῖν τῶν ἀστυνομικῶν ἰνστιτούτων, τῶν ἀστυνομικῶν κρατητηρίων ⁽¹⁵⁰⁾ κ.ο.κ.

II. Ἰστορία. 1. Περὶ τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς διεφέρθη τὸ πρῶτον διεθνὲς συνέδριον τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας, ὅπερ συνεκροτήθη ἐν ἔτει 1914 ἐν Monaco ⁽¹⁵¹⁾.

2. Τὸ θέμα τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς, ἀπὸ ἀπόψεως θεωρητικῆς ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας, ὕστερεϊ, ἐρευνώμενον εἰσέτι ἐντὸς τελείως στενῶν ὁρίων. Ὡς κύριοι ἐρευνῆται τούτου θεωροῦνται οἱ γερμανοὶ G. von Mayr ⁽¹⁵²⁾, F. Zahn ⁽¹⁵³⁾, E. Roesner καὶ οἱ ἀμερικανοὶ Bernet Mead ⁽¹⁵⁴⁾, Sam B. Warner ⁽¹⁵⁵⁾, Andrey M. Davies ⁽¹⁵⁶⁾.

3. Πρότυπος θεωρεῖται ἡ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ τῆς Ἀγγλίας, ἐκδομένη ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856 ⁽¹⁵⁷⁾. Ἀστυνομικαὶ στατιστικαὶ ἐκδίδονται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν ⁽¹⁵⁸⁾, ὡς τῶν κατὰ μέρος γερμανικῶν χωρῶν, τῆς Γαλ-

τεία, ἡ ἀλγερτεία, τὰ κατὰ τῶν ἡθῶν κλπ. καὶ τίνες αἱ σπουδαιότεραι ἀτομικαὶ ιδιότητες τῶν ἐνόχων αὐτῶν».

⁽¹⁴⁹⁾ Λ. χ. περὶ τῶν ἀστυνομικῶν ἐπιτηρήσεων, τῶν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας σωματικῶν ἐρευνῶν, κατ' οἶκον ἐρευνῶν, κατασχέσεων, συλλήψεων, ἐκτοπίσεων, ἀπελάσεων, μέτρων κατὰ τῶν ἐταιριζομένων, ἐπαιτῶν, ἀλητῶν, τῶν καθ' ἑξῆς καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματιῶν, προστατευτικῶν κρατήσεων, ἀστυνομικῶν μέτρων κατὰ τῶν τοξικομανῶν, ἀστυνομικῶν μέτρων κοινωνικῆς προνοίας κ.ο.κ.

⁽¹⁵⁰⁾ Εἶδος ἀστυνομικῆς «σωφρονιστικῆς στατιστικῆς».

⁽¹⁵¹⁾ Premier Congrès de Police Judiciaire Internationale. Ἠσχολήθη μὲ τὰ θέματα καὶ τὰ ὠφελήματα τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς.

⁽¹⁵²⁾ «Die Statistik der gerichtlichen Polizei im Koenigreich Bayern und in einigen anderen Lændern. XVI. Heft der Beiträge zur Statistik des Koenigreichs Bayern. München. 1867» καὶ πληθώραν ἄλλων συγγραφῶν.

⁽¹⁵³⁾ «Aufgaben und Leistungen der Polizeistatistik. Allgem. Stat. Arch. IX. Heft 2 - 3. München. 1915» σελ. 364 ἐπ.

⁽¹⁵⁴⁾ «Police Statistics. The Annals of the American Academy of Political and Sociale Science, Vol. CXLVI, Nov. 1929, No. 235» σελ. 74 ἐπ.

⁽¹⁵⁵⁾ «Survey of Criminal Statistics in the United States. Ἰδίως Chapter II. Police Statistics. Report on Criminal Statistics. Washington. 1931» σελ. 32 ἐπ. (Ἐκδοσις τῆς National Commission on Law Observance and enforcement, ἀρ. 3).

⁽¹⁵⁶⁾ «Criminal Statistics an the national commission's report. Journal of Criminal Law and Criminology. Vol. XXII, 3. Sept. 1931» σελ. 357.

⁽¹⁵⁷⁾ Ὡς τμήμα τῆς «Criminal Statistics» ἐκδιδομένης ὑπὸ τοῦ Home Office. Ἐξετάζεται καὶ ἡ τοπογραφικὴ κατανομή τῆς ἐγκληματικότητος.

⁽¹⁵⁸⁾ Ἰδιαιτέρως ἀρίστη ἡ στατιστικὴ τῶν μηνύσεων.

λίας ⁽¹⁵⁹⁾, τῆς Ἑλβετίας ⁽¹⁶⁰⁾, τῆς Φινλανδίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν ⁽¹⁶¹⁾ κ. ἄ.

III. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. Καὶ ἐνταῦθα περιέχονται:

α) ἀπλοῦ ἢ ἀπόλυτοι ἀριθμοὶ ⁽¹⁶²⁾.

β) ἀριθμοὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ⁽¹⁶³⁾ ἢ τοῦ συνόλου τῶν αὐτῶν περιπτώσεων ⁽¹⁶⁴⁾ κ.ο.κ.

γ) ἀριθμοὶ κατὰ μέσον ὄρον ⁽¹⁶⁵⁾.

IV. Ἑλληνικὴ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ. 1. Ἐν Ἑλλάδι ἐκάστη ἐπὶ μέρους ὑπηρεσία τῆς ἀστυνομίας χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἀστυνομίας πόλεων ἀποστέλλει μηνιαίας καὶ ἐτησίας στατιστικὰς καταστάσεις πρὸς τὰς προϊσταμένας ἀρχάς, αἵτινες τελικῶς συγκεντροῦνται εἰς τὰ ἀρχηγεῖα ἐκάστου σώματος, ἅτινα τελικῶς συντάσσουσι τοὺς συγκεντρωτικοὺς στατιστικοὺς πίνακας. Δυστυχῶς αἱ τοιαῦται στατιστικαὶ δὲν δημοσιεύονται.

Ἀριστοτεχνικὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως Ἑγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν (Δ.Ε.Υ.) ⁽¹⁶⁶⁾ συντασσομένη εἰδικὴ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

2. Ἴσως θὰ ἔδει μέσῳ τῆς Διευθύνσεως Ἑγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν νὰ ἐκδίδηται συστηματικὴ γενικὴ ἀστυνομικὴ στατιστικὴ ἀναφερομένη τόσον εἰς τὰ τακτικὰ ἀστυνομικὰ σώματα, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς ἀστυνομίας.

⁽¹⁵⁹⁾ Πλουσία ἡ ἐπὶ ὕλικού τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς ἐπειδομένη «Annuaire Statistique de la ville de Paris».

⁽¹⁶⁰⁾ Ἐν «Bericht des Bundesrats über seine Geschäftsführung».

⁽¹⁶¹⁾ Κυρίως τῶν πρωτευουσῶν Ὁσλο καὶ Στοκχόλμης.

⁽¹⁶²⁾ Λ. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1931 ἐγένοντο γνωστὰ εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὰ ἑξῆς ἐγκλήματα: φόνοι 138, ἀπόπειραι καὶ ἡθικαὶ αὐτουργίαι φόνων 88, ἀναιρέσεις καὶ παιδοκτονίαι 151, σωματικαὶ βλάβαι 1339, ἀπλαῖ κλοπαὶ 90.436 κτλ.

⁽¹⁶³⁾ Λ. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1931 ἐγένοντο γνωστὰ εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὰ ἑξῆς ἐγκλήματα ἐν σχέσει πρὸς 100.000 ἄτομα ἐκ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ λαμβανόμενα: φόνοι 0,34, ἀπόπειραι καὶ ἡθικαὶ αὐτουργίαι φόνων 0,22, ἀναιρέσεις καὶ παιδοκτονίαι 0,38, σωματικαὶ βλάβαι 3,35, ἀπλαῖ κλοπαὶ 226 κλπ.

⁽¹⁶⁴⁾ Λ. χ. ἐν Στοκχόλμῃ κατὰ τὴν ἀστυνομικὴν στατιστικὴν αἱ ὕλικοι βλάβαι ἐκ τῶν ἐγκλημάτων, αἵτινες ἀποκατεστάθησαν, ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος 1925 εἰς 48,94, κατὰ τὸ ἔτος 1926 εἰς 65,46, κατὰ τὸ ἔτος 1927 εἰς 77,46, κατὰ τὸ ἔτος 1928 εἰς 88,21, κατὰ τὸ ἔτος 1929 εἰς 88,96.

⁽¹⁶⁵⁾ Λ. χ. ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐπταετίαν 1930 - 1936 ἡρευνήθη ὁ τόπος τῆς τελέσεως 5468 ἐγκλημάτων, ἀνευρέθησαν δὲ δακτυλικά ἀποτυπώματα ἀτόμων μὴ δεδικαιολογημένως παραγνομένων ἐν τῷ τόπῳ τῆς τελέσεως 37,1 %. Ἐκ τούτων ἀνεκαλύφθησαν οἱ ἄγνωστοι ἔνοχοι 11,08 %, ἐμμέσως δ' ἕτεροι 11,06 %.

⁽¹⁶⁶⁾ Ὅρα σχετικῶς «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἑγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Β'. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1949», σελ. 91 ὑπ. 3. Ὁμοίως «Ἐλευθερίας Β. Ψαλλίδα. Περὶ τοῦ ἔργου τῆς διευθύνσεως τῶν ἐγκληματολογικῶν ὑπηρεσιῶν. Φροντιστηριακαὶ μελέται ἐπὶ θεμάτων τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ὑπὸ Ἰ. Κ. Παπαζαχαρίου. Τεύχος 1. Ἀθῆναι. 1947», σελ. 27, ἰδίως σελ. 33, 34.

§ 19.

Παρατήρησις διὰ τῆς σωφρονιστικῆς στατιστικῆς ⁽¹⁶⁷⁾.

Ι. Ἑννοια. 1. Ἡ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ ἢ στατιστικὴ τῶν φυλακῶν (Strafvollzugsstatistik, Strafvollstreckungsstatistik, Gefängnisstatistik, Gefangenenstatistik) ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν δεικνύει δι' ἀριθμῶν τὸ μὲν τὴν σύνθεσιν καὶ διάρθρωσιν τῶν ὀργάνων, ἅτινα εἶναι τεταγμένα διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς σωφρονιστικῆς ἐκτελέσεως τῶν ποινῶν καὶ λοιπῶν ἀντικληματικῶν (ἀσφαλιστικῶν) μέτρων (στατιστικὴ τοῦ σωφρονιστικοῦ ὀργανισμοῦ), τὸ δὲ τὴν δρᾶσιν τῶν τοιούτων ὀργάνων ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν περὶ ὧν πρόκειται μέτρων (στατιστικὴ τῆς σωφρονιστικῆς διαδικασίας).

Ἡ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἀποτελεῖ καθ' αὐτὸ «στατιστικὴν τῶν φυλακῶν» καὶ ἀναφέρεται μόνον τὸ μὲν εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν ἐν ταῖς πάσης φύσεως φυλακαῖς τεταγμένων (στατιστικὴ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν φυλακῶν), τὸ δ' εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας ποινῶν (στατιστικὴ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ποινῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας).

2. Εἰδικώτερον παρέχονται αἱ ἀκόλουθοι πληροφορίες:

α) περὶ τῶν θανατικῶν ποινῶν (φερ' εἰπεῖν μετατροπαὶ εἰς ἐλαφροτέραν ποινήν, διαφυγαὶ ἐκτελέσεως λόγῳ δραπετεύσεως, αὐτοκτονίας κ. ἄ., πράγματι ἐκτελεσθεῖσαι κατ' ἀνδρῶν ἢ κατὰ γυναικῶν, ἀπὸ ἀπόψεως ἡλικίας, τρόποι ἐκτελέσεως, μεσολαβῆσαν διάστημα μεταξύ ἐκδόσεως καὶ ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως κλπ.).

β) περὶ τῶν ποινῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας (ἀφ' ἑνὸς πληροφορίες «διοικητικῆς φύσεως», φερ' εἰπεῖν ἀριθμοὶ φυλακῶν, εἶδη αὐτῶν κατ' εἶδος ποινῆς κατὰ τῆς ἐλευθερίας, κατὰ κατηγορίας κρατουμένων, ὡς ἀνδρικαί, γυναικεῖαι, ἐφηβικαί, κατ' εἶδος ἐργασίας, ὡς βιομηχανικαί, ναυτικαί, ἀγροτικαὶ κλπ., ἀφ' ἑτέρου πληροφορίες περὶ τῆς «καταστάσεως τῶν καταδικῶν», ἥτοι περὶ τῶν συνθηκῶν εἰσόδου, ὡς λ. χ. αἰτία εἰσαγωγῆς, περὶ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως αὐτῶν, περὶ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν ἐν τῇ φυλακῇ, ὡς περὶ πειθαρχικῶν ἢ ποινικῶν παραβάσεων αὐτῶν, περὶ ἐργασίας, ἐκπαιδεύσεως, ἀσθενειῶν κλπ., περὶ τῶν συνθηκῶν ἐξόδου, ὡς λ. χ. αἰτία ἐξόδου ἐκ τῆς φυλακῆς).

γ) περὶ τῶν ποινῶν κατὰ τῆς περιουσίας (φερ' εἰπεῖν εἶδη ποινῶν, ποινὰι κατὰ περιουσίας ἐκ μετατροπῆς κλπ.).

δ) περὶ τῶν διαφορῶν μέτρων ἀσφαλείας (θεραπευτικῶν, παιδαγωγικῶν, ἀχρηστεύσεως κ.ο.κ.).

⁽¹⁶⁷⁾ Ὁρα «Ernst Roesner. Svaftvollzugsstatistik. Handwörterbuch der Kriminologie und der anderen strafrechtlichen Hilfswissenschaften. Zweiter Band. Berlin und Leipzig. 1936», σελ. 715 - 736.

ε) περί τῶν ὑπολοίπων ἐπακολούθων τῆς καταδίκης (στερήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κλπ.).

στ) περί τῆς μὴ ἐκτελέσεως (π. χ. λόγω θανάτου, δραπετεύσεως, παραγραφῆς κλπ.).

ζ) περί τῶν μεταβολῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει (π. χ. ἀπόλυσις ὑπὸ ὄρον, χάρις, ἀμνηστία κλπ.).

3. Ὁ ἐγκληματίας παρακολουθεῖται ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος μέχρι τῆς ἐκδικάσεως ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς στατιστικῆς, κατὰ τὴν ἐκδικασιν ὑπὸ τῆς ἐγκληματολογικῆς στατιστικῆς καὶ μετὰ τὴν ἐκδικασιν μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ὅλου κύκλου πορείας τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τῆς σωφρονιστικῆς στατιστικῆς.

II. Ἱστορία. 1. Ἡ πρώτη γαλλικὴ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ ἐξεδόθη κατὰ τὸ ἔτος 1852.

Σήμερον σωφρονιστικαὶ στατιστικαὶ ἐκδίδονται ὑπὸ τῶν πλείστων χωρῶν, ὡς τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, Ὀλλανδίας, Βελγίου, Ρουμανίας, Τουρκίας, Γιουγκοσλαβίας, Ἑλλάδος κ. ἄ.

2. Ὡς πατέρες τῆς σωφρονιστικῆς στατιστικῆς θεωρητέοι οἱ G. von Mayr καὶ Rettich. Ἀμφότεροι ἐπεχείρησαν συστηματικὴν διάρθρωσιν ταύτης. Εἰς τούτους προσθετός καὶ ὁ Ernst Roesner.

3. Γενικῶς εὐρυτέρας ἐφαρμογῆς καὶ εὐρυτέρας ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας ἔτυχεν ἡ στατιστικὴ τῶν φυλακῶν.

III. Διεθνὴς σωφρονιστικὴ στατιστικὴ. 1. Ταύτη ἐπεχειρήθη κυρίως μόνον ὡς πρὸς τὴν στατιστικὴν τῶν ποινῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας.

2. Σχετικῶς διεφέρθησαν ἐπανειλημμένως καὶ διάφορα συνέδρια ⁽¹⁸⁸⁾.

IV. Στατιστικοὶ ἀριθμοί. Αὕτη περιέχει:

α) ἀπλοῦς ἢ ἀπολύτους ἀριθμούς ⁽¹⁸⁹⁾.

β) ἀριθμούς κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καταδικῶν εἴτε πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, εἴτε τοῦ ποινικῶς ἐνηλίκου πληθυσμοῦ, εἴτε τοῦ

⁽¹⁸⁸⁾ Εἰδικώτερον κατὰ τὸ 2ον διεθνὲς στατιστικὸν συνέδριον ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ ἔτος 1855 ὑπεβλήθη ὑπὸ τῶν γάλλων ἀντιπροσώπων Manceau καὶ Bucquet διεξοδικὴ σχετικὴ ἔκθεσις. Ἀνάλογοι εἰσηγήσεις ἐπανελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ ἀντιπροσώπου Mouat κατὰ τὸ 9ον διεθνὲς στατιστικὸν συνέδριον ἐν Βουδαπέστη κατὰ τὸ ἔτος 1876. Συναφεῖς εἶναι αἱ ἐργασίαι τῆς «διεθνoῦς ποινικῆς καὶ σωφρονιστικῆς ἐπιτροπῆς» ἥδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1872 ἐν Λονδίῳ καὶ τῶν «διεθνῶν σωφρονιστικῶν συνεδρίων» ἥδη ἀπὸ τοῦ 2ου τοιοῦτου ἐν Στοκχόλμῃ κατὰ τὸ ἔτος 1878. Εὐρέως συνεζητήθη τὸ θέμα καὶ κατὰ τὸ 4ον διεθνὲς σωφρονιστικὸν συνέδριον ἐν Περουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 1890.

⁽¹⁸⁹⁾ Α. χ. ἐν ἔτει 1929 ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς καταδικῶν ἀνῆλθεν εἰς 25.855, ὧν 24.809 ἄνδρες καὶ 1046 γυναῖκες.

συνόλου τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἴτε τοῦ συνόλου τῶν καταδικασθέντων ⁽¹⁷⁰⁾ κ. ἄ.

γ) ἀριθμούς κατὰ μέσον ὄρον.

V. Ἑλληνικὴ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ. 1. Κατὰ καιροὺς ἐξεδόθησαν ἐν Ἑλλάδι ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος σωφρονιστικῆς φύσεως στατιστικαὶ τῶν φυλακῶν. Κυρίως εἰπεῖν ὅμως ἤρξατο συστηματικῶς ἐκδιδομένη σωφρονιστικὴ στατιστικὴ φυλακῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1929 ὑπὸ τοῦ τμήματος δικαιοσύνης τῆς γενικῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ⁽¹⁷¹⁾.

Ἡ ἐν λόγῳ στατιστικὴ ἐκδίδεται εἰς ἐτήσια στατιστικὰ τεύχη εἰς ἑλληνικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν ⁽¹⁷²⁾.

2. Ἐκαστον τεύχος τῆς σωφρονιστικῆς στατιστικῆς διαιρεῖται εἰς τέσσαρα κεφάλαια, ὧν τὸ Αὖν πραγματεύεται περὶ τῶν καταδίκων, τὸ Βον περὶ τῶν ὑποδίκων, τὸ Γον περὶ τῶν διὰ χρέη κρατουμένων καὶ τὸ Δον περὶ τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῆς χωρητικότητος τῶν φυλακῶν.

3. Ἡ κίνησις τῶν κρατουμένων παρουσιάζεται κατὰ φυλακὰς ἐπανορθωτικὰς ⁽¹⁷³⁾, ἐργληματικὰς ⁽¹⁷⁴⁾, ἀγροτικὰς ⁽¹⁷⁵⁾ καὶ εἰδικὰς ⁽¹⁷⁶⁾.

4. Περὶ τῶν κρατουμένων παρέχονται διάφοροι πληροφορίες, καὶ δῆ:

α) περὶ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως αὐτῶν ⁽¹⁷⁷⁾.

⁽¹⁷⁰⁾ Α. χ. ἐν ἔτει 1929 ἐν Ἑλλάδι ἐτιμωρήθησαν πειθαρχικῶς 290 κατάδικοι, ἥτοι τὰ 1,1 % τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς καταδίκων. Ἡ ἀναλογία ἐκάστου εἶδους παραπτώματος, ἐπὶ 100 πειθαρχικῶς τιμωρηθέντων καταδίκων εἶναι ἡ ἐξῆς: 0,3 % ἐπὶ ἀνταρσίᾳ καὶ ἀυθαδεΐᾳ, 5,8 % ἐπὶ ἐπιθέσει ἢ ἐξυβρίσει κατὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς φυλακῆς, 33,2 %, ἐπὶ ἐπιθέσει ἢ ἐξυβρίσει κατὰ συγκρατουμένων, 2,4 % ἐπὶ ἀνηθίκους πράξεις, 2,4 % ἐπὶ ἀποπειρὰ ἢ κατοχῇ ὀργάνων ἀποδράσεως, 4,8 % ἐπὶ κατοχῇ φονικῶν ὀργάνων, 5,8 % ἐπὶ κατοχῇ ἢ χρήσει ναρκωτικῶν, 6,6 % ἐπὶ φυγοπονίᾳ, 13,5 % ἐπὶ ἀπηγορευμένοις παιγνίοις, 16,2 % ἐπὶ ἄλλαις ἀπαγορεύσεσι.

⁽¹⁷¹⁾ Ὁ Geib ἐν τῇ Darstellung des Rechtszustandes in Griechenland (1835) φαίνεται χρησιμοποιῶν σωφρονιστικὴν στατιστικὴν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ὄθωνος.—Ἡ ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης ἐκδόσις στατιστικῆς τῶν φυλακῶν ἔτους 1889 (ἐκτύπωσις τοῦ Ἑθνικοῦ Τυπογραφείου κατὰ τὸ ἔτος 1890).—Ἀνάλογος στατιστικὴ τοῦ ὑπουργεῖο δικαιοσύνης ἔτους 1902 κλπ.

⁽¹⁷²⁾ Ἡ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ ἀποτελεῖ τὸ τέταρτον τεύχος τῶν ἐτησίων δημοσιευμάτων τοῦ τμήματος δικαιοσύνης τῆς Γενικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος.

⁽¹⁷³⁾ ἔτος 1936 ἐν ὄλφ 45.

⁽¹⁷⁴⁾ ἔτος 1936 ἐν ὄλφ 11.

⁽¹⁷⁵⁾ ἔτος 1936 ἐν ὄλφ 9.

⁽¹⁷⁶⁾ ἔτος 1936: α) ἡ ἐν Ἀθήναις φυλακῇ Ἀβέρωφ, β) ἡ ἐν Ἀθήναις γυναικεία φυλακῇ, γ) ἡ ἐν Ἀθήναις φυλακῇ σανατόριον παρὰ τῷ νοσοκομείῳ Σωτηρίας.

⁽¹⁷⁷⁾ Α. χ. ἐν ἔτει 1936 ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδίκων ἀνῆλθεν εἰς 33813, ἐξ ὧν 31795 ἄνδρες καὶ 2018 γυναῖκες (φύλον), 162 ἐτῶν 10 - 14, 2047 ἐτῶν 15 - 18, 2867 ἐτῶν 19 - 21, 13061 ἐτῶν 22 - 30, 8705 ἐτῶν 31 - 40, 3724 ἐτῶν 41 - 50, 1898 ἐτῶν 51 - 60, 1349 ἐτῶν 61 καὶ πλέον (ἡλικία), ἄγαμοι 16374, ἔγγαμοι ἑντεκνοὶ 13928, ἔγ-

β) περί τῆς διαγωγῆς αὐτῶν ⁽¹⁷⁸⁾.

γ) περί τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν ⁽¹⁷⁹⁾.

δ) περί τῆς ἐργασίας αὐτῶν ⁽¹⁸⁰⁾.

5. Ἡ ἐλληνικὴ σωφρονιστικὴ στατιστικὴ εἶναι ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων καλὴ. Καθ' ἡμᾶς ἐνδείκνυται πάντως μεγαλύτερος πλοῦτος στοιχείων, ὡς καὶ ἐπέκτασις καὶ εἰς ἄλλας ποινὰς (καὶ οὐχὶ μόνον τὰς κατὰ τῆς ἐλευθερίας ποινὰς), ὡς καὶ εἰς ἕτερα ἀντιεγκληματικὰ μέτρα.

§ 20.

Παρατήρησις δι' ἐτέρων ποινικῶν στατιστικῶν.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι πρὸς ταῖς ἄνω στατιστικαῖς εἶναι δυνατόν νὰ διαφέρωσι τὴν ἐγκληματολογικὴν ἔρευναν καὶ ἕτεραι στατιστικαὶ γενικωτέρας ἢ εἰδικωτέρας φύσεως, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ διαφόρων ἄλλων πηγῶν. Φερ' εἰπεῖν μνημονευτέα τυγχάνει ἡ τακτικῶς ἐκδιδομένη στατιστικὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις δικαστηρίου ἀνηλίκων, ἥτις συντάσσεται ὑπὸ τῆς ἐταιρίας προστασίας ἀνηλίκων τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων Ἀθηνῶν ⁽¹⁸¹⁾» κ. ἄ.

γαμοὶ ἄτεκνοι 2805, χῆροι ἢ διεζευγμένοι ἔντεκνοι 466, χῆροι ἢ διεζευγμένοι 240 (οἰκογενειακὴ κατάστασις), γεωργοὶ 11863, κτηνοτρόφοι 1992, ἀλιεῖς 353, βιομήχανοι καὶ βιοτέχναι 5102, περὶ τὴν μεταφορὰν καὶ συγκοινωνίαν 2689, ἔμποροι 3695, ἐργάται 4889, ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα 616, δημόσιοι ὑπάλληλοι 367, ἄνευ ἐπαγγέλματος 2116, φυγόπονοι 131 (ἐπάγγελμα).

⁽¹⁷⁸⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1936 ἐν Ἑλλάδι ἐτιμωρήθησαν πειθαρχικῶς ἐν ὧν κατάδικοι 638, ἐξ ὧν 564 ἄνδρες καὶ 74 γυναῖκες. Εἰδικώτερον ἐπὶ ἀνταρσία καὶ αὐθαδείᾳ 189 (162 ἄνδρες καὶ 27 γυναῖκες), ἐπιθέσει κατὰ τοῦ προσωπικοῦ 9 (ἄνδρες), ἐπιθέσει κατὰ συγκρατουμένων 125 (116 ἄνδρες καὶ 9 γυναῖκες), ἀνηθικῶ πράξει 21 (15 ἄνδρες καὶ 6 γυναῖκες), ἀποπείρᾳ ἀποδράσεως 3 (ἄνδρες), κατοχῇ ὀργάνων φονικῶν 6 (ἄνδρες), κατοχῇ ὀργάνων ἀποδράσεως 1 (ἄνδρες), φυγοπονίᾳ 37 (ἄνδρες), ἀπηγορευμένους παιγνίους 78 (ἄνδρες), ὧν ἀπαγορεύσει 169 (137 ἄνδρες καὶ 32 γυναῖκες).

Ὅμοιως κατάδικοι διαπράξαντες ἀδίκημα κατὰ τὸ 1936 ἐν ὧν 18 (ἐξ ὧν 12 ἐπὶ στάσει, 2 ἐπὶ ἀδικῶ ἐπιθέσει, 3 ἐπὶ παρανόμῳ ὁπλοφορίᾳ καὶ 1 ἐπὶ τραύμασι).

⁽¹⁷⁹⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1936 ἐν Ἑλλάδι ἡσθένησαν κατάδικοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔαρος 119, τοῦ θέρους 124, τοῦ φθινοπώρου 86 καὶ τοῦ χειμῶνος 104.

⁽¹⁸⁰⁾ Λ. χ. ἐν ἔτει 1936 ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργασθέντων καταδικῶν ἀνῆλθεν εἰς 2198, ἐξ ὧν 2051 ἄνδρες καὶ 147 γυναῖκες. Ὁ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐργασίας 283893, ἐξ ὧν 276025 ἀνδρῶν καὶ 7868 γυναικῶν. Ἀτυχήματα ἐργασίας μόνον 1 ἀνδρὸς.

⁽¹⁸¹⁾ Ἀξία πάσης ἐξάρσεως ἡ ἐργασία τῆς ἀκαταπονήτου πρωτεργατρίας προέδρου τῆς ἐν λόγῳ ἐταιρίας ἐλλογίμου κυρίας Εὐανθίας Γκινοπούλου. (Ὅρα «Εὐανθίας Γκινοπούλου. Τὰ παιδικὰ δικαστήρια εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ σωφρονισμὸς τῶν ἀνηλίκων. Ἀθῆναι. 1948»).

Στατιστικὰ στοιχεῖα, ἀρροφῶντα εἰς τὴν δρᾶσιν τῆς ἐταιρίας προστασίας ἀνηλίκων παρὰ τῷ δικαστηρίῳ ἀνηλίκων Ἀθηνῶν παρὰ α' Ἐταιρίας Προστασίας Ἀνηλίκων. Λογοδοσίαι ταύτης τῶν ἐτῶν 1946 - 1947, 1947 - 1948, Ἀθῆναι. 1948». Ἀνέκδοτα στοιχεῖα ἔτους 1949: Σύνολον ἀδικημάτων ἀνηλίκων ἐν Ἀθήναις 365, σύνολον ἀνηλίκων 471 (ἄρρενα

§ 21.

Αἱ ποινικαὶ στατιστικαὶ ὡς τμήματα τῆς στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης ⁽¹⁸²⁾.

I. Ἑννοια. 1. Ἡ στατιστικὴ τῆς δικαιοσύνης (Justizstatistik) ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν ἀποτελεῖ τὴν στατιστικὴν τῶν φαινομένων τῆς ἐννόμου ζωῆς (καὶ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν τὴν στατιστικὴν τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων).

2. Ἡ στατιστικὴ τῆς δικαιοσύνης ἀναφέρεται τόσον εἰς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον (ἀστικὸν καὶ ἐμπορικόν), ὅσον καὶ εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον.

Αἱ πλεῖσται τῶν σχέσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον ρυθμίζονται διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας χωρὶς νὰ ἀναμειγνύηται κρατικὴ τις ἢ ἑτέρα παρεμφερὴς ὑπηρεσία, ἐκφεύγουσι τῆς στατιστικῆς ἐρεύνης. Εὐνόητον ὅτι ἀντιθέτως συμβαίνει ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ δημοσίου δικαίου, παρ' αἷς κατ' ἀρχὴν ἐπεμβαίνει ὑπηρεσία τις καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπομένως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπόκεινται εἰς στατιστικὴν ἐπιμέτρησιν.

II. Σημασία. 1. Διὰ τῆς εὐστόχου διοργανώσεως τῆς στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης:

α) ἐξυπηρετεῖται ἡ διοίκησις δικαιοσύνης.

β) ἐξυπηρετεῖται ἡ νομικὴ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου, ἥτις ἀποκτᾷ σταθεράς βάσεις ἰδίως πρὸς ἀσκήσιν κριτικῆς περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν τεθειμένων κανόνων δικαίου καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν νόμων.

γ) ἐξυπηρετεῖται ἡ νομοθετικὴ πολιτικὴ.

2. Ὅμοιως διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς γενικῆς στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης φρονούμεν ὅτι δημιουργεῖται πρόσφορον ἔδαφος πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπιστήμης τοῦ ὅλου δικαίου ⁽¹⁸³⁾.

401, θήλεα 70). Ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς 311 ἀνῆλκοι. Κατεδικάσθησαν 153. Εἰσῆχθησαν εἰς ἀναμορφωτικὰ ἰδρύματα κατ'ὀπιν ἀποφάσεως δικαστηρίου ἀνῆλκων ἀπ' εὐθείας 7. Κλοπαὶ 213, ἄδικος ἐπίθεσις μετὰ βιαιοπραγιῶν 68, ἐξυβρισμοὶ 26, αὐτοδικία 3, παράβασις νόμου 1088/1942 34, ἀγροτικῆς φύσεως 21, τραύματα ἀπρομελ. 53, παράβασις νόμου περὶ αὐτοκινήτων 4841 12, ἄσκοποι πυροβολισμοὶ 1, ἀπάτη 3, παρὰν. ὄπλοφ. 2, ἀλητεία 6, ἀπόπειρα βιασμοῦ 1, βιασμοὶ παρὰ φύσιν 1, ψευδορκία 1, ὑφαίρεσις 7, φόνος ἐξ ἀμελείας 1, ὑπεξαίρεσις 11, ἐμπρησμός ἐξ ἀμελείας 3, παράβασις ὑγειονομικῆς διατάξεως 14.

⁽¹⁸²⁾ Ὅρα σχετικῶς «A. Hesse. Justizstatistik. Handwoerterbuch der Staatswissenschaften herausgegeben von Ludwig Elster, Adolf Weber und Friedrich Wieser. V. Band. 4. Aufl. Jena. 1923» σελ. 537 - 542, «Ἰωάννου Μιχαλοπούλου. Στατιστικὴ. Ἑγκυκλοπαιδικὸν ἔκδοθὲν ὑπὸ Κ. Ἐλευθερουδάκη. Τόμος 11, Ἀθῆναι. 1931», σελ. 735 - 740, «Σ. Γ. Κλαδᾶ. Ἡ στατιστικὴ ἐν Ἑλλάδι (μετὰ προλόγου Ἀλεξ. Παπαναστασίου), Ἀθῆναι. 1932». Πρβλ. καὶ «Κ. Α. Ἀθανασιάδου. Στατιστικὴ. Ἑγκυκλοπαιδικὸν ἔκδοθὲν ὑπὸ «Α. Ε. Πυρσοῦ». Τόμος 22. Ἀθῆναι. 1933» σελ. 295 - 299.

⁽¹⁸³⁾ Ὅρα ἀνωτέρω § 1. Πρβλ. καὶ § 2, ὡσαύτως «Ἰωάννου Κ. Παπαζαχαρίου. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρευνα τῶν νομικῶν ἐννοιῶν ἀπὸ ἀπόψεως βιολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διαφορόντος, ἰδίᾳ δ' ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν ποινικῶν ἐπιστημῶν. Ἐφημερίς ἑλληνικῆς καὶ ἀλλοδαπῆς νομολογίας. Ἔτος 64ον (νέας περιόδου 4ον), τεύχη Ἰουλίου - Δεκεμβρίου 1945. Ἀθῆναι» σελ. 113 - 121.

III. Ἑλληνικὴ στατιστικὴ τῆς δικαιοσύνης. 1. Παρά: τῳ ὑπουργείῳ ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, κατόπιν ἐπιμόνων προσπαθειῶν τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920 ἀναλαβόντος τὴν διεύθυνσιν τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας Ἰωάννου Μιχαλοπούλου, ἐπετεύχθη, κατόπιν τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 31 Μαρτίου 1925, ἐνοποιήσις πασῶν τῶν ἀνά τὰ διάφορα ὑπουργεῖα στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν. Οὕτως ἰδρύθη ἡ καὶ νῦν λειτουργοῦσα «γενικὴ στατιστικὴ ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος» (Statistique générale de la Grèce) ὡς αὐτοτελὴς ὑπηρεσία ⁽¹⁸⁴⁾.

2. Ἡ κεντρικὴ αὕτη στατιστικὴ ὑπηρεσία περιλαμβάνει πλὴν τοῦ τμήματος τῆς στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἕτερα ἐιδικώτερα τμήματα, φερ' εἰπεῖν τὸ τοῦ πληθυσμοῦ, τὸ τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας, τὸ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, τὸ τῆς συγκοινωνίας, τὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως, θρησκείας καὶ πολιτισμοῦ.

3. Τὸ τμήμα τῆς στατιστικῆς τῆς δικαιοσύνης (section de statistique judiciaire), διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Θ. Π. Πηγοπούλου, ἐκδίδει πλὴν ἄλλων τακτικῶς τέσσαρα τεύχη, ἥτοι:

α) στατιστικὴν τῆς ἀστικῆς καὶ ἐμπορικῆς δικαιοσύνης (statistique de l'administration de la justice civile et commerciale).

β) στατιστικὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης (statistique de l'administration de la justice pénale).

γ) ἐγκληματολογικὴν στατιστικὴν (statistique criminelle).

δ) σωφρονιστικὴν στατιστικὴν (statistique pénitentiaire).

§ 22.

Αἱ ποινικαὶ στατιστικαὶ ὡς τμήματα τῆς στατιστικῆς τῆς ἠθικῆς ⁽¹⁸⁵⁾.

I. Ἑννοία. 1. Στατιστικὴ τῆς ἠθικῆς (Moralstatistik, Statistique morale) καλεῖται ἡ δι' ἀριθμῶν ἀπεικονίζουσα τὴν διακύμανσιν τῶν ἐχουσῶν ἠθικὴν σημασίαν ἀνθρωπίνων πράξεων ἢ κατ' ἄλλην ἐκφρασιν τῶν ἠθικῶν φαινομένων τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Ὑπὸ τὴν ἑννοίαν ταύτην ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν διακυμάνσεων τῶν κεκτημένων ἠθικὴν σημασίαν εἰδῶν τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς, τῶν διαφορῶν γεγονότων καὶ τῶν ἐπακολουθῶν ἐξάγονται συμπεράσματα περὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἠθικοῦ βίου τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

⁽¹⁸⁴⁾ Ἀποτελεῖ ἀτυχὴ παρένθεσις ἡ ἐπὶ δικτατορίας Θ. Παγκάλου προσωρινὴ κατάργησις τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας, δεῖγμα ἀγνοίας καὶ ἀνεπιστημοσύνης.

Νόμοι περὶ στατιστικῆς 3452 καὶ 4593, ὁμοίως νόμος 4115 «περὶ παροχῆς ἐτησίας ἐπιχορηγήσεως εἰς τὸ διεθνὲς ἴνστιτούτον στατιστικῆς» κ. ἄ.

⁽¹⁸⁵⁾ Ὅρα «Ferdinand Tönnies. Moralstatistik. Handwörterbuch der Staatswissenschaften herausgegeben von Ludwig Elster, Adolf Weber und Friedrich Wieser. VI. Band. 4. Aufl. Jena. 1925» σελ. 637 - 645.

2. Τὰ φαινόμενα ταῦτα δύνανται νὰ ὦσιν οὐ μόνον ἀρνητικοῦ χαρακτῆρος, τ. ἑ. ἀνήθικα εἶδη ἀνθρωπίνης διαγωγῆς, ἀλλὰ καὶ θετικοῦ χαρακτῆρος, τ. ἑ. ἠθικὰ εἶδη ἀνθρωπίνης διαγωγῆς. Μέχρι τοῦδε ὁμως ἀτυχῶς ἡ στατιστικὴ τῆς ἠθικῆς κυρίως περιέλαβε τὴν ἀπεικόνισιν μόνον τῶν ἀρνητικῆς φύσεως ἀν-
θικῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ παραλειψέων.

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν τῆς «κατευθύνσεως τοῦ ἠθικῶς ἀρνητικοῦ (τοῦ κακοῦ)» (186) ἀνήκουσιν ἐπὶ παραδείγματι ἡ στατιστικὴ τῶν ἐγκλημάτων (ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν, ποινικαὶ στατιστικαὶ πάσης φύσεως), ἡ στατιστικὴ τῶν πολέμων, τῶν διαζυγίων, τῶν ψυχικῶν νόσων, τῶν ψυχοπαθειῶν καὶ τῆς ὀλιγοφρενείας, τῶν ἐξωγάμων γεννήσεων, τοῦ ἐταιρισμοῦ, τῆς ἐπαιτείας, τῆς ἀλχητείας, τῆς οἰνοφλυγίας, τῆς τοξικομανίας, τῆς ἀθείας, τῶν ἐκθέσεων, τῶν ἀμβλώσεων καὶ τῶν παιδοκτονιῶν, τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων κ. ἄ.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν τῆς «κατευθύνσεως τοῦ ἠθικῶς θετικοῦ (τοῦ καλοῦ)» (187) ἀνήκουσιν ἐπὶ παραδείγματι ἡ στατιστικὴ τῆς θρησκείας, τῆς κοινωνικῆς προνοίας, τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, τῶν παρασῆμων καὶ ἄλλων ἠθικῶν ἀμοιβῶν (188), τῶν φιланθρωπικῶν ἰδρυμάτων, τῶν φιланθρωπικῶν σωματείων, τῶν ἰδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν διαφόρων κοινῆς ὠφελείας καθιδρυμάτων κ. ἄ.

II. Ἰστορία. 1. Ἡ παλαιὰ στατιστικὴ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου μέχρι καὶ τοῦ 19ου αἰῶνος ἐλάχιστα διεφέρετο ὑπὲρ τῆς δι' ἀριθμῶν ἀπεικονίσεως τῶν ἠθικῶν καταστάσεων καὶ φαινομένων. Κυρίως τὸ διαφέρειν ἐστρέφετο τὸ μὲν εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν πολιτειακῶν θεσμῶν καὶ ἰδρυμάτων, τὸ δ' εἰς φαινόμενα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἔθνικὴν οἰκονομίαν (189).

2. Ἐν ἀρχῇ, ἰδίως δ' ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑπὸ τὸ πρῖσμα θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, ἐξητάζετο στατιστικῶς ἡ κίνησις τῶν πάσης φύσεως μεταβολῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πρὸς διαπίστωσιν τῆς κανονικότητος καὶ τῆς τάξεως τῶν ἀριθμῶν ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς, ὡς δειγμάτων ἀποδείξεως τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀσκήσεως τῆς ἐν τάξει καὶ κανονικότητι διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου. Ὑπὸ τοιαύτην δ' ἔννοιαν ἤρξαντο ἐπιμετρούμενα στατιστικῶς καὶ θέματα ἀνθρωπίνων γεγονότων ἠθικῆς φύσεως.

Οὕτω βαθμιαίως ἀνεπτύχθη καὶ ἐκαρποφόρησε καὶ ἡ στατιστικὴ, ἡ ἀπεικονίζουσα τὴν ἠθικὴν τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

(186) Richtung des sittlich Negativen (des Bösen).

(187) Richtung des sittlich Positiven (des Guten).

(188) Lohnstatistik.

(189) Ὡς χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀναφέρομεν ὅτι εἰς τὴν περίφημον στατιστικὴν μο-
νογραφίαν «Georg Hanssens. Statistische Monographie des Amtes Bordesholm (im Her-
zogtum Holstein). 1842», ἐν ἣ ὁ συγγραφεὺς ἐν ἐκτεταμένους κεφαλαίους ἀναφέρεται διὰ
μακρῶν εἰς οἰκονομικὰς ἢ ἄλλας στατιστικὰς, ἀφιεροῖ μόνον πέντε σειρὰς διὰ τὴν στατιστι-
κὴν τῶν αὐτοκτονιῶν, τῶν ἐγκλημάτων, τῶν διαζυγίων καὶ τῶν ἐξωγάμων γεννήσεων.

3. Ὡς πατήρ τῆς στατιστικῆς τῆς ἠθικῆς θεωρητέος ὁ γάλλος Guerry, ὅστις πρῶτος μετεχειρίσθη καὶ τὸν σχετικὸν ὄρον «statistique morale» ⁽¹⁹⁰⁾. Εἰς τοῦτον προσθετοὶ τυγχάνουσι τὸ μὲν ὁ γερμανὸς σοφὸς Wappaeus, ὅστις ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ περὶ γενικῆς στατιστικῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἀνεφέρετο ἐκτεταμένως καὶ εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς ἠθικῆς ⁽¹⁹¹⁾, τὸ δ' ὁ ἐκ Βαλτικῆς θεολόγος Alexander von Oettingen διὰ τοῦ πολυκρότου ἔργου του «περὶ στατιστικῆς τῆς ἠθικῆς ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν (ἐγχείρημα κοινωνικῆς ἠθικῆς ἐπὶ ἐμπειρικῆς βάσεως)» ⁽¹⁹²⁾ (1864).

4. Ἐκτοτε μετὰ μεγίστου ζήλου ἡρευνήθη ἡ στατιστικὴ τῆς ἠθικῆς, ἀπεδόθη δ' ἐξέχουσα σημασία εἰς αὐτὴν εἰδικῶς διὰ τὸ πολύκροτον ζήτημα τῆς «ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου», ὅπερ ὑπέλαβον οἱ φιλόσοφοι, οἱ θεολόγοι καὶ οἱ οἰκονομολόγοι ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ λύσωσι ἐρευνῶντες τὰ δεδομένα τῶν στατιστικῶν τῆς ἠθικῆς τῶν διαφόρων λαῶν.

§ 23.

Αἱ ποινικαὶ στατιστικαὶ ὡς τμήματα τῆς κοινωνιολογικῆς στατιστικῆς ⁽¹⁹³⁾.

I. Ἑννοία. 1. Κοινωνιολογικὴ ἢ κοινωνικὴ στατιστικὴ (Sozialstatistik) καλεῖται ἡ δι' ἀριθμῶν ἀπεικονίζουσα τὴν διακύμανσιν τῶν πάσης φύσεως κοινωνικῶν γεγονότων.

2. Ἡ κοινωνικὴ στατιστικὴ, ὡς εἰκός, ἀποτελεῖ σπουδαίαν μέθοδον διὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς κοινωνιολογίας, περιέργως ὅμως ἐλαχίστη χρῆσις γίνεται ταύτης ὑπὸ τῶν κοινωνιολόγων ⁽¹⁹⁴⁾.

II. Εἶδη. 1. Εἰς τὴν κοινωνικὴν στατιστικὴν καταλέγομεν:

α) τὴν στατιστικὴν τοῦ πληθυσμοῦ (Bevoelkerungstatistik)

β) τὰς οἰκονομικὰς στατιστικὰς (Wirtschaftsstatistik)

γ) τὴν στατιστικὴν τοῦ πολιτισμοῦ (ἠθικοῦ, πνευματικοῦ καὶ πολιτικοῦ) (Kulturstatistik).

2. Εἰς τὴν στατιστικὴν τοῦ πληθυσμοῦ ὑπάγονται στατιστικαὶ τῶν γεννήσεων, θανάτων, γάμων, χρειῶν, διαζεύξεων, νόθων γεννήσεων, ἐκθέτων,

⁽¹⁹⁰⁾ «Statistique morale de la France (1834)», «Statistique morale comparée de la France et de l'Angleterre (α' ἔκδ. 1860, β' ἔκδ. 1864)».

⁽¹⁹¹⁾ «Vorlesungen über allgemeine Bevoelkerungstatistik. Leipzig. 1861».

⁽¹⁹²⁾ «Die Moralstatistik und die christliche Sittenlehre. Versuch einer Sozialethik auf empirischer Grundlage. Erster Teil: Die Moralstatistik. Erlangen. 1868». Τὸ αὐτὸ ἔργον ἐπανεξεδόθη ὑπὸ ἄλλου τίτλου: «Die Moralstatistik in ihrer Bedeutung für eine christliche Sozialethik. β' ἔκδ. 1872, γ' ἔκδ. 1874».

⁽¹⁹³⁾ Ὁρᾷ «Friedrich Zahn. Statistik (Allgemeines). VII. Band. 4. Aufl. Handwörterbuch der Staatswissenschaften, herausgegeben von Ludwig Elster, Adolf Weber und Friedrich Wieser. VII Band. 4. Aufl. Jena.» σελ. 869 - 886.

⁽¹⁹⁴⁾ Οὕτω τὸ σύγγραμμα «Γεωργίου Θ. Σακελλαρίου. Κοινωνιολογία».

φυλῆς, χρώματος, γλώσσης, ἐθνικότητος, ἰθαγενείας, κατοικίας, κυκλοφορίας ξένων, συνθηκῶν ὑγείας τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπαγγελμάτων κ. ἄ.

Εἰς τὰς οἰκονομικῆς φύσεως στατιστικὰς ὑπάγονται στατιστικαὶ τῆς παραγωγῆς, τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ἀγαθῶν, δημοσιονομικαὶ στατιστικαί, στατιστικαὶ δαπανῶν κοινωνικῆς πολιτικῆς κ. ἄ.

Τέλος εἰς τὴν στατιστικὴν τοῦ πολιτισμοῦ ὑπάγονται αἱ στατιστικαὶ τῆς παιδείας, τῆς θρησκείας, τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως, τῆς δικαιοσύνης, τῶν τεχνῶν κ. ἄ.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

§ 24.

Περὶ τῶν πειραμάτων ἐν γένει ⁽¹⁹⁵⁾.

I. 1. Ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως παρακολουθοῦνται τὰ διάφορα φαινόμενα, ὡς ταῦτα ἀναφαίνονται ἀφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, ἀντιθέτως ἐπὶ τῶν πειραμάτων ταῦτα προκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ πειραματιζομένου.

2. Εἰδικώτερον ὡς πείραμα νοοῦμεν τὴν σκόπιμον καὶ κατὰ σχέδιον παραγωγὴν φαινομένων τινῶν πρὸς παρατήρησιν καὶ σπουδὴν αὐτῶν.

II. Ἡ μέθοδος τοῦ πειράματος συγκρινομένη πρὸς τὴν μέθοδον τῆς παρατηρήσεως ἔνθεν μὲν ὑπερέχει, διότι δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ ὑπόκειται εἰς ἔλεγχον, ἔνθεν δ' ὕστερεῖ, διότι ἀδυνατεῖ νὰ σπουδάσῃ τὰ αὐθόρμητα εἶδη συμπεριφορᾶς.

III. 1. Πειραματισμὸς δύναται νὰ γίνῃ εἴτε κατ' ἄτομον (ἀτομικὸς πειραματισμὸς), εἴτε καθ' ὁμάδα (ὁμαδικὸς πειραματισμὸς).

2. Τῶν πειραμάτων γίνεται χρῆσις καὶ πρὸς ἔρευναν τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ δεξιότητων τῶν ἀτόμων (σωματολογικὰ καὶ ψυχολογικὰ πειράματα).

3. Ἡ ἐκτέλεσις ὠρισμένων πειραμάτων ἀπαιτεῖ τὴν χρῆσιν εἰδικῶν ὀργάνων ⁽¹⁹⁶⁾.

4. Ἄλλοτε ὁ εἰς τὸ πείραμα ὑποβαλλόμενος καθίσταται γνώστης τοῦ σκοποῦ τούτου, ἄλλοτε δ' ἀγνοεῖ ὅτι ὑποβάλλεται εἰς πείραμα (ἐπιζητούμενου τοῦ αὐθορμήτου).

IV. Τῶν πειραμάτων ἐν τῇ ἐγκληματολογίᾳ γίνεται χρῆσις πρὸς ἔρευναν

⁽¹⁹⁵⁾ «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Γενικὴ Ψυχολογία. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1939», σελ. 26 - 28, «Γεωργίου Θ. Σακελλαρίου. Γενικὴ Ψυχολογία. Ἀθῆναι. 1947», σελ. 43 ἐπ.

⁽¹⁹⁶⁾ Λ. χ. τὰ διάφορα χρονοσκόπια, τὰ ὄργανα προσφορᾶς, τὰ ὄργανα ἀντιδράσεως.

τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν ⁽¹⁹⁷⁾ τῶν μαρτύρων, τῶν εὐρίσκομένων ἐν σταθμοῖς παρατηρήσεως, τῶν κατηγορουμένων, τῶν τροφίμων φυλακῶν, ἀναμορφωτικῶν ἢ ἄλλων ἰδρυμάτων, τῶν χρησιμοποιούντων οἰνόπνευμα ἢ τοξικὰς οὐσίας κ.ο.κ.

§ 25.

Ἡ πειραματικὴ μέθοδος τῶν ψυχολογικῶν κριτηρίων ἢ τῶν ψυχολογικῶν ἐξετάσεων (τέστ) (test) ⁽¹⁹⁸⁾.

I. Ὁρισμένη ὁμάς πειραμάτων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ προσέλαβεν ἐκτεταμένην σημασίαν ἐν τῇ νεωτάτῃ ἐποχῇ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς ψυχολογίας ὡς μέθοδος διαγνώσεως τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ ψυχικῶν δεξιότητων τῶν ἀτόμων, ἰδίως ἐν τῷ ἀγγλοαμερικανικῷ κύκλῳ (ἐν τῷ στρατῷ ὑπὸ τῶν ἐπιτελείων), εἶναι ἡ ἀποκληθεῖσα «μέθοδος τῶν ψυχολογικῶν κριτηρίων» ἢ «τῶν ψυχολογικῶν ἐξετάσεων» ἢ «μέθοδος τῶν τέστ (Test)».

II. 1. Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν μέτρησιν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ δεξιότητων τῶν διαφόρων ἀτόμων διὰ θέσεως πρὸς λύσιν καὶ ἀπάντησιν ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου καὶ ὑπὸ ἄλλους ὠρισμένους ὁρους σειρᾶς πάσης φύσεως γενικῶν ἢ εἰδικῶν ἐρωτήσεων, προβλημάτων ἢ ἐτέρων ἀσκήσεων.

2. Προϋπόθεσις τῆς ψυχολογικῆς μετρήσεως εἶναι φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ ὑπαρξίς «μέτρου συγκρίσεως», ἥτοι ἡ γνῶσις τοῦ ἀπολύτως κανονικοῦ ἰδεατοῦ ⁽¹⁹⁹⁾ ψυχικοῦ τύπου.

Οἱ ὑπὸ τὸ μέτρον τοῦτο ἀποτελοῦσιν «ὑπολειμμένας» καὶ οἱ ὑπὲρ τὸ μέτρον «ὑπερεχούσας προσωπικότητας».

Τύπους κανονικῶν νοητικῶν τύπων καθ' ἡλικίαν καθώρισε πρῶτος ὁ γάλλος Alfred Binet (1905).

Εἰσηγητὴς τῆς μεθόδου ταύτης ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρξεν ὁ καθηγητὴς τῆς ψυχολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Γεώργιος Θ. Σακελλαρίου.

III. 1. Κρίνοντας τὴν μέθοδον ταύτην ὅλως γενικῶς φρονοῦμεν ὅτι αὕτη

⁽¹⁹⁷⁾ Κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ παρελθόντος 19ου αἰῶνος, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ Γ. Θ. Σακελλαρίου, αὐτόθι, ἡγέρθη θόρυβος μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων, ὅτε ὁ Fechner διακήρυξεν ὅτι ὑπόκειται εἰς μέτρησιν καὶ ὁ ψυχικὸς κόσμος, ὡς ἰδίως ἐκ μέρους τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλουμένην «φιλοσοφικὴν ψυχολογίαν». Νῦν ἔχει γίνεαι πλέον γενικῶς ἀποδεκτὸν ὅτι εἶναι δυνατὴ τοιαύτη μέτρησις, ἔρις δ' ὑφίσταται μόνον ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς μετρήσεως.

Εὐρεῖα χρήσις τοιούτων ψυχολογικῶν μετρήσεων γίνεται σήμερον ἰδίως ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς. Πάντως ὁμως, καθ' ἡμᾶς κριτάς, δέον νὰ μὴ παρορᾶται ὅτι ὁπωσδήποτε ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ψυχικοῦ κόσμου, ὅστις μόνον μέχρις ὠρισμένων ὁρίων δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἀριθμητικὴν ἐκτίμησιν καὶ ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἀριθμητικῶν τιμῶν μόνον περιορισμένην σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ.

⁽¹⁹⁸⁾ «Γεωργίου Θ. Σακελλαρίου. Γενικὴ ψυχολογία, Ἀθῆναι, 1947». σελ. 44, 49, 50.

⁽¹⁹⁹⁾ Ἀπολύτως κανονικὸς (ὁμαλὸς) ἀνθρώπινος σωματικὸς καὶ ψυχικὸς τύπος δὲν ὑφίσταται ἐν τῇ καθ' ἡμέραν πραγματικότητι.

δύναται νὰ ἔχῃ μόνον περιορισμένην ἀξίαν πρὸς μελέτην τῆς ψυχικῆς προσωπικότητος, ἥτις εἶναι πολύπλοκος, ἰδίου ρυθμοῦ καὶ ἀνεπίδεκτος μετρήσεως ἐν πάσαις ταῖς ἐκφάνσεσιν αὐτῆς ⁽²⁰⁰⁾. Δέον νὰ μὴ παροραῖται καὶ ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἀριθμητικῶν τιμῶν τῶν ψυχολογικῶν λειτουργιῶν κέκτῃται ἀπλῶς σχετικὴν σημασίαν λόγῳ τῆς ἰδιορρύθμου φύσεως τῆς ποιότητος τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ δεξιότητων.

2. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν δέον νὰ χρησιμοποιῇται ἡ μέθοδος αὕτη ἐν τῇ ἐγκληματολογία, τῇ ἀνακριτικῇ καὶ τῇ σωφρονιστικῇ μόνον ὡς συμπληρωματικῇ ⁽²⁰¹⁾ ἢ ὡς πρόχειρος ἐξέτασις ἢ ὡς μέθοδος προχείρου ψυχολογικῆς συγκρίσεως πλῆθους ἀτόμων.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

§ 26.

Περὶ τῶν μεθόδων τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους (Tiefenpsychologie) ἐν γένει.

I. 1. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν «στιγμιαίαν συνείδησιν», ἥτις περιλαμβάνει τὸ πλῆθος τῶν ψυχικῶν γεγονότων ἢ φαινομένων, τὸ ὁποῖον ἐν δεδομένῃ χρονικῇ στιγμήν εἶναι γνωστὸν εἰς ἕκαστον ⁽²⁰²⁾, ὑφίσταται τὸ «ὑποσυνείδητον» (das Unbewusste) ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν ἔννοιαν, ὅπερ περιλαμβάνει τὸ πλῆθος τῶν μὴ γνωστῶν ἢ μὴ συνειδητῶν γεγονότων ἢ φαινομένων.

2. Τὸ ὑποσυνείδητον τοῦτο ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν ἔννοιαν περιλαμβάνει τὸ μὲν τὸ «προσυνείδητον» (Vorhewusste, προθάλαμον τῆς συνειδήσεως, ἥτοι

⁽²⁰⁰⁾ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθήναι. 1948», σελ. 102, 233 ἐπ. Οὗτος χαρακτηρίζει παραστατικῶς τὴν μέθοδον ταύτην ὡς νεωτερισμὸν ἐπιστημονικὸν» (mode), ἐντελῶς ἀκρίτως ὑπερτιμώμενον (δρα καὶ διαφέρειν παρὰδειγμα περὶ τοῦ διασήμευ συγγραφέως τῆς ἱστολογίας τοῦ νευρικοῦ συστήματος Ἰσπανοῦ ἀνατόμου Ramon y Cajal (1852 - 1934), τιμηθέντος διὰ τοῦ βραβείου Nobel 1906). Ὅρα ὁμοίως «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκου. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεῦχος Α'. Ἐκδ. α'. Ἀθήναι. 1947», σελ. 172.

⁽²⁰¹⁾ Κατὰ τὸν ἡμέτερον σοφὸν καθηγητὴν «William Stern. Psychologie der frühen Kindheit. 6. Aufl. Leipzig. 1930». σελ. 21 δέον νὰ τονισθῇ, dass derartige kurzdauernde Testprüfungen höchstens eine Ergänzung, nie aber einen Ersatz für die gründliche individuelle Beobachtung bedeuten können».

⁽²⁰²⁾ Πρβλ. «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ψυχανάλυσις καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν. Ἀθήναι. 1928» σελ. 8. ἐνθα ὁ συγγραφεὺς, ἐπεξηγῶν τὴν στιγμιαίαν συνείδησιν, ἀναφέρεται, εἰς τὰ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀναγκώσεως «τῶν σειρῶν τούτων τοῦ βιβλίου του» σκέψεις καὶ ἀντιλήψεις τοῦ ἀναγνώστου, «Σταυρίδου Μ. Καλλιὰφα, Ψυχολογία τοῦ βάθους. Ἀθήναι. 1950».

σύνολον ψυχικῶν βιωμάτων δυναμένων κανονικῶς νὰ ἀναπλασθῶσι), τὸ δὲ τὸ «ἀσυνεϊδήτον» ἢ «ὑποσυνεϊδήτον ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν» ἢ «κυρίως ὑποσυνεϊδήτον» ἢ ἀπλῶς «ὑποσυνεϊδήτον» (βαθύτερα ψυχικὰ στρώματα, ἤτοι σύνολον ψυχικῶν βιωμάτων, ἅτινα κανονικῶς δὲν δύναται νὰ ἀναπλασθῶσι) ⁽²⁰³⁾.

3. Ἡ σπουδὴ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κυρίως ὑποσυνεϊδήτου ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς ἀποτελεῖ τὰς καλουμένας «ψυχολογίας τοῦ βάθους».

Τοιαῦται ψυχολογίαι τοῦ βάθους εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ ψυχολογικὴ σχολὴ τῆς ψυχαναλύσεως, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Βιέννῃ καθηγητοῦ τῆς ψυχιατρικῆς Sigmund Freud, ἡ σχολὴ τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ψυχιατρικῆς Alfred Adler καὶ ἡ σχολὴ τῆς ἀναλυτικῆς ψυχολογίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐλβετοῦ C. G. Jung.

Διὰ τῶν σχολῶν τούτων ὑπείσέρχεται ἡ ἱατρικὴ εἰς τὴν ψυχολογίαν ⁽²⁰⁴⁾.

II. Ὡς ψυχολογίαν ὅμως τοῦ βάθους δέον νὰ χαρακτηρίσωμεν καὶ τὴν ψυχολογίαν τῶν ψυχικῶν στρωμάτων (Schichtung). Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τὸ ἄτομον δὲν ἀποτελεῖ μόνον ψυχικὴν ἐπιφάνειαν (Flächenhaftigkeit), ἀλλ' ἔχει καὶ ψυχικὸν βάθος (Tiefe). Εἰδικώτερον ὑπάρχουσι ψυχικὰ στρώματα (Schichten), ἅτινα ὑπέρκεινται ἢ ὑπόκεινται ἀλλήλοις καὶ τὰ ὅποια δύνανται νὰ τελῶσι πρὸς ἄλληλα ἐν σχέσει ἐντάσεως ἢ ἁρμονίας. Ψυχικὰ στρώματα κείμενα παρὰ τὴν ἐξωτερικὴν ψυχικὴν ἐπιφάνειαν εὐρίσκονται ἐν ἀμέσῳ ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον, ἐν ᾧ διαβιοῖ ὁ ἄνθρωπος. Ἔτερα ψυχικὰ στρώματα δύνανται νὰ εὐρίσκωνται τόσον βαθέως, ὥστε οὐ

⁽²⁰³⁾ «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ψυχανάλυσις καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν. Ἀθήναι 1928», σελ. 8: «Τὸ ὑποσυνεϊδήτον περιλαμβάνει ὅλα τὰ περασμένα ψυχικὰ μας συμβάντα, τὰ ὅποια πρὸς στιγμὴν ἢ διὰ παντὸς ἐλησμονήθησαν. Ὅλη ἡ περασμένη ζωὴ μας, ὅλα ὅσα ἐζήσαμεν περιέχονται εἰς τὸ ὑποσυνεϊδήτον. Τινὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι δυνατόν ὑπὸ τινος ὁρους νὰ ἐπανεέλθουν πάλιν ἐν μέρει μεταβεβλημένα εἰς τὴν συνείδησιν (προσυνεϊδήτον). Ἐζήσαμεν ὅμως καὶ ψυχικὰ γεγονότα, τὰ ὅποια οὐδέποτε θὰ ἀναπλασθῶν. δηλ. οὐδέποτε θὰ ἐνθυμηθῶμεν, π. χ. τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας φαίνονται ὡς ἐξαφανισθέντα ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν τινων περιπτώσεων. Ἡ λησμοσύνη, εἶναι φαινόμενον γενικὸν δι' ὅλας τὰς ἡλικίας. Τὰ διὰ παντὸς ἐξαφανισθέντα αὐτὰ γεγονότα πρέπει νὰ τὰ θεωρήσωμεν ὡς μὴ ὑπάρχοντα πλέον διὰ τὸ ἄτομον; Οἱ ψυχαναλυταὶ φρονοῦν ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀφήνουν ἴχνη, τὰ ὅποια ὑπάρχοντα ἀκόμη, ἀσκοῦντα ἐπιδράσιν τινα ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ βίου, ἀποτελοῦντα τὸ ἀσυνεϊδήτον». Πρβλ. καὶ Sigm. Freud, Die Frage der Laienanalyse. Leipzig, Wien und Zürich. 1926».

⁽²⁰⁴⁾ Οὐχ' ἤττον αἱ ψυχολογίαι αὗται τοῦ βάθους δὲν ἐφορμίζονται μόνον ἐπὶ παθολογικῶν ψυχικῶν φαινομένων, ἀλλὰ μεταφέρονται καὶ ἐφαρμόζονται ὡσαύτως διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ ὕγιους καὶ ὁμαλοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου, ἵνα διὰ τῶν ποικίλων ἰδιορρυθμῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀσυνεϊδήτου ἐρμηνευθῶσιν αἱ ἀπαντῶμεναι ἀτομικαὶ διαφοραὶ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς διανοήσεως, τῆς βουλήσεως, τῆς συναισθηματικότητος καὶ τῶν εἰδῶν ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς.

μόνον νὰ μὴ εὐρίσκωνται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ νὰ παραμένωσιν ἄγνωστα εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄτομον ⁽³⁰⁵⁾.

III. 1. "Ἀπασαὶ αἱ ψυχολογίαι τοῦ βάθους δέχονται ὅτι τὰ ψυχικὰ γεγονότα, ἅτινα περιέχονται ἐν τῷ κυρίως ὑποσυνειδήτῳ, ἢ ἄλλως τὰ βαθύτερα ψυχικὰ στρώματα δὲν ἀπαρτίζουσιν οἶονεὶ ἀποθήκην παθητικοῦ ψυχικοῦ ὕλικου, ἀλλὰ ψυχικὴν χώραν, ἥτις ἐκδηλοῖ ἰσχυρὰν δυναμικότητα (eine Sphäre höchster seelischer Energie) καὶ ἀσκεῖ ἀνεπίγνωστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς συνειδητῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς ⁽³⁰⁶⁾. "Ἀλλαις λέξεσιν αἱ ἐκ τοῦ κυρίως ὑποσυνειδήτου ἢ ἄλλως ἐκ τῶν βαθυτέρων ψυχικῶν στρωμάτων ἀπορρέουσαι ἐνέργειαι ἐκ τοῦ αὐτόθι συγκεντρωμένου ψυχικοῦ κόσμου ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων, συναισθημάτων, ἐπιθυμιῶν καὶ συμπεριφορῶν συνιστῶσαι ἀσυνείδητα ἐλατήρια τούτων.

2. Σαφῶς δέον νὰ τονίσωμεν ὅτι καθ' ἀπάσας τὰς ψυχολογίας τοῦ βάθους δὲν παύει τὸ πρόσωπον νὰ ἀποτελῇ ἐν τῇ πραγματικότητι ἀδιάσπαστον καὶ ἀδιαίρετον ἐνότητα. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ὃ τε ὑποσυνειδήτος καὶ συνειδητὸς ψυχικὸς κόσμος, τὰ τε βαθύτερα καὶ ὑπερκείμενα ψυχικὰ στρώματα συνιστῶσιν

⁽³⁰⁵⁾ Σχετικῶς ὅρα καὶ «William Stern. Psychologie der frühen Kindheit (bis zum sechsten Lebensjahre) (mit Benutzung ungedruckter Tagebücher von Clara Stern und Beiträgen von Kurt Lewin und Heinz Werner). 6. Aufl. Leipzig. 1930», σελ. 28. Οὗτος ἀναφερόμενος εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ ψυχολογικῶν στρωμάτων παρατηρεῖ ὅτι ἐν τῇ διαδρομῇ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτυμβῇ μεταλλαγὴ τῆς θέσεως τῶν ψυχικῶν τούτων στρωμάτων, ἥτις νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς σταδιοδρομίας τοῦ ἀτόμου. Ὁ αὐτὸς ἀναφερόμενος εἰς τὴν θεωρίαν του περὶ προσωποκρατίας (περὶ ἐνιαίου τῆς προσωποκρίτου, Personalismus) παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει πάντως νὰ λησμονήσωμεν κατὰ τὴν ἐρευναν καὶ παρατήρησιν τῶν ἐν λόγῳ στρωμάτων τοῦ ψυχικοῦ κόσμου ὅτι τὸ πρόσωπον εἶναι καὶ παραμένει «ὅλότης» («dass die Person eine Ganzheit ist und bleibt; sie ist nicht zerissen in eine Mehrheit, sondern gerade das lebendige Verhältniss der Schichten zueinander, ihr strukturelles Gefüge und ihr lebendiger Kräfteaus-tausch macht das Wesen der Person aus»).

⁽³⁰⁶⁾ Κατὰ τὸ σύγγραμμα «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ψυχανάλυσις καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν. Ἀθῆναι. 1928» σελ. 11 «ἡ σπουδαιότερα ψυχολογικὴ ἀνακάλυψις τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ψυχαναλύσεως Freud εἶναι ἡ δυναμικότης, τὴν ὅποιαν ἀποδίδει εἰς τὸ ἀσυνείδητον».

Αἱ συνειδητὰ ἐπιθυμῖαι καὶ τὰ συνειδητὰ κίνητρα τῶν πράξεων ἢ παραλείψεων τῶν ἀνθρώπων παραλαμβάνουσι ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ὑποσυνειδήτου μέγα μέρος τῆς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἐνίοτε ἀνεῖ ἀναφορὰς ἡμῶν πρὸς τὰ ἀσυνείδητα καὶ ἀνεπίγνωτα ταῦτα κεκρυμμένα ἐλατήρια εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐρμηνευθῶσιν ὠρισμένα συνειδητὰ εἶδη διαγωγῆς τοῦ ἀτόμου (Σχετικὸν παράδειγμα ἀναφέρει ὁ Δ. Μωραΐτης αὐτόθι σελ. 12: Κόρη τις ἀποστρέφεται τοὺς ἀνδρας καὶ τὸν γάμον χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸν λόγον. Διὰ τῆς ψυχολογικῆς ἐρευνῆς τοῦ ἀσυνειδήτου ἐβεβαιώθη ὅτι ἐν τῇ παιδικῇ τῆς ἡλικίᾳ ἀντελήφθη πολλὰκις τὸν οἰνόφλυγα πατέρα της προσπαθοῦντα βαναύσως νὰ ἐξαναγκάσῃ τὴν μητέρα της, ἵνα δεχθῇ συνουσίαν. Τὸ γεγονός τοῦτο, καίπερ λησμονηθὲν, εἶχε δημιουργήσῃ ἀσυνείδητον ἀποστροφήν πρὸς τὸν γάμον καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς ἀνδρας).

ένότητα και ολότητα ψυχικὴν ἀδιαχώριστον. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἡ ἐκάστοτε ψυχικὴ λειτουργία συντελεῖται ὡς ὅλον ἀδιαίρετον (ἀρχὴ τῆς ἐνότητος) (207).

§ 27.

Μέθοδος τῆς ψυχανάλυσεως.

I. 1. Κατὰ τὴν Σχολὴν τῆς ψυχανάλυσεως (Psychoanalyse) τὸ κέντρον τοῦ ὅλου ψυχικοῦ βίου, αἱ βασικαὶ ὕφαι καὶ τὰ κίνητρα τῶν διαφόρων ψυχικῶν λειτουργιῶν εἶνε ἡ «τάσις πρὸς ἀπόλαυσιν, πρὸς ἡδονήν» (Lustprinzip, Libido), ἥτις παράγεται τελικῶς ἐκ τῆς ἐρωτικῆς δυνάμεως (aus dem Urquell des Sexuellen). Τὰς ἐρωτικὰς ταύτας ὁρμὰς χαρακτηρίζει ἡ σχολὴ αὕτη ὡς ἀρχικὴν πηγὴν (208) τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχικοῦ βίου, ἥτις δύναται νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν γένεσιν τῶν ἀνθρωπίνων ιδιοτήτων καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐξέλιξιν. Αἱ γενικαὶ ἀνθρώπιναι ιδιότητες συνιστῶσιν οἶονεὶ μεταμορφώσεις καὶ διοχετεύσεις τῆς ἐρωτικῆς δυνάμεως, νοουμένης ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως.

2. Εἰδικώτερον αἱ μετὰ τῶν εἰς τὸ βάθος τοῦ ὑποσυνειδήτου (ἀσυνειδήτου) ἀπωθηθέντων ψυχικῶν βιωμάτων συνδεόμεναι ἐρωτικαὶ ἐπιθυμίαι, κατατεί-

(207) "Ὅρα καὶ ἀνωτέρω § 26 ὑπ. 205. Ὁμοίως «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. "Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 4 ἐπ.: «Κατ' ἀρχὴν δεχόμεθα ὅτι ἡ προσωπικότης εἶναι ἐνότης ἀκολουθοῦσα ὀρισμένον σκοπόν, καθορίζουσα τὴν ζωὴν τῆς ἐλευθέρως καὶ δημιουργικῶς. Κάθε ἀνθρωπίνη ἐνέργεια ἀπορρέει ἀπὸ ἑνα ὑποκείμενον. Ὅλα τὰ ψυχικὰ φαινόμενα πρέπει νὰ ἀναγέωνται εἰς μίαν ἐνότητα, τὸ ὑποκείμενον».

Πρβλ. καὶ «William Stern. Psychologie der frühen Kindheit. 6. Aufl. Leipzig. 1930», σελ. 7 ἐπ., ἐνθα ὁ συγγραφεὺς ἀναφερόμενος εἰς τὸν «Personalismus» τονίζει ὅτι ἡ ἐνότης τῆς προσωπικῆς (ψυχοφυσικῆς) ζωῆς ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ἀρετηρίας καὶ τὸν σταθερὸν φορέα π ἄ σ η ς ψυχικῆς ἐξελίξεως.

Τὴν ἐνότητα ταύτην ὑποστηρίζουσι καὶ ἡ μορφολογικὴ ψυχολογικὴ σχολὴ τοῦ Βερολίνου (Gestaltpsychologie), ἡ σχολὴ τῆς νοούσης ψυχολογίας τοῦ Würzburg (Denkpsychologie), ἡ διδασκαλία τῶν Komplexqualitäten τῆς Σχολῆς τῆς Λειψίας κ. ἄ.

(208) Πρβλ. «I. K. Παπαζαχαρίου. Οἱ ἀνήλικοι ἐγκληματαὶ κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλοτρίῳ κρατοῦντα. Τεύχος Α'. Ἀθῆναι. 1932» σελ. 55 ἐπ. Ἡ ψυχανάλυσις ἀποδίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀνέλιξιν τῆς γενετηρίου ὁρμῆς. Αἱ γενετήριοι αὗται ἐκδηλώσεις δὲν ἐμφανίζονται τὸ πρῶτον διὰ τῆς ἐπελεύσεως τῆς ἥβης, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἤδη ἀπὸ τῆς γεννήσεως, γίνονται δ' οὕτως ἐν τῇ ψυχανάλυσει λόγος οὐ μόνον περὶ τῶν γενετηρίων ἐκδηλώσεων, αἵτινες συμπαρομαρτοῦσι μετὰ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τοιούτων τῆς παιδικῆς (die kindliche Sexualität), ἀκόμη δὲ καὶ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας (die Sexualität des Säuglings). Θὰ εἶδει νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ γενετηρίου ἐνστίκτου δὲν ἐκδηλοῦται μόνον ἐν τῷ ἔρωτι μετὰ τῶν δύο φύλων, ἀλλ' ὑποσυνειδήτως πολὺ εὐρύτερον.

"Ὅρα καὶ «Isserlin. Psychoanalyse. Enzyklopädisches Handbuch des Kinderschutzes und der Jugendfürsorge. 2. Aufl. Leipzig. 1930», σελ. 593 - 565.

νουςαι εἰς πραγματικὴν ἢ καὶ φανταστικὴν ἱκανοποίησιν, συνιστῶσιν ἀσυνείδητα ἐλατήρια πλείστων συνειδητῶν ἐνεργειῶν ἢ παραλείψεων τοῦ ατόμου..

Ἡ εἰς τὸ ὑποσυνειδητὸν ἀπώθησις (καταπίσεις, Unterdrückung) ⁽²⁰⁹⁾, διαφόρων βιωμάτων τελεῖται ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας (infantile Sexualität) κατόπιν συγκρούσεως τοῦ ἀγγοῦντος ἠθικῆς ἀρχᾶς (ἐπιδωκόντος μόνον ἡδονὴν καὶ ἀποφεύγοντος πᾶσαν δυσἀρέσκειαν) «ὑποσυνειδήτου» πρὸς τὰς συνειδητὰς τάσεις τῆς ἠθικῆς «κοινωνικῆς συνειδήσεως» (ἦτοι τῶν ἠθικῶν κοινωνικῶν νόμων, οἵτινες ἐντυποῦνται εἰς τὴν ἀτομικὴν συνειδήσιν, τὸ συνειδητὸν ἐγώ).

Πολλάκις αἱ εἰς τὸ ὑποσυνειδητὸν καταπιεσθεῖσαι ἐπιθυμίαι ὀργανοῦνται εἰς δυναμικὰ ὁμάδας, οἷον εἰς ψυχικὰ καρκινώματα, τὰ καλούμενα «συμπλέγματα» (Komplexe) καὶ δημιουργοῦσιν ἀνωμάλους καὶ ἀντικοινωνικούς, πλείως καὶ νευρωτικούς χαρακτῆρας, ἀλλὰ καὶ ἐγκληματικούς ἢ ἄλλους. Τὰ σχηματιζόμενα συμπλέγματα ἀναφέρονται εἰς τὸν γενετήσιον παράγοντα («σύμπλεγμα τοῦ Οἰδίποδος») ⁽²¹⁰⁾.

II. 1. Ἡ μέθοδος τῆς ψυχανάλυσεως ἀποτελεῖ μέθοδον ἔνθεν μὲν ἐρεύνης τῆς προσωπικότητος, ἔνθεν δὲ θεραπείας αὐτῆς.

⁽²⁰⁹⁾ Ὁ συνειδητὸς ψυχικὸς κόσμος ἔχει ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τάσιν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ψυχανάλυσεως, νὰ ἀποδιώκῃ γεγονότα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὡς μὴ ἀνεκτά, λόγῳ ὀρισμένης δυσἀρέστου συναισθηματικῆς δυσἀρέστου ἀποχρώσεως αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη καταπίσεις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται συνειδητῶς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῆς τοιαύτης καταπίσεως εἶναι φυσικὸν νὰ γεννῶνται ὀρισμέναι διαρκεῖς ἀντιδράσεις ἐν τῷ ψυχικῷ κόσμῳ, ἀκριβῶς δ' ὡς τοιαῦται ἀντιδράσεις δέον νὰ θεωρηθῶσι καὶ αἱ «ψυχικαὶ διαταραχαί», τὰ καλούμενα «ψυχικὰ τραύματα». Ἀλλὰς λέξεσιν ἡ λειτουργία τῆς καταπίσεως τελεῖται ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυρῶν συγκρούσεων καὶ πιέσεων.

Καταπίσεις ἔρα εἶναι ἡ ἀπώθησις ἐκ τῆς συνειδήσεως εἰς τὸ ἀσυνειδητὸν ἐπιθυμίας τινὸς ἢ παραστάσεώς τινος. Κατὰ τὸν «Sigmund Freud. Ueber Psychoanalyse. Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse (γερμανιστ)» («Introduction à la psychoanalyse. Paris. 1929» (γαλλιστ) σελ. 10 «Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀσυνειδήτου λαμβάνομεν ἐκ τῆς διδασκαλίας περὶ καταπίσεως. Τὸ καταπιεσμένον εἶναι τὸ ὑπόδειγμα (das Vorbild) τοῦ ἀσυνειδήτου».

Τὸ ἀσυνειδητὸν ἀποτελεῖται ἐκ καταπιεσθεισῶν παραστάσεων, ἐπιθυμιῶν ἢ ὁρμῶν, αἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν συνειδητὸν ψυχικὸν κόσμον, εἰ μὴ κατόπιν εἰδικῆς μεθόδου «ἐπεμβάσεως». Ἡ καταπίσις χαρακτηρίζεται ὡς «προστατευτικὸν σύστημα» (Schutzvorrichtung) τῆς προσωπικότητος, ἐφ' ὅσον αἱ καταπιεζόμεναι ἐπιθυμίαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὰς συνειδητὰς τάσεις τοῦ ἐγώ. Ἵνα διατηρηθῇ ἡ καταπιεσθεῖσα συνειδήσις ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ὑποσυνειδήτου ἀπαιτεῖται ὀρισμένη προσπάθεια, ἀποκληθεῖσα «ἀντίστασις» (Widerstand).

Σχετικῶς ὅρα καὶ «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ψυχανάλυσις καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγήν. Ἀθήναι. 1928» σελ. 13 - 14 περὶ συγκρούσεως καὶ καταπίσεως, «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Freud, Adler, Jung. Περιοδικὸν τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος ΣΤ'. Ἀθήναι. 1937» σελ. 6 ἐπ.

⁽²¹⁰⁾ Ἡ ψυχανάλυσις ὁμιλεῖ περὶ τοῦ «συμπλέγματος τοῦ Οἰδίποδος» (Oedipus-komplex), καθ' ὃ τὸ μὲν ἄρρεν αἰσθάνεται εὐθύς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του λαμβάνουσαν «ἐρω-

Αὕτη ἀπεκλήθη «παθολογική», διότι ἐπενοήθη καὶ ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ θεραπειῶν παθολογικῶν, ἰδίως νευρωτικῶν προσωπικότητων.

2. Κατὰ τὴν μέθοδον αὐτὴν ὁ ψυχαναλυτὴς ἐπιθυμῶν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν βαθυτέρων ἐλατηρίων τῶν διαφόρων εἰδῶν διαγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος του καὶ γενικῶς τῆς ἀληθοῦς προσωπικότητος αὐτοῦ προσπαθεῖ νὰ διεισδύσῃ⁽²¹¹⁾ εἰς τὸ ὑποσυνειδήτον τοῦ ατόμου (ψυχολογία τοῦ βάθους) διὰ μελέτης τῶν «ὁδῶν ἐκκενώσεως» τῶν ἐκ τοῦ ὑποσυνειδήτου τεινουσῶν ἐπὶ τὴν ἱκανοποίησιν γενετησίῶν ἐπιθυμιῶν, (ὡς τῶν ὁδῶν τῶν «παραστρατημάτων»⁽²¹²⁾, σφαλμάτων γλώσσης, ἀντιλήψεως, βουλήσεως, μνήμης κ. ἄ.) (Fehlleistungen), ὁνείρων (ἐν τῷ ὁνείρῳ διακρίνονται δύο περιεχόμενα, ἥτοι τὸ «λανθάνον», ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν καταπιεσμένην ἐπιθυμίαν, καὶ τὸ «δῆλον», τ. ἔ. ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλέπομεν ἐν ὁνείρῳ καὶ τὸ ὁποῖον συνιστᾷ συμβολικὴν ἑκφρασιν ἱκανοποιήσεως τῆς καταπιεσθείσης ἐπιθυμίας, «συμβολισμὸς τοῦ ὁνείρου» (Traumdeutung)⁽²¹³⁾), ὑπνωτισμοῦ (Hypnotismusforschung) κ.τ.λ.

τυχήν» συμπάθειαν πρὸς τὴν μητέρα του καὶ ζηλότυπον ἀντιπάθειαν πρὸς τὸν «ἀντεραστὴν» πατέρα, ὡς καὶ τὸ θῆλυ τανάπαλιν.

Εἰδικώτερον εἶναι δυνατόν αἱ εἰς τὸ ὑποσυνειδήτον καταπιεσθεῖσαι ἐπιθυμίαι διαφορῶν κύκλων καὶ εἰδους οἰοῦναι νὰ ὀργανωθῶσιν εἰς ομάδας δυναμικάς, αἰτνες μετὰ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτάς συγκαταπιεσθεισῶν παραστάσεων καὶ συναισθημάτων νὰ ἀπαρτίσωσι τὰ καλούμενα «ψυχικὰ συμπλέγματα» (Komplexe).

(²¹¹) Πρβλ. «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Γενικὴ ψυχολογία. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1939». Οὗτος ἀναφερόμενος εἰς τοὺς Freud καὶ Adler ἐν σελ. 29 λέγει χαρακτηριστικῶς: «Ὡς ἀληθεῖς δύται ἀνεῦρον τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς».

(²¹²) Πρόκειται περὶ ψυχικῶν φαινομένων τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς, ἅτινα τὸ πρῶτον ἐμελετήθησαν ὑπὸ τῆς σχολῆς τῆς ψυχανάλυσεως καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεδόθη ἰδιαίτερα βαθύτερα σημασία. Αἰφνης ταῦτα δύνανται νὰ ἀποτελέσωσι «ὁδὸν ἐκκενώσεως» κατὰ τὴν ψυχανάλυσιν διαφορῶν καταπιεσθεισῶν ἐν τῷ ὑποσυνειδήτῳ ἐπιθυμιῶν. Λ. χ. λησμοσύνη ὀνόματος, διότι τοῦτο συνδέεται πρὸς γεγονὸς δυσάρεστον πρὸς ἐμὲ ἢ λέξεις ἀπρεπεῖς λεχθεῖσαι ἀφηρημένως καὶ μηχανικῶς, αἰτνες ὑποδηλοῦσιν σχετικὴν ἀσυνειδήτον ἐπιθυμίαν καταπιεσθεῖσαν τοῦ ατόμου. Ὅρα εὐρύτερον σχετικῶς «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ψυχανάλυσις καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν. Ἀθῆναι. 1928» σελ. 15 ἐπ.

(²¹³) Πρβλ. «Ἐρσης Δ. Μωραΐτου (ἐτῶν 12). Ἐνα ὄνειρο. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Δ'. ἔτους Δ'. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 58.

Κατὰ τὴν ψυχανάλυσιν τὸ ὄνειρον ἀποτελεῖ ἐκδηλώσιν δύο ἀντιθέτων τάσεων, ἥτοι μιᾶς τάσεως, ἥτις, προερχομένη ἐκ τῆς σφαίρας τοῦ ὑποσυνειδήτου, προσπαθεῖ νὰ ἀγάγῃ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιθυμίαν πρὸς ἱκανοποίησιν, καὶ ἐτέρας τάσεως, ἥτις προερχομένη ἐκ τῆς σφαίρας τοῦ συνειδήτου, παρεμποδίζει τὴν τοιαύτην ἐξοδὸν καὶ ἱκανοποίησιν τῆς ἐπιθυμίας. Κατόπιν τῆς πάλης ταύτης μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων τάσεων εἶναι μὲν δυνατόν τελικῶς νὰ κατορθώσῃ ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τρόπον δῆλον, ἀλλ' ἐν παραμορφώσει καὶ συμβολικῶς.— Ὅπως ἰδιαίτεράν σημασίαν λαμβάνει ἐν τῇ ψυχανάλυσιν ἡ διδασκαλία περὶ συμβολισμοῦ καὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν (Die Lehre von der Symbolik und der Deutung).

Κατὰ τὴν σχολὴν τῆς ψυχαναλύσεως διὰ τῆς διεισδύσεως εἰς τὸ βάθος τοῦ ψυχικοῦ κόσμου οὐ μόνον διαγιγνώσκουμεν τὴν πραγματικὴν προσωπικότητα τοῦ ατόμου, ἀλλὰ ταυτοχρόνως διὰ τῆς εἰς τὸ τυχὸν αντιβιολογικὸν καὶ ἀντικοινωνικὸν ἄτομον ἀποκαλύψεως (διαφωτίσεως, Aufdeckung) τῶν καταπιεσθεισῶν ἐπιθυμιῶν καὶ βιωμάτων δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

III. Κατὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ψυχαναλύσεως ἡσκήθη δριμυτάτη κριτικὴ. Ἰδίως ἀναγνωρίζεται μὲν ἡ σημασία τῆς διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἐξελιξέως τῆς γενετησίας ὁρμῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἥδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς τοῦ ἡλικίας, ἀναγνωρίζεται ἐπίσης ὅτι ὁ γενετήριος παράγων ἀσκεῖ ὥντως σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν ὑφὴν καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, οὐχ' ἥττον κατακρίνεται σφοδρῶς ἡ μονομέρεια αὐτῆς καὶ ἡ ἐπιζήτησις ἐρμηνείας τῶν πάντων διὰ τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὴν γενετηρίαν δύναμιν (Pansexualismus) ⁽²¹⁴⁾, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ ἀκράτου συμβολισμοῦ (die Lehre von der Symbolisierung).

§ 28.

Μέθοδος τῆς ἀτομικῆς ἢ ἀτομοστικῆς ψυχολογίας.

I. 1. Κατὰ τὴν σχολὴν τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας (Individualpsychologie) τὸ κέντρον τοῦ ὅλου ψυχικοῦ βίου, αἱ βασικαὶ ὑφαὶ καὶ τὰ κίνητρα τῶν διαφόρων ψυχικῶν λειτουργιῶν εἶναι ἡ (ὑπὸ τὴν σημασίαν τῆς δημιουργίας προσωπικῆς ἀξίας) «τάσις πρὸς ἐπιβολήν, ἐπικράτησιν, ἰσχύν, πρὸς κύριον»

⁽²¹⁴⁾ Ὁ «William Stern. Psychologie der frühen Kindheit 6 Aufl. Leipzig. 1930». σελ. 11 χαρακτηρίζει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ψυχαναλύσεως πρὸς γνῶσιν τῆς παιδικῆς ψυχολογίας ὡς ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνον, ἐπιζημίαν ἀπὸ ἀπόψεως παιδαγωγικῆς καὶ θεραπευτικῆς, ἐφ' ὅσον μάλιστα δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς πρόωρον ἀφαίρεσιν τῆς φυσικῆς ἀθρότητος τοῦ παιδὸς («Entharmlosung» des Kindes).

Ὅρα καὶ «Α. Ἐλευθεροπούλου. Ὁ ψυχικὸς βίος τῶν ἀνθρώπων. Ἀθήναι. 1936», σελ. 138 ἐπ., καθ' ὃν «δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ὑπερεκτιμᾶται οἰονδήποτε εἶδος τῶν διαφόρων παρὰ γόντων, π. χ. ἡ ἐρωτικὴ τάσις, ὅπως τὸ πράττει ὁ Freud», σελ. 186: «Σφάλλει ὁμοῦς ὁ Freud θεωρῶν τὰς ἐρωτικὰς ὁρμὰς (libido) ὡς τὴν μόνην ἀρχικὴν πηγὴν τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχικοῦ βίου καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγῶν τὴν γένεσιν τῶν ιδιοτήτων καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ γενικαὶ ἀνθρώπιναι ιδιότητες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶν ὡς μεταμορφώσεις, ὡς διχογευσεις οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐρωτικῆς ὁρμῆς, μολονότι εἶναι δυνατόν ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ τεθοῦν εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἢ νὰ ἐνισχυθοῦν δι' αὐτῆς. Οὕτε εἶναι δυνατόν νὰ καταρτισθῇ ἰδιοφυῆς καὶ μεγαλοφυῆς διὰ οἰασθήποτε διακονίσεως τῆς ἐρωτικῆς ὁρμῆς ὁ ἀνθρώπος, ὁ παῖς, ὁ νέος, ὁ μὴ ἔχων ἐκ φύσεως τὰς ἀπαιτουμένας ιδιότητας, οὔτε γενεῇ ἡ ὁρμὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὸν ἄσωτον ἢ τὸν φιλάργυρον, τὸν ραδιοῦργον ἢ τὸν εὐθὺν κλπ. Διὰ διαχειρίσεως τῶν ἐρωτικῶν ὁρμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ πάντως μόνον ὕψωσις ἢ πτώσις τῶν ὑπαρχουσῶν ιδιοτήτων καὶ νὰ παρουσιασθοῦν ἢ νὰ χαθοῦν τὰ σχετικὰ πρὸς τινὰ ιδιότητα κλπ.»

(Geltungstrieb) ⁽²¹⁵⁾. Δηλαδή ἡ ἀτομιστικὴ ψυχολογία ἐν τῇ μεθοδολογίᾳ καὶ τῇ θεωρίᾳ αὐτῆς πρὸς σπουδὴν τοῦ ψυχικοῦ κόσμου δὲν ἐρείδεται μονοπλευρῶς ἐπὶ τῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν τῆς γενετηρίου ὁρμῆς, ἀλλ' ἐπὶ γενικωτέρων χαρακτηρολογικῶν βάσεων, ἐφ' ὅσον παρὰ τὴν γενετηρίαν πλευρὰν ἀποβλέπει καὶ εἰς ἄλλας ἀπόψεις.

2. Εἰδικώτερον κατὰ τὴν ἀτομικὴν ψυχολογίαν πᾶς ἄνθρωπος γεννᾶται φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ἐμφύτους δυνάμεις καὶ προδιαθέσεις (παράγων κληρονομικότητος). Παρὰ τὰς ἐσωγενεῖς ὁμῶς αὐτὰς δυνάμεις ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ ἐξωγενεῖς παράγοντες τοῦ περιβάλλοντος, κατ' ἐξοχὴν τοῦ «κοινωνικοῦ περιβάλλοντος», ἐν ᾧ προορίζεται νὰ διαβίωσῃ ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἀποτελῶν «κοινωνικὸν ὂν» (κατ' Ἀριστοτέλη «κοινωνικὸν ζῷον»). Ἡ διαβίωσις αὕτη κατ' ἀρχὴν δέον νὰ ᾖ ἁρμονικὴ ἐναντι τῶν συνανθρώπων, πολλῶν μᾶλλον, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως ἔχει ὁρμὴν πρὸς κοινωνίαν ἀνθρώπων καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσῃ μόνος ἐκτὸς ταύτης (αἰολογικὴ τῆς κοινωνικῆς

⁽²¹⁵⁾ Πρβλ. «Γεωργίου Παναγιωτίδου. Ἱστορίᾳ τῆς ψυχολογίας. Ἀθήναι. 1927» (περισπούδαστον σύγγραμμα) σελ. 487 ἐπ.: Κατὰ τὴν ἀτομικὴν ψυχολογίαν ἡ ὁρμὴ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐπικρατήσεως χαρακτηρίζουσι τὸν κεντρικὸν καὶ ἀσυνείδητον παράγοντα διαμορφώσεως τοῦ ψυχικοῦ κόσμου. Οὕτω λοιπόν, ἐν ᾧ ὁ Freud λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ παρελθόντος καὶ ἀναλύων αὐτὸ προσπαθεῖ νὰ ἀνέυρῃ τὰς ἐπιδράσεις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν προσώπου, ὁ Adler λαμβάνει τὸ μέλλον καὶ φροντίζει νὰ προκαθορίσῃ τὰς τάσεις αὐτοῦ. Ὁ πρῶτος ἐρμηνεύει αἰτιωδῶς καὶ ἐκ παρελθουσῶν ἐντυπώσεων (βιωμάτων= Erlebnisse), ἐν ᾧ ὁ δεῦτερος παράγει τὰ πάντα ἐκ τοῦ τέλους καὶ τοῦ σκοποῦ.

Ὅρα ἰδίως καὶ «Alfred Adler. Ἀνθρωπογνωσία. Μετάφρασις ἐκ τῆς τρίτης γερμανικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ Γεωργίου Ν. Παλαιολόγου. Ἔκδ. β'. Ἀθήναι. 1948». Περὶ τῆς σκοπιμότητος ἐν τῷ ψυχικῷ βίῳ σελ. 16 ἐπ.: «Ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν ψυχικῶν φαινομένων εἶναι πάλιν ἡ κίνησις, ἡ ὁποία κατευθύνεται πρὸς ὀρισμένον σκοπόν. Διὰ ταῦτα ὀφειλομένον νὰ θεωρήσωμεν ὡς πεπλανημένην τὴν ἀντίληψιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ εἶναι ἡρεμοῦσα ὁλότῃς. Ταύτην δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὑπὸ τὴν μορφήν μόνον ἀφ' ἑαυτῶν κινουμένων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ ἐνιαίαν τινὰ ἀρχὴν καὶ κατατείνουν εἰς ἐνιαῖον σκοπόν. Δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ψυχικὸν βίον χωρὶς σκοπόν, πρὸς τὸν ὅποιον νὰ φέρῃται ἡ κίνησις, ἡ δυναμικότης τῆς ψυχῆς. Ὁ ἀνθρώπινος ψυχικὸς βίος ὀρίζεται κατὰ ταῦτα ὑπὸ σκοποῦ. Αἱ σκέψεις, τὰ αἰσθήματα, ἡ βούλησις, ἡ ἀκόμη καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ ἀνθρώπου, ἀναγκαίως καθορίζονται, περιστέλλονται, ἐπιλέγονται καὶ κατευθύνονται ὑπὸ σκοποῦ τινος, ὅστις προβάλλει ἐνώπιόν του. Ὁ σκοπὸς δύναται νὰ νοηθῇ εἴτε ὡς μεταβλητός, εἴτε ὡς σταθερός. Δυνάμεθα ἐπομένως νὰ νοήσωμεν πάντα τὰ ψυχικὰ φαινόμενα ὡς προπαρασκευὴν διὰ τι μελλοντικόν. Ἐάν τις ἡξέυρῃ τὸν σκοπὸν ἀνθρώπου τινὸς καὶ ἐξ ἄλλου ἔχῃ πείραν τινὰ τοῦ κόσμου, οὗτος γνωρίζει ὡσαύτως, τί ἡμπορεῖ νὰ σημαίνουν αἱ ἐκφραστικαὶ κινήσεις του καὶ δύναται νὰ συλλάβῃ τὸ νόημά των, ἐκδεχόμενος τοῦτο ὡς προπαρασκευὴν τοῦ γνωστοῦ εἰς αὐτὸν σκοποῦ».

Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς σκοπιμότητος καὶ «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. Ἔκδ. β'. Ἀθήναι. 1947» σελ. 4. Αὐτόθι καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνότητος, τοῦ αὐτοκαθορισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικότητος.

συμβιώσεως»)⁽²¹⁶⁾. Ἀντιθέτως ὁμως πρὸς τὰς ἄλλας ψυχολογικὰς κατευθύνσεις, αἵτινες προσδίδουσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παράγοντα αἰτιότητος εἰς τοὺς ἐσωγενεῖς καὶ ἐξωγενεῖς παράγοντας, διδάσκουσαι ὅτι ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης διαμορφοῦται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν ἐσωγενῶν καὶ ἐξωγενῶν παραγόντων, συνιστῶσαι τὰς καλουμένας «ψυχολογίας τῆς κτήσεως» (Besitzpsychologien), ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία διδάσκει ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης καὶ ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρ διαπλάσσεται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς χρήσεως ἐκ μέρους τοῦ ἔχοντος ἐλευθέραν «δημιουργικὴν δύναμιν» ἀνθρώπου⁽²¹⁷⁾ τῶν ἐσωγενῶς καὶ ἐξωγενῶς κτηθέντων. Τούτων οὕτως ἐχόντων εἶναι δυνατόν ἄνθρωποι, εὐρεθέντες πρὸ πανομοιότητων κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν ἐσωγενῶν καὶ ἐξωγενῶν παραγόντων, νὰ διαμορφώσωσι ἀλλοίους χαρακτήρας καὶ ἀλλοίαν προσωπικότητα, ἐπεὶ δὲ ἕκαστος ἐποιήσατο διάφορον τῶν οὕτω κτηθέντων χρήσιν. Ἄρα ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία συνιστᾷ «ψυχολογίαν χρήσεως» (Gebrauchpsychologie)⁽²¹⁸⁾.

⁽²¹⁶⁾ Ἡ ἀρχὴ τῆς κοινωνικότητος ἄγει λογικῶς τοὺς ἐρευνητὰς νὰ ἐξετάσωσι τὸ πρόβλημα τῶν ὑπὸ τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως ἐπιβαλλομένων ἀπαραιτήτων περιορισμῶν.

⁽²¹⁷⁾ Πρόκειται περὶ τῆς «ἐνδελεχείας» τοῦ Ἀριστοτέλους.

⁽²¹⁸⁾ Χάριν τῆς ἐρμηνείας τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς προσωπικότητος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς ψυχολογίας (καὶ τῆς ἐγκληματολογίας) ἐδημιουργήθησαν ἄχρι τοῦδε τρεῖς θεωρίαι, ἦτοι: α) ἡ τοῦ ἐμφύτου (Nativismus), β) ἡ τοῦ ἐπικτήτου (Empirismus) καὶ γ) ἡ συγκλίνουσα (Konvergenz).

Κατὰ τὴν πρώτην θεωρίαν τοῦ ἐμφύτου πᾶν τὸ οὐσιώδες ἐν τῇ ἀναπτύξει προέρχεται ἐκ τῆς ἐκ γενετῆς προδιαθέσεως. Ἡ θεωρία αὕτη ἐπικαλεῖται τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἰδιοφυῶν καὶ ἰδιοτήτων χαρακτῆρος, αἵτινες οὐδεμιᾶς ἐπιμελείας ἢ προσοχῆς ἔτυχον ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος, ἐν τοσούτῳ ὁμως δι' αὐτοτελοῦς ἰδίας δυνάμεως ἀνεπτύχθησαν ὑπερνικήσαντα πάντα τὰ προβληθέντα ἐμπόδια. Αὕτη ἐπικαλεῖται ὁμοίως τὴν ἀποδειχθεῖσαν ὡς ὀρθὴν «θεωρίαν τῆς κληρονομικότητος», ἥτις εἶναι ἐφαρμοσμός οὐ μόνον ἐπὶ τῆς σωματικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς πλευρᾶς καὶ καθ' ἣν πᾶν νεογνὸν φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ τὰς ψυχικὰς ἰδιότητας, ἃς παρέλαβε παρὰ τῶν προγόνων του ὡς «ψυχικὴν κληρονομικὴν οὐσίαν».

Κατὰ τὴν δευτέραν θεωρίαν τοῦ ἐπικτήτου ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ ἅμα τῇ γεννήσει ἀποτελεῖ μίαν tabula rasa, ἥτις μεταγενεστέρως πρόκειται νὰ παραλάβῃ τὸ περιεχόμενόν της ἔξωθεν. Ἡ θεωρία αὕτη ἐπικαλεῖται τὰς τεραστίας διαφορὰς ἐν τῇ ψυχικῇ ἐξέλιξει, αἵτινες ἀπαντῶνται μεταξὺ τῶν παιδίων διαφόρων κοινωνικῶν στρωμάτων ἢ παιδίων, ἅτινα ἔτυχον διαφόρων συστημάτων ἀγωγῆς. Αὕτη ἐπικαλεῖται ὡσαύτως τὰς ἀμέσως διαγνωστάς ἐπιδράσεις, ἃς ἀσκοῦσιν οἱ παιδαγωγοί, οἱ σύντροφοι, οἱ φίλοι, οἱ ἀδελφοί, ἐὰν δ' ἡ θεωρία τοῦ ἐμφύτου ἀναφέρηται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς κληρονομικότητος, ἡ θεωρία τοῦ ἐπικτήτου ἀναφέρεται εἰς τὴν «θεωρίαν τοῦ περιβάλλοντος» (Milieutheorie), δι' ἧς ἀποδεικνύεται ἡ δῆλη ἢ ἡ λαθάνουσα ἐπίδρασις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου.

Κατὰ τὴν συγκλίνουσαν θεωρίαν ἡ ψυχικὴ ἐξέλιξις δὲν εἶναι ἀπλὴ ἐξέλιξις ἰδιοτήτων ὑπαρχουσῶν ἐκ γενετῆς, ἀλλ' οὐδὲ καὶ ἀπλὴ πρόσληψις ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, ἀλλὰ ἡ συνισταμένη (Konvergenz) ἐσωγενῶν προδιαθέσεων μετὰ ἐξωγενῶν ὤρων ἐξελίξεως.

Ἡ Ἀτομικὴ ψυχολογία δέχεται μὲν ὅτι αἱ ἐμφυτοὶ προδιαθέσεις καὶ τὸ περιβάλλον εἶναι τὰ δεδομένα ἢ κεκτημένα τῆς διαπλάσεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὑπερῶνα

Ὁ εἰς τὴν κοινωνίαν δ' ἐρχόμενος ἄνθρωπος, ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς του ἡλικίας, κέκληται, ὅπως λάβῃ μίαν στάσιν ἔναντι αὐτῆς, ἥτις καὶ θὰ καθορίσῃ τὸν τρόπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν τριῶν κύκλων βασικῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, τ. ἐ. τοῦ προβλήματος τῆς ἐργασίας (οἰκονομικοῦ προβλήματος), τῆς συνεργασίας (προβλήματος σχέσεων πρὸς τοὺς συνανθρώπους) καὶ τέλος τῆς σχέσεως πρὸς τὸ ἑτερόφυλον (προβλήματος γάμου). Κατ' ἀρχήν, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος θὰ σταδιοδρομήσῃ ἐντὸς τῆς κοινωνίας, πρέπει, ἀγόμενος ἐκ τοῦ συναισθήματος τῆς κοινότητος μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων (Gemeinschaftsgefuehl), νὰ λάβῃ φιλικὴν στάσιν ἔναντι τῆς κοινωνίας καὶ νὰ λύσῃ συμβιωτικῶς τὰ ἀνωτέρω τρία προβλήματα, ἥτοι νὰ προσπαθῇ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐργασίας, τῆς συνεργασίας καὶ τῆς πρὸς τὸ ἑτερόφυλον σχέσεως νὰ συμβιάσῃ τὸ ἀτομικὸν μετὰ τοῦ γενικοῦ (κοινωνικοῦ συμφέροντος) ⁽²¹⁹⁾.

Εἶναι ὅμως δυστυχῶς δυνατὸν ἕνεκα διαφόρων λόγων τὸ ἄτομον νὰ λάβῃ ἐσφαλμένην, δηλονότι ἀντιβιολογικὴν καὶ ἀντικοινωνικὴν στάσιν ἔναντι τῆς κοινωνίας ⁽²²⁰⁾, νὰ ἔλθῃ εἰς συνειδητὴν ἢ ἀσυνεῖδητον σύγκρουσιν πρὸς αὐτὴν καὶ οὕτω νὰ ἐπιζητήσῃ νὰ λύσῃ τὰ τρία ταῦτα βασικὰ προβλήματα οὐχὶ ὀρθῶς, ἀλλ' ἐχθρικῶς, ἥτοι ἀντιβιολογικῶς καὶ ἀντικανονικῶς.

Πηγὴν διαμορφώσεως τῶν τοιούτων κοινωνικῶν ἢ ἀντικοινωνικῶν χα-

ἡμους αὐτῶν δέχεται τὴν «δημιουργικὴν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς», ἢ τῆς «ἐνδελεχείας» τοῦ Ἀριστοτέλους (μὴ ὑπαρχούσης ἐκ κληρονομικότητος, ἀλλὰ ὑπαρχούσης οἰκοθεν κατὰ θέλειαν οὕτως εἰπεῖν δημιουργίαν). Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἡ προσωπικότης καὶ ὁ χαρακτήρ διαμορφοῦται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς χρήσεως τῶν κτηθέντων ἐκ τῆς ἐσωγενοῦς ἢ τῆς ἐξωγενοῦς πλευρᾶς ἐκ μέρους τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς (ψυχολογία οὐχὶ κτήσεως, ἀλλὰ χρήσεως).

⁽²¹⁹⁾ Πρβλ. «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 6/7. Ὁμοίως καὶ «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας. Ἀθῆναι. 1940». Κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ ἐργασία, ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀναπαραγωγὴ ἀποτελοῦσι τοὺς «τρεῖς θεμελιώδεις νόμους τῆς κοινωνίας, τὰ στηρίγματα, τὰς προϋποθέσεις τῆς ὑπάρξεως πάσης κοινωνίας. Ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν νόμων ἀπορρέουσιν ὡρισμένοι περιορισμοί, τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει ἀναγκαιῶς πᾶσα κοινωνία ἐπὶ τῶν μελῶν αὐτῆς. Οἱ ἐν λόγῳ περιορισμοὶ συνιστῶσι τὴν καλουμένην «λογικὴν τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως».

⁽²²⁰⁾ Ἡ βιολογικὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἐργασίας προϋποθέτει τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν, ἵνα διατηρηθῇ μία κοινωνία, πρέπει τὰ μέλη αὐτῆς νὰ ἐργάζονται.

Ἡ βιολογικὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς συνεργασίας προϋποθέτει τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν, ἐφ' ὅσον ζῶμεν ἐν κοινωνίᾳ, πρέπει νὰ τελῶμεν εἰς ἀρμονικὰς σχέσεις μετὰ τῶν συνανθρώπων.

Τέλος ἡ βιολογικὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς σχέσεως πρὸς τὸ ἑτερόφυλον ἔγκειται κυρίως εἰς τὴν ἀμειψίαν κατανόησιν τῶν γενῶν ὅτι καὶ ἡ γυνὴ εἶναι ἴσης ἀξίας πρὸς τὸν ἄνδρα, κατὰ πάντα ἰσότημος, οὐχὶ ἄνθρωπος ἔχων φυσικὴν μειονεξίαν καὶ δευτέρας ποιότητος, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν συζυγικὴν ζωὴν τὸ διαλυτικὸν στοιχεῖον τοῦ λαυθάλλοντος ἀνταγωνισμοῦ τῶν φύλων καὶ τῆς προκαταλήψεως διὰ τὴν δῆθεν κατωτερότητα τῆς γυναικὸς καὶ θὰ ἐπωρατήσῃ εἰρήνῃ, ἀρμονίᾳ καὶ ἀσφάλειαν.

φακτῆρων τῶν ἀνθρώπων συνιστῶσι τὰ ἀπὸ τῶν ἐτῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐγγενώμενα εἰς τοὺς ἀνθρώπους συναισθήματα μειονεξίας ἢ κατωτερότητος (Minderwertigkeitsgeföhle) (221), ἡ σημασία τῶν ὁποίων εἶναι μερίστη διὰ τὴν ἐν τῷ βίῳ συμπεριφορὰν καὶ εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ μειονεκτήματα ταῦτα δύνανται νὰ προέρχωνται ἐξ ἐλαττωματικότητος τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ, ἔνεκα δυσμενοῦς οἰκονομικῆς καταστάσεως ἢ ταπεινῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἔνεκα τῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μειονεκτικῆς θέσεως, ἔνεκα κακῶν ὁρων ἀγωγῆς κ.ο.κ.

Τὰ συναισθήματα ταῦτα οἱ ἄνθρωποι, ἀγόμενοι ἐκ συνειδήσεως τῶν ἀξιῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ (Werterleben, Wertbewusstsein) καὶ ἐξωθούμενοι ἐκ τῆς τάσεως πρὸς ἐπιβολὴν καὶ ἀπόκτησιν ὑπεροχῆς καὶ ἀξίας καὶ ἰσχύος (Geltungsstreben, Ueberlegenheitsstreben), ἐπιζητοῦσιν, ὅπως ἐξουδετερώσωσιν, ἀναπληρώσωσι καὶ ὑπερνικήσωσι. Ἐὰν νῦν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν ζωὴν τῶν, καὶ δὴ κατὰ τὴν παιδικὴν τῶν ἡλικίαν, συναντήσωσι περιβάλλον κατανοήσεως καὶ ἀγάπης, περιβάλλον ἀντιπροσωπεῦον ἔστω καὶ ἐν ἐλάσσονι ἀναλογίᾳ τὴν ἰδεώδη κοινωνίαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, ἐν τιοιούτῃ περιπτώσει θὰ λάβωσι φιλικὴν στάσιν ἐναντι τῆς κοινωνίας ἀποκτῶντες «κοινωνικὸν συναισθημα», (222) καὶ θὰ ζητήσωσι νὰ λύσωσι τὰ τρία βασικὰ προβλήματα τῆς

(221) "Ὁρα «Alfred Adler. Ἀνθρωπογνωσία. Μετάφρασις ἐκ τῆς τρίτης γερμανικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ Γεωργίου Ν. Παλαιολόγου. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 68 ἐπ. κεφάλαιον περὶ τῶν συναισθημάτων μειονεξίας καὶ τῆς ἐφέσεως πρὸς ἐπιβολήν. Ἐν σελ. 69: Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι κατ' ἀλήθειαν ἕκαστον παιδίον εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπὸ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἀπόψεως ἐλαττωματικὸν ἐναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ζωῆς καὶ ὅτι τοῦτο δὲν θὰ ἦτο ἱκανὸν νὰ συντηρηθῇ ἄνευ τῆς σημαντικῆς ἀρωγῆς τῶν οἰκείων αὐτοῦ. Ἐὰν πρὸς τοῦτοις ἀναλογισθῶμεν τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του παντὸς παιδίου, ἥτις διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα (τὸ 1/4 τῆς ὅλης ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ μέσον ὄρον) καὶ ἥτις «τοῦ ἐμβάλλει τὴν ἐντόπωσιν ὅτι μόνον μετὰ δυσκολίας θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ζωὴν, τότε ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ὕφίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἰσχυρὸν τὸ «συναισθημα μειονεξίας». Τοῦτο εἶναι ἡ ἐλαττούμενη δύναμις, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπορεύονται καὶ ἀναπτύσσονται πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τοῦ παιδίου· ἡ δύναμις ἡ καθορίζουσα τὸν σκοπὸν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἀναμένει τὸ παιδίον πᾶσαν καθυσχύασιν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς του ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ δύναμις αὕτη ἀναγκάζει τὸ παιδίον νὰ τάμῃ ὁδόν, ἥτις φαίνεται εἰς αὐτὸ κατὰλληλος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ὡς ἄνω σκοποῦ».

(222) "Ὁρα «Alfred Adler. Ἀνθρωπογνωσία. Μετάφρασις ἐκ τῆς τρίτης γερμανικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ Γεωργίου Ν. Παλαιολόγου. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι 1948» σελ. 168 ἐπ. περὶ τῆς σημασίας τοῦ κοινωνικοῦ συναισθήματος διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ χαρακτῆρος, «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Τὸ κοινωνικὸν συναισθημα καὶ τὸ σχολεῖον. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Ζ'. Ἀθῆναι. 1938» σελ. 14-22, «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμοгаὶ αὐτῆς. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947», «Ι. Κ. Παπαζαχαρίου. Ἀρθρα. Τεύχος Α'. Ἀθῆναι. 1949» σελ. 18 ἐπ. περὶ διαμορφώσεως ἀντικοινωνικῶν χαρακτῆρων («Καὶ ὄντως παρὰ τῷ μειονεκτοῦντι ἀτόμῳ, ἥδη ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς τοῦ ἡλικίας, δημιουργοῦνται: ἐν τῇ βάθει τοῦ ὑποσυνειδήτου του τραύματα ψυχικά, διαμορφοῦντα συμπλέγματα

εργασίας, τῆς συνεργασίας καὶ τῆς σχέσεως πρὸς τὸ ἑτερόφυλον, φιλικῶς, βιολογικῶς καὶ κοινωνικῶς, ἀναπληροῦντες τὰς μειονεξίας των διὰ κατευθύνσεων βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν, ἀποκτῶντες κοινωνικῶς ἐπωφελεῖ «ἀξίαν» (223). Ἐν τοσοῦτῳ δυστυχῶς συμβαίνει πολλάκις οἱ ὅροι τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα τῶν ἀτελειῶν τῆς κοινωνίας ἢ ἄλλων λόγων νὰ ὦσι τοιοῦτοι, ὥστε νὰ μὴ συντρέχωσιν αἱ ἕνω προϋποθέσεις, ὁπότε τὸ ἄτομον θὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸ περιβάλλον παρεμβάλλει κωλύματα εἰς τὴν προσωπικὴν του ἀξίαν καὶ ἐπικράτησιν, ὅτι ἡ κοινωνία εἶναι κακὴ, ὅτι οἱ συνάνθρωποι ἐπιζητοῦσι τὴν ἐξόντωσιν τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἀποτελεῖ ἐχθρικὸν καὶ μισητὸν περιβάλλον, καὶ κατόπιν τούτου θὰ ἐπιζητήσῃ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς μειονεξίας του ἐν τῇ λύσει τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς ἀντιβιολογικῶς, ἀντικοινωνικῶς, ἐχθρικῶς. Οὕτω τελικῶς προκαλοῦνται τὰ ἐγωκεντρικά, ἀτομιστικά καὶ ἀντικοινωνικά συναισθήματα καὶ αἱ ἐγωκεντρικά, ἀτομιστικά καὶ ἀντικοινωνικά προσωπικότητες, φερ' εἰπεῖν τῶν νευρωτικῶν, τῶν ὁμοφυλοφύλων, τῶν ἐγκληματιῶν κ. ἄ. (224).

ὀδυνηρῶν συναισθημάτων μειονεξίας. Φερ' εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὁ ὄρφανός παῖς τραυματίζεται ψυχικῶς, διότι δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ, ὡς τὰ ἄλλα παῖδια, τὴν λέξιν «ὁ πατέρας μου» ἢ διότι δὲν δύναται νὰ καταφύγῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀγκάλην φιλοστόργου μητρός. Ὁμοίως ὁ ἐκτὸς γάμου γεννηθεὶς παῖς ὁμοίως αἰσθάνεται βαθυτάτην πικρίαν καὶ καιρίως πλήττεται, διότι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν συναισθάνεται ὅτι στερεῖται τῆς στοργῆς οὐ μόνον τοῦ ἐγκαταλείψαντος ἀσυνειδήτου πατρός, ἀλλὰ καὶ τῆς βλακικῆς μητρός του, (ἥτις, ἐπειδὴ ὑπενθυμίζει εἰς αὐτὴν τὸ ἐξώγαμον τέκνον της, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, τὸ ἡθικὸν της στίγμα, συμπεριφέρεται πρὸς αὐτὸ ἀστόργως, ἀφ' οὗ ἴσως ἦδη πρὸ τῆς γεννήσεώς του προσεπλάθῃ νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ δι' ἀμβλώσεως ἢ ἀργότερον διὰ παιδοκτονίας ἢ ἐκθέσεως ἢ διὰ παραδόσεως αὐτοῦ εἰς ἄστοργον τροφόν), ὡς ἐπίσης τὸ αὐτὸ νόθον τέκνον τραυματίζεται ψυχικῶς, διότι συναισθάνεται ὅτι καὶ γενικῶς ἐν τῇ κοινωνίᾳ μειονεκτεῖ, ὡς λ. χ. νομικῶς, οἰκονομικῶς, ὅλλὰ καὶ διότι διαρκῶς καταφρονεῖται καὶ καθίσταται περιγελῶς ἐκ μέρους κακοήθων συνανθρώπων, ὡς ἐὰν ἐπταίσε, διότι ἐγεννήθη ἐκτὸς γάμου. Ὁμοίως ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τραυματίζονται βαθέως ψυχικῶς καὶ ἀποκτῶσι βαθέως κεχαραγμένα συναισθήματα κατωτερότητος τὰ τέκνα τῶν πενήτων, ἅτινα ἐστερήθησαν τῶν ἀπαραιτήτων ἀπαιτήσεων τῆς ζωῆς καὶ ἡναγκάσθησαν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἐργασθῶσιν πρὸς ἀπόκτησιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἐμίσησαν ὡς ἐκ τούτου τὴν ἐργασίαν καὶ τὰ ὅποια βλέπουσι κατ' ἀντίθεσιν ὅτι τὰ ἄλλα συνομήλικα παῖδια ἔχουσι παίγνια ἄφθονα, διαβιῶσιν ἐν ἀνέσεσι καὶ διασχεδάσει, εἶναι καλῶς ἐνδεδυμένα κ.ο.κ.).

(223) «August. Messer. Ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ ἀξιολογικὴ φιλοσοφία. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Ζ'. Ἀθῆναι 1938», Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία δὲν εἶναι καθαρῶς θεωρητικὴ, ὡς ἄλλαι ψυχολογικαὶ σχολαί. Δι' ὃ περιλαμβάνεται ἐν τῷ συστήματι τῶν ἐννοιῶν ταύτης μία ἔννοια, ἥτις ἐλλείπει ἐκ τῶν ἄλλων σχολῶν, ἡ ἔννοια τῆς «ἀξίας». Αἱ ἄλλαι σχολαί ἐξετάζουσι καὶ αὗται βιώματα ἀξίας, ἀλλ' ὡς γεγονότα κεχωρισμένα καὶ ἀδιάφορα. Ἡ ἀτομικὴ ὁμῶς ψυχολογία ἀναγνωρίζει πραγματικῶς τὰς ἐννοίας τῆς ἀξίας διὰ τῶν κατευθυντηρίων σκέψεων, καθ' ἃς ἡ ψυχικὴ ἀνάπτυξις πρέπει νὰ διευθύνῃται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ «γενικῶς ὠφελίμου» καὶ τῆς «ὑποταγῆς εἰς τὸ γενικόν».

(224) Πρβλ. «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκ. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος Α'. Ἐκδ. α'. Ἀθῆναι 1847» σελ. 188, ἐνθα ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐκ τῆς ἐλαττω-

II. 1. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία ὡς μέθοδος ἐρεῦνης τῆς προσωπικότητος κατατείνει εἰς διείσδυσιν εἰς τὸ βάθος τοῦ ὑποσυνειδήτου πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν συναισθημάτων κατωτέρωτης ἐπὶ τῷ σκοπῷ διαπιστώσεως τῆς ὑπὸ τοῦ ἐξεταζομένου ἀτόμου διαπλασθείσης ἀνεπιγνώτως ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας ἰδίας κοσμοθεωρίας ⁽²²⁵⁾ καὶ τοῦ διαπλασθέντος βάσει ταύτης ἰδίου «προγράμματος ζωῆς» ⁽²²⁶⁾ ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν, τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν πρὸς τὸ ἑτερόφυλον σχέσιν, ἥτοι γενικῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ διαπιστώσεως τοῦ διαπλασθέντος «ἀτομικοῦ χαρακτήρος».

Καὶ κατὰ τὴν σχολὴν ταύτην ἡ εἰς τυχὸν ἀνώμαλον καὶ ἀντικοινωνικὸν ἄτομον ἀποκάλυψις ὑπὸ τοῦ ψυχολόγου τοῦ ὑποσυνειδήτου του καὶ γενικῶς ἡ «διαφώτισις» αὐτοῦ ἐπὶ τῆς συναισθημάτων τῶν μειονεξίας, τοῦ ἀντικοινωνικοῦ προγράμματος ζωῆς καὶ τῆς ἐσφαλμένης ἀντικοινωνικῆς κοσμοθεωρίας καὶ ἡ δημιουργία νέων ὁδῶν βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶς ὠφελίμων λύ-

ματικότητος τοῦ σωματικοῦ ὁργανισμοῦ ἀναπτυσσόμενα «συναισθήματα κατωτέρωτης» («Αἱ ἀναπηρίαὶ καὶ τὰ σωματικὰ ἐλαττώματα δημιουργοῦσι συναισθήματα μειονεξίας καὶ ἐγθρικήν στάσιν τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, ἥτις δυνατόν νὰ ἀγάγῃ εἰς ἐγκλήματα πάθους μείζονα ἢ μικρότερα. Ἀλλὰ ὁμοίως ἄτομα ἕνεκα τοῦ ἐλαττώματος ἢ τῆς ἀναπηρίας αὐτῶν ἄγονται εἰς ἀνάπτυξιν ἄλλων ἰδιοτήτων, ὡς π. χ. εἶναι ἡ προσήθεια, ἐπιεικεία, δραστηριότης πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς κοινωνικῆς μειονεξίας καὶ οὕτως ἡ ἀναπηρία ἢ τὸ σωματικὸν αὐτῶν ἐλάττωμα καθίσταται ἀφορμὴ ἀγαθότητος καὶ προόδου τοῦ ἀτόμου»).

Ἐνδιαφέρουσα ἡ ἀποψις τῆς Ἰφιγενείας Φράγκου. Τί χρειάζεται ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης γιὰ νὰ εὐτυχῇ; Περὶδ. Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Ε'. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 30 - 39, καθ' ἣν ἡ πραγματικὴ ἀ γ ἀ π η μεταξὺ τῶν συνανθρώπων ἀποτελεῖ τὸ μέσον τῆς ἐπιτεύξεως τῆς τοιαύτης εὐτυχίας.

⁽²²⁵⁾ «Κωνσταντίνου Γ. Γαρδίκας. Ἐγκληματολογία. Τόμος Α'. Ἐκδ. γ'. Ἀθῆναι. 1948» σελ. 190 περὶ τῆς θεωρίας τοῦ ἀτόμου περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς («Πολὺ πλεόντερον παρὰ ἡ θρησκεία συμβάλλει εἰς τὴν ἐγκληματικότητα ἢ γενικωτέρα φιλοσοφικὴ ἀντίληψις καὶ θεωρία τοῦ ἀτόμου περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς. Καὶ αὕτη δημιουργεῖται ἀναλόγως τῆς ὅλης ἰδιοσυγκρασίας καὶ τῶν διαφορῶν ὄρων τοῦ περιβάλλοντος, ἐκ τῆς πείρας τῆς ζωῆς ἐκείνου ἀτόμου, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἐκ διδασχῆς. Εὐτελεστέρας καὶ μικροπρεποῦς οὐσης τῆς τοιαύτης ἀντίληψεως καὶ θεωρίας, εὐχερέστερον ἀναπτύσσεται ὁ φθόνος καὶ ἡ ραδιουργία, ἐνῷ, ἂν αὕτη εἶναι βαθείας πίστεως εἰς ἀνώτερα ἰδανικά, ἀναπτύσσει τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν αὐτοκυριαρχίαν καὶ συνέχει ὑπὸ πράξεων ὑστεροβοῶν καὶ βλαπτικῶν. Ἡ ὠψιλόφρων ἀντίληψις ἐφέλκει καὶ ἐπισπᾷ πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν καὶ τοὺς ἀμφιπερόντας»).

⁽²²⁶⁾ Γενικῶς, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας, ἅπασαι αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι (ἀντίληψις, μνήμη, κρίσις, προσοχή, συναίσθημα, βούλησις) διαπλάσσονται ὑπὸ τῆν ἐπίδρασιν τοῦ τοιοῦτου «προγράμματος ζωῆς», συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δεξιοτήτων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ προγράμματος τούτου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἄνθρωπος διαπλάσσει μόνιμα καὶ σταθερὰ γνωρίσματα τῆς ἀτομικότητος αὐτοῦ, ἀντιμενεργοῦσιν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ ὡς αἷτια σταθερά, καθορίζοντα τὴν συμπεριφορὰν αὐτοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἄνθρωπος συμπεριφέρεται «οἷονεὶ ὡς μηχανή, ἐν ἣ τὰ ἐλατήρια τῆς ἐνεργείας τῆς εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς ζωῆς».

σεων τῶν βασικῶν προβλημάτων δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀντικοινωνικῶν χαρακτήρων, νευρωτικῶν ⁽²²⁷⁾, ἐγκληματικῶν ἢ ἄλλων ⁽²²⁸⁾.

2. Κύριος ἐκπρόσωπος τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων ψυχολόγος Δ. Μωραΐτης ⁽²²⁹⁾.

3. Καὶ ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία ἐπεκρίθη διὰ τὴν μονομέρειάν της ⁽²³⁰⁾ ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς «τάσεως πρὸς ἐπικράτησιν καὶ ἐπιβολήν», ὡς καὶ δι' ἄλλους λόγους. Ὁμοίως καὶ αὕτη ἀπεκλήθη «παθολογική», διότι ἐπενεόθη καὶ ἐφηρμόσθη ἐπὶ παθολογικῶν περιπτώσεων τοῦ ψυχικοῦ κόσμου.

4. Καθ' ἡμᾶς κριτὰς ἡ Ἀτομικὴ Ψυχολογία ἀποτελεῖ ἀξίαν πάσης ἐξάρσεως κατεύθυνσιν, ἰδίως καὶ διότι: α) αὕτη ἀποτελοῦσα ψυχολογίαν τῆς χρήσεως καὶ οὐχὶ τῆς κτήσεως ἐνισχύει καὶ τονίζει τὴν εὐθύνην ἐκάστου διὰ τὴν συμπεριφορὰν του καὶ τὸν χαρακτήρα του ⁽²³¹⁾, β) αὕτη ἐρευνῶσα πολλα-

⁽²²⁷⁾ «Δημ. Κουρέτα. Ἡ νευρασθένεια ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς ψυχολογίας. Τόμος Β'. Ἀθῆναι. 1933» σελ. 10 ἐπ. (Ἡ νευρασθένεια, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ καὶ πολλῶν ἱατρῶν ἀκόμη, θεωρεῖται ὡς μία νόσος λίαν διαδεδομένη κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν. Αἱ περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς καθηγητῆς τῆς ψυχιατρικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης ἐφήρμοσε τὴν θεωρίαν τοῦ Adler εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, μόνον ἀμιγεῖς νευρασθένειαι, ἤτοι νευρασθένειαι μὴ συνοδευόμεναι οὔτε ὑπὸ ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ νευρικοῦ ἢ τῶν ἄλλων συστημάτων, οὔτε ὑπὸ διανοητικῆς ἐξασθενήσεως ἢ παραληρηματος).

⁽²²⁸⁾ Πρβλ. καὶ «Χαριλάου Γκιτάκου. Ἡ λύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τῇ ἀτομικῇ ψυχολογίᾳ. Περιοδικὸν τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Δ', ἔτους 1935. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 1 - 22 καὶ 46 - 52, «Τοῦ αὐτοῦ. Πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ ὀρθὴ λύσις τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου; Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει», σελ. 29 - 30. Περιγραφὴν πλείστων περιπτώσεων ἐφαρμογῆς διαφωτίσεως καὶ θεραπείας ἐν τῇ ἐλληνικῇ πράξει ἐκ μέρους τοῦ Δημ. Μωραΐτου ὅρα ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ: «Ἡ πρακτικὴ τῆς ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Ἀθῆναι. 1940», εἰδικώτερον ἐν τῷ κεφαλαίῳ Γ' ἀναφέρονται περιπτώσεις ἐγκληματιῶν (Περὶ τῶν ἐγκληματιῶν γενικῶς σελ. 216 ἐπ., πῶς μορφώνεται ὁ ἐγκληματίας σελ. 307 ἐπ., ὁ γρουσουζης σελ. 316 ἐπ., ὁ χασισοπότης σελ. 319 ἐπ., ἐσκότωσε μὲ τὸ σουγιά σελ. 320 ἐπ., γιὰ τὴ τιμὴ τῆς ἀδελφῆς σελ. 332 ἐπ., ὁ παιδοκτόνος σελ. 335).

⁽²²⁹⁾ Μνημονευτέοι λίαν εὐφήμως καὶ οἱ Δημ. Κουρέτας καὶ Γεωργ. Παλαιολόγος, διαπρεπέστατοι συγγραφεῖς καὶ ἐπιστήμονες.

⁽²³⁰⁾ «Ὅρα «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία εἶναι μονομερής; Περιοδικὸν Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος Γ'. Ἀθῆναι. 1934» σελ. 63 ἐπ. Πρβλ. καὶ «William Stern. Psychologie der frühen Kindheit. 6. Aufl. Leipzig. 1930» σελ. 12: «Fruchtbare Gesichtspunkte für die Kindespsychologie liefern die Bestrebungen der zu Freud in einem gewissen Gegensatz stehenden Schule Alfred Adlers; diese «Individualpsychologie» will mit ihren Deutungsmethoden nicht einseitig neue, sondern allgemein= charakterologische Leitlinien in der Kindersseele aufdecken».

⁽²³¹⁾ «Ὅρα «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Γενικὴ Ψυχολογία. Ἐκδ. β'. Ἀθῆναι. 1939», σελ. 334 ἐπ. περὶ ἀναμορφώσεως τοῦ χαρακτήρος. («Τὸ δυνατόν τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ χαρακτήρος στηρίζεται εἰς τὴν παραδοχὴν ἐλευθέρας δημιουργικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία ἔχει τὴν τελικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτήρος. Δι' αὐτῆς ἀποδίδομεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐκανόττητα πρὸς αὐτομόρφωσιν πρὸς διορθώσιν τῆς ζωῆς του. Πι-

χῶς τὴν στάσιν τῶν ἀνθρώπων ἔναντι τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς συνιστᾷ ψυχολογίαν κατ' ἐξοχὴν «κοινωνικὴν»⁽²³²⁾, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἄλλας ψυχολογίας, αἵτινες ἐξετάζουσι τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων αὐτοτελῶς καὶ ἐκτὸς πάσης ἀναφορᾶς πρὸς τὴν κοινωνικὴν διαβίωσιν, γ) αὕτη τονίζουσα τὴν σημασίαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν κοινωνικῶν συναισθημάτων καὶ διδάσκουσα τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς συνανθρώπους ἀποβαίνει ψυχολογία κατ' ἐξοχὴν παιδαγωγική, χριστιανική, κοινωνικῶς ὠφέλιμος καὶ δημιουργὸς εἰρήνης καὶ εὐτυχίας⁽²³³⁾.

§ 29.

Μέθοδος τῆς ἀναλυτικῆς ψυχολογίας (234).

I. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἀναλυτικῆς ψυχολογίας Jung τολμηρότερος τῶν συναδέλφων αὐτοῦ Freud καὶ Adler ἐπεζήτησε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς ψυχῆς καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν μεταφυσικὴν οὐσίαν αὐτῆς. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς

στεύομεν δηλαδὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι κύριος τῆς μοίρας του, συνεπῶς εἶναι ὁ π ε ῥ ὅ θ υ ν ο ς δι' αὐτήν», «Τοῦ αὐτοῦ. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς. Ἔκδ. β'. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 4/5 περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ «αὐτοκαθορισμοῦ». («Ὅχι μόνον τὴν ἐνότητα, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτοκαθορισμὸν δεσχόμεθα, ἥτοι ὅτι κάθε ἄνθρωπος εἶναι κύριος τῆς μοίρας του, καθορίζει δι' ὀρισμένον σχεδίου τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του, δύναται δὲ καὶ νὰ τὸ μεταβάλῃ, ἂν ὁ ἴδιος τὸ θελήσῃ. Ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν στηρίζεται ἡ ψυχοθεραπεία καὶ ἡ εὐθύνη ἐκάστου ἀνθρώπου διὰ τὰς πράξεις του»).

(232) Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία ἐρευνᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐντὸς τῆς ζωῆς καὶ ἐν διαιρείᾳ ἀναφορᾷ πρὸς τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον του καὶ πρὸς πάσας τὰς σχέσεις, αἵτινες δημιουργοῦνται μεταξὺ αὐτοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀφ' ἑτέρου. Ἡ σχολὴ δηλαδὴ αὕτη δὲν ἀπομονώνει ἐντελῶς τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἐπραττε καὶ πράττει ἡ πειραματικὴ ψυχολογία ἐντὸς τοῦ πειραματικοῦ ἐργαστηρίου.

Ἐν τοσούτῳ α' Α. Ἐλευθεροπούλου. Ὁ ψυχικὸς βίος τῶν ἀνθρώπων. Ἀθῆναι. 1936», σελ. 138/139, ἐνθα κατακρίνεται ὁ Adler, διότι ὑπερεκτιμᾷ τὰς κοινωνικὰς ἀποθαρρύνσεις καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεως τοῦ ἀτόμου.

(233) «Χαριλάου Γκιτάκου. Οἰκογενειακὴ εἰρήνη. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς ψυχολογίας. Τόμος I'. Ἀθῆναι. 1934» σελ. 3 - 25. «Τοῦ αὐτοῦ. Σχέσις τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας πρὸς τὴν θρησκείαν. Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ», σελ. 105-121. («Καταλήγοντες ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία χωρὴς ἄνευ δισταγμῶν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς χρησιμοποιοῦσα πρὸς θεραπείαν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ πληρώματος αὐτῆς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς μεθόδους αὐτῶν. Προτείνομεν δέ, ὅπως αὕτη ἰδρύσῃ παιδαγωγικοὺς σταθμοὺς εἰς τὰ παρ' αὐτῆς συντηρούμενα ἢ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς διατελοῦντα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα πρὸς βελτίωσιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ψυχικῆς ὑγείας τῶν ἐλληνοπαίδων. Τὴν διεύθυνσιν τῶν σταθμῶν προτείνομεν νὰ ἀναλάβωσι διακεκριμένοι θεολόγοι καθηγηταί, ἡ μόρφωσις τῶν ὁποίων ὑποβοηθεῖ τὴν βαθύτεραν κατανόησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας»).

(234) «Ὁρα σχετικῶς «Δημητρίου Γ. Μωραΐτου. Freud, Adler, Jung. Περιοδικὸν Ἀτομικῆς Ψυχολογίας. Τόμος ΣΤ'. Ἀθῆναι. 1937», περὶ τοῦ Jung σελ. 56 ἐπ. καὶ 125 ἐπ., «Γεωργίου Παναγιωτίδου. Ἱστορία τῆς ψυχολογίας. Ἀθῆναι. 1927» σελ. 484, 487

δύο άλλους ἐπιστήμονας, οἵτινες περιωρίσθησαν εἰς τὴν ψυχὴν ἐν τῇ γῆτιν ζωῇ, ὁ Jung ἐπέξετάθη τὸ μὲν εἰς τὴν πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀτόμου ἐποχὴν, τὸ δὲ εἰς τὴν μετὰ θάνατον τύχην τῆς ψυχῆς. Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὁ Jung ἐδίδαξεν ὅτι ὁ κληρονομούμενος ἐγκέφαλος διατηρεῖ τὸ περιεχόμενον τῆς προγονικῆς ψυχικῆς ζωῆς. Ὁ αὐτὸς ἐδέχθη ὅτι παρὰ τὸ «ἀτομικὸν ὑποσυνείδητον» τῆς ψυχῆς ὑπάρχει καὶ «φυλετικὸν ὑποσυνείδητον τῆς ψυχῆς» τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

II. 1. Κατὰ τὸν Jung ἐν τῇ ψυχικῇ ζωῇ κυριαρχεῖ ὁ νόμος τῶν ἀντιθέσεων ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι τὸ ὑποσυνείδητον χρησιμεύει πρὸς ἐξίσωσιν (Ausgleichung) ἢ ἀναπλήρωσιν (Kompensation) τοῦ συνειδητοῦ. Φερ' εἰπεῖν εἰς τὰ ἐκδηλούμενα ἐνστικτικὰ ὑφίστανται ἕτερα λανθάνοντα ἀντίθετα. Ὁ ἔχων ἐνσυνειδήτως ἀνδρικὰς ιδιότητας κέκτηται ἐν τῷ ἀσυνειδήτῳ τὰς ἀντιστοίχους γυναικεῖας. Ὁ ἔχων κοινωνικὰς συνειδητὰς τάσεις ἔχει ἐν ταύτῳ ἐν τῷ ἀσυνειδήτῳ ἀντικοινωνικὰς καὶ ἀντιστρόφως.

2. Τὰ ἀντίθετα ζεύγη ἐνοῦνται εἰς κοινωνικὴν καὶ ὁμαλὴν πορείαν τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τῆς ψυχῆς.

3. Ἐν ᾧ ὁ Freud ἀποβλέπει εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ γενετηρίου libido καὶ ὁ Adler εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ὀρισμένου σκοποῦ (προγράμματος ζωῆς), ὁ Jung ἀποβλέπει εἰς πρόβλημα ψυχικῶν ἀντιθέσεων, ἢ διατάραξις τῆς σχέσεως τῶν ὁποίων δημιουργεῖ νευρώσεις καὶ ἄλλας ψυχικὰς ἀνωμαλίας.

ἐπ., 498, «Γεωργίου Θ. Σακελλαρίου. Γενικὴ Ψυχολογία. Ἀθῆναι. 1947» σελ. 6, 553, 575 ἐπ., 586, α' Α. Ἐλευθεροπούλου. Ὁ ψυχικὸς βίος τῶν ἀνθρώπων. Ἀθῆναι. 1936» σελ. 6 (τυπολογία-Typenlehre), 10, 14 (ἐνόρασις — Intuition), 115 (κοινωνικὸν σύμπλεγμα Kollektiv), 132 (Ὁ Jung, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται κυρίως ἡ ἀνέυρεσις τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ γεγονότος, ἦτοι τοῦ ἐξωτερικῶς παρουσιαζομένου χαρακτήρος καὶ τῆς ἐσωτερικῆς οὐτως εἰπεῖν δευτέρας φωνῆς), 139, 199, ἐπ.